

II

A N T O L O G I A

* *enigma* *

ANTOLOGIA

„ENIGMA”

II

Colecția Enigma

- *Editura pentru Literatură Universală* -
1969

CAMI

O FEMEIE TERIBILA

„Experiența folosește c't un bilet de
loterie după tragere.”

A D'HOUDETOT

Mutare tragică

(Scena reprezintă un apartament.)

SOTUL: Grozavă idee – nu? – să desfac tot mobilierul nostru în bucăți mici; e ca un joc care-ți cere răbdare, tenacitate. Treaba asta ne permite ca-n preajma termenului fatal să ne mutăm discret. Uite, de azi dimineață, în câteva drumuri am transportat toată mobila la noul apartament în care vom locui.

FEMEIA TERIBILĂ: Portăreasa n-a observat nimic?

SOTUL: Nimic. Știi și tu că bucățelele făcute din mobila noastră puzzle nu sînt mai mari decît cuburile de zahăr. Pot fi ascunse ușor în buzunare. Portăreasa m-a văzut ieșind. Nici n-a bănuir că în buzunarele pardesiului duceam patul și masa din sufragerie.

FEMEIA TERIBILĂ: Recunoaște că asta nu e viață! Nu ești decît un trîntor. Mai bine-ai munci să-ți achiți datoria la scadență, în loc să-ți deformezi buzunarele mutînd mobila.

SOTUL: Trîntor, eu? Ah! Nu blestema, cucoană! Gîndește-te că în fiecare nou apartament îmi pierd cam două luni și jumătate cu reconstituirea mobilei. Trîntor! De-abia am remontat toată mobila, pe care acum a trebuit s-o desfac ca să ne mutăm iar. Auzi, trîntor!

FEMEIA TERIBILĂ: Nu mai trîncăni atîta și dă-i bătaie. Mai ai de desfăcut cele 17 625 de piese ale șifonierului și cele 5425 de piese ale noptierei.

SOTUL: N-am timp de pierdut. (Cu ajutorul cleștelui de zahăr culege una câte una toate bucățelele care compun noptiera.) Gata, e demontată!!

FEMEIA TERIBILĂ: Bine. Împachetez șifonierul în ziarul ăsta vechi. (Numără bucățile înainte de a face pachetul.) 17.625. Numărătoarea e bună. Bagă, ca de obicei, șifonierul în pardesiu și hai să plecăm.

SOTUL: Hai, putem pleca. (În timp ce vrea să pună șifonierul în buzunar, îi scapă pe jos cîteva bucăți.)

FEMEIA TERIBILĂ: Ridică-le, neîndemînaticule. Parcă n-ai avea unsprezece degete.

SOTUL: De ce-ți bavi joc de mine, cucoană? Cu ce-am greșit eu dacă natura m-a cadorisit cu un deget în plus?

FEMEIA TERIBILĂ: Ține-ți gura, orgoliosule. Ce folos că ai un deget mai mult decît alții? Abia că ești mai leneș!

SOTUL: Dar...

FEMEIA TERIBILĂ: (cu dispreț) Gura, cap sec!

SOTUL: Știi bine ca insulta asta mă scoate din sărîte. (Se repede la soție, îi strînge nasul cu un spărgător de alune și îi închide gura cu cleștele de zahăr. Femeia teribilă se prăbușește sufocată.)

SOTUL: (recîștigîndu-și singelc rece) Nu-i bine niciodată să te lași orbit ele furie. E cazul să repar treaba asta pornită dintr-o proastă dispoziție. (Într-un ferăstrău și-și taie nevasta în bucăți, apoi împachetează bucățile într-un ziar.) Trebuie imediat să împrăști bucățile bieteii mele neveste în diferite cartiere pustii. E o metodă clasică. Și nimic nu

poate egala o metodă clasică. (Pornește spre ușă.) Ah! am uitat pachetul cu șifonierul. Era să-mi pierd capul dintr-un fleac, (în mîna dreaptă cu pachetul conținînd nevasta, în stînga cu pachetul conținînd șifonierul și cu noptiera în buzunarele pantalonilor, părăsește apartamentul.)

Remușcarea

(Scena reprezintă un cartier pustiu; se lasă noaptea.)

SOTUL: Am să azvîrl cîteva bucăți din biata nevastă-mea în șanțul fortificațiilor. Pentru a-mi face curaj, am băut o cantitate seriosă de alcool. Ia să intru în cabaretul ăsta să mai beau... să mai beau... să beau într-una! (Impleticindu-se, intră în cabaret. Peste două minute reapare, clătînîndu-se și mai tare.) Hai deci, e timpul să arunc ultimele bucăți ale bieteii neveste-mii în locul ăsta pustiu. (Aruncă ultimele bucăți pe un teren pustiu.) Lugubra mea treabă e terminată. Să căutăm noul nostru apartament. Simt cum remușcarea îmi năpădește sufletul și-mi îngheață inima. La urma urmelor, e cît se poate de firesc. (Pleacă ducînd în mînă pachetul cu șifonierul.)

Dulcea consoartă

(Scena reprezintă noul apartament.)

SOTUL: (intrînd) Iată-mă în noul apartament. Se face ziuă, mă pot apuca să reconstitui mobila. În pachetul ăsta se găsesc bucățile șifonierului. (Începe să îmbrace bucățile una în alta.) îmi tremură mîna, ochii mi se împăienjenesc. Nici vorbă, am băut cam... am băut cam mult... prea mult... (Continuă tenace.) Am ajuns la capătul trebii. Nu mai am decît trei bucăți. Lucrez mașinal... fără să văd... din obișnuință. Da, am băut prea mult... prea mult... Aha!

Uite! Ultima bucată! Șifonierul e reconstituit.

FEMEIA TERIBILĂ: A trebuit să te îmbeți ca un porc ca să mă iei drept șifonier!

SOȚUL: (trezit brusc) Cerule! Nevasta-mea! Am înțeles! După ce-am ucis-o, am băut ca să-mi fac curaj. Apoi am încurcat pachetele! Am azvîrlit șifonierul și m-am apucat s-o reconstitui pe nevastă-mea!

FEMEIA TERIBILA: (cu voce ca tunetul) Cum? Ai aruncat bucățile șifonierului? Ah! ți-am spus că nu ești bun de nimic! Trebuie să fii ultimul dintre oameni și cel mai mare bețiv ca sa presari pe străzi un șifonier de stejar, imitație de carpen!

SOȚUL: Dar...

FEMEIA TERIBILA: (în culmea furiei) Ține-ți gura! Dacă n-ai fi băut, nu s-ar fi întâmplat asta! N-ai fi încurcat pachetele, nenorocitul!

În românește de CONSTANTIN OLARIU

ALFREDO SEGRE

ROZE ÎN VEȘMÎNT DE CATIFEA

Azi, doctorul mi-a spus-o pe șleau: dacă țin la viață, va trebui să emigrez spre meleaguri cu climă mai blîndă. Dar nici prin vis nu-mi trece să părăsesc ținutul acesta al landelor. Pentru cazul cînd diagnosticul medicului s-ar confirma, cred că e mai bine să-mi lămuresc prietenii, cît mai am răgazul s-o fac, cu privire la rațiunea îndelungatului meu exil.

Am sosit la S... ca să-mi petrec o vacanță obișnuită. S... nu-i o localitate celebră ca stațiune climaterică: n-are nici păduri de pini, nici teatru de vară. Mai mult, e ocolită chiar și de calea ferată. Am închiriat o căsuță pe creasta unei coline la poalele căreia se desfășura o priveliște destul de banală: cît cuprindeai cu ochii, doar pătrățelele de șah ale ogoarelor, despărțite între ele prin îngrădituri de bolovani. Chiar mai jos de locuința mea, la capătul unui povîrniș lin, acoperit cu mărăciniș și tufe ierboase se cuibărea o vilișoară împrejmuată de grădină.

Adeseori zărisem în grădină un bărbat între două vîrste, odihnindu-se pe un șezlong. Femeia care-mi vedea de gospodărie mă informase că domnul acela se numește Rogers și că are pasiunea florilor. Fără îndoială, nu mi-aș fi dat osteneala să-i fac o vizită, dacă nu m-aș fi simțit mai singuratic chiar decît îndrăzneam să mi-o mărturisesc.

La prima noastră întîlnire, nu s-a străduit de loc să se arate ospitalier. Și asta cu toate că ticluisem un pretext

verosimil, și anume venisem să-i cer sfatul în legătură cu niște plante grase pe care aveam de gând să le cumpăr, ca să-mi mai înveselesc odaia.

Răspunsul lui mă descumpăni:

– Nu mă pricep de loc la plante cărnoase... la plante cărnoase... la plante cărnoase, da, asta-i cuvîntul, mormăi cu dezgust domnul Rogers.

Am refuzat să mă dau bătut și am început să-i țin o prelegere despre florile exotice. Dar pe măsură ce-mi dezvoltam punctul de vedere, mă simțeam tot mai stingherii: aveam senzația că sînt inoportun.

Domnul Rogers îmi tăie brusc vorba:

– Privește trandafirii aceștia.

Am observat atunci boschetul stufos de trandafiri din fața lui. Roșul porfiriu al florilor îmi amintea nuanța sucului mustos de struguri negri. Îmi trecu prin gând că petalele erau îmbibate cu zeamă de struguri și la această idee simții cum îmi lasă gura apă.

– Sînt niște roze minunate! am exclamat.

– Minunate? reluă domnul Rogers. Nu – sînt unice, înțelegi ce vreau să spun? Unice.

Și după aceste cuvinte, domnul Rogers se înfășură din nou în muțenie.

M-am ridicat, luîndu-mi la revedere, nu fără a-l încunoștiința mai întîi că locuiam în căsuța de pe creasta colinei și că aș fi încîntat dacă s-ar mai ivi prilejul să-i țin tovărășie în grădină.

Aș minți dacă aș afirma că domnul Rogers s-a arătat deosebit de cordial în timpul vizitelor mele următoare, dar, cel puțin, discreția și dorința de a-i respecta îndelungile-i tăceri făceau ca prezența mea să-i fie suportabilă. Nici mie nu-mi scăpase faptul că, uneori, gazda mea îmi punea unele întrebări – cîteodată la răstimp de săptămîni – a căror legătură logică nu o prindeam pe moment, dar care trădau strădania metodică de a limpezi o enigmă – așa s-

ar fi spus.

De pildă, după ce i-am mărturisit că aveam foarte puțini prieteni, m-am pomenit, cincisprezece zile mai târziu, explicîndu-i ce înțeleg eu prin noțiunea de prieten. Și această discretă dar stăruitoare investigație mă făcu să devin extrem de evaziv. Numai cînd ne aflam în fața trandafirului, dintr-o dată și unul și celălalt ne simțeam în largul nostru,

Dumnezeu știe de ce, dar nu izbuteam să mă conving că domnul Rogers ar fi un autentic amator de horticultură. Chiar și oamenii care sînt sclavii unei manii specifice, gîndesc totuși și acționează conform legilor unei anumite logici.

Or, purtările domnului Rogers mă dezorientau. De pildă, într-o dimineață sosind la el pe neașteptate, l-am surprins exact în momentul cînd aranja o oglindă mare în fața boschetului de trandafiri și se pregătea să-l tundă cu o forfecuță de unghii. Într-o altă zi, l-am observat lustruindu-i ramurile cu o bucată de piele de căprioară. Și, într-o seară, l-am văzut pe domnul Rogers în grădină, lungit ca de obicei pe șezlong, dar îmbrăcat în smoching și cu un joben pe genunchi.

Dar incidentul cel mai bizar s-a petrecut într-o după-amiază de toamnă. Domnul Rogers nu-mi auzise zgomotul pașilor pe prundișul de pe alee. M-am oprit la cîtiva metri în spatele lui, cu răsufierea tăiată. Boschetul de trandafiri era învăluit într-un fel de giulgiu negru, care fremăta la fiecă înfiorare de vînt, de parc-ar fi fost viu. Domnul Rogers gesticula, se făcea mereu nevăzut îndărătul ramurilor, și îl puteam auzi murmurînd cuvinte fără noimă. Pînă la urmă, am înțeles că încerca să înfășoare trandafirul în ceea ce mi s-a părut a fi o fișie mare de catifea, dar care nu mi-a fost mirarea cînd am constatat că era vorba de o rochie – o rochie de seară din catifea neagră – și că domnul Rogers dădea dovadă de o răbdare

miraculoasă, căznindu-se, în pofida rafalelor de vînt, să îmbrace mînecele rochiei pe două ramuri – de parcă tufișul de trandafiri ar fi fost un manechin!

Ce-o fi urmărind? mă întrebam. Vrea oare să înjghebeze o sperietoare pentru vrăbii? Sau dorește numai să protejeze rozele tîrzii împotriva intemperiilor toamnei? Chiar în clipa aceea, domnul Rogers ieși din tufiș, mergînd de-a-ndărătelea, cu capul înclinat. Ramurile dăduseră trup rochiei de catifea și o făcuseră să-și înalțe brațele într-un gest de invocare. Prin decolteul de la gît țîșnise o bogăție de frunze și, chiar în mijloc, se mlădia o roză splendidă.

Timp de-o secunda, m-a săgetat o durere sfișietoare. Am tușit. Domnul Rogers s-a întors spre mine tresărind.

– Ce faci aici?

– Nimic, am bîlbîit, tocmai... tocmai voiam să te văd și...

Domnul Rogers mi-a încheștat brațul cu degetele și m-a privit lung, deznădăjduit. Și apoi, cu un glas care și acum pare că mă cheamă de dincolo de gardul cimitirului, mă întrebă:

– Știi dumneata ce înseamnă a iubi?

M-am îndepărtat încet, îndreptîndu-mă cu spatele spre porțiță. Rochia de catifca se zbuciuma în bătaia vîntului.

„Domnul Rogers e nebun, mi-am spus, nebun de legat, și nu mai pun piciorul în curtea lui.”

O săptămînă mai tîrziu, mi-a bătut în poartă lăptarul și mi-a înmînat o scrisoare. O găsise vîrîtă în gîtul unei sticle goale, lînga prima treaptă de piatră de la care pornea aleea ce ducea spre locuința domnului Rogers. Am deschis-o:

Dragă David,

Te rog vino să mă vezi. Nu trebuie decît să împingi ușa de la intrare, care nu va fi zăvorîtă. Odaia mea e la parter. Ultima, la capătul culoarului. Vino cît mai repede ți-e cu putință.

Am fost cuprins de o neliniște atît de înfrigurată, încît am ieșit în halat și papuci. Tăiam drumul, fără să țin seama de cotiturile cărării șerpuite. Mărăcinii mi se agățau de veșminte. Și dintr-o dată, m-a năpădit o senzație de bucuroasă ușurare la gîndul că mă întorceam iar la domnul Rogers. În timp ce traversam holul, l-am auzit strigîndu-mă. În trecere, am zărit în grabă scara ce ducea la primul etaj. Treptele de lemn erau acoperite cu un strat atît de gros de praf, încît, în penumbra încăperii, ai fi zis că-s de piatră.

Domnul Rogers zăcea chircit în patul lui strîmt; niciodată pînă atunci nu-mi dădusem scama cît era de slab.

– Nu te simți bine? l-am întrebat.

– Ia loc.

O clipă mă cercetă cu atenție.

– Ascultă-mă, David, mi se adresă cu voce stinsă. Am multe să-ți spun... îți cer să nu mă întrerupi, deoarece mi-e teamă că nu voi mai avea tăria să continui. Și după ce voi fi isprăvit, făgăduiește-mi că ai să te gîndești bine înainte de a-mi da un răspuns.

Am încuviințat din cap.

Lîngă fereastră, am observat un vas mare, plin cu flori veștede.

– Sînt douăzeci și cinci de ani de atunci, începu el, douăzeci și cinci de ani de cînd Milton Briggs a venit și s-a instalat aici. Casa aceasta făcea parte dintr-o moștenire importantă, pe care eu, în calitatea mea de notar, aveam sarcina să o lichidez. În consecință, eu i-am vîndut lui Milton Briggs această vilă.

Domnul Rogers vorbea pripit, nervos, de parcă se temea ca mărturisirile să nu-i fie curmate.

– Vezi, continuă el, nu-i ușor să depeni întreaga poveste,

și nu-i ușor să dai de capătul firului. Și cu toate acestea, sînt ani și ani de cînd mi-o tot repet, încît am ajuns s-o cunosc pe de rost... pînă la cel mai mic amănunt. Vezi dumneata, e vorba de o poveste care curge lin, asemenea unui rîu. Și la un moment dat, cursul se încetinește, stă locului, se pierde... Am încercat să fiu cît mai limpede. Da, iată începutul. Cînd a cumpărat vila și parcul, Milton Briggs era foarte bogat și mirosea nițel a parvenit. Cîtuși de puțin expansiv. Părea că nu-l interesează nimic în afară de casă și de grădină, în primele șase luni după cumpărare, l-a preocupat exclusiv decorarea noii locuințe și amenajarea terenului într-un parc pitoresc.

După ce a modificat, pe gustul lui, faldurile ultimei draperii și după ce o iederă stufoasă a invadat fațada casei, Milton Briggs și-a anunțat brusc hotărîrea de a-și căuta nevastă.

La auzul acestei noutăți, mi-am spus – țin bine minte – că pesemne o să lipsească vreme îndelungată, pentru că un om căruia-i trebuiseră trei săptămîni pînă să se hotărască dacă să îmbrace pereții sălii de baie în marmură neagră sau în plăci de faianță albastră, nu prea risca să se îndrăgostească pe nepusă masă. Ba mergeam pînă acolo încît prevedeam genul de fată care avea să-i fie aleasă: sfielnică, plăpîndă... Vezi dumneata, îmi făceam o idee foarte precisă asupra felului cum trebuia să arate fata, pentru că Milton Briggs zăcuse cincisprezece ani în regiunile miniere din Africa Occidentală. Și într-o zi mi se destăinuisc că din anii aceia i se trăgea deprinderea de a visa cu ochii deschiși. De îndată ce se lăsa seara, dădea frîu liber visurilor, ba uneori visa chiar și ziua, mai ales cînd venea vremea ploilor. Iată de ce îmi închipuiam că aleasa inimii lui o să fie sfielnică și plăpîndă; așa sînt fetele din visurile oamenilor care trăiesc stingheri în inima singurătăților.

Dar Briggs s-a întors după numai zece zile, întovărășit

de soția lui. Când am zărit-o prima dată, se afla acolo... Domnul Rogers ridică brațul și arată spre fereastră. N-am să încerc să ți-o descriu. Ia doar aminte că de îndată ce-am văzut-o, m-am îndrăgostit de ea.

Iremediabil. De soția lui Milton Briggs...

Luptam din răspuțeri să mă țin la depărtare, dar numai gândul că s-ar putea scurge o zi fără să o văd pe Hayde era de neîndurat. Milton Briggs nu o iubea. Pasiunea lui se confunda cu adorația, o adorație mută și bîntuită de neliniști. De fiecare dată când o privea, aveam senzația că-și spune în sinea lui: „Atenție, Milton... Hayde nu poate fi reală, știi bine doar... Hayde nu-i decît un vis care se va spulbera ca amintirea unui vis...”

Miinile domnului Rogers aveau o paloare ca de ceară. Pe un scaun, lîngă pat, zăcea smochingul. Și deodată, mintea îmi fu obsedată de o imagine: imaginea domnului Rogers, mort, îmbrăcat în haine de ceremonie.

Reluă cu voce scăzută:

– Nu-ți pot istorisi totul, nu pentru că n-aș îndrăzni... Vocea-i căpătă puțină viață și începu să vibreze. Iubirea mea era pură... ca văpaia flăcării... și totuși, iubirea aceasta pură mă obliga să mint de o sută de ori pe zi pentru nimicuri și să încerc o mie de mărunte deziluzii... Hayde nu mă lua de loc în serios: rîdea, mă bătea prietenește pe umăr... Totuși, într-o seară am fost aproape, foarte aproape de ea. Milton Briggs m-a rugat să o însoțesc pe Hayde la un concert...

Dar poate că dorești să știi cine era Hayde? M-am întrebat și eu în nenumărate rînduri... fără să pot afla răspuns. Vezi dumneata, e ușor să întrebi pe orice femeie: „Ce gen de literatură preferați?” „Dumneavoastră ați tricotat această eșarfă?”... „Vă place călăria?” Pe orice femeie, dar nu pe Hayde.

Hayde era femeia fără de trecut... Hayde era – cum să spun? – ca aurora dimineții. Și poți întreba aurora:

„Spune-mi unde te-ai născut, și de ce erai ieri atît de înnegurată, și cum se face că azi ești atît de strălucitoare?” Nu, ar fi fost cu neputință s-o chestionezi pe Hayde asupra propriei ei persoane. Hayde renăștea dimineată de dimineată, înțelegi ce vreau să spun?... De fapt e un lucru care nu ține de înțelegere ci mai curînd de intuiție. Da, numai de intuiție. Mă urmărești?

– Da, am răspuns. Da, așa cred.

– Ei bine, închipuie-ți o cum arăta în seara aceea, cînd îmbrăcase o rochie de catilea neagră. Milton avea o criză de paludism. Totuși a ținut să ne conducă pînă la trăsura. Și cînd caii dădură să pornească, a fost pe punctul să-i spună ceva. Dar Hayde îi trimise un sărut din virful degetelor și Milton se mulțumi să-și încline capul și să-i mîngîie ușor obrazul cu dosul palmei.

Pe mine mă rodeau gînduri sumbre – remușcări amestecate cu un soi de gelozie dementială – oscilam între reflecțiile cele mai amare și halucinații aproape de neîndurat. Și chinul meu se prefăcu în agonie cînd ne-am urcat în trenul care ne ducea la oraș. S-ar fi spus, zău așa, că prezența lui Hayde stîrnea instinctele animalice latente din sufletele celorlalți călători... N-am să uit niciodată mîna unui tînăr pe care am văzut-o furișîndu-se de-a lungul rezemătoarei pentru braț, către mîna superbeii Hayde... Și cît e de oribil să vezi la altul propriile tale gesturi, gesturile înseși pe care tu le socotești sublime... Ah, scuză-mă, n-ar trebui să rătăcesc în amănunte...

O dată ajunși în oraș, am luat-o de braț pe Hayde. Mi se părea că trăiesc un vis devenit aieva: pentru mine, trecătorii erau transparenți, iar vitrinele întrezărite în mers păreau străfulgerări de lumini sclipitoare. Aveam senzația că tot sîngele din trup mi se adunase în mînă, în mîna care ținea brațul lui Hayde. Gîndurile mă părăsiseră toate: un vîjiit straniu îmi amețea capul. Hayde mă readuse la realitate printr-o exclamație de încîntare. Îmi arată o

vitrină în care strălucea un trandafir de un roșu întunecat, un singur trandafir într-o cupă de cristal. Și în vitrină, nimic altceva decât acel trandafir. Și de-odată, am înțeles că Hayde și trandafirul erau una și aceeași... încercă să pătrunzi starea mea de spirit: asimilarea femeii cu trandafirul mi se părea de netăgăduit și nu era plăsmuirea unei sensibilități poetice exacerbate... Hayde se identifica trup și suflet cu roza din vitrină, pentru că nimic altceva de pe lume nu i se putea alătura în comparație – nimic decât învoalta dăruire a acestei flori unice, și aceeași putere, aproape înfricoșătoare, de a fi dincolo de marginile analizei.

Am cumpărat roza și i-am prins-o în corsajul rochiei de catifea neagră. La concert, nu am izbutit să ascult nici măcar o notă. Transportat, îi țineam mîna în cuibul mîinii mele. Dar cînd sala a izbucnit în ropote de aplauze care marcau sfîrșitul spectacolului, am ridicat capul și am văzut că Hayde privea spre lojile de rangul întîi. Acolo se afla un tînăr...

Domnul Rogers își lăsă pleoapele în jos. Trăiam scena cu intensitate. În fața ochilor mei scînteiau lojile aurite, stucaturile cu îngerași bucălați suflînd în trîmbițe, binocluri de teatru pe plușul roșu al fotoliilor.

– La ce bun să vorbim despre el? continuă domnul Rogers. De altfel nici nu-i mai țin minte chipul. Vezi dumneata, oricine ar fi atins-o pe Hayde îmi era deopotrivă de dușman... cu excepția lui Milton, de bună seamă.

După concert, m-am grăbit să-i aduc aminte tinerei Hayde că soțul ei se găsea pradă unui acces de febră. Nădăjduiam ca în felul acesta s-o izolez de lume, făcînd apel la îndatoririle și obligațiile ei... cu care numai cu un moment înainte uitasem aproape cu desăvîrșire de ale mele... Am stăruit îndelung asupra violenței acceselor de paludism. Dar Hayde era de un calm neștirbit.

„Știu, îmi răspunse, însoțindu-și vorbele de o degajată

fluturare a evantaiului, se dezlănțuie pe neașteptate, ca furtuna; Milton se aștepta la această criză.”

Concertul era urmat de un bal. În zadar am perorat, i-am jurat că sînt foarte ostenit, m-am contrazis de douăzeci de ori; nimic n-a înduplecat-o; și ne-am dus la bal – din moment ce asta îi era voia. Și totul s-a petrecut întocmai cum presimțisem. Tînărul acela a venit spre Hayde, i-a murmurat ceva și i-a cuprins mijlocul cu brațul. Hayde m-a rugat să-i păstrez cu trandafirul, ca să nu se strice. I-am ținut floarea în timp ce valsa. I-am ținut-o și în tren, și în trăsură – în tot timpul cît a durat reîntoarcerea. Milton ne aștepta. Mijiseră zorii. Hayde mi-a cerut trandafirul și Milton i-a mîngîiat petalele cu buzele.

În lungul răstimp de tăcere care urmă, m-am stăpînit cu mare greutate să nu-mi încalc făgăduiala de a nu rosti nici un cu vînt înainte ca domnul Rogers să-și fi terminat istorisirea.

– A doua zi, reluă, cu voce înăsprită, povestitorul, cum îți spuneam, chiar a doua zi Milton veni să-mi facă o vizită la biroul meu din oraș. Petrecusem ultimele ore ale nopții sfîșiat de presimțiri negre și, în cele din urmă, luasem hotărîrea să-l conving pe Milton că Hayde ar fi o mamă perfectă și că el n-avea timp de pierdut dacă dorea să-și mai vadă copiii mari...

Poate o să-ți pară de prost gust asemenea sfat – fără îndoială că așa și era – dar amintește-ți că mă sfîrteca dorința de a-mi înăbuși dragostea și, în același timp, recunosc, și dragostea altuia... Milton mi-a mulțumit că am întovărășit-o pe soția lui la concert, și mi-a anunțat, cu un surîs, că Hayde luase hotărîrea să plece în mod regulat la oraș ca să ia lecții de canto. Această noutate m-a tulburat mai adînc decît aș putea spune. Mai mult, Milton m-a întrebat unde cumpărasem faimosul trandafir, și am rămas înmărmurit de similitudinea dintre gusturile și vederile noastre.

La început, Hayde pleca la oraș doar o dată pe săptămână. În acea zi nu mă puteam împiedica să nu mă reped pînă la Milton. Ne așezam împreună în grădină; privirile noastre se ocoleau, dar sînt sigur că amîndoi frămîntam în minte aceleași gînduri, cu toate că, în timp ce amărăciunea mea îmi era mai mult decît familiară, el nu și-o trăda pe a lui prin nici o vorbă. După un timp, Hayde hotărî să sporească numărul lecțiilor. Lucrul acesta mă făcu să-mi pierd cu totul simțul demnității, fapt care-mi prilejui însă cea mai frumoasă zi din viața mea: am urmărit-o pe Hayde și am văzut-o cu ochii mei bătînd în ușa unui bătrîn profesor francez, pe nume Meunier.

I-am anunțat vestea și lui Milton, pe cale ocolită, ca să nu-i trezească nici cea mai vagă bănuială. Milton nu voia să știe – avea destulă tărie de caracter pentru a-și înfrîna curiozitatea. Așa încît, o dată, cînd l-am poftit la o plimbare, i-am istorisit cu totul întîmplător că, aflîndu-mă în vizită la niște prietene, una dintre ele a povestit că este eleva profesorului Meunier. „Și știi, Milton, am adăugat, această prietenă m-a informat că cea mai bună dintre elevele lui Meunier se numește Hayde.”

Cunoscîndu-l pe Milton, nu mă îndoiam că se va mulțumi să-și exprime sentimentul de ușurare în chip indirect. Totuși, răspunsul lui mă surprinse prin tonul morocănos pe care i-l imprimă: „Da? făcu el. O știam de mult, domnule Rogers.”

Începu tortura remușcărilor. Remușcări că o suspectasem pe Hayde, că-l privisem pe Milton cu compătimire, că mă înjosisem să spionez. Pentru a-mi potoli conștiința, am hotărît să-i mărturisesc totul lui Hayde. Să-i mărturisesc iubirea mea atît de profundă... În ziua destinată lecției de canto, am plecat la oraș. Pe drum, nu departe de locuința profesorului, m-am intîlnit față-n față cu Milton. L-am întrebat dacă o însoțise pe Hayde sau dacă o aștepta ca să se întoarcă împreună la Aiken. Rîse,

cu o expresie copilăroasă în privire. Pregătea o surpriză, o surpriză pentru Hayde, și mă puse să jur că n-o să divulg taina.

Ne-am dus împreună la depozitul de bagaje de la gară. Pe tejghea, trona un pachet voluminos. Mi-era cu neputință să ghicesc ce putea să ascundă. Milton rupse un colț de hîrtie: răscolise tot orașul, scrisese la o duzină de pepiniere, pînă descoperise pomișorul ăsta. Trandafirul cu roze de un roșu întunecat, atît de intens. Trandafirii mei. Trandafirii lui Hayde.

S-a despărțit de mine spunîndu-mi că se întoarce acasă și că peste noapte, în timp ce Hayde va dormi, o să planteze trandafirul într-un colț de grădină. Și că de îndată ce se vor deschide primii boboci, o s-o ia de mîna pe Hayde ca să i-l arate în toată splendoarea lui.

Rămas din nou singur, m-am grăbit să mă reîntorc. Știam că la ora patru Hayde sfîrșește lecția. La patru fix, Milton se ivi în colțul străzii. Se opri în fața ușii profesorului și aștepta. Prezența lui însemna pentru mine o rechemare la ordine: nu aveam dreptul să-i mărturisesc lui Hayde iubirea ce-i purtam. Dar, în același timp – și poate că acest lucru o să te surprindă – mă irita îngrozitor gîndul că Milton a putut să mă bănuiască și că rămăsese în oraș din pricina mea... Am decis să mă îndepărtez. Pe Hayde aveam s-o văd cu alt prilej. Dar după ce-am făcut cîțiva pași, am aruncat o privire furișă peste umăr. Milton rămăsese în același loc. Trecură zece minute. O jumătate de oră. Hayde continua să nu se arate. Deodată, Milton se apropie de ușă, apoi se opri brusc, se răsuci pe călcîie și traversă pe celălalt trotoar. Nu voia să știe – avea destulă tărie pentru a-și înfrîna curiozitatea... ți-am mai spus-o,

La cinci și jumătate, l-am văzut consultîndu-și ceasul și apoi îndepărtîndu-se cu pași domoli. O siluetă cu capul înclinat, pierind pe după colțul străzii. Dar dacă Milton nu voia să știe, nu același lucru se putea spune și despre

mine.

Bătrînul profesor Meunier mă înștiință că n-o mai văzuse pe Hayde de aproape o lună.

I-am mulțumit profesorului și am plecat. La gară, am așteptat. Hayde trebuia să prindă un tren sau altul, iar ultimul pleca la ora opt. La opt fără cinci, l-am văzut pe Milton ivindu-se în capătul peronului. I-am ieșit în întâmpinare și am urcat amîndoi în același vagon. Îndată ce ne-am instalat, amîndoi ne-am repezit la fereastră, sub pretextul că uitasem să cumpărăm gazeta de seară. Aproape de opt, l-am... da, într-un fel l-am îmbrîncit pe Milton, ca să nu poată vedea ce se petrece pe peron. Dar poate că fusese prea tîrziu, sau poate că ochii lui Milion se deschiseseră mai demult. Nu știu – așa cum ti-am spus, între noi existau afinități profunde. L-am îndepărtat cu forța pe Milton de la fereastră. Pentru că pe peron apăruse Hayde însoțită de tînarul cu care dansase atunci, în seara concertului. Tînarul își petrecuse brațul pe după mijlocul ei și Hayde îl privea cu ochi topiți în ochii lui...

Durerea îl făcu pe domnul Rogers să se răsucească în pat.

– Cum trenul intra în gara Aiken, continuă el, și cum Milion nu-și descleștase dinții în tot timpul călătoriei, am încercat să duc jocul mai departe. „Milton, i-am spus, ce-ar fi ca Hayde să se găsească în alt compartiment? Ar fi bine să coborîm repede și s-o facem să creadă că am venii s-o așteptăm la gară. Nu ești de aceeași părere?”

Se mulțumi să ridice din umeri. Trenul frîna. Coborîrăm în grabă și cînd am zărit-o pe Hayde, i-am alergat în întâmpinare și i l-am arătat pe Milton. Am anunțat-o pe dată că urmărisem să-i facem o surpriză. Îi scînteiau ochii. Ne-am urcat toți trei, fără să rostim o vorbă, în trăsura care ne aștepta.

În noaptea aceea m-am căznit să citesc. Trudă zadarnică. Către orele două după miezul nopții, m-am

sculat și am coborît colina pe cărăruia care duce de-a dreptul aici. Pe măsură ce mă apropiam de poartă, deslușeam niște zgomote surde, care, treptat, deveniră tot mai ritmice și înfundate. Casa era cufundată în beznă. Am înaintat pe alee pîna cînd bufniturile începură să fie distincte și deodată l-am zărit pe Milton – nu i-am văzut chipul ci numai umerii vînjoși, în cămașă albă, detașîndu-se din penumbră. În viața mea nu mă simțisem atît de umilit ca atunci: Milton planta pomișorul.

Domnul Rogers își duse mîna la gît și închise ochii.

– Milton planta trandafirul – o iertase...

M-am întors acasă și am început o scrisoare către el, scrisoare pe care însă n-am terminat-o din pricina îndoielilor ce-mi împresurau mintea: poate că Milton nu văzuse nimic în gară, poate că nu știa; poate că avea doar unele bănuieli și, în acest caz, ar fi fost mai bine să stau de vorbă cu Hayde, nu despre dragostea ce-i purtam – nu aveam acest drept – ci despre dragostea lui Milton.

Cînd am intrat pe poarta grădinii, erau orele zece dimineată. L-am găsit pe Milton în același loc. Nivelă cu palmele pămîntul din jurul trandafirului. Rămase în genunchi și-mi vorbi fără să ridice capul: „Te așteptam, Rogers, îmi spuse. Voiam să-mi iau rămas bun. Eu plec, Rogers... Am încheiat ceea ce aveam de făcut... De aci înainte, trandafirul acesta îți aparține... Curînd o să dea în floare... Sînt încredințat că ai să te îngrijești de roze – ca și de casă, și de tot restul... Pe un fotoliu, ai să-i găsești rochia de catifea neagră...”

Un timp, domnul Rogers rămase tăcut. Fața îi era lividă de oboseală.

– Milton a plecat chiar a doua zi. Douăzeci și doi de ani au trecut de atunci; n-a mai revenit niciodată. Boschetul de trandafiri înfloarește an de an, și în fiecare zi de vară se desfoaie cîte o nouă roză, pentru că Hayde renaște o dată cu fiecare auroră. Și i-am rămas credincios, cum i-a rămas

și Milton, iar când cobor în grădină ca să-i țin tovărășie sau ca s-o însoțesc la concert, ca poartă rochia de catifea neagră, cu o roză în corsaj... Și acum, te întreb: dacă eu închid ochii, vrei să ai dumneata grijă de casă și de grădină?

Am contemplat îndelung trăsăturile răvășite ale domnului Rogers.

– Da, am încuviințat.

Domnul Rogers e înmormântat aci, la opt sute de metri depărtare de casa mea, care a fost a lui, care a fost a lui Milton.

Oamenii spun și despre mine că aş avea pasiunea florilor. Scările care duc la primul etaj sînt acoperite cu același strat gros de colb, iar rochia de catifea neagră e sfișiată, pe alocuri, de spinii trandafirului.

Doctorul mă conjură să emigrez spre meleaguri cu climă mai blîndă, dar nici prin vis nu-mi trece să-l ascult. Aș dori cel mult să lămuresc prietenilor mei, cît mai am încă răgazul s-o fac, de ce-am ales să-mi sfîrșesc zilele în acest sătuc, pierdut printre lande. Unii dintre prietenii mei își vor fi amintind, poate, că în urmă cu mulți ani, am fost îndrăgostit nebunește de o tînără doamnă – de o tînără doamnă care n-a acceptat niciodată să-mi spună numele ei, care nu mi-a îngăduit niciodată să cunosc altceva în afară de tulburătoarea-i frumusețe.

Ultima oară din viața mea când ne-am intîlnit, am însoțit-o, la gară, la trenul ce pornea la ora opt spre Aiken.

În românește de ANTOANETA RALIAN

ROY VICKERS

MORTUL CU BRAȚUL RIDICAT

Arnold Haverston, un mărunț expert-contabil, rob al propriilor sale tabieturi, era cu desăvîrșire tipul de om pe care nu-l remarci pe stradă. Dimineața, cînd se îmbrăca, își potrivea inconștient gesturile după mișcările femeii de serviciu – tot atît de fidelă ca și el ritmului cotidian – și termina de făcut nodul la cravată tocmai în momentul cînd ea pleca. *Breakfast*-ul îl aștepta în sufragerie, cu *Times* și *Daily Record* alături de ceașcă.

Locuia într-un apartament destul de mare pentru un burlac. În afară de odaia lui, avea o cameră pentru musafiri (niciodată folosită), un salon și o sufragerie. Cînd intră luni în sufragerie, zări dintr-o singură privire titlurile mari din *Daily Record*. I-a fost de ajuns ca să nu mai aibă nici o îndoială. Se întoarse și închise ușa cu un gest obișnuit, dar această operație simplă i-a furat astăzi cîteva secunde mai mult decît în celelalte zile.

Citind ziarul, își spunea: „am să descopăr probabil că am comis clasică greșeală care te duce direct la spînzurătoare. Cu atît mai rău, dar dacă n-am să pot scăpa de propriul meu destin, cel-puțin voi încerca să mor demn.”

Atunci cînd un om de treabă și liniștit comite o crimă, reacțiile sale se deosebesc net de cele ale canaliei pentru care crima face parte din existență. Este neobișnuit, totuși, ca un om de treabă să aibă remușcări. Și în cazul

de față Haverston se grăbi să-și învinovățească victima de crima săvârșită. Si apoi, nu l-a determinai oarecum însuși Webber să acționeze astfel? Dacă Haverston a fost precaut ca să nu fie descoperit, a făcut-o nu atît de teama spînzurătorii, cît dintr-un fel de datorie față de sine; și dacă precauțiile se vor dovedi inutile, atunci vina ar trebui o dată în plus să-i aparțină ticălosului de Webber.

ASASINAREA UNUI PROPRIETAR ENIGMATICA POZIȚIE A CADAVRULUI

anunțau titlurile mari din *Daily Record*.

„Enigmatica poziție a cadavrului! Întrebarea e de unde se informează indivizii ăștia cînd fac asemenea mărturisiri!” exclamă Haverston. Apoi, scîrbit, luă *Times*, un ziar serios, care consacra evenimentului doar un articolăș de cinci rînduri. *Daily Record* relata întîmplarea pe două coloane mari; le citi, mai întîi cu resemnare, apoi cu furie.

„Dar nu găsesc nimic «enigmatic» în poziția lui! E absurd să se vorbească astfel, și-apoi nu-i adevărat!” Continuă să citească bănuind din ce în ce mai mult că cineva pătrunsese în vila lui Webber după plecarea sa. Asasinul s-a furișat în casă pe fereastră și, după lovitură, a ieșit pe ușa de la intrare. Urme de pași pe răzorul de sub fereastră, păstrînd aceeași direcție (vezi fotografia de pe ultima pagină). S-au mai găsit bucăți de pămînt și pe covorul din salon.

„Dar n-am intrat pe fereastră... A, da! Cînd m-am întors.”

Daily Record relata pe larg, într-un stil melodramatic, o poveste care se putea reduce la următoarele: duminică dimineăta, un muncitor de la Telefoane, aflîndu-se în *bungalow*-ul locuit de Webber la capătul unui sat din Sussex, a chemat poliția. O mașină, care nu aparținea

victimei, lăsase în grădină o urmă dublă de pneu, de la care porneau urmele tălpilor ce se îndreptau spre fereastră. Mortul a fost găsit pe scaun, în fața biroului sau, într-o poziție atît de neobișnuită pentru un cadavru, încît fotografiile luate de polițiști erau mai clare decît raportul lor.

Acestea înfățișau un bărbat corpulent – în aparență plin de viață – cu mîna stîngă pe receptorul telefonului dus la ureche și cu cotul pe masă, într-o mișcare foarte firească. Brațul drept, întins, era suspendat în aer, exact la douăzeci și patru de centimetri deasupra biroului, cu pumnul strîns și degetul gros îndreptat în jos. Îți dădea impresia că te afli în fața unei persoane întrerupte în mijlocul unei convorbiri telefonice de sosirea unui prieten. Continuînd să discute cu amîndoi, degetul gros îndreptat în jos indica prietenului că o speranță comună li s-a năruit, dacă nu voia să indice prin acest gest vreun obiect de pe masă. În orice caz, degetul întins dădea impresia că victima insista asupra unui fapt.

Inspectorul principal Karslake, chemat de urgență duminică dimineața, consideră poziția mortului cu adevărat enigmatică. Ea nu se putea explica decît dacă Webber ar fi fost împietrit pe loc, dar în realitate fusese omorît de un glonte de revolver. Și trupul unui om ucis de un glonte nu poate arăta astfel, polițistul o știa foarte bine. Poziția cadavrului dădea atît de bine iluzia că omul se află în viață, încît te așteptai să vezi degetul gros coborînd. Fără să vrei te gîndeai la una dintre acele statui al căror personaj e în plină mișcare: generalul cu sabia în mîna sau un cal cu piciorul ridicat.

– Nu știm încă dacă a vorbit la telefon, explică Karslake doctorului. Dar știm precis că a ridicat receptorul pe la nouă și jumătate sîmbătă seara. Receptorul n-a fost pus în furca, de aceea l-a sunat telefonista, dar nu i-a răspuns nimeni. A doua zi dimineață a venit un instalator și, cînd a

văzut... ceca ce vedeți și dumneavoastră, a anunțat imediat poliția locală. Karslake privi furios cadavrul.

– Ați mai văzut vreodată ceva asemănător, doctore?

– Asemănător, nu. Dar ați mai avut vreodată prilejul să urmăriți efectele capricioase ale rigidității unui cadavru?

– Nu-i vorba de un capriciu, doctore. Omul acesta era pe cale să facă ceva: dădea un telefon. Și priviți poziția degetului mare: dacă Webber n-a spus „totu-i o greșeală”, înseamnă că voia doar să apese pe soneria electrică. Dar nu-i nici o sonerie pe masă, nici măcar un fir, și nu era nimeni în casă ca să răspundă. De altfel, un cadavru nu înțepenește imediat, nu?

– Nu. Timpul care trece pînă cînd un cadavru înțepenește complet diferă după poziția corpului. În cazul de față nu pot spune exact. Asta-i sarcina laboratorului, dar cred că a durat cel puțin un ceas pînă cînd rigiditatea a devenit suficient de puternică pentru a susține brațul întins. Da, pe puțin un ceas.

– Mi-ați spus însă că mortul n-a fost mutat din loc după ce a murit! protestă Karslake.

– Da! Pot adăuga că moartea n-a fost instantanee. Webber a trăit șapte sau opt minute după ce a fost împușcat.

Poate a fost conștient, poate nu. Poate s-a mișcat, a apucat receptorul, dar nu cred că a putut vorbi clar. În momentul morții, brațul stîng avea aceeași poziție pe care o are acum, dar nu și cel drept. Cu neputință, brațul drept trebuia să se sprijine pe ceva.

– Ce părere aveți despre următoarea idee, șefule? întrebă Rowlings, tînărul asistent al lui Karslake. Criminalul intră pe fereastră, iese pe ușa de la intrare, lăsînd-o deschisă. Fiind grăbit, uită un obiect oarecare, se întoarce după un ceas și ia acest obiect de sub mîna cadavrului.

– Ah!... oftă Karslake, vrei să spui că tot ce avem de făcut este să-l arestăm pe asasin și să-l întrebăm ce a

căutat în vila lui Webber! Tinere, caută între timp prin casă și adu-mi toate hîrtille care au pe ele nume și adrese.

Fotografii își terminaseră prima parte a sarcinii lor. În afară de amprente digitale ale mortului, luaseră în salon o a doua scrie de amprente, iar în bucătărie o a treia. Acestea din urmă au fost mai tîrziu identificate ca fiind ale femeii de serviciu.

După ce mortul fu scos din casă, Karslake înconjură pavilionul, care putea fi numit *bungalow* pentru că, deși construit solid din cărămizi, nu avea etaj. Pardoseala era acoperită cu niște covoare destul de frumoase. Mobilierul modern, dar fără ostentație. Nu era foarte nou, deși în foarte bună stare. Seiful zidit în perete nu fusese forțat. În sertarul biroului, care nu era închis cu cheia, se aflau 15 lire. Pe jos, o cutie de aur pentru țigări. Dacă la astea adăugăm cele 30 de lire pe care mortul le avea asupra lui, este evident că nu furtul fusese mobilul crimei.

După ce s-a asigurat că subalternii săi lucrează serios, Karslake s-a dus la centrala telefonică și a întrebat telefonista de serviciu cînd a avut loc crima.

– Abonatul formase numărul centralei și am răspuns îndată. (Telefonista vorbea pe un ton cît se poate de „oficial”.) Neauzind însă nimic...

– Perfect. Dar spunți-mi, n-ați auzit absolut nimic?

– Nu, nimic. Doar mașina de scris.

– Accastă destăinuire îl surprinse oarecum pe inspectorul principal, căci nu văzuse nici o mașină de scris în *bungalow*.

– Și cît timp s-a bătut la accastă mașină?

– O, nici măcar un minut! Fata părăsi tonul oficial. Și dacă acest lucru vă este de folos, atunci vă pot spune că zgomotul nu se aseamăna cu zgomotul care se aude cînd se bate o scrisoare. Sora mea este dactilografă, și cunosc zgomotul. Se gîndi o clipă. Mai curînd se subliniau niște cuvinte. Dar nu un rînd întreg. Un cuvînt, apoi urma o

pauză înainte de a sublinia următorul, și tot așa în continuare.

După părerea medicului, în clipa aceea Webber probabil nu era în stare să vorbească. Karlake împrumută o mașină de scris.

– Nu vă deranjează dacă vă întoarceți cu spatele la mine? o întrebă el pe telefonistă. Vreau să-mi dau seama ce se poate auzi din poziția asta. Lovi o clapă la întâmplare de câteva ori în șir.

– Cam același zgomot, dar avea ceva deosebit în ritm, dacă înțelegeți ce vreau să spun.

Instantaneu, Karlake bătu trei lovituri scurte... apoi trei lungi... și iar trei scurte. S. O. S.

– Asta-i! exclamă ea. Exact!

Reluă proba de cincisprezece ori. Ori de câte ori făcea semnalul, telefonista îl recunoștea, fără să-și dea însă seama că era alfabetul Morse.

Reporterii n-au găsit-o pe telefonistă decît luni dimineța. Amabilă, ea le povesti tot ce știa, și acum putea chiar să și imite semnalul pe care ziaristii l-au recunoscut de îndată. Cele aflate erau prețioase, dar, foarte recunoscători, n-au menționat sursa informațiilor, temîndu-se ca nu cumva telefonista să fie concediată pentru că furnizase date în legătură cu munca ei.

Edițiile de după-masă îl înștiințară deci pe Arnold Haverston că poziția cadavrului nu mai prezenta nici un mister.

Putem înștiința încă de pe acum că asasinul a pătruns în bungalow cu o mașină de scris portativă care îi aparținea. Inspăimîntat, a uitat fără îndoială această mașină care l-ar fi identificat și s-a întors după un ceas sau două s-o ia. Acest fapt ar putea explica poziția brațului, dacă presupunem ca mașina se afla pe birou, cu claviatura îndreptată spre cealaltă parte a corpului. Lovit mortal, Webber a putut să mai apuce receptorul, dar nu să și

vorbească. Cu brațul drept sprijinit pe carul mașinii, a bătut în claviatură cu degetul mare, folosinduse de alfabetul Morse pentru a face apelul S. O. S., exact în poziția în care a fost găsit de poliție, dar telefonista n-a înțeles semnalul.

O mașină de scris portativă! Haverston nu văzuse decît în vitrină. Și acest Morse... ce stupiditate! Dacă poliția credea asemenea baliverne, cu atît mai bine, deoarece în felul acesta se îndepărta de la drumul cel bun.

Ceea ce era și adevărat. Dar Haverston nu știa, din fericire pentru el, că o mașină de scris care n-a jucat nici un rol în toată afacerea asta – mai mult încă, nici măcar n-a existat – făcea parte dintre acele dovezi care pot deveni foarte periculoase pentru un criminal, după ce-a fost greșit înregistrat de serviciul cazurilor clasate.

*

Arnold Haverston își dădu seama că incidentul cu mașina de scris îi calmase nervii. Se întrebese mai întîi, neliniștit, dacă nu cumva vreun obiect uitat în casa lui Webber ar putea fi folosit drept carte de vizită care să îndrepte poliția pe urmele lui. După toate aparențele nu era însă cazul, deoarece dacă s-ar fi întîmplat într-adevăr așa, după patruzeci și opt de ore de la săvîrșirea crimei polițiștii ar fi fost pe urmele sale. Webber nu lăsase desigur nici o notă printre hîrțile lui. Cît timp trecuse de fapt de la penultima întîlnire cu Webber? Paisprezece ani... da, paisprezece ani! în răstimpul acestei perioade îndelungate, calitățile de contabil ale lui Haverston îi aduseseră o clientelă destul de serioasă. Cîștigase încrederea oamenilor datorită meticulozității sale maladive. Avînd o inteligență greoaie, nu acționa niciodată spontan, și în ultimii ani devenise un om lipsit de personalitate, ale cărui obiceiuri păreau să aparțină mai curînd unui bătrîn decît unui bărbat de patruzeci și trei de ani.

Și dacă Webber observase că era urmărit? Dacă scrisese într-un loc sigur ceva de felul acesta: *dacă voi fi omorât într-o zi întrebați-l pe Arnold Haverston*. Nu-i urmărise oare mașina de prea multe ori? Consultă neliniștit o agendă. Să vedem... era 7 aprilie 1936. Pe pagina de la 15 februarie gas! scris următorul cuvânt: *chibrit*, și se întrebă o clipă de ce crezuse că trebuie să se folosească de un cuvânt cheie inteligibil doar pentru el.

Tocmai vizitase un client din City. Adăpostit sub porticul unui imobil, își aprindea o țigară, când Webber ieși și trecu pe lângă el fără să-l vadă. A avut un șoc. Fusesse mai mult decît sigur că dușmanul său e în Canada – în închisoare, fără îndoială – și că nu va mai auzi niciodată de el. Apoi observă plăcuța de cupru de pe ușă: „Ress & Webber, misionari”.

Intră. Cinci camere sus... și altele, jos. Frumoasă casă! Plăcuța nu era nouă; Webber făcea probabil de ani de zile afaceri serioase și ajunsese să fie considerat o persoană importantă.

Neînsemnatul contabil a avut nevoie de cincisprezece zile ca să găsească garajul lui Webber. La început, n-a putut să-i urmărească mașina pînă la capăt. Firea lui șovăielnică făcuse din el un șofer păcătos, în timp ce Webber excelase totdeauna în activitățile ce pretindeau calități fizice. Haverston începu prin a se așeza în drumul său, apoi sfîrși prin a-l urmări pe misit pînă în comitatul Essex, singurul loc la mai puțin de douăzeci de mile de Londra unde se mai pot găsi sate autentice. *Bungalow*-ul lui Webber era admirabil situat pentru comiterea unei crime, dar intențiile lui Haverston nu i se formulau încă atît de limpede în minte.

La ultima lor întîlnire de acum paisprezece ani, îl lovise pe Webber cu pumnii, convins fiind că dreptatea era totdeauna de partea lui. Bazîndu-se pe acest lucru, a rămas uimit văzînd că Webber îi răspundea la fiecare

lovitură. Webber avea zece centimetri și douăzeci de kilograme mai mult decât el, și Haverston a stat în pat după aceea trei zile.

„Ar putea să mă atace din nou!” Haverston se folosi de acest pretext pentru a purta mereu asupra lui revolverul din timpul primului război mondial, ceea ce era stupid dacă ar fi vrut să-și omoare dușmanul, căci arma era înregistrată pe numele său.

Ajunse în fața *bungalow*-ului către nouă seara și lăsă mașina în grădină după ce stinsese farurile – comportare într-adevăr de neînțeles dacă singura lui intenție fusese să schimbe cu Webber doar câteva cuvinte lipsite de gingășie. Când ajunse în fața ușii de la intrare, ea se deschise.

– Bună-seara... spuse proprietarul *bungalow*-ului, pe un ton puțin încurajator.

– Aș vrea să vorbesc cu domnul Webber.

– Lasă gluma, Arnold Haverston... te-am recunoscut! Intră, bătrine!

În hol, Haverston recunoscuse o ladă de stejar care îi aparținuse altădată, sau mai exact aparținuse nevestei sale. Se simți ușor tulburat.

Webber îl conduse în salon și Haverston regăsi alte amintiri... covoare... biroul... scaune... dulapul... totul aparținuse nevestei sale.

– Astea sînt mobilele Isobelei! exclamă el regretînd apoi cele spuse.

– Da, e ce-am putut salva. Dar, moral dacă nu legal, îți aparțin. Le poți lua pe toate dacă vrei.

– Mulțumesc, nu vreau. Încearcă să înțeleagă cu mintea lui cam înceată. Credeam c-au fost vîndute.

– Le-am amanetat. Ca să-mi plătesc... excursia în Canada. Dar după trei luni m-am întors. Unele dintre cărțile de joc pe care le aveam în mînă erau atuuri; un prieten m-a ajutat, am devenit asociați, și de atunci n-am mai privit înapoi niciodată. M-am întors în Canada, unde

am lucrat pentru firma noastră, și am plecat de acolo definitiv anul trecut. În acest răstimp am amanetat toată mobila. Tonul lui Webber devenea din ce în ce mai cordial. Dragul meu, am impresia însă că și ție ți-a surîs oarecum viața!

Haverston tăcu pentru o clipă, lăsînd tăcerea să se aștearnă grea, și-apoi răspunse:

– N-am venit să stau de vorbă, Webber, am venit doar să-ți pun cîteva întrebări. Dacă îmi răspunzi, nu te mai plictisesc cu prezența mea nici un minut în plus.

– Sînt pregătît să răspund la orice întrebare, răspunse Webber cu indiferență. Dar, la naiba, nu trebuie să faci din asta o dramă. Sînt paisprezece ani de atunci! Dacă vrei să discutăm, să discutăm liniștit. Bem ceva?

– Nu, mulțumesc.

– Atunci bea măcar o cafca cu mine ca un gentleman! Tocmai făcusem una. Webber știuse întotdeauna să dea replica pe loc și-și păstra frumusețea prostănacă de la douăzeci și cinci de ani.

– Dacă ții neapărat, atunci beau.

Haverston zări cafetiera și ceașca pe tavă.

– Serviciul de porțelan de Ashwinden! exclamă el.

– Da, nu mai am decît două cești, pe cealaltă o țin în vitrină.

Webber se sculă și se duse după ea. Serviciul acesta fusese cadoul de nuntă din partea tatălui ei, care îl proiectase pentru fabrica de porțelanuri Ashwinden. Cafetiera, cana pentru lapte, zahamița erau intacte. Lui Haverston nu-i plăcuse niciodată serviciul acesta. Era ultramodern, cu creneluri ca o fortăreață, și greu de mînuit. Capacul de metal al cîinii pentru lapte, prevăzut cu un resort, sărea ca un drăcușor dintr-o cutie cu surprize. Isobel ținea mult la el în semn de afecțiune pentru tatăl ei, și cu timpul Haverston se legase de el. Dar acum nu-i mai plăcea de loc și se simți aproape fericit cînd

îl auzi pe Webber declarînd:

– De fapt serviciul nu are valoarea pe care i-o acordăm noi. Îl trecusem pe listă cu 150 de lire, dar cel de la magazinul de antichități l-au evaluat la 20 de lire. Vrei lapte?

– Da, te rog.

Webber îl servi ținînd cafetiera într-o mînă și cana pentru lapte în cealaltă. Gestul familiar de ridicare a capacului i-o aminti lui Haverston pe Isobel. Ura nestinsă i se redeșteptă în suflet.

Fiindcă vrei cu orice preț să evoci trecutul, lasă-mă pe mine să vorbesc mai întii. Ai făcut o mare greșeală obligînd-o pe Isobel să-și ia mobila. Asta îi amintea mereu că te părăsise, și rezultatul a fost că în cele din urmă m-a părăsit și pe mine. A ieșit foarte rău pentru toți trei.

– Rău pentru dumneata, Webber? Cum adică? A plecat, s-a mutat singură în acest apartament, te-a scăpat de orice grijă față de ea, și mai mult decît atît, atunci cînd a putut te-a și ajutat. Mi-a scris odată în timp ce locuia aici. În scrisoarea aceea – singura pe care am primit-o de la ea – Isobel îmi spunea, printre alte lucruri foarte puțin măgulitoare la adresa dumitale, că îți trimite bani. O am la mine, uite-o. I-o întinse. Poți s-o citești.

– Nu mă interesează. Webber nu schiță nici un gest spre scrisoare. Vorbește, Haverston, spune tot ce ai pe suflet. Ți-am pricinuit o mare suferință cînd ți-am sedus nevasta. Poate că nu mi-a fost prea greu... dar să trecem peste asta. E adevărat că mi-a trimis bani. Voia – mărturisise singură într-o scrisoare – să-mi restituie cel puțin o parte din ceea ce cheltuisem pentru ea.

Haverston ridică din umeri.

– Mi-a dăruit mobila, reluă Webber. Intenția mea era să i-o dau înapoi, dacă mi-ar fi cerut-o. N-am considerat niciodată această mobilă ca fiind proprietatea mea, pînă... pînă la moartea ei. Atunci nu aveam nici un ban, fiind

într-o situație în care tu n-ai fost probabil niciodată. Pentru că mă curățase într-adevăr de bani cît timp am fost împreună și, fiindcă îmi propunea să-mi restituie o parte, i-am acceptat oferta, asta-i toată povestea.

– Cunoșteai foarte bine felul cum cîștiga banii pe care ți-i trimitea. Și de asemenea știai că se droga ca să-și învingă scîrba ce i-o pricinuia meseria asta.

Webber răspunse ceea ce n-ar fi trebuit niciodată să răspundă bărbatului care-o iubise pe Isobel.

– Scîrbă? Ce glumă! Nu ți-i fi închipuind c-ai fost primul în viața ei? A avut duzini de bărbați înaintea ta, dragul meu... duzini!

Dacă Haverston ar fi acționat deliberat, stîngăcia l-ar fi făcut să dea greș, dar ochi fără să se gîndească și trase.

Dintr-o dată simți cum se naște în el o altă persoană. Spiritul său plutea în jur, privindu-l uimit, dar plin de admirație, pe acest Arnold Haverston care îl omorîse pe mîrșavul Webber. Apoi redeveni o singură ființă, băgă pistolul în buzunar, se îndreptă spre ușa salonului și stinse lumina. Străbătu holul cu pas victorios și deschise ușa de la intrare. În timp ce-o închidea, fu uimit văzînd holul încă luminat. Răsuci comutatorul și, părăsind *bungalow*-ul în deplină obscuritate, trînti ușa în urmă lui. O clipă mai tîrziu, trînti satisfăcut și portiera mașinii, înainte de a porni motorul cu un zgomot asurzitor.

Se întoarse pe drumul spre Londra, bucurîndu-se de viață pentru prima oară după paisprezece ani. Nu se mai simțea un om neînsemnat și ridicol, plin de amărăciune. Luminile din West End îi urară bun venit. În Picoadilly, încetini. O femeie tînără, cu mers șerpuit, îi zîmbi de parcă ar fi avut aceeași vîrstă cu el. O pofti în mașină și ea îi șopti o adresă.

Cînd Arnold plecă de la ea, era mai tîrziu de miezul nopții. Motorul zvîcni ușor, înainte ca neînsemnatul contabil să poată pleca.

– Dumnezeu! Am uitat pe birou scrisoarea Isobelei...

Se revăzu în salonul *bungalow*-ului, învingîndu-și teama și prejudecățile morale obișnuite. Poliția o să-l descopere datorită acestei scrisori. Trebuia neapărat s-o ia de acolo.

Ca și prima oară, intră în grădină cu mașina și doar cînd urca scările peronului se gîndi că ușa de la intrare ar putea fi închisă. Cu ce s-o forțeze? Manivela pentru demontat pneurile! Înainte de a deschide cutia cu ustensile, se așeză pe scara mașini și se gîndi cum să folosească acea unealtă, în acel moment, o rază de lună căzu pe una dintre ferestrele salonului care nu era complet închisă. Totul deveni simplu în clipa aceea. Arnold trecu peste răzor și se urcă pe fereastră, pătrunzînd apoi în casă.

În timp ce bîjbîia în căutarea comutatorului, simți că nervii îl părăsesc și atunci se hotărî să nu se uite decît la scrisoare. Lumina lanternei îi era de ajuns. Puse imediat mîna pe ceea ce căuta și se întoarse grăbit la fereastră. Înainte de a sări, ezită un moment: în lumina lămpii zărise ceașca de cafea, și chiar dacă serviciul de porțelan de Ashwinden nu avea o valoare comercială, era totuși un model original, cunoscut la fabrică. Tatăl Isobelei... sinuciderea Isobelei... Webber... bărbatul Isobelei. Pornind de la acest serviciu, poliția ar putea da de el. Se întoarse pe propriile lui urme, folosind doar lampa de buzunar.

Cele două cești și farfurioarele lor, zahamița, cana cu lapte. Fu cît pe ce să scape cafetiera din mîini. Așeză lampa pe masă ca să pună totul pe tava, dar încărcat cu toate acestea nu va putea sări ușor pe fereastră. După o clipă de meditație, se gîndi la ușa de la intrare și, de astădată, o închisc ușor.

Își așeză prada pe jos în mașină și plecă spre Londra. Garajul imobilului în care locuia fusese înainte vreme curtea unui grajd. Acum era împărțit în compartimente care aparțineau diferiților locatari; astfel nimeni nu-l văzu

urcînd la el cu serviciul în brațe.

Se culcă, dormi mai liniștit decît oricînd în ultima vreme, și se trezi abia a doua zi la amiază. *Breakfast*-ul era rece și de nemîncat. N-avea importanță. Va lua prînzul în oraș!

„Pe unde o fi blestematul ăsta de scrviciu?” se întrebă în timp ce se îmbrăca. Își aminti că-l pusese pe masa din hol înainte de a se duce în baie, ieri seară. Îl descoperi în cele din urmă pe raftul din bucătărie. Femeia de serviciu îl spălase și-l pusese acolo.

Dacă l-ar face acum să dispară, femeia s-ar mira, și n-ar mai uita îniîmplarca.

*

Inspectorul Rason văzu pentru prima oară funcționînd o mașină de calculat la un an după asasinarea lui Webber. Căutînd la ora lunch-ului pe unul dintre prietenii săi care lucra într-un birou din City, observă un funcționar întîrziat care stătea în fața mașinii.

Tinerii sub douăzeci de ani, indiferent de clasa socială căruia îi aparțineau, erau înclinați să se comporte cu Rason ca și cum ar fi fost un unchi onorific, și o blondinetă din birou era pe cale să-i explice cum funcționează mașina.

– Dacă lovești clapele acestei mașini fără să știi s-o folosești, nu se aude oare același zgomot ca și atunci cînd bați la mașina de scris?

– Mai bine să n-o folosești dacă nu știi cum! protestă fata rîzînd. Dar e simplu ca bună ziua! Vreți să încercați?

– Am să vă arăt ceva, răspunse Rason cu un ton misterios. Și-i secret... îmi cunoașteți meseria, așa încît am încredere în dumneavoastră.

Formă numărul Scotland Yard-ului la telefonul alăturat și-l ceru pe inspectorul principal Karslake.

– La telefon Rason, șefule. Ascultați... Bătu la mașina de

calculat trei lovituri scurte... trei lungi... Trei scurte.

– Bine, înțeleg, răspunse Karslake. Ai plecat fără bani! Unde ești?

– Păstrați-vă sentimentele generoase! O să ne întâlnim după masă. Bye-bye!

Rason se întoarce la mașină și-i citi inscripția: „Societatea pentru mașinile de calculat Ashwin”. O notă pe carnetul său, o dată cu adresa, și se duse acolo, prezentându-se sub un nume fals drept viitor cumpărător. O jumătate de oră mai târziu, plecă încărcat cu prospecte, pliante și alte reclame.

Karslake nu se întoarce la Yard înainte de ora trei după-amiază. Rason avu deci tot timpul să studieze afacerea *Webber*, al cărei dosar i-a fost înmînat după ce juriul coroner-ului dădu verdictul „omor săvîrșit de una sau mai multe persoane necunoscute”.

Parcurgînd inventarul pus la dispoziție de magazinul de antichități unde *Webber* antrepozitase mobila în timpul călătoriei sale în Canada, Rason se opri la următorul punct: un serviciu de porțelan de Asbwinden (valoarea 20 de lire). Îi veni atunci în minte una dintre acele idei luminoase care îl îndreptau deseori pe căi greșite, dar care, în caz contrar, erau puse de către colegii invidioși pe seama „hazardului”.

– Afacerea *Webber*, șefule. Cred că am găsit o pistă. Cel puțin începutul uneia. Azi-dimineață ați crezut că mă foloseam de o mașină de scris. Nici vorbă, era o mașină de calculat.

Karslake se încruntă și Rason continuă grăbit.

– E vorba tot de o mașină, desigur, și se poate bate la fel. Dar specialitatea ci este matematica. Iată, am o grămadă de prospecte... o să vedeți claviatura. Priviți numele firmei, e foarte important!

– Sînt foarte fericit să aflu în sfîrșit un lucru important, mormăi inspectorul principal. *Webber* folosea deci o

mașină de calculat în locul unei mașini de scris. Ei și?

Rason zîmbi cu indulgență.

– Iată, întocmit de oamenii dumneavoastră, inventarul cu tot ce se găsea în bungalow. Nici o mașină de calculat. Și iată inventarul magazinului de antichități întocmit în timpul șederii lui Webber în Canada. Priviți... acolo unde am făcut o cruce.

– Serviciu în porțelan Ashwinden... mașină de calculat Ashwin! exclamă Karslake.

– Întocmai ca și: Automobile Ford, tractoare Fordson E probabil un model de fantezie.

– Vorbiți de mașină de calculat... atunci de ce este scris serviciu de porțelan? întreab-o pe nepoata dumatăle, Rason. O să-ți spună că Ashwinden este o fabrică de porțelan cunoscută în lumea întreagă. Și întreab-o pe telefonistă dacă ceea ce a auzit nu era zgomotul cuiva care bătea mai curînd într-o ceașcă decît la o mașină de scris. Și crede-mă, Rason, ai face bine să te aprovizionezi cu o cutie de șocolată.

Rason strînse dosarul și plecă. Karslake era cu siguranță un om foarte de treabă, dar extrem de limitat. În definitiv, probabil că existau o groază de firme intitulate Fordson, despre care Henry Ford nu auzise niciodată. De ce să nu se întîmple același iucru cu Askwin și Ashwinden? Și apoi, oricine ar fi putut greși copiind un inventar. Rason hotărî să viziteze totuși magazinul de antichități.

Și-a prezentat legitimația oficială și directorul l-a primit imediat și l-a condus la serviciul de evaluare, unde a dat ordin funcționarilor să fie complet la dispoziția polițistului. Șeful accstui serviciu ceru dosarul lui Webber și vazîndu-l exclamă:

– Îmi amintesc totul acum! Webber declarase la început că acest serviciu de porțelan valora 150 de lire. Am luat legătura cu fabrica...

– Va să zică e vorba de un serviciu de ceai? întrebă Rason, complet deconcertat.

– Nu, de un serviciu de cafea. Fabrica ne-a răspuns că se renunțase la acest model încă înainte de a fi executat pentru comerț. Putea avea deci oarecare valoare ca piesă de colecție, nu foarte mare, și atunci noi l-am evaluat la 20 de lire.

Și nimic despre o mașină de calculat! Trebuia să revină la serviciul de porțelan. „Karlsruhe marchează un punct”, gândi Rason în timp ce bea o ceașcă de ceai.

„Numai să nu...” începu să lovească farfurioara cu ceașca în speranța zadarnică că va putea imita zgomotul unei mașini de scris, dar nu reuși decât s-o alarmeze pe femeia care servea ceaiul.

În timp ce făcea puțină ordine pe biroul său și puneă inventarele în dosar, îi veni o nouă idee. Serviciul de la Ashwinden figura în inventarul magazinului de antichități, dar nu și în cel al poliției! Poate că Webber l-a vândut între timp. Nu, ce nevoie ar fi avut să-și vîndă vesela, de vreme ce la moartea sa avea câteva mii de lire depuse pe numele lui la bancă, acțiuni la întreprinderea unde lucra și, pe deasupra, pe nimeni în grijă.

„E necesară o discuție cu fosta femeie de serviciu a răposatului”, își spuse Rason.

– Îi pregăteam micul dejun sârmanului domn în fiecare zi, în afară de duminică. Celelalte mese le lua în oraș; cu asta îmi terminam treaba la amiază.

– Și cafeaua, tot dumneata o pregăteai?

– Nu. O cumpăram doar, domnul și-o pregătea singur. Pesemne îi era teamă să nu-i sparg serviciul cel prețios, de aceea îl spăla întotdeauna singur și-l puneă apoi în vitrina din salon. Aș fi vrut să vedeți mizeria pe care o lăsa în chiuvetă după ce termina treaba!

– Ai spus poliției că nu lipsea nimic din *bungalow*. Ai văzut acest prețios serviciu cînd ai fost chemată luni

dimineața?

– Nu pot să spun că l-am văzut, dar am observat că pachetul de cafea pe care-l cumpărasem sîmbătă era desfăcut, și-atunci m-am gîndit ca și-a băut cafeaua ca de obicei, și-apoi a fost omorît, sărmanul de el!

– Chiuveta era murdară în dimineața aceea?

– Nu, dacă stau să mă gîndesc acum. Poate că domnii ăia de la poliție au spălat singuri. S-or fi gîndit ei că în situația asta nu puteau să se bizuie pe mine!

Deci Webber mai avea serviciul de cafea în momentul crimei. Cu toate acestca, duminică dimineață serviciul nu mai era acolo. Pe drum, la întoarcere, Rason încercă să găsească o explicație acestui mister.

„Ei bine... asasinul sosește cu un revolver și o mașină de scris pe care o scoate din husă. Are de gînd să-l lichideze pe Webber ca să-i șterpelească serviciul de cafea. Trage și crede că și-a omorît victima pe loc. Ia serviciul, uită mașina de scris pe care Webber bate S. O. S. Înainte de răsăritul soarelui, asasinul se întoarce să-și ia mașina – în fond de ce nu o mașină de calculat? – și-i pune husa. Nu luase serviciul prima oară, și-l ia acum, de data asta. Da, dar în cazul acesta la plecare ar fi avut ambele brațe încărcate...”

Jonglînd cu astfel de idei ciudate, mintea lui Rason deveni mai activă. Cînd faptele stabilesc că un om disperat se comportă ca un debil mental, asta dovedește că unul dintre fapte e prost evaluat.

A doua zi se duse la fabrica de porțelan Ashwinden.

– Serviciul acesta, i s-a răspuns, a fost proiectat pentru noi de către un domn, pe nume Thane. Majoritatea proiectelor sale erau foarte bune, dar acesta, îmi pare rău că trebuie să spun, a fost una dintre puținele sale greșeli. Firma i-a vîndut doar piesele fabricate pe o sumă pur nominală. Iată fotografiile și devizul descriptiv.

– Arată ca un nou castel Windsor! exclamă politico

Rason. Mi-ați putea da adresa domnului Thane?

– A murit. Fabrica plătește văduvei sale o pensie. Doriți adresa ei?

Rason se duse s-o vadă pe doamna Thane, mama Isobelei Haverston, aflînd astfel tragica poveste a fiicei sale.

Era noaptea cînd reluă legătura cu inspectorul principal.

– Aveți dreptate, șefule. Nu era decît un serviciu de cafea, nu de ceai. Vorbesc despre afacerea Webber. E ca și rezolvată! Dacă vă simțiți, obosit, mă pot ocupa singur de arestare!

– Nu eram obosit, dar încep să fiu, răspunse Karslake cerînd amănunte. Ascultă relatarea subalternului său cu un interes crescînd și fu cît pe ce să-și manifeste aprobarea. Dar se abținu la timp și se mulțumi să spună:

– Dacă n-aș fi fost acolo să te împiedic, l-ai fi arestat pe omul acela fără să fi avut cea mai mică dovadă.

În ciuda expresiei morocănoase a lui Rason, adăugă:

– Dacă a luat serviciul ca să șteargă o urmă, poți fi sigur că nu-l ține în vitrina din mijlocul salonului, așteptînd vizita dumitale. Ceea ce este necesar acum e să faci rost de amprentele lui digitale. Dacă corespund cu cele luate în *bungalow*, mergem la el. Și te însoțesc.

În decurs de un an, Haverston se schimbase mult. Gesturile-i șovăielnice deveniseră simple ticuri, și se îngrășa văzînd cu ochii. Cînd o saluta însă pe femeia de serviciu, aceasta îi răspundea cu o răceală evidentă, deoarece găsise nu o dată urme de ruj pe batistele domnului, nu-i plăcea felul său nou de viață.

După anchetă, regăsindu-și curajul, neînsemnatul contabil putu să examineze lucid situația. O scurtă călătorie în Olanda (în timpul nopții) i-a dat posibilitatea să-și arunce revolverul în Marea Nordului, și după aceasta se simți în stare să înfrunte toate întrebările pe care poliția i le-ar fi putut pune.

Trecură săptămîni, luni, și puțin cîte puțin se liniști complet. Cînd Rason și Karslake veniră la el, era în salon într-o companie galantă. Poftindu-i pe cei de la Yard în sufragerie, trebui să facă un efort ca să-și amintească planul apărării sale.

– Domnule Haverston, cred că-l cunoașteți pe Francis Webber, nu? îl întrebă Rason.

– Da... desigur. Adică l-am cunoscut.

– Cînd l-ați văzut ultima oară?

– În seara morții. Pe la opt, în *bungalow*-ul lui.

Acest răspuns, pregătit acum zece luni, reprezenta prima operație a planului A, prevăzuți pentru o anchetă obișnuită, de rutină. Îi văzu pe detectivi schimbînd o privire mirată – ceea ce corespundea întocmai planului A.

– Nu m-am prezentat atunci la poliție, pentru că nu vă puteam fi de folos cu nimic. Și-apoi aveam un motiv serios să nu mă fac cunoscut: cu ani în urmă, nevasta mea a fugit cu Webber. Prezența dumneavoastră dovedește fără îndoială că sînteți la curent.

– Asta nu era motiv să tăceți, răspunse sever Karslake. Am luat în *bungalow* niște amprente digitale a căror proveniență ne intrigă foarte mult.

– Vai, îmi pare foarte rău că a trebuit să căutați! Am stat cinci sau șase minute în salon la el: probabil, deci, amprente sînt ale mele

– Probabil! mormăi Karslake. O să controlăm. Deși cazul îi aparținea lui Rason, Karslake, șeful său, preluă această obligație. Scoase din trusă tamponul cu tuș și-i dădu lui Haverston instrucțiunile dorite, pe care acesta le execută cu bunăvoință exagerată.

În timp ce inspectorul principal compara rezultatul muncii sale cu amprente luate în *bungalow*, Rason întrebă:

– Cînd ați intrat în salonul lui Webber, n-ați remarcat vreun obiect care să vă fie familiar?

Politiștii știau deci de existența serviciului de cafea. Planul A nu presupunea acest lucru. Haverston recurse la planul B. Riscurile creșteau.

– Am observat totul. Mobila din salon și din hol – și probabil din tot *bungalow*-ul – aparținuse nevestei mele și făcuse parte din căminul nostru. Asta este motivul indirect pentru care l-am vizitat, dar trebuie să vă explic mai întâi... L-am pierdut pe Webber din vedere acum paisprezece ani... nu, cincisprezece ani. Haverston învățase aceste explicații pe dinafară anul trecut. De astă dată nu trebuia să comită nici o eroare. Îl credeam plecat în Canada, și moartea bieteii Isobela închisese definitiv acest nefericit capitol din viața mea. Anul trecut, în februarie, Webber și cu mine ne-am întâlnit întâmplător în City. Ne-am recunoscut fără să ne vorbim.

La 5 aprilie, întorcându-mă acasă, l-am găsit în fața garajului. Mă aștepta de ore întregi. Avea acasă mobila nevestei mele, îmi explică el, și considera că-i datoria lui să mi-o restituie, dacă voiam. Am fost politicoși amândoi, dar întrevederea era lipsită de cordialitate.

I-am spus că putea păstra mobila, dar că doream să iau serviciul de cafea care avea pentru mine o valoare sentimentală. Fusesse proiectat de tatăl nevestei mele, care lucra pentru fabrica de porțelan Ashwinden.

– O, gemu Rason, în timp ce pe buzele inspectorului principal se stingea un /îmbei larg.

– Continuați, domnule Haverston, spuse Karslake.

– Firește, Webber a acceptat să mi-l restituie. I-am propus să vin să-l iau cu mașina ca să nu-l mai plictisesc cu împachetarea. Ne-am înțeles să plecăm îndată spre *bungalow*-ul său. L-am urmat în mașina mea și am ajuns acolo pe la opt seara.

– Ce s-a întâmplat cu serviciul de cafea? întrebă Rason.

– E în salonul meu. Vi-l aduc imediat, dacă vreți să-l vedeți.

Haverston ieși, lăsînd ușa deschisă în spatele lui. Karslake spuse cu jumătate de glas:

– Nimic, dragul meu! îți amintești de amabila dumitale propunere de a-l aresta în locul meu, dacă aș fi fost prea obosit s-o fac singur?

Se auzi glasul lui Haverston explicînd prietenei sale:

– Nu, se uită doar la bibelouri și pleacă. Poți să rămîi, draga mea.

Se întoarse să pună serviciul pe masa din sufragerie. Cafetiera... cana pentru lapte care semăna atît de mult cu castelul Windsor... zaharnița... ultimele două cești.

Rason scoase niște fotografii și devizul descriptiv, ca să-l verifice, și întrebă în treacăt:

– Domnule Haverston, erați ofițer de infanterie în 1915? Mai aveți revolverul?

– Nu... adică... nu! răspunse contabilul deconcertat. Revolverul nu figura în planul B. Mi-a dispărut de ani de zile. Probabil mi l-a furat cineva.

Karslake așteptă întrebarea lui Rason, dar acesta în loc să asculte răspunsul, se ocupa de cafetieră măsurînd-o cu o riglă gradată.. Inspectorul principal se hotărî să pună și el o întrebare.

– Cînd erați în salon, se afla o mașină de scris sau una de calculat pe masă?

– Nu-mi amintesc să fi văzut. (Planul B prevăzuse această întrebare.) Am citit în jurnale că un obiect asemănător servise pentru a lansa semnale Morse, dar nu pot să vă dau nici o indicație.

Rason scoase o altă fotografie din servietă și o întinse gazdei.

– Priviți această fotografic, domnule Haverston.

Contabilul luă cartonașul, tresări și fu cît pe ce să-l scape din mînă.

Fotografia, făcută după moartea lui Webber, înfățișa cadavrul într-o poziție ciudată.

– E... oribil, murmură Haverston.

– Priviți bine diagrama de pe margine, continuă grăbit Rason. Priviți linia punctată care pornește de la brațul cadavrului și coboară pe masă. Acest brat se ținea fără nici un suport la douăzeci și patru de centimetri deasupra mesei. Înțelegeți? Iar cafetiera dumneavoastră măsoară exact douăzeci și patru de centimetri înălțime! Ați luat cafetiera câteva ore după ce l-ați omorât pe acest om, domnule Haverston.

– Eu...

– Nici un cuvînt. Tot ceea ce veți spune va fi reținut, putînd fi folosit împotriva dumneavoastră. Deși nu mai are nici o importanță acum! Iată cum reconstitui scena...

Se aplecă peste masă, cu mîna stîngă lîngă ureche, de parcă ar fi ținut receptorul unui telefon. Brațul drept era ușor întins, antebrațul sprijinindu-se pe capacul crenelat al cafetierei.

– Degetul mare e la cincisprezece centimetri deasupra mesei. Dacă măsurați, șefule, o să vedeți că este exact.

Coborî degetul mare pînă ce ultima falangă atinse tumburușul de pe capacul cîinii de lapte și, din cauza greutății, jumătăsc din capacul metalic se ridică brusc ca un drăcușor cu arc țîșnind dintr-o cutic.

Inspectorul începuse să bată cu degetul mare în capac: trei lovituri scurte... trei lungi... trei scurte...

În românește de IRINA RUNCAN

A. CONAN DOYLE

S-A PIERDUT UN TREN SPECIAL

Mărturisirile lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte la Marsilia, au făcut posibilă lămurirea uneia dintre cele mai inexplicabile crime ale secolului – întâmplare fără precedent, cred, în analele criminalistice ale tuturor țărilor. Deși cercurile oficiale refuză să discute cazul și presa a primit prea puține informații, există totuși indicii că declarațiile acstui abil criminal sînt confirmate de fapte și că s-a găsit în sfîrșit dezlegarea uneia dintre cele mai uluitoare întâmplări.

Deoarece cazul s-a petrecut acum opt ani, iar importanța lui a fost oarecum estompată de o criză politică ce a acaparat atenția publicului în perioada aceea, ni se pare necesar să facem o expunere a faptelor, în măsura în care am reușit să le verificăm autenticitatea. Sînt luate din ziarele de atunci din Liverpool, din procesele-verbale ale anchetei deschise asupra lui John Slater, mecanic de locomotivă, și din rapoartele pe care cu multă amabilitate mi le-a pus la dispoziție compania de cale ferată *London and West Coast*. Pe scurt faptele s-au petrecut precum urmează.

La 3 iunie 1890, un domn, care s-a recomandat drept Louis Caratal, a cerut să vorbească cu Mr. James Bland, inspector în gara Liverpool al companiei de cale ferată *London and West Coast*. Era un bărbat mic de statură, de

vîrstă mijlocie și negricios; mergea adus de spate de parcă ar fi avut o diformitate la șira spinării. Îl însoțea un prieten, un bărbat cu o înfățișare impozantă, care-i arăta un respect și o atenție! deosebite, ceea ce atesta calitatea lui de subordonat. Acest prieten sau însoțitor, al cărui nume n-a fost pronunțat, era cu siguranță străin, și, dat fiind tenul lui oacheș, probabil spaniol sau sud-american. Atrăsese atenția faptul că în mîna stîngă ducea o mica servietă din piele neagră, și un funcționar de la Biroul Central, cu ochii păirunzători, observase că servieta era prinsă de încheietura mîinii cu o curelușă. Atunci nimeni nu acordase vreo importanță acestui amănunt, dar evenimentele ulterioare au arătat că el avea o anumită însemnătate. Domnul Caratal fu introdus în biroul lui Mr. Bland, în timp ce însoțitorul său rămase afară.

Domnul Caratal își expuse repede doleanțele. Sosise în după-amiaza aceea din America Centrală. Afaceri de cea mai mare importanță reclamîndu-i prezența la Paris, nu putea să piardă nici o oră. Și scăpase expresul de Londra. Un tren special trebuie să i se pună la dispoziție, banii nu contau. Doar timpul avea importanță. Dacă îl ajuta să plece imediat, compania de cale ferată putea să-i ceară orice preț.

Mr. Bland sună, îl chemă pe Mr. Potter Hood, șeful circulației, și în cinci minute aranjă totul. Trenul avea să plece peste trei sferturi de oră. Era nevoie de acest timp ca să se elibereze linia. La puternica locomotivă Rochdale (în registrele companiei figura cu nr. 247) au fost atașate două vagoane de pasageri și un vagon de bagaje, la coadă. Primul vagon fusese pus doar pentru a atenua zdruncinăturile. Cel de-al doilea era împărțit, ca de obicei, în patru compartimente: unul de clasa întîi, altul de clasa întîi pentru fumători, al treilea de clasa a doua și al patrulea de clasa a doua pentru fumători. Primul compartiment, cel mai apropiat de locomotivă, fu dat

călătorilor. Celelalte trei rămaseră goale. Conducătorul trenului special era James McPherson, salariat al companiei cu vechime de cîțiva ani. Fochistul, William Smith, era un angajat nou.

Ieșind din biroul inspectorului, domnul Caratal se apropie de însoțitorul lui și după semne evidente se vedea că așteaptă cu extremă nerăbdare să plece cît mai repede. După ce plătiră prețul cerut, care s-a ridicat la cincizeci de lire și cinci șilingi, după tariful de cinci șilingi mila pentru un tren special, rugară să li se arate vagonul în care se instalară imediat, deși fuseseră asigurați că linia nu va putea fi eliberată decît după aproape o oră. În acest timp, în biroul pe care domnul Caratal tocmai îl părăsise se petrecea o stranie coincidență.

O cerere pentru un tren special nu-i lucru prea neobișnuit într-un mare centru comercial, dar două cereri pentru trenuri speciale în aceeași după-amiază era ceva cu totul ieșit din comun. Or, de-abia terminase Mr. Bland cu primul călător, cînd un al doilea intră în birou cu o cerere similară. Acesta era un oarecare Mr. Horace Moore, un bărbat cu o înfățișare de militar, care, pretextînd faptul că soția lui se îmbolnăvise grav la Londra, voia să plece imediat, fără să piardă nici un minut. Durerea și neliniștea îi erau atît de evidente, încît Mr. Bland făcu tot ce-i stătu în putință pentru a-i satisface dorința. Despre un al doilea tren special nu mai putea fi vorba, deoarece serviciul local obișnuit fusese și așa oarecum perturbat de cel dintîi. S-ar fi putut însă ca Mr. Moore să împartă cu domnul Caratal cheltuielile trenului și să călătorească în celălalt compartiment de clasa întîi, care era gol, dacă domnul Caratal nu l-ar fi primit în cel ocupat chiar de el. Nu era de presupus că o asemenea combinație ar fi putut întîmpina obiecții, și totuși domnul Caratal, căruia Mr. Potter Hood îi făcu propunerea, refuză categoric s-o ia în considerație. Trenul era al lui, spunea domnul Caratal, și ținea să-l aibă

în folosință exclusivă. Nici un argument nu reuși să-i înfrîngă împotrivirea răuvoitoare, și, pînă la urmă, ideea trebui abandonată. Mr. Horace Moore părăsi gara profund îndurerat, după ce află că nu-i rămîne altceva de făcut decît să ia personalul care pleca din Liverpool la ora șase. Exact la ora patru și treizeci și unu, după ceasul gării, trenul special, în care se aflau diformul domn Caratal și însoțitorul lui uriaș, ieși din gara Liverpool. Linia fusese între timp eliberată, așa că trenul nu trebuia să aibă nici o oprire pînă la Manchester.

Trenurile companiei *London and West Coast* aveau să folosească liniile altei companii de cale ferată pînă la Manchester, unde trenul special urma să ajungă înainte de ora șase. La șase și un sfert mare fu mirarea și consternarea funcționarilor de la Liverpool cînd primiră de la Manchester o telegramă în care li se anunța că trenul nu sosise încă. Cerîndu-se informații la St. Helens, stație ce se găsea la un sfert din drumul dintre cele două orașe, li se răspunse:

„Către James Bland, inspector, gara L. & W. C. Liverpool – Tren special trecut aci 4,52 ora prevăzută – Dowser, St. Helens.”

Telegrama fusese primită la 6,40. La 6,50 un al doilea mesaj din Manchester anunța:

„Nici o știre despre trenul special anunțat de dumneavoastră”.

Și zece minute mai tîrziu, un al treilea mesaj, și mai derutant:

„Presupunem că trenul special a greșit traseul. Trenul local din St. Helens, care trebuia să vină după el, tocmai a sosit și n-a văzut nici un tren special. Rugăm telegrafiați instrucțiuni. Manchester”.

Întîmplarca lua un aspect nemaipomenit, deși dintr-un anumit punct de vedere ultima telegramă venea ca un fel de ușurare pentru autoritățile din Liverpool. Dacă trenul

special ar fi avut vreun accident, nu ar fi fost posibil ca trenul local să treacă pe aceeași linie și să nu observe nimic. Și totuși, ce altceva s-ar fi putut întâmpla? Unde era trenul? Să fi fost tras pe o linie secundară ca să lase personalul să treacă? Nu era exclus, dacă ar fi avut nevoie de o reparație urgentă. Se trimiseră telegrame la toate gările dintre St. Helens și Manchester; inspectorul și șeful circulației așteptau, într-o tensiune îngrozitoare, să li se telegrafieze răspunsurile din care trebuiau să afle exact ce se întâmplase cu trenul dispărut. Răspunsurile sosiră în ordinea în care fuseseră trimise telegramele, adică ordinea garilor începînd cu prima de după St. Helens:

„Trenul special trecut ora cinci – Collins Green”.

„Trenul special trecut ora cinci și șase – Earlestown”.

„Trenul special trecut ora cinci și zece – Newton”.

„Trenul special trecut ora cinci și douăzeci – Kenyon Junction”.

„Nici un tren special nu a trecut pe aici – Barton Moss.”

Cei doi funcționari se uitară unul la altul, uluiți.

– Așa ceva nu mi s-a întâmplat niciodată în cei treizeci de ani de cînd lucrez, spuse Mr. Bland.

– Absolut fără precedent și inexplicabil, domnule. Trenul special a greșit drumul între Kenyon Junction și Barton Moss.

– Totuși, dacă-mi amintesc bine, nu există nici o bifurcație între cele două stații. Probabil că a deraiat.

– Dar atunci cum a putut trenul următor, cel de patru cincizeci, să treacă pe aceeași linie fără să-l vadă?

– Altă soluție nu există, Mr. Hood. Trebuie să fie așa. Poate că trenul local o fi observat ceva care ar putea să lămurească cît de cît toată povestea. Să cerem la Manchester informații suplimentare, iar la Kenyon Junction să trimitem instrucțiuni ca linia să fie imediat cercetată pînă la Barton Moss.

Răspunsul de la Manchester sosi după cîteva minute.

– Nici o știre despre trenul special dispărut. Mecanicul și conductorul trenului personal susțin că n-a fost nici un accident între Kenyon „Junction și Barton Moss. Linia complet liberă și nimic care să indice ceva anormal – Manchester”.

– O să le arăt cu lor, mecanicului și conductorului ăstuia, spuse Mr. Bland, sinistru. S-a întâmplat un accident și ei n-au văzut nimic. E clar că trenul special a deraiat fără să deterioreze linia – cum de s-a putut așa ceva, asta depășește capacitatea mea de înțelegere – dar altfel n-are cum să fi fost și vom primi în curînd o telegramă din Kenyon sau Barton Moss în care o să mi se anunțe că trenul a fost găsit la poalele vreunui terasament.

Dar profeția lui Mr. Bland nu era sortită să se împlinească. După o jumătate de oră sosi următorul mesaj de la șeful gării din Kenyon Junction:

„Nici o urmă a trenului special dispărut. E sigur că a trecut pe aici și nu a ajuns la Barton Moss. Am detașat locomotiva de la tren de marfă și m-am dus eu însumi pe linie; e complet liberă și nicăieri nici un semn de accident”.

Uluit, Mr. Bland își smulse părul din cap.

– Îți vine să înnebunești, nu alta, Hood! exclamă el. Se poate oare să dispară un tren în Anglia, ziua în amiaza mare? E absurd, absurd. O locomotivă, un tender, două vagoane de pasageri, unul de bagaje, cinci oameni – totul pierdut, pe o linie dreaptă de cale ferată! Dacă pînă într-o oră nu aflăm ceva precis, îl iau pe inspectorul Collins și mă duc chiar eu acolo.

În sfîrșit sosi o știre precisă, sub forma unei telegrame din Kenyon Junction.

„Cu părere de rău vă informăm că a fost găsit cadavrul lui John Slater, mecanicul trenului special, într-un tufiș de dobrîță la patru kilometri de gara Junction. A căzut de pe locomotivă pe terasament și s-a rostogolit în tufiș. În

cădere s-a lovit la cap, în câteva locuri, ceea ce pare a-i fi provocat moartea. Împrejurimile au fost cercetate cu atenție și nu s-a găsit nici o urmă a trenului dispărui.”

Țara se afla, așa cum s-a mai spus, în plină criză politică, și atenția publicului era îndreptată asupra importantelor și senzaționalelor evenimente de la Paris, unde un scandal monstru amenința să răstoarne guvernul și să compromită reputația multor oameni politici din Franța. Ziarele nu vorbeau decît despre aceste evenimente și ciudata dispariție a trenului special trezi mult mai puțin interes decît ar fi făcut-o într-o perioadă mai liniștită. Caracterul neverosimil al întîmplării îi atenua importanța, deoarece ziarele erau prea puțin înclinate să dea crezare faptelor așa cum le erau relatate. Mai multe ziare din Londra calificară întîmplarea drept o farsă ingenioasă; și abia ancheta procurorului în legătură cu moartea nefericitului mecanic (o anchetă care nu dădu la iveală nimic important) reuși să convingă opinia publică de tragismul incidentului.

Mr. Bland, însoțit de inspectorul Collins, detectivul principal al companiei, plecară la Kenyon Junction chiar în seara aceea și cercetările lor durară toată ziua următoare, dar se soEdară cu un rezultat absolut negativ. Nu numai că nu se găsi nici o urmă a trenului dispărut, dar nu se putu face nici măcar o presupunere care să fi ajutat la explicarea faptelor. În același timp raportul oficial al inspectorului Collins (pe care-l am în fața mea acum cînd scriu) arată că ipotezele erau mai numeroase decît s-ar fi crezut.

„Între aceste două localități, de-a lungul căii ferate, spunea el, regiunea este presărată cu forje și mine de cărbuni. Dintre acestea unele sînt în exploatare, altele au fost părăsite. Nu mai puțin de douăsprezece mine au mici linii înguste pe care circulă vagonete pînă la linia principală.

Acestea, bineînțeles, nu trebuie luate în considerație. Dar mai sînt șapte mine care au sau au avut linii proprii ce merg pînă la linia principală, unde se face racordarea prin macaz, pentru ca producția să fie transportată direct de la gura minei la marile centre de distribuție. În toate cazurile, aceste linii n-au decît cîțiva kilometri lungime. Din șapte, patru duc la mine epuizate, sau la puțuri de extracție care nu mai sînt folosite. Acestea sînt minele Redgauntlet, Hero, Hough of Despond și Heartsease, ultima fiind, cu zece ani în urmă, una dintre principalele mine din Lancashire. Aceste patru linii trebuie eliminate din ancheta noastră, deoarece, pentru a preveni accidente posibile, șinele din apropierea liniei principale au fost scoase, și racordarea nu mai există.

Rămîn celelalte trei linii secundare care duc:

- a) spre forjele Camstock;
- b) spre mina de cărbuni Big Ben;
- e) spre mina de cărbuni Perseverance.

Dintre acestea, linia Big Ben nu e mai lungă de patru sute de metri și se termină în fața unei grămezi de cărbuni care așteaptă să fie transportată din gura minei. Nimic special nu s-a văzut sau auzit aici. Pe ziua de 3 iunie linia care duce spre forjele Camstock a fost blocată de șaisprezece vagoane de minereu. Fiind doar o singură linie, nimic n-ar mai fi putut trece pe acolo. Cît privește linia Perseverance, aceasta este o linie dubla și largă, cu trafic considerabil, deoarece producția minei este foarte mare. Pe ziua de 3 iunie traficul s-a desfășurat în chip obișnuit; sute de oameni, printre care o echipă de muncitori de cale ferată, au lucrat de-a lungul celor patru kilometri cît măsoară linia, și e de neconceput ca un tren neanunțat să fi trecut pe acolo fără să nu atragă atenția tuturor. În concluzie, trebuie remarcat că această derivație este mai aproape de St. Helens decît locul unde a fost descoperit mecanicul de locomotivă, așa încît avem toate

motivele să credem că trenul trecuse de derivație atunci când s-a petrecut nenorocirea.

În ceea ce-l privește pe John Slater nici cadavrul lui, nici leziunile de la cap nu dovedesc nimic. Nu putem spune decît că, după toate aparențele, și-a găsit sfîrșitul căzînd de pe locomotivă, dar de ce a căzut sau ce s-a întîmplat cu locomotiva după ce el a căzut este o problemă la care nu mă simt în stare să dau vreun răspuns".

La sfîrșitul raportului inspectorul își înainta demisia, fiind foarte iritat de faptul că ziarele din Londra îl acuzau de incompetență.

Trecu o lună, în care timp atît politica cît și compania de cale ferată continuă cercetările, dar fără nici cel mai mic succes. Se oferi o recompensă și se promise iertarea în caz de crimă – însă tot zadarnic. În fiecare zi publicul deschidea ziarele cu speranța că un mister atît de fantastic va fi pînă la urmă limpezit, dar săptămîinile treceau și rezolvarea rămînea la fel de îndepărtată. În plină zi, într-o după-amiază de iunie, într-o regiune dintre cele mai populate ale Angliei, un tren de călători a dispărut definitiv, de parcă un mare maestru în nobila artă a chimiei l-ar fi făcut să se evapore. De altfel, printre diversele supoziții făcute în presă erau și unele care afirmau cu seriozitate că, fără îndoială, acționaseră forțe supranaturale sau cel puțin extranaturale și că diformul domn Caratal era probabil un personaj cunoscut mai degrabă sub un nume mai puțin onorabil. Alții îl acuzau pe oacheșul lui însoțitor a fi autorul nenorocirii, dar ce a făcut acesta exact (nimeni nu putea formula în cuvinte.

Printre numeroasele ipoteze emise de diverse ziare sau de indivizi particulari, una sau două erau destul de plauzibile pentru a capta atenția publicului. Astfel un detectiv amator, care se bucura de o anumită celebritate în vremea aceea, încerca, într-o scrisoare apărută în *Times*,

să trateze cazul într-o manieră critică și semiștiințifică. Pentru ilustrare, un fragment e de ajuns, iar cine dorește poate găsi scrisoarea în întregime în numărul din 3 iulie.

„Este un principiu elementar al raționamentului practic, observa el, că atunci când imposibilul a fost eliminat, ceea ce rămîne, oricît de improbabil ar părea, trebuie să cuprindă adevărul. Este cert că trenul a plecat din Kenyon Junction. Este cert că n-a ajuns la Barton Moss. Este cu totul improbabil, dar totuși posibil, s-o fi apucat pe una din cele șapte linii secundare practicabile. Fiind absolut imposibil ca un tren să meargă fără șine, trebuie să reducem improbabilitățile la cele trei linii utilizabile și anume minele Camsiock, Big Ben și Perseverance.

Există oare acolo o societate secretă a minerilor, o camorra¹ englezească, în stare să distrugă un tren cu pasageri cu tot? Este improbabil, dar nu imposibil. Mărturisesc că nu pot să sugerez nici o altă soluție. Aș sfătui compania de cale ferată să depună toate eforturile pentru a ține sub observație aceste trei linii și pe muncitorii care lucrează la capătul lor. O supraveghere atentă a dughenelor ținute de negustorii de haine vechi din district ar putea aduce unele elemente prețioase în clarificarea faptelor.

Ipoteza, venind de la o autoritate recunoscută în materie, a trezit un viu interes, dar și o opoziție înverșunată din partea acelor care considerau această declarație drept o calomnie absurdă la adresa unor oameni cinstiți și merituoși. La această critică „autoritatea” a răspuns doar că-i desfide pe oponenți că ar putea da publicului explicații mai plauzibile. Ca replică, au fost emise alte două ipoteze (*Times*. 7 și 9 iulie). Prima sugera că probabil trenul a deraiat și a căzut în canalul Lancashire și Staffordshire, care se întinde paralel cu

---

¹ Societate secretă în Italia de sud

calea ferată pe o porțiune de cîteva sute de metri. Aceasta sugestie a fost respinsă de comisia de anchetă din cauza adîncimii canalului, cu totul insuficientă pentru a ascunde un tren întreg. Cel de-al doilea corespondent atrăgea atenția asupra servietei, singurul bagaj al călătorilor, și presupunea că ar fi putut să conțină un tip de exploziv cu o fantastică putere de dezintegrare. Dar era o absurditate evidentă să presupui că întreg trenul a fost făcut praf în timp ce șinele n-au suferit nici o avarie. Investigațiile ajunseseră în acest punct mort cînd se întîmplă ceva cu totul neașteptat.

Mrs. McPherson primi o scrisoare de la soțul ei, James McPherson, conductorul trenului dispărut. Scrisoarea, datata din 5 iulie 1890, fusese trimisă din New York, și ajunsesese în mîinile destinatarei la 14 iulie. Au fost exprimate unele îndoieli în ce privește autenticitatea ei, dar Mrs. McPherson recunoscuse scrisul, iar faptul că în plic se găsi o sută de dolari în hîrtii de cîte cinci era edificator, așa că ipoteza unei mistificări fu înlăturată. Scrisoarea nu indica nici o adresă a expeditorului și suna precum urmează:

Draga mea soție,

M-am gîndit mult și îmi vine foarte greu să renunț la tine și la Lizzie. Încerc să nu mă mai gîndesc, dar gîndul e mai puternic decît mine. Îți trimit ceva bani pe care îi poți schimba pentru douăzeci de lire engleze. Îți va ajunge ca să traversezi Atlanticul, împreună cu Lizzie, și vei constata că vapoarele din Hamburg, care fac escală la Southampton, sînt foarte bune și mai ieftine decît cele de la Liverpool. Dacă vei reuși să vii aici și să tragi la Johnston House, voi încerca să-ți comunic unde să ne întîlnim, dar acum am foarte multe greutăți și nu sînt foarte fericit, fiindu-mi cumplit de greu sa

renunț la voi două. Atît deocamdată, de la soțul tău iubitor

James McPherson

Un timp s-a crezut sigur ca această scrisoare va lămuri întreaga poveste, cu atît mai mult cu cît s-a stabilit că un pasager, semănînd ca două picături de apă cu conductorul trenului dispărut, a părăsit pe ziua de 7 iulie portul Southampton, sub numele de Summers, pe pachebotul Vistula, care face ruta Hamburg-New York. Mrs. McPherson, împreună cu sora ei Lizzie-Dolton, a plecat la New York așa cum i se indicase și a stat la Johnston House trei săptămîni, fără să primească nici o știre de la soțul dispărut. S-ar putea ca unele comentarii stîngace din presă să-l fi avertizat că poliția va folosi cele două femei drept momeală. Orice ar fi fost, sigur e că nici n-a scris, nici n-a apărut, iar cele două femei au fost nevoite să se întoarcă la Liverpool.

Și lucrurile s-au oprit aici, și aici au rămas pînă în acest an 1898. Oricît ar părea de incredibil, în cursul celor opt ani n-a ieșit la iveală nimic care să fi aruncat o cît de slabă lumină asupra extraordinarei dispariții a trenului special în care se aflau domnul Caratal și însoțitorul lui.

În urma unor cercetări serioase privind antecedentele celor doi călători s-a stabilit doar faptul că domnul Caratal era binecunoscut ca financiar și agent politic în America Centrală, și că în timpul călătoriei în Europa se arătase foarte nerăbdător să ajungă la Paris. Însoțitorul lui, care se înscrisese pe lista pasagerilor cu numele de Eduardo Gomez, avea o reputație de om violent și un renume de bandit și ucigaș. Era însă evident că fusese sincer devotat intereselor domnului Caratal și că acesta, fiind atît de pirpiriu, îl folosea ca pază și protector. Trebuie adăugat că de la Paris nu s-a primit nici o informație cu privire la scopul călătoriei precipitate a domnului Caratal.

Cele spusec mai sus cuprind tot ce se cunoștea în cazul trenului dispărut, pînă la apariția, în ziarele din Marsilia, a recente mărturisirii a lui Herbert de Lernac, în prezent condamnat la moarte pentru asasinarea unui negustor numit Bonvalot.

Declarația sună precum urmează:

„Nu din orgoliu și nici ca să mă laud m-am hotărît să vorbesc, căci dacă aș fi împins de asemenea mobiluri aș putea povesti o duzină de alte acțiuni la fel de splendide; dar relatez această întâmplare pentru ca anumiți domni din Paris să priceapă că în cazul cînd – din cine știe ce motive – comutarea pedepsei, pe care o aștept, nu sosește destul de repede, așa cum vorbesc despre soarta domnului Caratal, aș putea declara și în al cui interes și la cererea cui a fost comisă acțiunea. Băgați de seamă, domnilor, înainte de a fi prea tîrziu! Îl cunoașteți pe Herbert de Lernac și știți că se ține de cuvînt. Grăbiți-vă deci, sau sînteți pierduți!

Deocamdată n-am să pomenesc nici un nume – dacă ați ști despre cine e vorba, ce v-ați mai minuna! – mă voi mărgini doar la a vă povesti cît de ingenios am lucrat. Atunci m-am purtat loial față de patronii mei, și nu mă îndoiesc că și ei se vor purta la fel față de mine acum.

Sper cel puțin și, pînă nu mă voi convinge că m-au trădat, aceste nume, care ar face să se cutremure toată Europa, nu vor fi divulgate. Însă în ziua în care mă vor trăda... dar deocamdată nu spun mai mult.

Deci, pe atunci, în 1890, avea loc la Paris un proces faimos în legătură cu un îngrozitor scandal politic și financiar. În afară de agenții secrete,

printre care eram și eu, nimeni nu putea ști cât de îngrozitor era scandalul. Onoarea și cariera multor conducători din Franța erau amenințate. Ați văzut de multe ori o grămadă de popice stînd drepte, rigide, inflexibile. Și deodată, de departe, vine bila și pop, pop, pop – popicele sînt la pămînt. Acum imaginați-vă că vreo cîtiva dintre cei mai de vază oameni din Franța sînt popicele și domnul Caratal bila ce se rostogolește de departe. Dacă domnul Caratal ar fi ajuns la Paris, ar fi fost pop, pop, pop pentru toți aceștia. În consecință, s-a hotărît să nu ajungă.

Nu-i acuz pe toți acești oameni că ar fi știut întocmai ce avea să se întîmple. Erau în joc, așa cum am mai spus, mari interese financiare și politice, și a fost creată o organizație pentru a conduce acțiunea. Unii au aderat la ea fără să fi înțeles prea bine ce urmărea. Dar alții au înțeles perfect și îi asigur că nu le-am uitat numele. Fuseseră anunțați de sosirea domnului Caratal, cu mult înainte ca acesta să fi părăsit America de Sud, și știau ca dovezile pe care le deținea însemnau distrugerea lor, a tuturor. Organizația dispunea de sume de bani nelimitate, înțelegeți, absolut nelimitate. Era nevoie de un om capabil să dirijeze această putere gigantică. Cel ales trebuia să fie inventiv, hotărît, maleabil – un om cum nu se găsesc doi la un milion. L-au ales pe Herbert de Lernac și trebuie să recunosc că n-au greșit.

Eu aveam datoria de a-mi alege subordonații, de a folosi cum credeam de cuviință puterea pe care ți-o dă banii, și de a face în așa lél încît domnul Caratal să nu sosească niciodată la Paris. Cu energia care mă caracterizează, la o oră după ce promisem instrucțiunile, am pornit să-mi îndeplinesc

misiunea, iar măsurile pe care le-am luat erau cele mai bune pentru atingerea scopului urmărit.

Un om în care aveam încredere a fost trimis de îndată în America de Sud, ca să călătorească cu domnul Caratal spre Europa. Dacă ar fi ajuns la timp, vaporul n-ar mai fi intrat niciodată în Liverpool, dar, vai! vaporul plecase înainte ca agentul meu să se fi putut îmbarca. Am echipat și înarmat un mic bric ca să intercepteze vasul, dar nici de data asta n-am avut mai mult noroc. Ca toți marii organizatori, eram totuși pregătit pentru un eșec, și aveam concepute câteva alternative, una dintre ele trebuind neapărat să-mi reușească. Nu cumva să subapreciați greutatea acțiunii mele. Sau să vă închipuiți că un asasinat vulgar m-ar fi satisfăcut. Nu numai domnul Caratal trebuia făcut să dispară, dar și documentele domnului Caratal, și însoțitorii domnului Caratal, dacă am fi avut motive să credem că le-a comunicat și lor secretele sale. Nu uitați ca și acești domni erau în gardă și foarte atenți să nu se lase prinși în vreo cursă. Sarcina se dovedea demnă de mine, deoarece eu sînt cît se poate de perseverent, acolo unde un altul s-ar da bătut.

Eram gata să-l primesc pe domnul Caratal la Liverpool și nerăbdarea mea era cu atît mai mare cu cît aflasem că aranjase ca de la Londra pînă la Paris să fie însoțit de o escortă impresionantă. Trebuia deci acționat între momentul cînd punea piciorul pe cheiul din Liverpool și momentul sosirii lui la Londra, la capul terminus al liniei London and West Coast. Elaborasem șase planuri, unul mai amănunțit decît altul; care dintre ele urma să fie folosit depindea de ceea ce ar fi făcut domnul Caratal. Dar orice ar fi făcut, noi eram pregătiți.

Pentru eventualitatea că ar fi rămas în Liverpool, aveam un anumit plan, dar eram pregătiți și pentru cazul în care ar fi luat un tren obișnuit, un expres, sau un tren special. Totul fusese prevăzut și pus la punct în cele mai mici amănunte.

E clar ca n-am putut face toate astea de unul singur. Ce știam eu despre șinele de cale ferată? Dar cu bani găsești agenți serviabili în orice parte a lumii, și curînd avui la dispoziție, ca să mă ajute, una dintre cele mai ascuțite minți din Anglia. N-am să dau nici un nume, dar n-ar fi cinstit din partea mea să-mi asum toate meritele. Aliatul meu englez era demn de o asemenea alianță. Cunoștea foarte bine linia companiei London and West Coast și angaja un grup de muncitori inteligenți și de încredere. Ideea îi aparținea, și mie mi se ceru părerea numai în ce privește amănuntele. Am cumpărat cîțiva funcționari, cel mai important dintre ei fiind James McPherson, pe care l-am găsit foarte indicat pentru a fi conductorul unui tren special. Smith, fochistul, era ele asemenea în serviciul nostru. Am încercat să-l cumpărăm și pe John Slater, mecanicul de locomotivă, dar s-a dovedit a fi periculos de încăpățînat, așa că am renunțat. Nu aveam certitudinea că domnul Caratal va lua un tren special, dar consideram acest lucru ca foarte probabil, căci era extrem de important pentru el să ajungă la Paris fără întirziere.

De aceea am făcut pregătiri speciale în vederea acestei eventualități, pregătiri care fuseseră puse la punct pînă în cele mai mici amănunte cu mult înainte ca vaporul să atingă țărmul Angliei. V-ar amuza poate să știți că pe bordul vasului-pilot care a ajutat pachebotul să ancoreze se afla unul dintre agenții mei.

În clipa cînd Caratal debarcă în Liverpool am știut că presimțea o primejdie și că era în gardă. Luase cu el ca însoțitor un tip periculos, numit Gomez, care avea asupra lui arme și n-ar fi pregetat să le folosească. Acest tip ducea documentele secrete ale lui Caratal și era gata în orice moment să le apere atît pe ele cît și pe stăpînul lor. Nu era exclus ca domnul Caratal să-l fi pus la curent cu secretele lui, așa că a-l face să dispară pe Caratal fără a-l face să dispară și pe Gomez ar fi fost o inutilă pierdere de energie. Se impunea să împărtășească aceeași soartă, iar planurile noastre în vederea acestui scop au fost mult ușurate de faptul că au cerut un tren special. Veți ști că pe acest tren special doi din cei trei angajați ai companiei erau în serviciul nostru, la un preț care le dădea posibilitatea să trăiască după aceea fără griji toată viața. N-am să merg atît de departe încît să spun că englezii sînt mai cinstiți decît oricare altă națiune, dar am constatat că pentru a-i cumpăra trebuie să plătești mult mai scump.

V-am vorbit mai sus despre agentul meu englez – un om de mare viitor, dacă o boală a gîtului n-o să-i curme viața prea devreme. El a organizat totul la Liverpool, în timp ce eu m-am instalat la un han din Kenyon, unde așteptam un mesaj cifrat ca să încep să acționez. Cînd trenul special a fost aprobat, agentul meu mi-a telegrafiat imediat și m-a anunțat să termin pregătirile cît mai repede. El însuși, sub numele de Horace Moore, a solicitat de asemenea un tren special, în speranța că va putea să plece cu domnul Caratal, ceea ce în anumite condiții ne-ar fi fost de folos. Dacă, de exemplu, marea noastră lovitură ar fi eșuat, agentul meu avea datoria să-i

împuște pe amîndoi și să le distrugă hîrțile. Caratal era totuși circumspect și refuză să accepte vreun alt călător. Atunci agentul meu părăsi gara, se întoarse pe o alta ușă, se introduse în vagonul de bagaje al trenului special prin partea cea mai depărtată de platformă, unde dădu de McPherson, conductorul trenului.

Poate vreți să știți ce făceam cu între timp. Totul fusese pregătit cu cîteva zile înainte și nu mai era nevoie decît de un ultim retuș. Linia secundară pe care o alesesem se întîlnise odată cu linia principală, dar racordarea fusese demontată. Nu aveam decît de pus la loc cîteva șine pentru a racorda din nou cele două linii. Aceste șine au fost instalate pe cît s-a putut fără ca cineva să bage de scama, și nu mai rămăsese decît să se facă joncțiunea cu linia principală și să se aranjeze macazul în poziția respectivă. Traversele nu fuseseră scoase niciodată, iar șinele, ecliscl și niturile erau gata pregătite, deoarece le luasem de pe porțiunea abandonată a unei linii secundare. Cu grupul meu de muncitori, puțini dar pricepuți, terminasem totul cu mult înainte ca trenul special să sosească. Cînd a sosit, a trecut pe mica linie secundară atît de ușor, încît cei doi călători nici n-au simțit slaba zdruncinătură provocată de macaz.

Planul nostru era ca Smith fochistul să-l cloroformizeze pe John Slater, mecanicul de locomotivă, ca să dispară o data cu ceilalți. În acest punct, și numai în acest punct, planul nostru a dat greș – nu vorbesc despre imbecilitatea criminală a lui McPherson de a-i fi scris soției. Fochistul nostru acționa atît de stîngaci încît Slater, luptîndu-se, căzu de pe locomotivă, și cu toate că soarta a ținut cu noi, căci în cădere și-a frînt gîtul, el rămîne totuși

ca o pată pe ceea ce, altfel, ar fi fost una dintre acele capodopere desăvârșite pe care nu poți decât să le contempli într-o admirație tăcută. Un expert în criminalistică îl va considera pe John Slater singura fisură din minunata noastră combinație. Un om ca mine, care a avut atâtea succese, își poate permite să fie franc, de aceea am curajul să-l consider pe John Slater ca o fisură.

Trenul nostru special trecuse pe mica linie secundară, lunga de vreo doi kilometri și care ducea la mina părăsită din Heartsease, cîndva una dintre cele mai mari mine de cărbuni din Anglia. Veți întreba cum de nimeni n-a văzut trenul trecînd pe această linie nefolosită. La aceasta răspund că linia trece pe toată lungimea ei printr-o excavatie adîncă și trenul nu putea fi văzut decât dacă cineva s-ar fi aflat sus pe marginea acestei excavații. Și cineva se afla acolo. Eu. Acum vă voi spune ce am văzut.

Unul dintre subalternii mei rămăsese la macaz ca să supravegheze trecerea trenului pe acolo. Cu el mai erau patru oameni înarmați, pentru ca în cazul cînd trenul ar fi deraiat – se putea întîmpla, pentru că macazul era foarte ruginit, – s-ar fi năpustit asupra călătorilor. După ce văzu trenul apucînd-o liniștit pe linia secundară, îmi lăsă mie conducerea în continuare a operațiunilor. Stăteam într-un loc de unde puteam supraveghea gura minei; eram înarmat, ca și cei doi însoțitori ai mei. După cum vedeți orice s-ar fi întîmplat, eram pregătît.

După ce trenul intră bine pe linia secundară. Smith, fochistul, a încetinit viteza, și apoi după ce a trecut iar la viteza maximă, împreună cu McPherson și cu locotenentul meu englez, au sărit jos, înainte de a fi fost prea tîrziu.

Încetinirea vîtexei îi alarmă poate pe călători, dar cînd își scoaseră capetele pe fereastra deschisă, trenul alerga cu toată viteza. Îmi vine să zîmbesc cînd îmi imaginez cît de uluiți trebuie să fi fost. Închîpuiți-vă ce ați fi simțit dacă, privind pe fereastra elegantului dumneavoastră compartiment, ați fi observat deodată că șinele pe care aleargă trenul sînt roase, îngălbenite și înroșite de rugină. Răsuflarea li s-o fi oprit brusc cînd și-au dat seama că la capătul acestei linii sinistr îi aștepta nu Manchesterul, ci Moartea. Trenul alerga cu o viteză nebună, rostogolindu-se și zguduindii-sc pe șinele putrezite, în timp ce roțile făceau un vacarm îngrozitor pe fiarele ruginite. Eram aproape de ei și puteam să le văd fețele. Caratal se ruga, așa cred, căci din mîină i se bălăbănea ceva ce semăna cu niște mătănii. Celălalt urla ca un taur care flerează mirosul de sînge dintr-un abator. Ne văzu stînd sus pe taluz, și-și agită brațele spre noi ca un nebun. Apoi își rupse curelușa de la încheietura nîinii și aruncă servieta pe fereastră, în direcția noastră. Bineînțeles, semnificația gestului era clară. Ne dădeau documentele și ne promiteau să tacă dacă le-am salva viața. Ne-ar fi plăcut s-o facem, dacă am fi putut, clar afacerile sînt afaceri. De altfel trenul ne scăpase de sub control, așa cum le scăpase și lor.

Gomez încetă să urle cînd trenul gemu la curbă și amîndoi văzură deschizîndu-li-se în față hăul negru al minei. Scoseserăm seîndurile care o acopereau și curățaserăm porțiunea de la intrare. Mai demult șinele duceau foarte aproape de puțul de extracție pentru a ușura încărcarea cărbunelui; și noi am adăugat doar cîțiva metri de șină pentru ca linia să

ajungă chiar pînă la marginea puțului. De fapt, lungimea șinelor nefiind perfect corespunzătoare, linia noastră se continua cam un metru deasupra vidului. Vedeam cele două capete la fereastră: Caratal dedesubt, Gomez deasupra; dar amîndoi amuțiseră de groază.

Și totuși, nu puteau pleca de la fereastră. Ceea ce vedeau părea să-i fi paralizat.

Mă întrebam ce se va întîmpla cu trenul care gonea în mare viteză cînd va intra în puțul minei, unde îl îndreptasem eu, și-l urmăream plin de nerăbdare. Unul dintre colegii mei spunea că va sări pur și simplu peste el din viteză și era cît p-aci să se întîmple așa. Din fericire, saltul a fost prea scurt și tampoanele locomotivei se izbiră de cealaltă margine a puțului cu o bubuitură înspăimîntăioarc. Coșul locomotivei zbură în aer. Tenderul, compartimentele și vagonul de bagaje se făcură praf într-un talmeș-balmeș, care, împreună cu resturile locomotivei, înfundară cîteva clipe gura puțului. Apoi ceva cedă în mijloc și întreaga masă de fier verde, de cărbuni fumegînd, de piese de aramă, roți, lemnărie și perne se prăvăli cu un vacarm infernal în fundul minei. Auzirăm tot felul de zgomote cînd debris²-urile se loviră de pereți. Și în fine, după un timp răsună bubuitul surd care ne înștiința că resturile trenului atinseseră fundul minei. Explodase probabil cazanul cu aburi căci un trosnet puternic se auzi după bubuitură, și un nor dens de vapori și fum se ridică în vîrtejuri din hăul negru, pentru a cădea într-o ploaie deasă în jurul nostru. Apoi vaporii se destrămară în fîșii subțiri, care se îndepărtară plutind în soarele de vară și

---

² Resturile (franc.)

totul se liniști iar în mina Heartsease.

După ce ne îndepliniserăm planul cu atîta succes, nu ne mai rămînea decît să înlăturăm orice urme. Micul nostru grup de muncitori de la capătul celălalt al liniei scosese deja șinele și racordarea cu linia secundară, punînd totul la loc, așa cum fusese înainte de a porni la acțiune.

Aveam de lucru și la mină. Am aruncat în puț coșul locomotivei și alte resturi, gura minei a fost din nou acoperită cu scînduri, iar șinele care duceau la ea au fost smulse și duse de acolo. Apoi, fără agitație, dar fără să pierdem vremea, ne luarăm tălpășița, cei mai mulți dintre noi plecînd la Paris, colegul meu englez la Manchester, și McPherson la Southampton, de unde emigră în America. Ziarele englezești de atunci au relatat cît de conștiincios am lucrat, și cum i-am derutat pe cei mai inteligenți detectivi.

Vă amintiți că Gomez a aruncat servieta cu documente pe fereastră, și cred că nu trebuie să mai spun că am ridicat-o și am predat hîrțiile patronilor mei. Dar poate că pentru acești patroni nu e lipsit de interes să afle că am sustras din servietă una sau două hîrtiuțe, așa ca amintire. Nu intenționez să public aceste documente; totuși, în lumea asta, fiecare pentru sine, și ce altceva îmi mai rămîne de făcut dacă prietenii mei nu mă vor ajuta atunci cînd voi fi la nevoie? Messieurs, trebuie să știți că Herbert de Lernac este la fel de extraordinar cînd e împotriva voastră ca și atunci cînd e cu voi, și nu este el omul să meargă la ghilotină mai înainte de a fi sigur că fiecare dintre dumneavoastră este en route³ pentru Noua

---

³ În drum (franc.)

Caledonie. În interesul vostru, dacă nu într-al meu, grabiți-va, Monsieur de... și General... și Baron... (puteți completa chiar dumneavoastră locurile albe când veți citi). Vă promit că în ediția următoare nu vor mai fi locuri albe de completat.

P. S. Recitindu-mi declarația, nu observ decît o singură omisiune. E vorba de nenorocitul de McPhearson, care a fost destul de necugetat ca să-i scrie soției și să-i dea întîlnire la New York. Vă puteți închipui că atunci cînd interese ca ale noastre erau în joc, nu puteam să riscăm ca un om de teapa asta să le divulge unei femei. Își călcase jurămîntul, scriindu-i soției, așa că nu mai puteam avea încredere în el. Am luat deci măsuri ca să nu-și mai vadă niciodată soția. Mă gîndeam uneori că ar fi frumos din partea mea să-i scriu femeii și s-o asigur că nimic n-o mai poate împiedica să se remărite."

În românește de LINICA MOSCOVICI

LEV ȘEININ

Din volumul „Un vechi cunoscut”
Goshtizdat, 1957

POMELNICUL MORTILOR

Soții Șcerbinin erau religioși. Locuiau într-o mahala veselă din Rostov, în casa lor, construită încă prin 1929. Casa era mare, solidă, cu fundație de cărămidă. În spatele casei aveau o livadă mănoasă, optzeci și unu de pomi pe rod, care le aduceau un câștig bunicel. Pe lângă asta, creșteau păsări și capre, ceea ce le mai rotunjea venitul.

Copii n-aveau și, cum se întâmplă totdeauna cu oamenii vîrstnici, a căror bătrînețe nu e încălzită de urmași, duceau o viață izolată, singuratică și plicticoasă. Ce-i drept, Anna Timofeevna avea niște neamuri în Rostov, dar le vedea foarte rar.

Anna Timofeevna era femeie de serviciu la fabrica de macaroane, iar după slujbă avea de furcă pînă seara tîrziu cu treburile gospodăriei, ba în livadă, ba la grădina de zarzavat, ba cu păsările și cu caprele. Șcerbinin, un bătrîn zdravăn, întunecat la față și cu sprîncene dese, care-i ascundeau ochii, lucra tîmplărie și mai făcea puțin negoț. Cu cît creștea gospodăria, livada, numărul caprelor și al păsărilor, cu atît devenea și bătrînul mai zgîrcit. Lucra din zori pînă-n noapte fără o clipă de răgaz, îi impunea nevesti-si aceeași muncă istovitoare, făcea economie și la un capăt de ață, slujind cu frenezie, ca un fanatic, unui singur zeu – zeul lăcomiei.

De altfel, i se părea că e credincios, că se închină altui dumnezeu, că are toate motivele să obțină un locșor călduț pe lumea cealaltă.

Poate că de asta nu lipsea de la nici o slujbă, pereții casei se încovoiau sub greutatea chivotelor și icoanelor, iar el era membru permanent în consiliul enoriașilor și, cu toată zgîrcenia, nenumăratele candelă nu duceau niciodată lipsă de ulei.

Așa li se scurgea viața, zilele se perindau una după alta, și nici una nu le aducea nimic nou.

În 1936, soții Șcerbinin au închiriat bucătăria de vară Dariei Nesterova, o văduvioară de vreo treizeci de ani, isteată, singură.

La început Daria s-a împăcat bine cu Anna Timofeevna, dar pe urmă s-au pornit neînțelegerile. Șcerbinina era geloasă pe chiriașă. Pesemne că avea motive, pentru că în ultima vreme bătrînul se schimbase într-adevăr, începuse să lucreze mai puțin, avea ochii galeși, umbla țațoș și devenise mai vesel.

Își făcea mereu drum la bucătărie și de acolo se auzea rîsul cochec al chiriașei și vocea de bas, cu accente duioase, a moșneagului.

Anna Timofeevna era tot mai geloasă, scenele dintre ea și Nesterova tot mai dese; ajunseseră chiar la păruială.

Desigur că viața cu soțul ei nu mai era de suferit, fiindcă în ziua de Sfînta Treime, la 20 iunie 1937, Anna Timofeevna și-a luat lucrurile și a plecat pentru totdeauna.

Mai întîi s-a dus la Bataisk, de acolo la Ordjonikidze, pe urmă la Soci și, în sfîrșit, a poposit în Extremul Orient. De pretutindeni i trimis scrisori, lui Șcerbinin și la două vecine – Kalinina și Sidorova. Iar cum Anna Timofeevna nu știa carte, scrisorile i le făceau diferiți oameni, la rugămintea ei.

În octombrie 1937, o rudă îndepărtată a Șcerbininei i-a anunțat dispariția la secția a IX-a a miliției din Rostov. S-

au făcut cercetări, dar constatându-se că există scrisori de la dînsa, dosarul a fost închis.

În august 1938, ruda a reclamat din nou, la aceeași secție de miliție, că Șcerbinina n-a mai dat semne de viață și că dispariția ei e suspectă.

A fost chemat bătrînul, care a povestit calm cum se petrecuseră toate și a prezentat cinci scrisori din diferite orașe, scrise de diverse persoane la cererea fostei sale soții. La miliție au citit scrisorile și bătrînului i-au dat drumul.

– Ciudată bătrînica dumitale, a șters-o englezește – i-a spus în încheiere un inspector de miliție.

– Da, nu s-a purtat creștinește Anna Timofeevna, a încuviințat Șcerbinin.

În sfârșii, în 1939. Aceeași ruda fără astîmpăr a înaintat a treia reclamație. De data asta s-a făcut și o percheziție la Șcerbinin, dar nu s-a descoperit nimic suspect. Pe urmă, cazul l-a interesat pe procurorul raionului Feroviar din Rostov, un tovarăș tot fără astîmpăr, probabil. Acesta l-a însărcinat pe anchetatorul Bagdarov să reia cercetările asupra dispariției neașteptate a Șcerbininei.

Și iată-l pe anchetatorul Bagdarov acasă la Șcerbinin. Bătrînul lucra în grădină. Au intrat amîndoi în casă.

– Am venit în legătură cu soția dumitale, i-a spus Bagdarov. N-ai mai primit scrisori?

– La început a scris – i-a răspuns Șcerbinin – dar uite că se împlinește anul de cînd nu mai dă nici o veste. Mă tot freacă miliția cu treaba asta, și eu ce pot să spun? Nu demult mi-au făcut și percheziție, dar nici ei nu știu ce caută.

Așa a început discuția. Apoi s-a ivit și Nesterova. Neștiind că se află un străin în casă, a intrat desculță, îmbujorată, veselă, cu aerul degajat și sigur al femeii care se simte stăpînă în casă.

– Unde-ai dispărut, scumpule? – începu ea să ciripească,

dar tăcu brusc, văzându-l pe Bagdarov.

– Chiriașa noastră, răspunse-scurt bătrînul, la întrebarea mută a anchetatorului.

– De mult locuiești aici?

– Păi, de vreo trei ani.

După ce a terminat interogatoriul lui Șcerbinin, care a povestit amănunțit împrejurările plecării Annei Timofeevna, Bagdarov i-a prezentat mandatul de percheziție.

– Mă rog, căutați, a ridicat din umeri bătrînul. Aveți tot dreptul, dar să știți că degeaba îmi amăriți bătrînețele.

Spre sfîrșitul percheziției, care nu dăduse nici un rezultat, anchetatorul s-a apropiat de ungherul unde atîrnau icoanele. Aici, sub un chivot, erau frumos aranjate biblia mari și mici, evangheliile și viețile sfinților.

Văzînd că Bagdarov întinde mîna spre cărți, Șcerbinin se încruntă și-i spuse aspru:

– Eu sînt un om credincios, iar cărțile astea sînt sfinte. De aceea vă rog să nu atingeți cărțile și celelalte lucruri de credință și să nu-mi obidiți sufletul.

– De unde obida? îi răspunse calm Bagdarov. Noi nu obidim pe nimeni. Mă uit numai, cu mare fereală.

Și s-a uitat într-adevăr cu fereală, dar și cu atenție, pînă a dat peste un carnețel legat frumos în piele, avînd pe copertă o cruce și scris „Pomelnicul morților”.

În carnețel erau trecute foarte ordonat, cu date și cifre, numele diferiților adormiți întru Domnul, rude și prieteni, pentru care se ruea Șcerbinin. Iar printre alte însemnări, meticulosul Bagdarov a găsit una care glăsuia astfel:

„20 iunie. Pentru odihna veșnică a roabei lui Dumnezeu Anna Timofeevna, care și-a dat sufletul astăzi.”

– Cum așa. Dumneata încurci viii cu morții? l-a întrebat Bagdarov.

Șcerbinin a zîmbit și i-a răspuns calm:

– Pentru mine, Anna Timofeevna nu se mai află printre cei vii. Pentru oameni trăiește, dar pentru mine e moartă.

– De ce asta?

– Pentru că la douăzeci iunie și-a părăsit soțul legiuit și a plecat. Ca soție, pentru mine a murit.

Și a continuat să insiste asupra acestei interpretări a însemnării, însă anchetatorul avea altă părere, și de aceea a început să caute cadavrul Annei Timofeevna.

Zile întregi, s-au săpat gropi în diferite locuri din întinsa grădină a lui Șcerbinin. Bagdarov împărțise terenul în treizeci și cinci de parcele, dispuse ca pătratele pe o tablă de șah.

Șcerbinin urmărea sumbru, dar liniștit, cum se sapă o groapă după alta. Numai din când în când le arunca scurt săpătorilor osteniți:

– Mai ușurel cu lopata, că stricați rădăcinile pomilor.

Bagdarov dădea indicații. Era și el obosit, însă nu se lăsa.

Gropile apăreau una după alta, fără nici un rezultat, și toată tevatura asta părea absurdă, ridicolă și penibilă. Dar anchetatorul continua săpăturile, sigur pe intuiția lui.

În sfârșit e gata și ultima groapă, a treizecișicincea, dar cadavrul nu se găsește.

Anchetatorul căzuse pe gânduri.

Șcerbinin se apropie de el și i se adresează fără pic de răutate:

– V-am spus că degeaba vă bateți capul. Chiar degeaba. A plecat, și pace bună.

Bagdarov zîmbi și îi răspunse:

– Mai fac o ultimă încucare. O să caut în dormitor, sub dușumea. Dacă nici acolo n-o găsesc, norocul dumitale.

Și au intrat în casă. Oamenii au scos dușumeaua din micul dormitor, apoi au săpat în adînc. Șcerbinin asista la fel de sumbru și calm.

În cele din urmă, la o adîncime de doi metri și jumătate, au dat peste trupul Annei Timofeevna. Cînd i-au descoperit ceea ce fusese o dată fața, anchetatorul a spus:

– Poftim, Șcerbinin, salut-o pe nevasta dumatăle.

Bătrînul și-a făcut cruce și a murmurat în șoaptă:

– Acuma scrieți. Eu am ucis-o. Din cauza chiriașei, a Dariei. Tot ea m-a ajutat s-o îngrop pe Anna Timofeevna. Iar scrisorile de la ea le-a ticluit Daria și le-a trimis cu ocazii de prin diferite orașe.

Poate că acum, cînd am povestit faptele, treaba făcută de anchetatorul Bagdarov pare simplă. Dar așa-s toate cazurile penale: o dată rezolvate, par o bagatelă.

Cititorul va vedea însă, dincolo de această simplitate aparentă, de această ușurință înșelătoare, situația dificilă a anchetatorului, ascuțimea intuiției sale, perseverența, mintea sa limpede.

1939

În românește de DAN DEMETRESCU

FRANCIS ILES

PLIMBARE SUMBRĂ

Cayley era pe punctul de a săvârși un asasinat. Îl pregătise în cele mai mici amănunte. De săptămîni de zile frămmta planul. Îl cîntărise, îl examinase, îl discutase cu sine însuși în lumina fiecărei eventualități, iar acum îl considera satisfăcător, inatacabil. Așadar, acum avea să-l pună în aplicare.

De fapt, Cayley nici nu dorea cu tot dinadinsul s-o omoare pe Rose Fenton.

Perspectiva aceasta îl făcea dimpotrivă să se înfioare, chiar și cînd era băut. Însă ce ar fi putut face altceva? Ajunsese la capătul răbdării; Rose nu vroia să-i dea drumul. Credea că are drepturi asupra lui, și era decisă să se folosească de aceste drepturi. Or, Cayley n-avea cîtuși de puțin intenția s-o ia în căsătorie pe Rose Fenton.

Nu se gîndisc niciodată să se însoare cu ea. Un funcționar într-un birou de avocatură, care abia de acum încolo trebuia să-și croiască drum în viață – un funcționar cu toate șansele de a ajunge într-o bună zi asociatul patronului său – nu-și putea permite să se însoare cu o femeie ca Rose Fenton. Baza unei cariere de avocat o constituie caracterul onorabil. Și, pe lîngă acestea, acum mai exista și Miriam. Miriam Scale, unica fiică a bătrînului Scale însuși, asociatul principal al firmei de avocatură unde lucra Cayley...

Cayley își vedea așadar întregul viitor compromis de

legătura sa cu Rose. La început nici nu i-ar fi venit să creadă. Și alți bărbați au aventuri, deci de ce să nu albă și el? Însă pentru avocați, aventurile de acest fel nu sînt niciodată rentabile, iar Rose nici măcar nu era o aventură, ci pur și simplu o povară. Rose era o fată cu mare putere de voință, Cayley avea toate motivele să știe asta. Și deocamdată, Rose nu știa nimic despre Miriam.

Cavley își amintea cu uimire vremea cînd fusese îndrăgostit pînă peste urechi de Rose. Acum, bineînțeles, o detesta. Rămînea ceasuri întregi închis în casă, cu o sticla de whisky, gîndindu-se cît de mult o detesta pe Rose. Înainte de clipa cînd Rose devenise imposibilă, cu neputință de suportat, nu bea niciodată singur. Acum devenise într-o tot mai mare măsură sclavul whisy-ului, și situația nu mai putea continua. Trebuia să se termine, într-un fel sau altul.

În definitiv, Rose își căutase singură soarta. Nu voia să-l lase liber. Nu vroia să înțeleagă că orice aventură trebuie să aibă un sfîrșit. Cayley nu dorea cîtuși de puțin s-o omoare pe Rose, însă era cuprins de o bucurie sălbatică la gîndul că această femeie avea să dispară. Nu-și va regăsi libertatea decît atunci cînd Rose va fi moartă. Știa bine asta. Nu, Cayley n-avea de loc poftă s-o omoare pe Rose, însă ce altceva putea face?

În momentul acesta aștepta ca Rose să se înapoieze: o aștepta pe marginea drumului, noaptea, amețit de whisky, cu un revolver în buzunar.

În timpul așteptării, Cayley își simțea trupul ca de plumb. Noaptea era călduță; însă lui nu-i era nici cald, nici frig: nu se simțea nici deosebit de curajos, dar nici nu-i era frică, nu avea nici febră și nici nu era toropit. Nu simțea absolut nimic. Trupul și spiritul îi erau inerte, și nu făcea altceva decît să aștepte, de-abia dîndu-și seama că trece vremea.

Zgomotul autobuzului îl smulse din această stare de

semiinconștientă. Cayley îl ascultă apropiindu-se pe șosea: zgomotos atunci când nici un obstacol nu-i oprea sunetul, motorul autovehiculului avea o rezonanță ciudată, întretăiată de tăceri subite atunci când trecea prin spatele gardurilor vii sau al accidentelor de teren. Rose se afla în autobuz, însă pe Cayley gândul acesta nu-l impresiona în nici un fel. Totul devenea din ce în ce mai inevitabil, scăpînd oricărui control al voinței.

Cayley aștepta în josul pantei, la vreo două sute de metri de cotitură. De acolo se deschidea un mic drum de țară, bine bătătorit, pe care Cayley îl remarcase cu multe săptămîni în urmă, în clipa când îi venise ideea s-o omoare pe Rose. Venise împreună cu Rose acolo, la un picnic, într-o duminică era după-amiaza liberă a Rosei. Se așezaseră pe larga peluză care mărginea drumul și Cayley se gîndise că avea sa fie simplu să-și oprească aici motocicleta cu farurile stinse, așteptînd-o pe Rose. Într-un loc atît de pustiu, noaptea, cu farurile stinse, ar fi fost cu neputință ca întîlnirea lor să fie remarcată.

La început Rose nu înțelesese de ce Cayley ținea s-o aștepte într-un loc așa de izolat și de singuratic, departe de pavilionul lui și departe de Merchester; însă Cayley reușise s-o convingă.

Ceea ce plănuia el să facă și să spună cerea ca întîlnirea cu Rose să rămînă tainică. Așa se explica, de altfel, pentru ce Rose venea la întîlnire, cu ultimul autobuz de la Stanford spre Merchester, și nu cu cel de la Merchester spre Stanford, deși Rose locuia la Merchester și tot acolo își avea și Cayley serviciul.

Stanford și Merchester erau două localități de o oarecare importanță, la vreo treizeci de kilometri una de cealaltă, și dacă ar fi fost probabil ca Rose, care nu era de prin partea locului, să fie recunoscută la plecarea din Merchester, era aproape cu neputință ca cineva s-o remarce la plecarea din Stanford. Cayley nu lăsase nimic la voia întîmplării.

Autobuzul se opri se cu zgomot chiar înainte de cotitura drumului și acum motorul pornea din nou. Cayley auzi în întuneric pași care făceau să scîrție pietrișul drumeagului. Așteptă nemișcat să se apropie pașii, fără să țină scama de vocea Rosei care, înaintînd prin beznă, îl chema mereu, cu glas mai ridicat decît ar fi dorit el.

– Rose, spuse în cele din urmă, încetișor.

Rose scoase un chicotit:

– Ah, uită-te! M-ai speriat. Nu puteai să răspunzi când te-am chemat?

– Ți-ai lăsat geamantanul la gară?

Pentru planurile lui Cayley era neapărat necesar ca în după-amiaza aceea Rose să-și fi lăsat bagajele la gara din Liverpool Street din Londra.

– Sigur că da... Ei cum, se alintă Rose, nu mă sărută nimeni?

– De ce crezi că te-am așteptat?

Inima lui Cayley bătu ceva mai repede atunci cînd o îmbrățișă pe Rose pentru ultima oară. Îi veni în minte Iuda. Se simți tulburat, însă nu-și scurtă prea mult sărutul, ca nu cumva ca să bănuiască ceva.

– Ai băut, nu-i așa? întrebă Rose.

– Nu mare lucru, răspunse Cayley liniștit, căutîndu-și pe pipăite motocicleta în întuneric. O picătură.

– Prea multe picături de cîtva timp încoace, scumpule. O să am eu grijă și de asta. N-am de loc chef să mă trezesc cu un bărbat bețiv; așa ceva nu-i pentru mine.

Cayley se simți cuprins de un val de furie. Glasul Rosei exprima un sentiment de dominație, certitudinea insolentă că de acum încolo ea avea să organizeze după bunu-i plac existența lui Cayley. Dacă i-ar mai fi rămas vreun scrupul, vocea Rosei i l-ar fi risipit.

– Haide, spuse brusc. Să plecăm de aici.

– Bine, bine. Ce ești așa de grăbit? Unde-i motocicleta? A, uite-o, n-o văzusem. E întuneric beznă.

Cayley își împinsese motocicletă în șosea și-i aprinsese farurile. O ajută pe Rose să se instaleze în ataș și urcă el însuși în șă.

– Minunat. Parc-am pleca în luna de miere, rîse Rose. Închipuie-ți că am fi în luna de miere, Norm.

– Mda, spuse Cayley. Curios, deși era ultima lor întâlnire, diminutivul acesta al numelui său folosit de Rose îl irită mai cumplit decît oricînd.

Cayley conducea încet în jos pe șosea.

– Ai întâlnit vreo cunoștință la Stanford? întrebă el cît putu mai degajat.

– Chiar că ar fi fost și de așteptat! Cunosce atîta lume...

– Dar n-ai văzut pe nimeni?

– Nu, n-am văzut pe nimeni. Altceva mai ai să mă întrebi?

Intraseră pe șoseaua principală, și Cayley accelerează.

Whisky-ul pe care-l băuse nu-l deranja la conducere, ținea ghidonul cu mîină sigură, sporind în același timp viteza. Nerăbdător să se vadă ajuns și să termine o dată cu toată chestia asta. Nu-i arunca nici o privire Rosei, care se instalase confortabil în ataș. Era ultima plimbare pe care avea s-o facă Rose vie în acest ataș, și cu toate astea prezența ei acolo îl exaspera mai mult decît oricînd, ca și felul cum își strîngea picioarele sub ea ridicîndu-și genunchii bine la vedere. Cayley își urmarea reacțiile cu destulă surprindere. S-ar fi așteptat să simtă o oarecare indulgență față de gesturile Rosei. Constata, ușurat, că hotărîrea lui rămăsese la fel de nezdruincată. Acum, cînd trebuia să înceapă a-și pune planul în aplicare, era de un calm desăvârșit.

Știa prea bine că de obicei nu era un om calm, și se temuse să nu-și piardă capul și să încurce lucrurile; îi fusese teamă că va avea un aer ciudat, că o să tremure, că o s-o facă pe Rose să simtă că pune la cale ceva groaznic. Însă nu era nici o primejdie. Rose nu bănuia ce avea să i

se întîmple, iar Cayley, el însuși, se simțea aproape indiferent, ca și cum întreaga poveste nu l-ar fi privit nici în cea mai mică măsură. Totul fusese pregătit; evenimentele aveau să se înlănțuie de la sine; nici el, nici Rose, și nici nimeni altcineva nu mai putea să schimbe nimic.

Cayley conducea nepăsător. O auzea vag pe Rose protested împotriva vitezei exagerate, însă nu ținea de fel cont de spusele ei. De acum încolo Rose n-avea decît să-și piardă vremea dacă s-ar mai fi gîndit să protesteze împotriva vreunui gest de-al lui.

Micul pavilion izolat al lui Cayley nu se afla lîngă șosea. Se afla dincolo de o cotitură a drumului, la vreun kilometru de sat. Satul era și el destul de mic – vreo două duzini de case și două-trei prăvălii. Lui Cayley însă îi convenea faptul că se afla la oarecare distanță de această așezare – iubea singurătatea. Mai ales de cînd se hotărîse s-o omoare pe Rose. Înțelegea cît îi era de favorabilă vechea lui înclinație spre singurătate. Un astfel de amănunt neînsemnăi avea să-l ajute s-o suprimă pe Rose.

Părăsind drumul mare, se simți pătruns de dragostea lui de singurătate. Visase vreodată Rose că avea s-o primească în colțișorul acesta de univers pe care și-l clădise numai pentru sine, pe ea. Rose, cu incurabila ei vulgaritate de gîndire și de limbaj?

Un fior de ură îl străbătu: își imagină o clipă silueta robustă a femeii învîrtindu-se în jurul căsuței care nu fusese decît ruină calcinată cînd o cumpăraseră cu micile lui economii pentru a o reconstrui cu propriile sale mîini. Rose, plimbându-se ca un grenadier prin grădinița creată de el! Rose, atît de sigură de drepturile ei asupra tuturor celor ce se aflau în jurul acestei căsuțe, încît el însuși s-ar fi simțit un intrus în propriul său domeniu! Miriam nu s-ar fi purtat niciodată astfel. Și apoi, Miriam era...

Cayley se surprinse gîndindu-se cu aviditate cum totul

avea să fie din nou liniștit și frumos o dată ce Rose va fi fost înlăturată; atît de liniștii și de promițător!

Ajuns la vreo sută de metri de pavilion, opri motorul. Deși era tîrziu, s-ar fi putut ca bătrîna doamnă Wace, menajera lui, să nu fi plecat încă. Îi plăcea să mai întîrzie seara făcîndu-și de lucru, și Cayley evitase să comită greșeala de a-i spune să plece mai devreme. Cu toate că era cam surdă, s-ar fi putui să audă motocicleta apropiindu-se de micul hangar unde o gara el, în fundul grădinii. Cayley avusese grija să repete această parte a programului. Evident, Rose protestă cînd opri vehiculul, însă Cayley își avea răspunsul pregătit.

– Nu mai am benzină, spuse el calm. Din fericire aproape am ajuns. Ajută-mă puțin s-o împing, Rose.

– Ca să vezi! Asta zic și eu politcțe – să-i ceri așa ceva unei doamne, protestă Rose din principiu.

Împinseră amîndoi motocicleta în spatele pavilionului. Înainte de a ajunge la hangar, Rose consideră că demnitatea ei îi impunea încă un protest.

– Asta e o muncă prea grea pentru mine. Te rog să nu mă mai pui la așa ceva, Norm.

– Bine, spuse Cayley încet. Acuma pot să mă descurc și singur.

Nu mai rămîneau de parcurs decît vreo cîțiva metri.

– În fond, a fost vina ta...

Cayley nu mai răspunse. Motocicleta era grea și avea nevoie să-și economisească suflul. Rose venea în spatele lui.

– Hei, stai nițel. Să-mi scot valiza cît mai e motocicleta afară...

– Nu te mai osteni, îi răspunse Cayley peste umăr. Ți-o scot eu într-o clipă.

Lăsă motocicleta lângă hangar și deschise ușa.

Rose, siluetă întunecată în noaptea de august, contempla stelele.

– Niciodată n-a fost atît de întuneric, niciodată.

– Luna răsare după miezul nopții, răspunse Cayley absent; se străduia să întoarcă motocicletă cu fața spre șosea. Mai bine s-o întoarcă de acum, să fie gata.

– O noapte tocmai bună pentru o răpire, îți spun eu. Vocea Rosei suna ironic. De asta ai și ales-o, nu? Cu vîrsta devii chiar galant, nu, Norm? E o oarecare diferență, cred și eu.

Cayley își îndreptă corpul ștergîndu-și fruntea.

– Diferență? Față de ce?

– Față de nimic. Mă gîndeam doar că ai fost cam distrat zilele astea.

Era o notă sentimentală, aproape tandră, în vocea Rosei.

– Prostii, draga mea. Bineînțeles că nici vorbă de așa ceva.

– Ba nu. Chiar pot să-ți spun. Am avut la un moment dat impresia că-mi pregătești o surpriză neplăcută.

– Îți pregăiesc o surpriză plăcută, dimpotrivă, spuse Cayley.

– Ne mai iubim noi oare, Norm?

– Sigur că da.

– Dar unde ești?

Degetele lui Cayley se strînseră pe micul revolver pe care-l avea în buzunar.

– Aici.

– Nu poți să vii mai aproape, ce Dumnezeu? spuse Rose rîzînd.

Cayley o apucă de braț.

– Vino o clipă în hangar, Rose.

– Dar de ce?

– Așa, te rog eu.

Rose rîsc din nou.

– Știi, Norm, ești într-adevăr o figură!

Cu buzele și gîtul uscate, Cayley o împinse pe Rose înăuntru și închise ușa. Nu-i era frică. Din nou avea

senzația că visează. Totul devenise ireal. Retrăiau scene din trecut. Rose murise de fapt. Asemenea unor fantome, nu făceau altceva decît să retrăiască gesturi și acțiuni dintr-un trecut îndepărtat, dintr-o altă viață; fiecare cuvînt și fiecare gest le erau impuse, nu puteau schimba nimic și nici măcar nu doreau. Să schimbe ceva.

Rose dădu din nou drumul rîsului ei stupid, gutural.

– De ce închizi ușa? E și așa destul de întuneric.

Numeroase experiențe îi demonstraseră lui Cayley că, stînd în casă, doamna Wace nu putea auzi o împușcătură din hangarul cu ușile închise; dar, bineînțeles că nu-i putea explica asta Rosei.

Mereu calm, scoase revolverul din buzunar.

În întuneric, două mîini calde se agățau de el și trebui să facă un efort ca să țină revolverul deoparte.

– Eu te iubesc mereu, la fel de mult, Norm, șopti Rose.

– Și eu, Rose. Unde ești?

– Ce întrebare! Unde vrei să fiu? Nu mă simți?

– Ba da.

Cayley îi găsi umărul și i-l strînsă încet, încercînd în același timp să alunece în spatele ei. Metodic, îi pipăi ceafa și plasă acolo țeava revolverului.

– Hei, fii atent la pălăria mea. Te rog. Ce-i asta... ce faci, Norm?

Cayley trase.

Zgomotul detunăturii fu atît de asurzitor, încît Cayley își imagină că toată lumea, din pavilion și pînă în sat, îl auzise. Un spasm de teroare îl străbătu. Exista oare vreo ființă în întreaga Anglie care să nu-l fi auzit? Rămase nemișcat așteptînd alarma care, fără îndoială, avea să fie dată.

Nimic nu se clinti.

Lui Cayley îi veni inima la loc. Evident, detunătura nu fusese mai violentă decît alte dăți, cînd încercase ziua. Nu

era momentul să se lase stăpînit de asemenea spaime. Își dădu seama că mai ținea încă în brațe trupul Rozei. Fusese atît de aproape de ea cînd tresărise, încît căzuse spre el și o prinsese mașinal în brațe. O întinse pe podeaua hangarului. Apoi aprinse o lumînare pe care o adusese anume acolo, cu cîteva zile înainte. Hangarul nu avea ferestre și ușa rămăsese închisă.

Cayley nu putea crede că Rose era moartă.

Totul se petrecuse prea ușor: prea repede. Nu era cu putință să fi murit atît de repede. Nu Rose. Era prea viguroasă, prea plină de vitalitate pentru ca viața s-o fi putut părăsi într-o atît de infime fracțiune de secundă. O privi cum zăcea întinsă acolo, îmbrăcată în rochia ci cea mai bună, de mătase albastră, cu pălăria de pai neagră, cu pantofii negri și ciorapii de mătase de nuanță deschisă. Oamenii sîngerază – nu? – cînd primesc un glonte în trup. Și totuși, nu se vedea de loc sînge. Rose nu sîngera de loc. Fruntea lui Cayley se acoperi de o sudoare rece. Iată, așadar, că Rose nu era moartă! își greșise ținta pe întunericul acesta. Revolverul nu fusese proptit de ea, ci de cine știe ce altceva.

Rose nu era decît leșinată. Și încă... poate se prefăcea doar: era o comedie.

Cayley căzu în genunchi alături de ea și îi căută febril inima. Constată că Rose era moartă, însă lucrul acesta i se păru imposibil. Totuși, inima nu-i bătea.

– Rose, rosti el cu vocea tremurătoare. Rose. Poți să vorbești? Rose!

Nu putea crede în moartea ei.

Rose zăcea întinsă pe spate, cu fața spre tavanul hangarului, cu pleoapele pe jumătate coborîte peste ochi. Cayley nu știa nici el de ce îi vorbea cu vocea atît de scăzută. Rose nu-i putea răspunde, desigur. Murise.

Îi dădură lacrimile. Înțelegea acum, cînd era prea tîrziu, că asasinarea Rozei ar fi putut fi evitată. Dacă ar fi fost un

om ferm, totul s-ar fi aranjat. Rose ar fi înțeles. Rose avusese întotdeauna bun simț. Și acum, pentru că el fusese un om slab, Rose era moartă, iar el un criminal.

– Dumnezeu! gemu. Cît aș vrea să n-o fi făcut. Doamne, cît aș da să nu fie nimic adevărat.

Însă era adevărat, și Rose murise. Cayley se ridică încet. Era groaznic s-o vadă pe Rose, întinsă pe jos, cu capul pe podea. Era o pernă veche pe o etajeră. Cayley o luă și o strecură sub capul Rosei. Ședea mai bine așa.

De altfel, s-ar fi putut ca Rose să nu fie moartă. Dacă-și revenea, o pernă sub cap ar fi făcut-o să se simtă mai bine.

Cayley rămase deodată înțepenit locului. Se auzise un zgomot afara? Rămase nemișcat, de-abia îndrăznind să respire. Era cineva? Asculta cu intensitate. Asculta cu efort, căci sîngele îi zvîcnoa violent în urechi. Era ca foșnetul înăbușit al valurilor pe o plajă îndepărtată, acoperita cu pietriș. În afară de vîjiitul acesta, nu auzea nici un sunet.

Foarte încet, încercă să miște clanța. Era o clanță veche și, în ciuda unor precauții infinite, cedă brusc. Cayley tresări violent. Clanța nu făcuse decît un sunet neînsemnat, însă pentru urechile lui sună ca trompeta Judecății de Apoi.

Împinse ușa, ieși afară și o închise în urma sa. Apoi încremeni din nou, ascultînd. Nu se auzea nimic. Reîncepu să meargă încet spre pavilionul aflat la vreo cincizeci de metri.

Înainta din ce în ce mai încet. Avea dintr-o dată o impresie înfiorătoare: cineva îl urmărea, pas cu pas. Capul îi vîjiia și părul i se făcu deodată măciucă; avea senzația că cineva deschisese ușa hangarului și că Rose ieșise fără zgomot. Acum îl urmărea.

Îi simțea prezența în spatele său. Picături de sudoare înghețată îi lunecau pe șira spinării. Ar fi vrut să aibă

putere să-și întoarcă o clipă capul, să vadă că Rose nu era cu adevărat în spatele lui, însă îi fu cu neputință. Să privească îndărăt, spre ușa hangarului, era acum pentru Cayley o imposibilitate fizică. Reuși totuși să se oprească, să asculte, în ciuda zvîcnetului pe care îl simțea în timpane. Îl treceau fiori reci și pielea i se încrețea pe brațe. Aștepta ca dintr-o clipă într-alta Rose să se apropie, să-l atingă. Credea chiar că-i simte atingerea. Cu greu se putu stăpîni să nu țipe. În sfîrșit, cu un fel de geamăt, se sili să se întoarcă. Nu era nimeni în spatele lui. Doar întunericul cel mai de nepătruns.

Însă exista ceva mai puternic decît el; undeva în obscuritate, între hangar și locul unde se afla el, trebuia să fie cineva sau ceva. Scoase revolverul din buzunar și-l îndreptă spre hangar. Trebuia să fie pregătit: în fiecare moment o siluetă se putea isca din beznă. Aștepta, crispat, cu gîtlejul uscat, în cele din urmă, cu un efort brusc, se precipită spre hangar. Ușa era tot închisă.

Cayley își vîrî din nou revolverul în buzunar și se îndreptă cu pași repezi spre pavilion.

Rămase în fața ușii cîtăva vreme, mișcîndu-și maxilarele pentru a-și umezi buzele și gîtlejul crispat. Bucătăria era în spatele casei. Din colțul grădinii, Cayley putea să vadă careul de lumină al ferestrei. Doamna Wace era încă aici.

Genunchii lui Cayley tremurau atît de tare încît i se atingeau. Doamna Wace era acolo și trebuie să fi auzit detunătura. Cu neputință să n-o fi auzit, oricît ai fi fost de surdă. Greșise calculele. El făcuse experiențe cu împușcăturile ziua, dar noaptea zgomotele se transmit mai limpede. Nu ținuse scama de asta. Doamna Wace auzise detunătura și acum îl aștepta să afle ce s-a întîmplat. O clipă Cayley fu stăpînit de o panică atît ele violentă, încît îl clănțăneau dinții. Nu se mai putea stăpîni. Reuși totuși să se ținască dincolo de colțul casci, și să se furișeze, observator nevăzut, pînă la ferestrele bucătăriei.

Doamna Wace își făcea de lucru lângă dulapul cu provizii, își pusese pălăria. Cayley o văzu luînd în mînă trei cepe, examinîndu-le, punînd una în plasa ei cu provizii, iar pe celelalte două la loc an dulap. Îi scrută chipul. Nu părea preocupată decît de gesturile proprii. Poate că totuși nu auzise nimic.

Trecu repede prin fața casei și intră în camera sa de lucru.

Luă de pe o etajeră o sticlă de whisky și un pahar. Apoi, împingînd la o parte paharul, scoase dopul și bău cu aviditate alcoolul, direct din sticlă. Lichidul scăzuse la jumătate cînd puse sticla la loc.

Imediat se simți mai bine. Așteptă încă puțin pînă ce căldura binefăcătoare i se răspîndi în tot trupul. Apoi pătrunse cu pas hotărît în bucătărie.

Doamna Wacc tocmai ieșea pe ușa din spate. Se opri locului văzîndu-l, și lui Cayley i se păru că-l privește ciudat.

Degetele lui Cayley se crispară pe revolver; prin buzunar țintea spre capul femeii.

– A, v-ați întors? îl întîmpină doamna Wace bine dispusă.

Cayley suspină ușurat. Degetele lăsară revolverul. O clipa mai tîrziu se strînseră iarăși pe armă.

– Întors? Nici n-am plecat. Am ieșit în grădină să fumez.

– Da? De, fiecare cu gusturile lui, observă liniștită doamna Wace. Noapte bună, domnule Cayley.

– Noapte bună, doamnă Wace.

Cayley reveni în camera sa de lucru, epuizat. Dacă doamna Wace ar fi auzit ceva, sau ar fi formulat vreo bănuială, ar fi împușcat-o. Era sigur de asta. Ar fi fost o nebunie, dar ar fi făcut-o. Luă sticla de whisky și un pahar de cocteil de pe etajeră și-și servi o doză respectabilă. Își dădu seama că tremură din toate încheieturile.

Deodată, avu impresia că în hangar Rose nu era moartă.

Nu fusese decît amețită. Dacă i-ar da puțin whisky, și-ar reveni. Cu sticla în mînă se îndreptă spre hangar, traversînd grădina cufundată în noapte.

În fața ușii se opri. Cu neputință să intre, să pătrundă în încăperea această. Dacă cumva...

– Rose, șopti stins. Rose!

Tremura ca varga.

Îi trebui un minut întreg și o nouă doză de whisky pentru a-și mai veni în fire.

Rose zăcea exact în aceeași poziție. Era moartă de-a binelea.

Cayley bău o nouă înghițitură de whisky, de data asta mai mică și, cu o mînă care de acum încolo nu mai avea să tremure, puse sticla pe o seîndură. Ce idiot fusese! Totul mersese ca pe roate. Tot ce avea de făcut în continuare era să-și ducă planul pînă la capăt.

Era un plan excclent.

Directoarei ei din Merchester și singurei rude pe care o mai avea, o mătușă bătrînă de la Streathain, Rose le scrisese, după indicațiile lui Cayley, că pleca să se mărite în Canada. Canada era mai plauzibilă decît Statele Unite. Rose crezuse cu adevărat că Norman Cayley avea să deschidă în Canada o filială a biroului său.

Cu privire la bagaje, fusese de asemenea foarte abil. Rose trebuise să plece de la Merchester spre Londra în după-amiaza aceasta, să-și înregistreze bagajele la gara din Liverpool Street. Într-un loc atît de aglomerat, cum era gara din Liverpool Street, Rose n-avea cum să fie remarcată și nimeni nu va putea să-și amintească de ea acolo. Tot atît de discret, Cayley putea să-i scoată mai tîrziu bagajul cu recipisa care trebuia să fie undeva în poșeta Rosei și să-l facă să dispară în liniște. Nimic în această operație nu ar fi putut fi pus în legătură cu dispariția. Rosei.

Evident, Rose ridicase obiecții. Din moment ce de la

Merchesteer se afla doar la zece kilometri de pavilionul lui Cayley, la ce bun să mai facă tot drumul pînă la Londra ca să revină apoi la Stanford. Însă Cayley reușise s-o convingă; plecau spre Canada de-abia a doua zi. Era foarte important ca Rose să nu fie văzută la pavilion, fiindcă asta ar fi putut arunca pată pe buna sa reputație, chiar dacă a doua zi, înainte de a se îmbarca, aveau să se căsătorească la Londra. Argumentul o convinsese, căci Rose era foarte sensibilă la ce putea scorni gura lumii.

Deși obiectase de asemenea împotriva cheltuielilor, căci era o fată cam strîngătoare, Rose acceptase în cele din urmă. Dacă n-ar fi fost de acord cu acest plan, Cayley n-ar fi îndrăznit niciodată s-o omoare. Rose își semnase singură condamnarea la moarte acceptînd să-și transporte bagajele la gara din Liverpool Street.

Și acum, încremenit în hangar, Cayley o privea, întinsă la picioarele lui.

Cadavrul nu-l mai înspăimînta. Whisky-ul pe care-l înghițise îl făcea sentimental. Două lacrimi îi alunecară grotesc pe obraji. Sărmana Rose. În fond nici nu fusese chiar atît de rea. O adevărată rușine că fusese silit s-o omoare. Cayley ar fi dat orice să nu fi trebuit s-o ucidă.

Brusc, sentimentalismul fu măturat de un val de teroare.

Dar dacă Rose nu adusesese cu ea recipisa de la biroul de bagaje al gării? Dacă o lăsase undeva, sau însărcinase pe altcineva să-i scoată bagajele? Cayley își dădu dintr-o dată seama că aici putea să apară fisura planului său atît de bine pus la punct.

Nu luase toate măsurile convenite și nu verificase dacă Rose avea recipisa asupra ei; presupusese de la început că o avea. Și dacă n-o găsea, dacă n-ar fi putut să scoată bagajele, totul se prăbușea. Mai devreme sau mai tîrziu bagajele aveau să fie deschise, deci se va descoperi dispariția Rosei și atunci...

Cayley se înfioră.

Încerca zadarnic să-și spună că chiar dacă dispariția Rosei ar fi fost descoperită, faptul n-avea de ce să fie pus în legătură cu el însuși. La Merchester se arătase întotdeauna foarte discret în relațiile cu Rose. Însă, în spaima de care fusese cuprins, îi era cu neputință să accepte o astfel de argumentare. Pentru el totul depinde de această întrebare vitală: avea Rose asupra ei recipisa de la gară?

Poșeta zăcea pe podea, pe jumătate prinsă sub trupul femeii. Cayley înlătură cu brutalitate cadavrul pentru a putea s-o ridice. Degetele îi tremurau atît de violent, încît abia o putu deschide.

O clipă mai târziu scoase un suspin de ușurare. Recipisa se afla acolo. „Un cufăr...” Literele îi jucau în fața ochilor. Era salvat.

Trebui să recurgă din nou la sticla de whisky.

Era salvat. Acum trebuia sa termine cât mai curînd și mai calm punerea în aplicare a planului.

N-ar fi crezut niciodată că Rose era atît de grea. În teorie păruse simplu s-o așeze în ataș, s-o fixeze într-o poziție cât mai fireasca, și s-o ducă la o carieră de piatră părăsită, unde groapa îi și fusese săpată și avea pregătită o lopată ca s-o astupe. Însă, în practică, era cumplit să trebuiască s-o ridice pe sus ca pe un sac de cartofi, și să bîjluie cu ea în brațe prin întuneric spre ușă. Cînd ajunse la motocicletă, era la capătul puterilor.

Însă efortul fizic îi făcuse bine. Nu mai era nervos. Acum se simțea cuprins de exaltare. Ca să-ți reușească o crimă aveai nevoie de curaj și de inteligență. După ce pînă acum fusese torturat de îndoieli, Cayley înțelegea deodată că le avea pe amîndouă. Și cînd te gîndești că existau unii oameni – Cayley știa foarte bine asta – care-l considerau un om slab, un șovăitor. Acum putea să rîdă el mai bine. Chiar și animalele blînde pot să muște. Înainte de a pleca

spre cariera de piatră, reintră în hangar. Trebuia să înlăture lumînarea și să verifice cu grijă totul, să fie absolut sigur că nu lăsase nici o urmă. Riscul era infim, însă Cayley nu dorea să-și asume nici un risc, oricît de infim; în orice zi ar fi putut să treacă pe-acolo vreun vagabond.

Nu exista nici o urmă. Doar cîteva pete de sînge pe pielea pernei, pe care le șterse cu puțină vată, arsă apoi la tla- căra lumînării. Nimeni n-ar fi putut bănuî că hangarul acesta fusese scena unui asasinat.

Înainte de a stinge lumînarea, scoase prețioasa recipisă din buzunarul pantalonului unde o strecurase la început, pentru a o pune mai la siguranță în portofel. Curios că-și pierduse capul atît de rău pentru un detaliu așa de mărunț, îl mai cercetă o dată cu ochii înainte de a-l strînge în portofel. Scrisul care adineauri îi tremurase prin fața ochilor, era acum perfect lizibil.

În aceeași clipă simți cum i se oprește inima. Apoi începu să-i bată tot atît de repede ca și motorul propriei sale motociclete. Căci recipisa nu provenea de la gara din Liverpool Street; nici chiar de la cea din Stanford. Era de la gara cea mai apropiată de pavilionul lui. Rose nu se mai dusese pînă la Londra. Păstrase banii dați de Cayley și se deplasase doar pînă la gara locală. Cayley săvîrșise o greșeală fatală atunci cînd subestimase avariția Rosei. Și ca urmare a acestei avariții, se putea acum stabili o apropiere între ultima apariție a Rosei și amantul său.

Cu un fior de oroare, Cayley se așeză pe prag prinzindu-și capul cu amîndouă mîinile. Gemu cu voce tare. Ce să facă acum? Pentru numele lui Dumnezeu, ce mai putea face?

Cayley nu avea să știe niciodată cît timp rămase astfel, buimăcit, copleșit de deznădejde și de milă pentru sine însuși; nici cît timp îi trebui să-și poată aduna gîndurile. Primul șoc ce-i repuse spiritul în mișcare fu gîndul la Rose

care aștepta acolo – care-l aștepta în atașul motocicletei. Cayley își înăbuși un rîs isteric. Rosei nu-i plăcuse niciodată să aștepte.

Se ridică dintr-un salt.

Brusc, ca și cum n-ar fi fost nevoie decît de destinderea mușchilor pentru ca gîndurile să i se pună în mișcare, văzu că, în fond, situația nu era chiar atît de disperată. Cufărul putea rămîne la gară zile, săptămâni întregi poate, înainte ca cineva să-și pună întrebări. Și pînă atunci, dacă lucrurile aveau să se încurce, Cayley putea ajunge în America de sud.

Însă poate că cel mai bun lucru ar fi fost ca el însuși să-l scoată după o zi sau două. Era prea puțin probabil că funcționarul și-ar mai fi amintit cine îl depusese. Rose nu era cunoscută prin partea locului. Nu ar fi avut de ce să stîrnească bănuieli. Bănuielile nu se nasc decît atunci cînd o persoană e declarată dispărută. Rose nu va fi niciodată declarată dispărută. Nu. Situația nu era de loc disperată. Cayley începea să-și revină în fire. Situația nu era nici măcar critică. În afara unui amănunt sau două de mică importanță, planul rămînea perfect în picioare.

Începu chiar să fluiera în timp ce o înfășură cu grijă pe Rose într-o cuvertură. Apoi demară. Cariera de piatră nu era decît la o depărtare de vreo trei kilometri. Într-un sfert de oră totul se va termina.

Da, lucrul cel mai simplu este adeseori și cel mai bun. Avea să scoată el însuși bagajul. Putea să-și prevadă și o mică deghizare, pentru orice eventualitate. O deghizare. Și pe urmă...

Gîndurile lui Cayley se curmară brusc. Scoase o înjurătură. Se opri motorul.

Trase pe marginea drumului. Pana era simplă – nu mai avea benzină. Se simți cuprins de spaimă. Umpluse rezervorul înainte de a pleca s-o aștepte pe Rose; cum de se golise atît de repede? S-ar fi spus că-l urmărea

fatalitatea...

Nu era fatalitatea, ci pur și simplu o scurgere din rezervor. Strînse febril șurubul desfăcut. Și, împingînd-o fără menajamente pe Rose la o parte, scotoci în ataș după bidonul de rezervă. Își binecuvînta prevederea care-l făcuse să-și ia un bidon de rezervă. Într-adevăr, prevăzuse totul.

Cînd tocmai urcase în șa, un zgomot îl făcu să împietrească. Cineva se apropia pe șoseaua pustie. Cineva cu pas greu. Cineva cu o lanternă electrică. Existase o șansă la o mie ca un asemenea lucru să se întîmple. Și totuși se întîmplase.

Cayley apăsă disperat cu piciorul pe pedala de pornire, însă carburatorul se descărcase. Apăsă, apăsă deznădăjduit fără a reuși să smulgă motorului măcar un singur sunet. În sfîrșit, cînd pașii ajunseră alături de el, încetă să mai acționeze asupra pedalei, și așteptă nemișcat.

– Ați rămas în pană? îl întrebă polițistul.

Cayley își trecu limba uscată peste buzele și mai uscate. „Nu. Ar fi vrut să murmure. Doar puțin... benzina. Îmi umplu...”

– A, dumneavoastră sînteți, domnule Cayley? Frumoasă noapte, nu-i așa?

– Mda. Ei, trebuie să plec.

Cayley se ruga cerului ca vocea sa nu-i sune atît de spart cît i se părea lui. Lumina lanternei polițistului îi tremura pe laț și avu o instinctivă mișcare de recul. Înainte de a se fi putut stăpîni, cuvintele îi țîșniră de pe buze:

– Stinge dracului lanterna asta blestemată!

– Scuzați-mă, domnule Cayley.

Polițistul avea aerul jignit.

– Mă orbea, murmură Cayley.

– Da, are baterie nouă. Ei, atunci, noapte bună, domnule Cayley. Nu pot să vă ajut cu ceva?

– Nu, mulțumesc.

Cayley apăsă pe pedală. Fără nici un rezultat. Polițistul mai întârzie o clipă.

– Un adevărat noroc să întâlnești pe cineva pe un drum pustiu cum e ăsta.

– Da, ai dreptate.

Cayley încerca mereu să demareze. Ar fi vrut să-i strige omului acelaia să plece o dată. Într-o clipă avea să izbucnească. Nu, nu trebuia să ridice vocea, Trebuia să-și stăpânească nervii, așa cum reții capetele unei plăgi deschise, trebuia să-și împiedice panica lăuntrică să țîșnească în afară.

– Noapte bună, articolă el răspicat.

– Ei, noapte bună, domnule Cayley. Ia te uită! Văd că aveți un colet!

– Da. Cayley își plecase capul. Vorbea acum printre dinții aproape încleștați: Niște cartofi pe care...

– Cartofi?

– Da, un sac de cartofi. Ți-am spus o dată să stingi lanterna aia!

– Ușurel, ușurel! Domnule Cayley, nu am de primit ordine de la dumneavoastră. Știu eu mai bine ce am de făcut și mi se pare...

– Lasă pătura! urlă Cayley.

Polițistul se opri stupefiat. Apoi vorbi calm, ținând încă în mîna un colț al păturii.

– Domnule Cayley, trebuie să vă cer să-mi arătați ce aveți aici în atașul motocicletei. Nu au de loc aerul să fie cartofi. Și pe lîngă asta...

– Poarte bine, atunci, și dracu' să te ia! Glasul lui Cayley urcase isteric: Foarte bine!...

Zgomotul detunăturii se confundă cu izbucnirea bruscă a motorului, căci, aplecîndu-se să tragă, Cayley apăsase

cu piciorul pe pedala de pornire... De data aceasta motorul răspunse. Motocicleta fu proiectată brusc înainte.

Cayley conducea drept înainte, cît de repede îi permitea motocicleta. Fața îi era strîmbată de spaimă. Știa că nu-l omorîse pe polițist, căci îl văzuse sărind în lături în clipa cînd motocicleta pornise.

Ce-l apucase așa deodată, să tragă? Și să tragă fără să-și omoare adversarul, ceea ce era și mai rău? Acum, pentru el totul se terminase. Cayley simțea că singura sa șansă era să se întoarcă, să-l găsească pe polițist și să-l omoare pe loc. Era singura sa șansă de acum încolo – și nu se putea decide s-o folosească. Nu, nu putea.

Ce era de făcut?

În momentul acesta polițistul dăduse probabil alarma. În curînd poliția avea să fie pe urmele lui. Nu trebuia să se mai oprească. Singura sa speranță era să se îndepărteze cît mai mult în timpul cel mai scurt.

Mergea ai o viteză sălbatică, ignorînd cu totul direcția în care se îndrepta, cînd la dreapta, cînd la stînga, la întîmplare, după cum întîlnea încrucișări pe șosea, încercînd doar să-și încurce urmele și să se depărteze de polițist.

Conduse astfel pînă cînd ochii îi fura aproape orbiți, și brațele îi înțepeniră pe ghidon.. Și Roze era alături de el, tot timpul alături de el.

Rose!

Nu vroia să scape de ea, nu îndrăznea s-o lase undeva. Nu îndrăznea nici măcar să se oprească. Dacă se oprea, puteau să dea de el. Și atunci aveau s-o găsească. Și dacă nu se oprea – măcar atîta timp cît i-ar fi trebuit s-o îngroape undeva – tot aveau s-o găsească pînă la urmă. Însă nu îndrăznea să se oprească. Singura sa dorință era să continue să alerge. Atîta vreme cît era în mișcare, rămînea în siguranță.

Are să meargă mai departe, nebunește, oriunde, atîta

vreme cît o să mai fie în stare. Ochii nu-i părăseau șoseaua din față; însă după un timp buzele începură să-i tremure. Vorbea cu Rose. Cea de alături, din ataș.

– Am muncit pentru tine, Rose. Tu voiai să pui mîna pe mine, în loc să-ți vezi de treaba ta. Ei, uite, ai izbîndit! Ultima noastră plimbare, Rose. Sper că e pe gustul tău.

Nu îndrăznea să se gîndească la ce avea să se întîmple cînd se va termiua benzina. Nu voia să se gîndească la asta. Creierul îi era amețit. Nu mai știa decît două lucruri: să conducă înainte motocicletă, să fugă, să fugă de polițist și de alarma pe care o dăduse acesta. N-avea nici cea mai vagă idee unde se găsea, nici care erau satele și localitățile străbătute în trombă.

Nimic nu avea nici un fel de importantă atîta vreme cît putea continua să meargă mai departe. Un singur cuvînt i se mai agăța în mintea învîlmășită: Scoția. Își imagina că odată ajuns în Soția ar mai fi avut o șansă.

Străbătea noaptea ca o furtună – spre Scoția. Împreuna cu Rose.

Însă Cayley nu avea să ajungă niciodată în Scoția. Fie că animalul uman se învîrtește în cerc cînd este înnebunit de spaimă, fie că în subconștientul său paralizat mai dăinuia încă o licărire din marele plan, fapt este că, pe cînd se credea în drum spre Scoția, Cayley apucase din instinct pe drumul desfundat care se deschidea la dreapta, și că drumul acesta se termina brusc chiar deasupra carierei de piatră unde trebuia să fie îngropată Rose.

Însă asta Cayley n-avea s-o mai afle niciodată, după cum nu recunosc nici balustrada de scînduri de la marginea drumului atunci cînd îi țîșni în întîmpinare în fasciculul de lumină al farurilor. Apoi fu prea tîrziu ca să mai recunoască ceva pe lumea asta.

Mai erau și alte lucruri pe care Cayley nu avea să le știe vreodată. N-avea să știe niciodată că polițistul, care era și el motociclist, îi observase mișcarea involuntară a

picioarului pe pedala de pornire. N-avea să știe niciodată că polițistul, foarte amuzat, își dăduse perfect seama că pornirea neașteptată a vehiculului îl luase prin surprindere pe conducător. Mai mult încă – și lucrul acesta de asemenea Cayley n-avea să-l afle vreodată – polițistul nu bănuise nici o clipă că asupra lui se trăsese un foc de revolver.

În românește de MIRCEA IVĂNESCU

RAYMOND CHANDLER

PEȘTIȘORII DE AUR

1

Nu prea mă ținusem de treabă în ziua aceea; pur și simplu zăceam, urmărindu-mă cum îmi bălăbăneam picioarele. Răbufniri de vînt cald pătrundeau pe fereastra biroului aducînd pale de funingine de la crematoriul hotelului “Mansion House”, pe care le purtau de-a lungul aleii și le depuneau pe cristalul biroului meu, în particule infinitesimale, plutind ca polenul pe pămînt viran.

Tocmai mă gîndeam să mă duc la masă, cînd intra în cameră Kathy Horne.

O blondă înaltă, clorotică și cu ochi melancolici, care lucrase cîndva în poliție și-și pierduse slujba pentru că luase de bărbat un mărunț falsificator de cecuri, Johnny Horne, pe care voia să-l reformeze. Nu izbutise să-l reformeze, dar acum îl aștepta să iasă de la închisoare, ca să mai încerce o dată. Pînă atunci însă, ținea debitul de tutun de la „Mansion House” și privea șmecherii și escrocii care i se plimbau prin față, învăluiți în fumul argintiu al țigărilor de foi. Și, din cînd în cînd, împrumuta cîte unuia dintre ei zece dolau ca s-o poată șterge din oraș. Așa era ea, bună la inimă. Se așeză pe un scaun, își deschise poșeta mare, lucioasă, scoase un pachet de țigări și-și aprinse una cu bricheta mea de birou. Suflă un rotocol de fum și-l urmări, încrețindu-și nasul.

– Ai auzit vreodată de perlele Leander? mă întrebă. Ia te uită ce lustrin albastru porți! După țealele astea se vede că ai bani la bancă.

– Nu, și cu asta răspund la ambele tale întrebări. N-am auzit în viața mea de perlele Leander și nu am bani la bancă.

– Atunci poate ca nu ți-ar strica o portie de douăzeci și cinci de mii de dolari.

Mi-am aprins o țigară din pachetul ei. Kathy se ridică de pe scaun și închise fereastra, spunînd:

– Mi-e de-ajuns cât înghit mirosul ăsta de hotel cînd sînt la debit.

Se așeză iar și continuă:

– S-a întîmplat cu nouășpe ani în urmă. Tipul a stat cînșpe ani la Leavenworth și de patru ani i-au dat drumul. O matahală de cherestegiu din nord, unul Sol Leander, le-a cumpărat pentru nevaslă-sa – perlele, vreau să spun – numai două dintre ele. Valorează două sute de mii de dolari.

– Cred că i-a trebuit un vagonet ca să le urnească din loc.

– Văd că te pricepi grozav la perle, răspunse Kathy Horne. Nu mărimea contcază. Oricum, azi le-a crescut valoarea și recompensa de douăzeci și cinci de mii de dolari pe care o oferă cei de la Asigurări stă încă în picioare.

– Înțeleg. Cineva le-a umflat.

– Ei, acu mai vii de-acasă. Își depuse țigara într-o scrumieră, lăsînd-o să ardă, așa cum obișnuiesc femeile. A trebuit să i-o sting eu. De asta a fost băgat tipul la Leavenworth, numai că n-au putui dovedi că el le luase. A fost o chestie de furt în vagonul poștal, tipul a reușit să se ascundă în vagon, și sus, în Wyoming, l-a împușcai pe curier, a umflat coletele recomandate și a întins-o. A trecut de postul de control înainte de a fi fost prins. Dar pe marfă

n-au putut pune mîna – cel puțin atunci. N-au pus mîna decît pe el. A încasat pe viață.

– Ei, dacă-i o poveste așa de lungă, hai să bem ceva.

– Nu beau niciodată înainte de apusul soarelui. Așa-ți menții tăria de caracter.

– Grea e viața eschimoșilor! am spus cu. Mai ales vara.

Kathy m-a urmărit în timp ce scoteam o sticlă plată.

Apoi continua:

– Sype îl chema – Wally Sype. A făcut-o de unul singur. Despre marfă n-a suflat o vorbă, nici un cuvinițel. Pe urmă, după cînșpe ani l-au grațiat, cu condiția să predea toată prada. A predat absolut totul în afară de perle.

– Dar unde le ținea? În pălărie? am întrebat.

– Uite ce-i, mie nu-mi arde de glumă. Am dat de firul bilelor.

Mi-am astupat gura cu palma și am luat o înfățișare solemnă.

– A ținut-o morțiș că în viața lui n-a pus ochii pe perle și se vede că l-or fi crezut, fiindcă altfel nu l-ar fi grațiat. Totuși perlele erau printre coletele poștale recomandate și de atunci nimeni n-a mai dat de ele.

Începeam să-mi simt gîtul uscat. Continuam să tac.

Kathy Horne îi trăgea înainte:

– O dată, la Leavenworth, o singură dată în toți anii ăia, a băut un bidon de șerlac alb și s-a îmbătat criță. În celulă cu el mai era unul, Peeler Mardo. Fusesse condamnat la douăzeci și șapte de luni pentru că falsificase hîrtii de douăzeci de dolari. Sype i-a spus atunci că îngropase perlele undeva în Idaho.

M-am aplecat ușor înainte.

– Începe să-ți trezească interesul, ha? Atunci află următoarele: Peeler Mardo locuiește în casa mea, e cocainoman și vorbește în somn.

M-am rezemat din nou de spetează.

– Ia te uită, am spus. Și eu care pur și simplu îmi

cheltuiau banii de recompensă fără să știu.

Îmi aruncă o privire tăioasă. Apoi fața i se destinse.

– Foarte bine, replică puțin descurajată. Știu că totul parc e aiureală. Au trecut atîția ani, și cîte capete deștepte n-or fi încercat să dezlege misterul, oameni de pe la poștă sau de la agenții de detectivi particulari. Și deodată un cocainoman să scoată iar total la suprafață. Dar i-un derbedeu simpatic și într-un fel îl cred. Știe unde se află Sype.

Am întrebat-o:

– Și toate astea le ciripește în somn?

– Firește că nu. Dar mă știi pe mine. O polițistă bătrînă are urechi ascuțite. Poate că m-am vîrît prea mult, dar l-am mirosit eu că-i fost pușcăriaș și m-am arătat îngrijorată că ia prea mult drog. E singurul chiriaș pe care-l am acum. Și am eu un fel de a mă strecura pe lângă ușa lui și de a trage cu urechea cînd vorbește de unul singur. Mi-a fost de-ajuns ca să-l pot încolți. Restul mi l-a spus singur. Vrea să-și adune ajutoare.

M-am înclinat din nou în față.

– Unde-i Sype?

Kathy Horne zîmbi și clătină din cap.

– Asta-i singurul lucru pe care nu vrea să-l spuie. Asta și ce nume poartă astăzi Sype. Dar se găsește pe undeva prin nord, în sau pe lîngă Olympia, Washington. Peeler l-a văzut pe acolo, și a aflat unde stă, dar zice că Sype nu l-a observat.

– Dar Peeler ce face aici?

– Aici au pus gheara pe el cînd l-au trimis la Leavenworth. Nu știi că un pușcăriaș se întoarce întotdeauna să se uite la poteca pe care i-a alunecat piciorul. Dar acu nu mai are nici un prieten pe aici.

Am aprins încă o țigară și am mai tras o dușcă.

– Spui că Sype a ieșit de patru ani. Peeler a făcut douăzeci și șapte de luni. Cu ce s-a ocupat tot timpul de

atunci încoace?

Kathy Home își deschise larg ochii de porțelan albastru, privindu-mă cu milă.

– Îți închipui cumva că nu mai există și altă închisoare unde să poată intra?

– O.K. Am răspuns. Crezi că o să stea de vorbă cu mine? Bănuiesc că are nevoie de cineva care să discute cu cei de la Asigurări, în cazul când ar exista asemenea perle și Sype i le-ar pune în palmă. Este?

Kathy Horne oftă.

– Da, o să stea de vorbă cu tine. Asta așteaptă. Se teme de ceva. N-ai vrea să te duci acum la el, înainte de a-și lua porția de seară?

– Desigur – dacă asta ți-e dorința.

Scoase din geantă o cheie plată și scrise apoi o adresă pe agenda mea. Se ridică încet în picioare.

– Sînt două apartamente lipite. Partea mea e separată, între ele există o ușă despărțitoare, cu o cheie în broască, înspre apartamentul meu. Asta pentru cazul când n-o veni să-ți deschidă ușa de la intrare.

– O.K., am răspuns.

Am suflat fumul în tavan și m-am uitat la ea. S-a îndreptat spre ușă, s-a oprit, s-a întors. Și-a ațintit privirea în podea.

– Să știi că nu pun mare bază pe povestea asta, îmi spuse. Poate că n-o să iasă nimic. Dar dacă aș putea avea și eu o mie-două de dolari pentru Johnny, când or să-i dea drumul, poate că...

– Poate c-ai să-l aduci pe calea cea bună, i-am tăiat cu vorba. E un vis, Kathy. Totul nu-i decît un vis. Dar dacă nu e vis, atunci primești o treime dreaptă.

Își ținu. Răsuflarea și mă privi dilatîndu-și ochii, pentru a-și stăpîni lacrimile. Se îndreptă spre ușă, se opri și se întoarse din nou.

– Nu-i vorba numai de asta, îmi spuse. Mai e și

nenorocitul ăla – Sybe. A stat cincisprezece ani la răcoare. A plătit. A plătit cu vîrf și îndesat pentru ele. Nu-ți dă senzația că ce facem noi e meschinărie?

Am scuturat din cap.

– El le-a furat, nu-i așa? A omorît un om. Din ce trăiește?

– Nevastă-sa are bani, răspunse Kathy Horne. El își omoară vremea cu peștișori de aur.

– Peștișori de aur? Lua-l-ar dracii!

Kathy ieși din cameră.

2

Ultima oară cînd am fost prin districtul Gray Lake am ajutat unui procuror districtual, Bernic Obis, să împuște un gangster, Poke Andrews pe nume! Dar asta s-a petrecut mai sus, pe coasta dealului, la considerabilă depărtare de lac. Locuința lui Kathy era situată ceva mai jos, în bucla pe care-o face strada înconjurînd pîntenul dealului. Se iveau izolată și cocoțată pe pantă, cu un zid coșcovit în față și terenuri virane în spate.

Întrucît la origine fusese o locuință dublă, avea două uși de intrare, cu două rînduți de scări. La una dintre uși era un bilet prins de grătarul care acoperă vizorul: Sună 1432.

Mi-am parcat mașina și am urcat aleea spre scările din dreapta, am trecut printre două răzoare de garoafe, am mai suit cîteva trepte, îndreptîndu-mă spre ușa cu biletul. Îmi spuneam că aceea trebuie să fie locuința chiriașului. Am sunat. Cum n-a răspuns nimeni, m-am îndreptat spre ușa cealaltă. Nici aici nu-mi răspunse nimeni.

În timp ce așteptam, un Dodge-cupeu cenușiu scrîșni la curba străzii și o fată mărunțică și drăguță, în albastru, mă privi o secundă. Nu am observat cine mai era în mașină. N-am dat nici o atenție. Nu știam că era important. Am scos cheia dată de Kathy Horne și am

pătruns într-o odaie cu geamurile închise, care mirosea a terebentină. O încăpere mobilată doar atît cît trebuie, cu perdele curate, și o rază domoală de soare care se cernea pe sub draperiile ușii din față. Am străbătut apoi o sufragerie mică, o bucătărie, un dormitor, care, evident, aparținea blondei Kathy, o cameră de baie, un alt dormitor mai în față, ce părea să fi fost transformat într-un fel de atelier de croitorie.

În această din urmă încăpere se afla ușa care dădea în cealaltă locuință.

Am descuiat-o, și am intrat parcă într-o oglindă. Toate camerele păreau reflectate aidoma, cu excepția mobilei. În odaia de zi din partea cealaltă se afla un pat dublu, care n-avea aerul să fi fost folosit.

M-am dus spre încăperile din spate, trecînd pe lîngă baie și am bătut în ușa închisă ce corespundea dormitorului ocupat de Kathy.

Nici un răspuns. Am apăsat clanța și am intrat. Omulețul întins pe pat era, probabil, Peeler Mardo. Primul lucru pe tare l-am observat la el au fost picioarele; deși era îmbrăcat în pantaloni și cămașă, picioarde-i erau desculțe și atîrnau peste marginea patului. Legate strîns cu o funie în jurul gleznelor.

Tălpile îi fuseseră arse de ajunseseră carne vie. În cameră, cu toate că geamul era deschis, plutea un miros de carne friptă, ba și de lemn ars. Un fier de călcat electric, vîrît în priză, se afla încă pe masă. M-am dus și l-am deconectat.

M-am înapoiat în bucătărie la Kathy și am găsit în frigider o sticlă de o jumătate de Brooklin Scotch. Am tras câteva înghițituri, am respirat adînc și un timp am rămas cu privirile pierdute spre locurile virane. În spatele casei se întindea o alee îngustă, pavată, cu cîteva trepte de lemn verde ce duceau în stradă.

M-am întors în camera lui Peeler Mardo. Pe un scaun

atirna o haină cafenie vărgată cu dungi subțiri, roșii; buzunarele erau întoarse cu căptușeala în afară, și conținutul lor împrăștiat pe jos.

Peeler Mardo purta pantalonii de la haină, și buzunarele pantalonilor erau de asemenea întoarse. Pe pat, lângă dînsul, se găseau cîteva chei, niște mărunțiș, o batistă, și o cutie de metal, ca o pudrieră, din care se risipise o pulbere albă. Strălucitoare. Cocaină.

Era un bărbat scund, nu mai înalt de 1,60, cu păr castaniu, rărit, și urechi mari. Ochii nu aveau o culoare definită. Erau pur și simplu ochi, larg deschiși și morți. Brațele-i erau smucite în lături și legate la încheietura mîinilor cu o funii, care trecea pe sub pat.

Am cercetat dacă n-are răni provocate de glonț sau de cuțit, și n-am găsit nimic. Nici o altă urmă în afara tălpilor. Șocul spaimei sau o criză de inimă, sau amîndouă la un loc îi făcuseră figura. Era cald încă, iar călușul din gură era cald și umed.

Am șters bine toate obiectele pe care le atinsesem și, înainte de a părăsi casa, am privit un timp pe fereastra de la ușa de intrare folosită de Kathy.

Erau orele trei și jumătate cînd am pășit în holul de la „Mansion House” și m-am îndreptat spre ghișeul cu țigări din colț. M-am rezemat de tejgheaua de sticlă și am cerut un pachet de Camel.

Kathy Horne mi-a azvîrlit pachetul, mi-a strecurat restul în buzunarul de la piept și mi-a dăruit zîmbetul ei rezervat clienților.

– Ei, ce se-aude? Nu ți-a luat mult timp, îmi spuse aruncînd o privire piezișă spre un bețiv care se căznea să aprindă o țigară de foi cu o brichetă de tip vechi, cu cremene.

– E lată, i-am răspuns. Pregătește-ți sufletul.

Se întoarse repede și-i împinse bețivului, pe tejgheaua de sticlă, un plic cu chibrituri de carton. Omul bijbii după

ele, scăpă pe jos și chibriturile și trabucul, le adună furios de pe podea și se îndepărtă uitându-se într-una peste umăr, de parcă aștepta pe cineva să-i tragă un picior în fund.

Kathy privi peste capul meu. Cu ochi reci și pustii.

– Sînt pregătită, spuse.

– Pupi o jumătate întreagă din recompensă. Cu Peeler s-a zis. I-au venit de hac – chiar în patul lui.

Pleoapele i se zbătură. Două degete se zgîrciră pe sticlă, lângă cotul meu. O linie albă i se ivi în jurul buzelor. Atîta tot.

– Ascultă-mă, i-am atras atenția. Nu sufla o vorbă pînă nu termin. A murit din pricina șocului. Cineva i-a ars picioarele cu un fier ieftin de călcat. Nu al tău. Am cercetat. Aș spune că a murit repede și nu a putut divulga mare lucru, încă mai avea călușul în gură. Îți mărturisesc sincer, cînd m-am dus acolo eram convins că toate nu-s decît gogoși. Acum nu mai sînt la fel de sigur. Dacă a dat drumul la ce știa, ne-am ars, și s-a zis și cu Sype, afară doar dacă reușesc să dau eu mai întîi de el. Amicii care au făcut-o n-au prea multe rețineri. Dacă însă n-a vorbit, atunci mai avem timp.

Întoarse capul și-și aținti privirile pe ușa rulantă a holului. Pete albe i se lăteau pe obraji.

– Ce trebuie să fac eu? întrebă cu răsufierea tăiată.

Am deschis o cutie de trabucuri și am vîrît cheia înăuntru. Degetele ci lungi o scoaseră fără greutate și o ascunseră.

– Cînd te duci acasă, îl descoperi. Nu știi absolut nimic. Nu pomenești nimic despre perle, nu pomenești nimic despre mine. Or să-i ia amprente, or să vadă că are cazier și or să-și închipuie că-i vorba de-o răfuială.

Mi-am desfăcut pachetul de țigări și am aprins una, continuînd un moment s-o privesc pe Kathy. Nu se clintise.

– Crezi că poți face față? am întrebat. Dacă nu, acumai momentul s-o spui.

– Te cred. Sprîncenele i se arcuiră. Arăt eu a ciripitoare?

– Te-ai măritat cu un escroc, i-am răspuns încruntat.

Obrajii i se aprinseră, ceea ce urmărisem și eu.

– Nu-i escroc! E numai un imbecil fără leac. Și nimeni nu și-a schimbat părerea bună despre mine, nici măcar băieții de la Direcția generală.

– Foarte bine. Așa te vreau. La urma urmei nu noi l-am omorît. Și dacă am vorbi acum, poți spune la revedere oricărei părți din recompensă – dacă se va plăti vreodată vreuna.

– Să fie al naibii ăl care suflă, exclamă Kathy Horne cutezătoare. Oh, bietul nenorocit, și aproape că hohoti în plîns.

Am bătut-o încetișor pe braț, i-am rînjit cît de inimos am putut și am ieșit din „Mansion House”.

3

Birourile Companiei de Asigurări se aflau în imobilul Graas, unde ocupau trei cămăruțe lipsite de orice personalitate. Aveau suficientă mobilă ca să-și poată îngădui să apară neglijente și îmbîcsite cît le poțea inima.

Directorul general se numea Lutin, un om între două vîrste, chel, cu ochi calmi și degete îngrijite care mîngîiau o țigară de foi pestriță. Stătea în spatele unui birou masiv și bine șters de praf și se uita blajin la bărbia mea.

– Carmady, da? Am auzit de dumneata. Cu un deget mic strălucitor, îmi atinse cartea de vizită. Și ce dorești?

Mi-am învîrtit țigara între degete și mi-am coborît glasul:

– Vă amintiți de perlele Leander?

Îmi răspunse cu un zîmbet molcom, puțin plictisit,

– Ar fi greu să le uit. Au însemnat pentru Compania mea o pagubă de o sută cincizeci de mii de dolari. Eram pe

vremea aceea un băgător de seamă june și plin de fumuri.

Am continuat:

– Eu am o idee. S-ar putea ca totul să fie un foc de paie, probabil. Totuși m-aș încumeta să încerc. Recompensa de douăzeci și cinci de mii de dolari pe care o oferiți dumneavoastră stă încă în picioare?

Chicoti.

– Douăzeci de mii, Carmady. Diferența am cheltuit-o cu cercetările noastre. Îți pierzi timpul de pomană.

– E timpul meu. Deci douăzeci de mii. În ce măsură pot conta pe sprijin?

– Ce fel de sprijin?

– Îmi puteți da o scrisoare de recomandatie pentru celelalte sucursale ale dumneavoastră: în cazul când ar trebui să plec în alte state. În cazul că aș avea nevoie de sprijinul organelor judiciare locale.

– Și în care stat anume pilei?

I-am zîmbit. Își ciocăni trabucul pe muchea unui platou și-mi întoarse zimbetul. Dar nici unul dintre zîmbetele noastre nu era sincer.

– Fără scrisoare, îmi răspunse. La New York nu s-ar prinde. Avem și noi limitările noastre. Dar în rest, oricît sprijin dorești – confidențial. Și cei douăzeci de mii. Dacă-ți merge. Dar n-o să-ți meargă.

Mi-am aprins țigara și m-am lăsat pe speteaza scaunului, trimițînd fumul în tavan.

– Nu? Și de ce mă rog? Voi n-ați putut pune mîna pe bilele alea. Și totuși au existat, nu?

– Te cred c-au existat. Și dacă mai există, nouă ne aparțin. Dar două sute de mii de dolari nu zac îngropați douăzeci de ani ca apoi să țîșnească deodată la suprafață.

– Foarte bine. O fac pe timpul meu.

Scutură scrumul trabucului și mă privi de sus în jos.

– Îmi place mutra dumitale, chiar dacă ești sărit, îmi spuse. Dar noi sîntem o organizație puternică. Dacă te

filăm începînd din clipa asta? Ce faci atunci?

– Mă las păgubaș. Am să-mi dau seama dacă-s filat. Nu m-am născut ieri. Las totul baltă, declar la poliție ce știu, și mă duc acasă.

– Dar de ce să amesteci poliția?

M-am aplecat din nou spre biroul lui.

– Pentru că, i-am răspuns răspicat, tipul care avea în mînă firul afacerii a fost omorît astăzi.

– O-o-oh!

Lutin își frecă nasul.

– Nu eu l-am omorît, am adăugat.

Urmă un răstimp de tăcere. După care Lutin reluă:

– Nu-ți trebuie nici un fel de scrisoare. Nici măcar n-ai s-o porți asupra dumitale. Și acum, după ce mi-ai spus asta, știi foarte bine că nu m-aș încumeta să-ți dau vreuna.

M-am ridicat în picioare, am rînjit, m-am îndreptat spre ușă. Se ridică și el, foarte grăbit, înconjurînd biroul în fugă și-mi puse pe braț o mîna mică, îngrijită.

– Ascultă, știu că ești țicnit, dar dacă găsești ceva, fă să ne parvină nouă, prin băieții noștri.. Aem nevoie de reclamă.

– Dar din ce dracu-ți închipui că trăiesc eu? am mîrîit.

– Douăzeci și cinei de mii.

– Parcă ziceai douăzeci.

– Douăzeci și cinci. Dar îți spun că ești țicnit. Sype n-a avut niciodată perlele. Dacă le-ar fi avut, ar fi căutat de multă vreme să ajungă la o înțelegere cu noi.

– O.K. Ați avut destul timp să vă faceți o părere.

Ne-am strîns mîinile, ne-am zîmbii ca doi băieți șmecheri care deși știu că nu duc pe nimeni, tot nu se lasă.

Cînd m-am întors la birou, era cinci fără un sfert. Am dat două păhăruțe pe gît, mi-am îndesat pipa și m-am așezat la discuție cu mintea mea. Telefonul începu să sune.

O voce de femeie întrebă:

– Carmady?

Era o voce seacă, rigidă, rece. N-o cunoșteam.

– Da.

– N-ar strica să te duci să-l vezi pe Rush Madder. Îl cunoști?

– Nu, am mințit. De ce să-l văd?

L-a capătul firului se auzi un clinchet de rîs rece ca gheața.

– Din cauza unui individ cu dureri de picioare, răspunse vocea.

Se auzi țăcănitul receptorului. Am agățat și eu telefonul în furcă, am scăpărat un chibrit și am rămas cu ochii pironiți pe zid pînă cînd flacăra mi-a ars degetele.

Rush Madder era un șmecher de avocatul din Quoru Building. Un vînător de ambulante, un șperțar, un ticluitor de alibiuri, gata să se vîre în orice afacere putredă care-i aducea un ban. Nu auzisem însă numele lui legat de vreo acțiune mai serioasă: ca de pildă arderea tălpilor unui om.

4

Pe Spring Street era forfota obișnuită la ora de închidere a birourilor. Taxiurile stopau lîngă bordura străzii, stenografele o porniseră spre casă cu cîteva minute mai devreme, tramvaiele se înșirau ciorchine și agenții de circulație împiedicau lumea să cotească legal la dreapta.

Quorn Building era un imobil cu fațada îngustă, de culoarea muștarului uscat, avînd la intrare o reclamă mare ce înfățișa o dantură falsă. Lista locatarilor cuprindea nume de dentiști care fac extracții fără dureri, nume de oameni care te învață cum să devii scriitor. Nume fără nimic altceva, sau numere fără nici un nume. Rush Madder, avocat, era la camera 619.

Am ieșit din cușca bîîiită a unui lift deschis, am aruncat

o privire spre o scui pătoare murdară de pe un covoraș de cauciuc murdar, am înaintat de-a lungul unui coridor care mirosea a mucuri de țigara, și am încercat clanța de sub geamul mat al camerei cu numărul 619. Ușa era încuiată. Am bătut.

Pe geamul mat se proiectă o umbră și ușa se deschise cu un scîrțiiit. Mă aflu fața-n față cu un om îndesat, cu bărbia moale și rotundă, sprâncene groase și negre, pielea unsuroasă și o mustață tip Charlie Chan, care făcea ca mutra să-i apară și mai grasă decît era.

Întinse spre mine două degete pătate de tutun.

– Ia te uită, bătrînul hingher în persoană. Ochiul care nu uită niciodată. Carmady e numele, dacă nu mă înșel.

Am intrat și am așteptat scîrțiiitul de închidere a ușii. O încăpere fără covor, cu podeaua acoperită doar de un linoleum cafeniu, un birou plat și altul acoperit cu un capac rulant, fiecare în câte un colț, un seif mare, verde, care părea la fel de rezistent ca o pungă cu delicatese, două fișiere, trei scaune, o debara zidită în perete, și o chiuvetă în colț, lîngă ușă.

– Ei, ei, ia loc, mă îndemnă Madder. Mă bucur să te văd. Se foi prin spatele biroului, aranjă o pernă cu căptușeala plesnită și se așeză pe ea. Drăguț din partea dumitale că ai trecut pe la mine. Interes de afaceri?

M-am așezat, am luat o țigară între dinți și l-am măsurat din priviri. N-am scos o vorbă. Urmăream cum îi țîșnesc broboanele de sudoare. I se iviseră întii în păr. Luă un creion și începu să deseneze pe sugativă. Își ridică o clipă ochii fulgerîndu-mă cu o privire pătrunzătoare, apoi îi coborî din nou pe sugativă. După care, se adresă sugativei:

– Vreo idee, ceva? întrebă încet.

– În legătură cu ce?

Continuă să nu se uite la mine.

– În legătură cu v-reo mică afacere pe care am putea-o

întreprinde împreună. Să zicem, pietre prețioase.

– Cine era femeia? am întrebat.

– Cum? Care femeie?

Nu-și clinti ochii.

– Aia care mi-a telefonat.

– Ți-a telefonat cineva?

Am pus mîna pe telefonul lui, un aparat de tip vechi. Am ridicat receptorul și am început să formez foarte încet numărul Direcție! Generale a Poliției. Eram sigur ca știe numărul acela cum își știe pălăria.

Întinse mîna și apăsă furca în jos.

– Stai puțin. Începu să se lamenteze. Prea te pripești. De ce chemi sticleții?

I-am răspuns rostind cuvintele rar:

– Pentru că doresc să stea de vorbă cu dumneata. Deoarece dumneata cunoști o fată care știe ceva despre un om cu dureri de picioare.

– Și e nevoie s-o luăm pe calea asta?

Gulerul îi devenise prea strîmt. Începu să-l smucească.

– În ceea ce mă privește, nu e nevoie. Dar dacă-ți închipui că am să stau aici, lăsîndu-te să-mi pui reflexele la încercare, atunci e nevoie.

– În regulă, răspunse-cu voce joasă. În regulă. Nu te înfură.

– Atunci încetează să te mai joci de-a v-ați ascunselea cu mine, am mormăit. Vorbește normal. Dacă ai ceva pentru mine. Probabil că-i o treabă prea murdară ca să mă tenteze, totuși am să te ascult.

Dădu din cap. Acum se simțea la largul lui. Știa că mizez pe bluff. Scoase un vâlătuc de fum albicios și-l privi cum plutește.

– În regulă, repetă cu voce domoală. Mai fac și eu pe prostul din cînd în cînd. Adevărul este că știm cum stau lucrurile. Carol te-a văzut intrînd în casă și apoi plecînd. Și n-ai chemat reprezentanții legii.

– Carol?

– Carol Donovan. O prietenă a mea. Ea ți-a telefonat.

Am încuviințat dînd din cap.

– Spune mai departe.

Dar nu spuse nimic. Rămase nemișcat, privindu-mă fix.

Am rînjit, m-am aplecat puțin peste birou și i-am trîntit:

– Am să-ți spun eu ce te frămîntă: nu știi ce-am căutat acolo și, din moment ce-am fost, de ce n-am chemat poliția. La asta-i lesne de răspuns. Am socotit că e un secret.

– Stăm amîndoi și ne tragem de limbă, ripostă Madder cu acreală.

– Bine, am răspuns. Atunci hai să vorbim despre perle. Așa-ți convine?

Ochii îi scînteiară. Voi să-și dea liber curiozității, dar se reținu. Răspunse cu o voce joasă, rece:

– Carol a dat într-o noapte peste el, peste individul ăla. Un tip cam într-o ureche, îndopat cu cocaină, dar cu o idee bine înșurubată în țeastă. Vorbea, despre perle, despre unu din nordul Canadei care le-a dosit acu nu știu cîți ani și le-ar mai avea încă. Numai că nu voia să spuie cine-i ăla sau unde-i. Făcea pe șmecherul cînd venea vorba de asta. Își ținea gura. N-aș putea spune de ce.

– Fiindcă simțea nevoia să-i ardeți picioarele, am răspuns.

Lui Madder îi tremurară buzele și o noua boare de transpirație îi umezi părul.

– N-am făcut-o eu, răspunse cu glas sugrumat.

– Dumneata sau Carol, ce importanță are? Tipul a murit. Pot s-o transforme în caz, de omucidere. Dar n-ați aflat ce-ați vrut. De asta mă găsesc eu aici. Îți imaginezi că dețin unele informații pe care dumneata nu le-ai obținut. Scoate-ți asta din cap. Dacă eu aș fi știut destul, n-aș fi venit aici, și dacă dumneata ai fi știut destul, nu m-ai fi chemat. Pricepi?

Rînji foarte încet, de parca îl durea. Se mișcă în fotoliu, trase un sertar adînc dintr-o parte laterală a biroului, scoase o sticlă cafenie, frumos modelată, și două pahare vărgate. Murmură:

– Drumurile noastre se vor despărți. Rămînem numai dumneata și cu mine. Pe Carol o las naibii. Prea-i dură, Carmady. Am mai văzut eu femei dure, dar asta-i platoșă de oțel. Și cînd te uiți la ea, n-ai crede o mie de ani așa ceva. Nu?

– Am văzut-o?

– Cred că da. Ea spune c-ai văzut-o.

– A, fata din Dodge.

Dădu din cap și umplu cu generozitate două pahare, apoi puse sticla la loc și se ridică în picioare.

– Apă? în al meu pun.

– Nu. Dar de ce mă vîri pe mine alaiuri de dumneata? Nu cunosc date în plus față de cele pe care mi le-ai înșirat. Sau, oricum, prea puțin. În nici un caz atîta cît îți trebuie ca să faci asemenea planuri.

Mă priv i pieziș, prin pahar.

– Eu știu unde se pot capătă cincizeci de mii pentru perlele Leander, adică de două ori cît aștepti dumneata. Îți pot da toata suma pe care contezi, și să-mi păstrez partea mea. Dumneata ai fațada care-mi trebuie ca să pot lucra deschis. Vrei să-ți torn apă?

– Nu vreau apă.

Se îndreptă spre chiuvetă, dădu drumul la robinet și se întoarse cu paharul pe jumătate plin. Se așeză din nou, rînji, ridică paharul. Am băut.

Pînă acum făcusem numai patru greșeli. Prima, că mă amestecasem în toată povestea asta, fie chiar și din simpatie pentru Kathy Horne. A doua, că am continuat să

mă amestec chiar și după ce am descoperit cadavrul lui Peeler Mardo. A treia, că-l lăsasem pe Rush Madder să înțeleagă că știa ce-i în mintea lui. A patra, și cea mai gravă, că acceptasem paharul de whisky.

Avusese un gust ciudat chiar când îl dădusem pe gît. Apoi a urmat momentul acela de acută luciditate când am știut, exact ca și cum aș fi văzut, că avocatul schimbase băutura lui cu una inofensivă, aflată în debaraua zidită în pererc.

Am rămas o clipă nemișcat, cu paharul gol între degete, concentrîndu-mi forțele. Mutra lui Madder mi se lățea în fața ochilor, devenea tot mai confuză și mai vagă. În timp ce mă privea, un zîmbet gras îi juca pe sub mustața Charlie Chan.

Am vîrît mîna în buzunarul de la șold și am scos o batistă înnodată, bine burdușită. Se părea că Madder nu-i observase conținutul. Cel puțin nu se clinti, după primul reflex de a-și duce mîna la buzunarul interior al hainei.

M-am ridicat, am înaintat clătîndu-mă ca un om beat și l-am pocnit drept în creștetul capului.

Gîfii ca sufocat. Dădu să se ridice în picioare. I-am tras una în falcă. Se lăsă moale, mîna vîrîtă sub haină îi lunecă și răsturnă paharul aflat pe cristalul biroului. Am îndreptat paharul și am rămas nemișcat, trăgînd cu urechea, luptîndu-mă cu un val de amorțeală care creștea în mine, stîrnindu-mi greață.

M-am îndreptat spre o ușă de comunicare și i-am încercat clanța. Încuiată. Începeam să mă împleticesc. Am tras un scaun de birou spre ușa de intrare și i-am proptit speteaza sub clanță. M-am rezemat de ușă, respirînd cu greutate, scrișnînd din dinți, blestemîndu-mă singur. Am scos din buzunar o pereche de cătușe și m-am dus iar la Madder.

O fată foarte drăguță cu păr negru și ochi cenușii ieși din debara și întinse spre mine o țevă de calibru 32.

Purta un taior albastru foarte elegant croit. O pălărie ca o farfurioară răsturnată îi cădea pe frunte retezîndu-i-o drept. De o parte și de alta a borului străluceau bucle negre. Ochii îi erau cenușii ca ardezia. Reci și totuși luminoși. obrazul proaspăt, tînăr, delicat, dar tăios ca o daltă.

– În regulă. Carmady, întinde-te și dormi. Nu mai rezisti.

M-am împleticit spre ea fluturîndu-mi mica măciucă. Scutură din cap. Pe măsură ce se mișca, fața părea să i se lătească. Contururile i se pierdeau, tremurau. Revolverul pe care-l ținea în mînă putea fi orice de la un tunel pînă la o scobitoare.

– Nu fi idiot, Carmady, îmi spuse. Cîteva ore de somn pentru tine, cîteva ore de avans pentru noi. Nu mă face să trag. N-am să șovăi.

– Dracu să te ia, am mormăit. Cred că n-ai să șovăi.

– Clar ca lumina zilei. Sînt o femeie care știe ce vrea. E limpede. Așază-te.

Podeaua mă sălta și mă împingea în sus. Stăteam cu picioarele pe dușumea, dar parcă m-aș fi aflat pe o plută purtată de valuri furtunoase. Îmi concentram puterea în palme. Abia de mai simțeam podeaua. Mîinile îmi amortiseră. Întregul corp mi-era amortit.

Am încercat să o măsoar din cap pînă în picioare.

– Ha-a! Ucigașo! am chicotit.

Îmi aruncă un rîs înghețat pe care abia de l-am mai auzit, începuseră să-mi bubuie tobe în cap, bubuituri de tobe războinice venind dintr-o junglă îndepărtată. În fața ochilor îmi unduiau valuri de lumină, umbre negre șerpuiau și ceva foșnea ca vîntul printre frunze. Nu voiam să mă întind pe jos. M-am întins pe jos.

Vocea fetei veni de departe, o voce de spiriduș:

– Drumurile noastre se vor despărți, așa-i? Nu-i plac metodele mele, așa-i? Binecuvîntată fie inima lui nobilă și duioasă! Avem noi grijă de el.

Foarte vag. De parc-aș fi plutit prin aer, am simțit o vibrație înfundată care putea fi o împușcătură. Speram că-l împușcase pe Madder, dar lucrurile nu s-au petrecut tocmai așa. Mă ajutase doar pe mine să-mi pierd cunoștința dându-mi în cap cu propria mea măciucă.

Cînd mi-am revenii, se înnoptase. Păcănea ceva deasupra casei, cu un zgomot sec. Prin fereastra deschisă din spatele biroului, o lumină galbenă improșca zidul înalt al unei clădiri. Apoi se auzea din nou păcănitul și lumina pierrea. O reclamă luminoasă pe acoperiș.

M-am ridicat de pe podea ca un om care se despotmolește din mîl viscos. M-am îndreptat clătînîndu-mă pînă la chiuvetă, mi-am stropit fața cu apă. Mi-am pipăit creștetul capului și m-am cutremurat, apoi m-am dus, poticnindu-mă, spre ușă și am dibuit comutatorul.

Pe birou era un talmeș-balmeș de hîrtii risipite, capete de creion, plicuri, o sticlă goală, cafenie, de whisky, mucuri de țigară și scrum. Rămășițe din sertare golite în pripă. Nu mi-am pierdui vremea să le cercetez.. Am ieșit din birou, am coborît în stradă cu liftul care se bițîia, am intrat într-un bar și am luat un rachiu, apoi m-am urcat în mașina mea și m-am dus acasă.

Mi-am schimbat hainele, mi-am strîns cîteva lucruri într-o valiză, am băut puțin whisky și am răspuns la telefon. Era aproape nouă și jumătate.

Kathy Horne întrebă:

– Așadar n-ai plecat încă. Speram să nu fi plecat.

– Ești singură? am întrebat cu glas încă năclăit.

– Da, dar n-am fost. Ceasuri întregi mi-au mișunat sticleții în casă. S-au purtat cuviincios, cu considerație. Au presupus că-i vorba de vreo răfuială veche.

– Și probabil că telefonul e pus acum sub observație, am mîrîii. Și unde gîndeai că am plecat eu?

– Ei, știi tu. Prietena ta mi-a spus.

– O fată mică, brunetă? Foarte țepoasă? O cheamă Carol

Donovan?

– Avea cartea ta de vizită. Cum. Nu era...

– N-am nici o prietenă, am răspuns eu cu simplitate. Și pun rămășag că absolut întâmplător, fără să-ți dai seama, ți-a scăpat un nume de pe buze. Numele unui oraș din nord. Nu-i așa:

– D... d... da, recunosc slab Kathy Horne.

Am prins avionul de noapte spre nord.

A fost o călătorie plăcută, cu excepția faptului că aveam o durere în moalele capului și că simțeam o sete nebună de apa la gheață.

6

Hotelul „Snoqualmic” din Olympia se găsea pe Capitol Way, peste drum de obișnuitul scuar al grupului de clădiri centrale. Am lăsat în urmă cafeneaua și am pornit-o la vale, pe un dîmb, pînă am ajuns la ultima și cea mai singuratică porțiune a Canalului Puget, cu apă scăzută și puturoasă, mărginită de debarcadere scoase din uz. Pe chei, în față, erau îngrămădite stive de lemne de foc; cîțiva moșnegi tîndăleau printre ele, sau ședeau pe cutii, tragînd din pipă, cu capul rezemat de placarde pe care scria: „Lemne de loc și surcele. Livrarea gratuită”.

În spate se ridica un țărm stîncos, teșit, pe care se cățărau uriașii pini din nord, profilați pe un cer albastru-cenușiu.

Doi dintre bătrîni se așezaseră pe niște cutii aflate doar la vreo șapte metri depărtare una de alta. Dar nu se luau de loc în seamă. M-am apropiat de unul. Purta nădragi de catifea dungată și ceva ce fusese cîndva o bluză impermeabilă, roșu cu negru. Pălaria de fetru era impregnată cu urmele de sudoare adunată în douăzeci de veri. Într-o mîină strîngea o pipa scurtă neagră, iar cu degetele jegoasc ale celeilalte trăgea încet, precaut, extatic,

de un fir de păr lung și creț, care-i ieșea din nas. Mi-am tras o cutie la marginea cheiului, m-am așezat, mi-am umplut și eu pipa, am aprins-o, am suflat un nor de fum și arătînd cu mîna spre apa, am spus:

– Nici n-ai crede că ăsta ajunge în Oceanul Pacific.

Se uită la mine. Am continuat:

– Canal mort, liniștit, stătut, ca și orășelul dumneavoastră. Îmi plac orașele de feluf ăsta.

Continuă și moșul să se uite la mine.

– Pun rămășig, am zis mai departe, că un om care a trăit în orașul ăsta îi cunoaște pe toți de pe aici și de prin împrejuram.

Întrebă:

– Pe cît pui rămășag?

Am scos din buzunar un dolar de argint. Pe acolo mai aveau încă destulă valoare. Bătrînul îl privi, dădu din cap, și deodată își smulse din nas firul lung de păr și-l ținu în lumina, ca să-l privească.

– Ai să pierzi, îmi răspunse.

Mi-am așezat dolarul pe genunchi.

– Știi pe cineva, prin jur, care se ocupă cu creșterea peștișorilor de aur? am întrebat.

Se zgîi la dolar. Celălalt bătrîn din apropiere purta salopetă și pantofi fără șireturi. Se holbă și el la dolar. Amîndoi scuipară în aceeași secundă. Primul bătrîn întoarse capul și zbieră cît îl ținea gura:

– Știi pe vreunu care crește pești de aur?

Al doilea bătrîn sări de pe cutia lui, înșfăca un topor mare, așeză un buștean pe muche, trînti cu putere toporul în el și-l despică în două bucăți egale. Aruncă primului bătrîn o privire triumfătoare și urlă:

– Nici eu nu-s ăla.

– E cam fudul de-o ureche, îmi explică primul.

Apoi se ridică încet și se îndreptă spre o cabană clădită din scînduri vechi, de lungimi inegale. Intră înăuntru,

trîntind ușa după el.

Al doilea băirîn zvîrli toporul, scui pă cu obidă în direcția ușii care se trîntise, și pieri printre stivele de lemne.

Ușa colibei se deschise iar, și omul cu bluza impermeabilă scoase capul al ară.

– Culegător de crabi, asta-i tot, și ușa se trînti din nou.

Mi-am vîrît dolarul în buzunar și am pornit-o iar la deal.

Mi-am zis că mi-ar lua prea mult timp pînă sa le învăț limbajul.

Capitol Way se întindea spre nord și spre sud. Un tramvai verde și amărît făcea naveta ducînd la un loc numit Turnwater. În depărtare se zăreau clădirile palatului administrativ. Spre nord, strada trceea prin fața a două hoteluri, a cîtorva prăvălii, apoi se ramifica la dreapta și la stîngă. Dacă o luai în dreapta, te ducea la Tacoma și Seattle. În stîngă, dădeai de un pod care ajungea în Peninsula Olympiei.

Dincolo de această ramificație la dreapta și la stînga, strada devenea subit veche și părăginită, cu gropi în asfalt, un restaurant chinezesc, un cinematograf într-o baracă de scînduri, o dugheană de cămătar. O firmă care ieșea în afară, peste trotuarul murdar, indica: „Bar”, și dedesubt, cu litere mici, de parcă nădăjduia că nimeni n-o să le vadă, era scris: „Biliard”.

Am intrat, trecînd pe lîngă un raft cu reviste țipător colorate și pe lîngă o vitrină cu țigări de foi și muște. Pe stînga era o teighea lungă de lemn, cîteva automate cu țigări, și o singură masă de biliard. Trei puști își făceau de lucru pe la automate, iar un bărbat înalt și slab, cu nas lung și bărbie retezată, juca biliard de unul singur, ținînd între buze un trabuc stins.

M-am cocoțat pe un scaun și un om cu ochi ageri și capul chel se ridică de pe un jilt de după teighea, își șterse mîinile într-un șorț gros și cenușiu și-mi oferî la vedere un dinte de aur.

– O secărică, am cerut. Cunoști pe cineva care crește peștișori de aur?

– Da, a răspuns. Nu.

A turnat ceva pe după tejghea și mi-a împins un pahar din sticlă groasă.

– Șase pence.

Am mirosit lichidul, am strîmbat din nas.

– Când ai spus „da”, te gîndcai la secărică?

Chelul ridică o sticlă mare cu o etichetă pe care scria ceva despre: „Cremă Distilată din Rachiou de Secară Garantată Vechime Cel Puțin Patru Luni”.

– O.K., am zis. Văd că tocmai ți-a sosit în prăvălie.

Am subțiat-o cu puțină apă și am dat-o pe gît. La gust era întocmai ca o cultură de microbi de holeră. Am zvîrlit un sfert de dolar pe tejghea. Barmanul mi-a mai arătat un dinte de aur în cealaltă parte a gurii, a proptit de tejghea două mîini voinice și și-a îndreptat bărbia spre mine.

– Despre ce trăsnaie îndrugai? mă întrebă aproape cu amabilitate.

– Am sosit de curînd în oraș, am spus. Caut niște peștișori de aur ca să-i pun în vitrina principală a prăvăliei mele. Peștișori de aur.

Barmanul îmi răspunse rostind cuvintele foarte rar:

– Am eu mutră să cunosc pe unu cu pești de aur?

Pălise puțin la față.

Omul cu nas lung care terminase de jucat cu el însuși o partidă de biliard, rezemă tacul, veni la tejghea, aproape de mine, și aruncă o monedă.

– Dă-mi ceva de băut pînă nu te duci să te piși.

Barmanul își desprinsese cu mare greutate mîinile de pe tejghea. M-am uitat să văd dacă degetele nu lăsaseră adîncituri în lemn. Combină un cocteil, îl amestecă puțin cu un pai, trase adînc aer în plămîni și-i dădu apoi drumul pe nări, mormăi ceva și se îndreptă spre o ușă pe care stătea scris „Toaletă”.

Omul cu nas lung ridică paharul cu cocteil și se privi în oglinda pătată din spatele barului. Colțul din stînga gurii îi zvîcni scurt. Și pe acolo țîșni un fir de voce neclară, zicînd:

– Ce face Peeler?

Mi-am împreunat degetul mare cu arătătorul, le-am dus la nas, le-am adulmecat și am scuturat din cap cu tristețe.

– Țintește sus, hai?

– Da, am răspuns. Nu ți-am reținut numele.

– Spune-mi Soare-apune. Mă trag mereu tot mai spre apus. Crezi c-o să-și ție gura?

– O să-și ție gura, am răspuns.

– Cum ți se spune?

– Dodge Willis. El Paso.

– Aj luat cameră pe undeva?

– Hotel.

Lăsă jos paharul gol.

– S-o-ntindem.

Am intrat în camera mea, ne-am instalat și am început să ne măsurăm unul pe celălalt pe deasupra a două pahare de scotch și bere de ghimber. Soare-apune mă cercetă cu ochii lui apropiați și lipsiți de expresie, aruncîndu-mi din timp în timp căutături scurte, dar din ce în ce mai scormonitoare, și părăind apoi să le adune pe toate cap la cap.

Îmi sorbeam băutura și așteptam. În cele din urmă, mă întrebă cu vocea aceea care ieșea fără sa miște buzele:

– Cum de n-a venit chiar Peeler?

– Din același motiv pentru care n-a rămas aici, cînd a fost.

– Adică?

– Dă-ți seama și singur.

Încuviință de parcă într-adevăr i-aș fi spus ceva cu cap și coadă.

Apoi:

– Cît e recompensa?

– Douășcinci de mii.

– Rahat!

Soare-apune deveni emfatic, ba chiar violent.

M-am lasat pe speteaza scaunului, am aprins o țigară, am suflat fumul înspre fereastra deschisă și m-am uitat cum îl prelua briza și-l destrăma.

– Ia ascultă, începu Soare-apune să se lamenteze. Eu nu te cunosc de la meciul de duminica trecută. Poate că ești sticlete. Nu știu nimic.

– De ce m-ai agățat?

– Doar aveai cuvîntul de ordine, nu?

Am plonjat cu ochii închiși. I-am rînjit cu gura pînă la urechi:

– Da... “Peștișorii de aur” era cuvîntul de ordine. Și barul era locul de întîlnire.

Totala lui lipsă de expresie mă făcu să înțeleg că o nimerisem. Era o baftă din acelea cum îți apar numai în vis, dar nici măcar în vis nu te pricepi cum să profiți de ele.

– Bun, care-i mișcarea următoare? întrebă Soare-apune sugînd un cub de gheață scos din pahar și începînd să-l sfărîme în dinți.

Am rîs.

– O.K., Soare-apunc. Îmi place ca le prinzi din zbor. Dacă nu, am mai fi putut-o lungi săptămîni întregi cu întrebările. Hai să dăm cărțile pe față. Unde-i individul?

Soare-apune strîns buzzele, le umezi, le strînse din nou. Așeză cu un gest foarte lent paharul pe masă; mîna dreaptă îi atîrna moale pe coapsă. Am știut că sârvișisem o greșală, pentru că, de bună seamă, Peeler cunoștea exact unde-i individul. Așadar ar fi trebuit să știu și eu.

Nimic din glasul lui Soare-apune nu-mi dădu a înțelege că greșisem.

Mi se adresă furios:

– Vrei să spui că de ce nu dau eu cărțile pe față ca

dumneata să te holbezi la ele! Rahat!

– Așa, atunci ce părere ai de asta? am mîrîit. Peeler e mort.

O sprînceană și un colț de gură zvîcniră. Ochii îi deveniră și mai lipsiți de expresie, dacă e cu putință. Vocea îi sună hîrșîit, ca atunci cînd îți treci degetul peste piele scorțoșată.

– Cum s-a întîmplat?

– Niște rivali de care voi doi habar n-aveați.

M-am lăsat pe spate și am zîmbit.

Revolverul scînteie în lumina soarelui cu un licăr blînd, metalic. Nici nu-mi dădeam seama de unde răsărise. Dar țeava era rotundă, neagră și goală și privea către mine.

– Nu ți-ai găsit omul potrivit să-l duci cu muia, spuse Soare-apune cu o voce moartă. Nu-s eu fraierul pe care să se bizuie șnapanii.

Mi-am încrucișat brațele, atent ca mîna dreaptă să fie pe deasupra, la vedere.

– Așa ar fi, dacă te-aș duce. Dar nu te duc. Peeler a avut de-a face cu o fată care l-a tras de limbă – pînă la un anumit punct. Nu i-a spus însă adresa bătrînului. Așa că fata și cu asociatul ei s-au dus să-i facă o vizită lui Peeler acasă. I-au ars tălpile c-un fier de călcat. A murit din cauza șocului.

Soare-apune nu părea impresionat.

– Mai am încă destul loc gol în urechi, îmi spuse.

– Și eu la fel, am mîrîit, prefăcîndu-mă brusc mînios. De la dumneata ce dracu altceva am scos pînă acum decît că-l cunoști pe Peeler?

Răsuci revolverul pe degetul arătător și-l privi în timp ce se învîrtea.

– Bătrînu Sype e la Westport. Mă amință cu o voce indiferentă. Asta îți spune ceva?

– Da. Are bilele?

– De unde dracu vrei să știi?

Înceta să mai rotească revolverul și-l așeză pe coapsă. Țeava nu mă mai țintea.

– Și unde-s rivalii ăia de care ziseși?

– Sper să-i fi lăsat în urmă. Dar n-aș pune mîna-n foc. Pot să-mi cobor brațele și să-mi torn un pahar?

– Da, vezi-ți de treabă. Și dumneata cum ai picat în afacerea asta?

– Peeler locuia la soția unui prieten al meu care-i la gherlă. O fată cumsecade, pe care te poți bizui. Peeler a vorbit cu ea și ea a vorbit cu mine – pe urmă.

– După omor? Dumneata cu cîți te împarți? Eu iau jumătate, asta-i stabilit.

Am dat pe gît băutura și am împins în lături paharul gol.

– Stabilit, pe dracu!

Revolverul se înălță cu cîțiva centimetri, apoi coborî din nou.

– Cîți sînt cu totul? întrebă.

– Acum că Peeler a murit, sîntem trei. Dacă-i putem ține departe pe ceilalți.

– Arzătorii de tălpi? Nici o grijă. Cum arată?

– Tipul, Rush Madder, o pușlama de avocat din sud. Cincizeci de ani, gras, mustață pe oală, păr negru rărit în creștet, un metru șaptezeci, optzeci de kilograme, cam slab de înger. Fata, Carol Donovan, păr negru, lung, ochi cenușii, frumușică, trăsături fine, douășcinci-douășopt de ani, un metru cincizeci și cinci, cincizeci de kilograme, ultima oară a fost văzută îmbrăcată în albastru. Nu prea știe de glumă. Aliaj dur ca oțelul.

Soare-apune dădu din cap cu indiferență, și-și așeză revolverul departe.

– Las' c-o muiem noi dacă-și vîră nasul. Am o rablă acasă. Hai să luăm drumul spre Westport și să vedem despre ce-i vorba. Dumneata ai să-i tragi povestea cu peștișorii de aur. Se zice că-i complet tăcănit după pești. Eu rămîn la adăpost. E prea rafinat pentru mine. Eu put a

hazna.

– Grozav! am răspuns vesel. Toată viața m-am dat în vînt după pești.

Soare-apune întinse mîna după sticlă, își turnă două degete de scotch și puse sticla la loc. Se ridică în picioare, își smuci gulerul îndreptîndu-și-l, și, atît cît îi stătu în putere, își împinse în afară falca fără de bărbie.

– N-o lua prea ușor, băiete. O să fie o chestie tare. În primul rînd înseamnă să ne înfundăm în inima pădurii, și-apoi o să se lase și cu niscaiva oase rupte. O să cam fie un fel de jaf.

– E-n regulă. Doar îi avem în spate pe cei de la Asigurări.

Soare-apune își trase în jos colțurile vestei și se scărpină la ceafă. Mi-am pus pălăria pe cap, am încuiat sticla de scotch în valiza de lîngă scaunul pe care sezusem, m-am îndreptat spre fereastră și am închis-o.

Am pornit spre ieșire. Tocmai cînd am pus mîna pe clanța, bătaii puternice răsunară în ușă. I-am făcut semn lui Soare-apune să se lipească de zid. M-am uitat o clipă la ușă și apoi am deschis-o.

Cele două țevi de revolver apărură la același nivel – una mică de calibru 32, una mare... Smiih and Wesson. Cum nu putură pătrunde amîndoi o dată pe ușă, fata intră prima.

– E-n regulă, zmeule! Miinile sus.

8

M-am retras încet în cameră, mergînd de-a-ndăratelea. Cei doi vizitatori înaintau spre mine. M-am împiedicat de valiză, am căzut pe spate și cu un geamăt m-am răsucit pe o parte.

Soare-apune spuse cu indiferență:

– Țștia-s pungașii ăia? Binișor!

Simultan, două capete se întoarseră spre el încetînd să

se mai aplece asupra-mi, așa încît am putut să-mi scot arma și s-o pun lingă mine. Continuum să gem.

Urmă o tăcere. N-am auzit vreun revolver descărcîndu-se. Ușa camerei era încă larg deschisa, iar Soare-apune rămăsese lipit de perete, mai mult sau mai puțin ascuns de ușă. Fata rosti printre dinți:

– Rush, ține-l pe gabor sub armă – și închide ușa. Slăbănogul nu poate să tragă aici. Nimeni nu poate trage.

Apoi, într-o șoaptă pe oare abia am deslușit-o, adăuga: Trîntește-o!

Rush Madder se îndreptă de-a-ndăratelea spre ușă, clătîndu-se și țintind spre mine revolverul „Smith and Wesson”. Era cu spatele la Soare-apune și gîndul acesta făcea să i se învîrtească ochii în cap. Aș fi putut trage în el cu destulă ușurință, dar nu ăsta era jocul. Soare-apune stătea cu picioarele răscrăcărate și cu limba afara. Ceva ce putea fi luat drept zîmbet îi încrețea pleoapele turtite. Se uita fix la fată și fata îl fixa pe el. Revolverele lor se fixau unul pe celălalt.

Rush Madder ajunse la zid, dibui cu mîna, apucă muchea ușii și-i făcu vînt cu putere. Știam precis ce se va petrece. În clipa cînd se va auzi bufnitura ușii trimite, țeava de calibru 32 se va descărca. Dacă zgomotele se vor produce exact în aceeași secundă, nimeni n-o să-și dea seama. Explozia va fi acoperită de bufnitura ușii.

M-am întins, am apucat-o pe Carol Donovan de încheietura mîinii și am smucit-o cu forță. Ușa s-a trîntit cu zgomot. În aceeași clipă, revolverul s-a descărcat și glonțul a ciobit tavanul.

Carol se răsuci brusc spre mine izbind din picior. Cu firul lui de voce tăragănată, dar într-un fel pătrunzătoare, Soare-apune grăi:

– Dacă-i asta, atunci asta-i. Hai să mergem!

Piedica se lăsa cu un țacănit pe Coltul lui.

Ceva din vocea lui Soare-apune o domoli pe Carol

Donovan. Se destinse, lasă în jos revolverul și se îndepărtă de mine arucîndu-mi peste umăr o privire sinistră. Madder răsuci cheia în broască și se rezemă de ușă, respirînd zgomotos. Pălăria îi lunecase pe o ureche și de sub bor apăreau capetele a două fișii de leucoplast.

Toată lumea rămase pe loc, în timp ce gîndurile mi se perindau prin minte. Afară, în hol, nu se auzea nici un zgomot de pași, nici un fel de alarmă. M-am opintit în genunchi, mi-am camuflat arma, apoi m-am sculat în picioare și m-am dus la fereastra. Pe trotuar nu se vedea nimeni care să se uite în sus, la etajele hotelului „Snoqualmie”.

M-am așezat pe pervazul lat, de modă veche, al ferestrei; făceam o mutră stînjenilă, de parcă mi-ar fi spus popa o vorbă de dojana.

– Deșteptul ăsta-i partenerul tău? se repezi fata-n mine.

N-am răspuns nimic. Fața i se îmbujoră ușor și ochii-i aruncară scînteii. Madder întinse o mîna și începu să se agite:

– Ascultă, Carol, ascultă-mă ce-ți spun. Nu în felul asta...

– Tacă-ți gura!

– Da, răspunse Madder cu o voce mieroasă. Da, sigur.

Pentru a treia sau a patra oară Soare-apune o măsură pe fată din priviri. Mîna care ținea revolverul i se rezema ușor de șold și întreaga lui atitudine trăda destindere. Speram însă că după ce-l văzuse cu arma în mîna, fata știa ce-i poate pielea.

Soare-apune rosti rar:

– Am auzit de voi doi. Care-i oferta voastră? Nici n-aș sta de vorbă, numai că nu-mi trebuie mie proces pentru omor prin împușcare.

Fata răspunse:

– E destul pentru patru.

Madder încuviință scuturînd cu vigoare din cap, și

aproape că reuși să schițeze un zîmbet.

Soare-apune îmi aruncă o privire. Am dat din cap.

– Patru... fie, oftă el. Și cu asta, basta. Mergem acasă la mine să ne gargarisim. Nu-mi place aici.

– Trebuie să arătăm cît mai firesc, spuse fata cu o voce ostilă.

– Să omorîm cît mai firesc, răspunse tărăgănat Soare-apune. Am avut eu de-a face cu mulți. De asta mergem să stăm de vorbă. Nu trebuie să facem acolo o întrecere de tir.

Carol Donovan scoase de sub brațul stîng o pungă de antilopă și vîrî înăuntru revolverul de calibru 32. Zîmbi. Era drăguță cînd zâmbea.

– Eu mi-am depus miza., anunță ea calm. Primesc să joc. Unde-i casa?

– Water Street. Mergem c-un taxi.

– Ia-o înainte, vitejie!

Am părăsit camera, am coborît cu liftul și am străbătut – ca patru buni amici – holul înțesat cu coarne de cerb, păsări împăiate și flori de cîmp presate sub geamuri de sticlă.

Taxiul o luă pe Capitol Way, trecu de scuar, trecu de un bloc mare roșu, prea mare pentru oraș atunci cînd nu aveau loc întrunirile Consiliului legislativ. Lăsarăm în urmă palatul Congresului și monumentalele porți închise ale reședinței guvernatorului.

Trotuarele erau străjuite de stejari. Pe după zidurile ce împrejmuiau grădinile, se zăreau cîteva clădiri mai somptuoase. Taxiul trecu în zbor pe lîngă acestea și vira pe un drum ce ducea spre extremitatea canalului. Peste puțin, într-un luminiș strîmt, înghesuit între niște arbori înalți, se ivi o casă. În depărtare, pe după trunchiurile arborilor, scliffea apa. Casa avea o verandă acoperită și o mică pajiște în față, cotropită de bălării și de lăstăriș crescut în voie. La capătul unei alei neîngrijite, se găsea un șopron sub care se cuibărea un autoturism de tip

antic.

Am coborît și am plătit șoferului. Toți patru am așteptat grijulii să dispară taxiul. După care, Soare-apune ni se adresa:

– Locuința mea e la etaj. Jos sta o profesoară. Nu-i acasă. Hai să mergem să ne gargarisim.

Am străbătut pajiștea pînă la verandă; Soare-apune deschise o ușă și ne arătă niște scări înguste.

– Doamnele au întîietate. Ia-o înainte, frumusețe. În orașul ăsta nimeni nu încuie ușa.

Fata-i aruncă o privire de gheață, trecu pe lângă el începu să urce. Am urmat-o, Madder venind după mine, și Soare-apune la urmă.

9

Unica încăpere care ocupa cea mai mare parte a etajului era întunecoasă din pricina copacilor, avea o lucarnă, un pat încăpător adăpostit sub clina tavanului mansardat, o masă, cîteva scaune de răchită, un aparat mic de radio și o sobă rotundă, neagră, plantată în mijlocul camerei. Soare- apune se strecură într-o chicinetă și ieși de acolo cu o sticlă pătrată și cîteva pahare. Umplu paharele, ridică unul și le lăsă pe celelalte pe masă.

Ne-am luat băuturile și ne-am așezat.

Soare-apune îți goli paharul dintr-o înghițitură, se îndoi ca să-l așeze pe podea și se ridică ținînd Coltul în mînă.

În tăcerea de moarte care se lăsă brusc, auzeam gîfîitul lui Madder. Gura fetei zvîcni de parcă era gata să izbucnească în rîs. Apoi se aplecă în față, ținîndu-și în mîna stîngă paharul așezat peste poșetă. Buzele lui Soare-apune se strînseră încetul cu încetul pînă ajunseră să alcătuiască o linie subțire, perfect dreaptă. Rosti încet și cu grijă:

– Arzători de picioare, ha? I-ați fript picioarele

asociatului meu, ha?

Madder se înecă, dădu să-și agite mîinile grăسune. Coltul se îndreptă spre el. Își puse palmele pe genunchi încleștîndu-i cu degetele.

– Și fraieri pe deasupra, continuă Soare-apune cu o voce sleită. Îi prăjești unui om picioarele ca să-l faci să cînte și pe urmă dai buzna în salonul unuia din partenerii lui. Nu prea sînteți duși pe la biserică.

– B-b-bine. C-c-care-i p-prețul? întrebă Madder cu voce zgîlțuială.

Fata zîmbi vag, dar nu scoase o vorbă. Soare-apune rînji.

– O funie, răspunse moale. O funie cu noduri zdravene și bine udată. Pe urmă eu cu amicul ăsta al meu ne ducem să prindem fluturi – sau perle dacă vreți – și pe urmă, cînd ne întoarcem... se opri din vorbă și își duse palma stîngă la grumaz. Ce zici de ideea asta? întrebă uitîndu-se la mine.

– Bine, dar nu mai face atîta tărăboi, am răspuns. Unde ți-e funia?

– În birou, spuse Soare-apune indicînd cu o ureche către colțul odăii.

Am pornit într-acolo, cu spinarea lipită de zid. Madder scoase un scîncet slab, ochii i se rotiră în orbite și căzu leșinat cu fața-n jos.

Asta-l zăpăci pe Soare-apune. Nu se așteptase la o figură atît de stupida. Mîna lui dreaptă coborî cu o smucitură, pînă cînd țeava revolverului ajunse să țintească spatele lui Madder.

Mîna fetei dibui pe sub poșeta care se înălță cu cîțiva centimetri. Pistolul ascuns acolo, într-o despărțitură secretă – pistolul pe care Soare-apune îl credea în interiorul poșetei – își scuipă glonțul într-o clipită.

Soare-apune tuși. Coltul său bubui și o bucată de lemn se desprinsese din spătarul scaunului pe care șezuse

Madder.

Soare-apune scăpă pistolul din mână, își lăsă bărbia în piept și încercă să-și ridice privirea în tavan. Picioarele lungi îi lunecară înainte și podeaua hîrșii sub călcîiele lui. Rămase așa, inert, cu bărbia în piept și ochii în tavan. Mort pe vecie.

Dintr-o lovitură de picior, am făcut să zboare scaunul de sub domnișoara Donovan, care se răsturnă pe o parte, într-un virtej de picioare în ciorapi de mătase. Pălăria i se strîmbă. Scoase un chelălăit. Mi-am pus piciorul pe mîna ei, apoi, retrăgîndu-mi-l brusc, am făcut să-i zboare revolverul în celălalt capăt al mansardei. Poșeta luă același drum – împreună cu pistolul aflat în ea. Începu să țipe.

– Scoală-te! am miriit.

Se ridică încet, depărtîndu-se de mine de-a-ndăratelea, cu o privire sălbatică în ochi și mușcîndu-și buza, o fetișcană păcatoasă, aflată la ananghie. Continuă să se retragă pînă ajunse la perete. Ochii îi scăpărau pe fața albă ca varul.

Am privit în jos spre Madder și m-am îndreptat spre o ușă închisă. Camera de baie. Am răsucit cheia și i-am poruncit fetei printr-un gest:

– Înăuntru!

Străbătu podeaua călcîind țeapăn și trecu prin fața mea aproape atingîndu-mă.

– Gabore, ascultă aici un minut...

Am împins-o înăuntru, am trîntit ușa în urma ei și am întors cheia în broască. Dacă avea chef să sară pe fereastră, eu n-o opream. Văzusem de jos la ce înălțime erau ferestrele. M-am apropiat apoi de Soare-apune, am bîjbîit cu mîna pînă am simțit într-un buzunar umflătura tare a legăturii de chei înșirate pe o verigă, și le-am scos afară fără să urnesc cîtuși de puțin cadavrul de pe scaun. N-am mai căutat nimic altceva.

Pe verigă erau și chei de mașină. M-am uitat din nou la

Madder și am observat că degetele îi erau livide ca zăpada. Am coborât scările strîmte și întunecoase, am ieșit din verandă, om dat ocol casei și m-am suit în mașina veche de sub șopron. Una dintre chei se potrivea în siguranța portierei.

Mașina demară cu o zgâlțîitură și am dat îndărăt pe aleea murdară pînă am ajuns la bordura trotuarului. Din casă nu se vedea și nu se auzea nici o mișcare. Pinii înalți din fața și din spatele clădirii își legănau apatic cununile și o lumină solara crudă și rece licărea intermitent, o dată cu mlădierea ramurilor. Am coborât iar pe Capitol Way și am luat-o în jos cu maximum de viteză la care mă încumetam, am trecut de scuar și de hotelul „Snoqualmic” și am traversat podul spre ocean și spre Westport.

O oră de viteză maximă prin zona de păduri subțiate în urma defrișărilor, întreruptă numai de trei opriri pentru apă și punctată de tusea continua a motorului, mă aduse în punctul de unde începeam să deslușesc zgomotul valurilor. Șoseaua lată, albicioasă, traversată la mijloc de o dungă galbenă care-o împărțea în două culoare, șerpui ocolind coasta unui deal, un mănunchi de case miji în lumina irizată a oceanului și drumul se bifurcă. În stînga, un indicator marca: Westport – 9 mile, iar clădirile rămîneau de partea dreaptă. Drumul ducea peste un pod de bîne măcinate și se înfunda într-o regiune cu livezi de meri cu trunchiuri contorsionate de vîntoasc.

Peste alte douăzeci de minute intram în Westport. O limbă de pămînt nisipos, cu case de lemn răzlețe, presărate pe movilițele de dincolo de plajă. Istmul trimitea în mare un dig lung și îngust, la capătul căruia zăcea un ciorchine de barci cu cîte un singur catarg de care fluturau și se izbeau pînzele pe jumătate lăsate. Mai încolo, un canal marcat de geamandure, după care se întindea o fișie lungă, neregulată, de apă gălbuie, tulbure din pricina unui banc de nisip ascuns vederii.

Dincolo de bancul de nisip, Pacificul se pregătea să scalde Japonia. Era punctul cel mai avansat al coastei, extremitatea vestică cea mai îndepărtată de pe care te mai puteai considera încă pe țărmul Statelor Unite. Un loc strașnic ales pentru un fost pușcăriaș ca să se ascundă cu două perle ale altuia, mari cât cartofii noi – cu condiția să n-aibă dușmani.

Am oprit mașina în fața unei vilișoare cu o firmă în curte: “Servim prânzul ceaiul și cina”. Un omuleț pistruiat, cu o mutră de iepure, gonea două orătănii negre agitînd o greblă. Păsările păreau să se rățoiască la el, indignate.

Cînd motorul mașinii lui Soare-apune izbucni într-un acces final de tuse, omul întoarse capul.

Am coborît, am deschis porțița și am arătat către firma:

– Gata prânzul?

Zvîrli cu grebla în păsări, își șlserse mîinile de pantaloni și privi firma chiorîș.

– Nevaslă-mea a născocit asta, îmi mărturisi cu o voce pițigăiată, șagalnică. De fapt, nu-nseamnă decît ouă cu șuncă.

– Ouă cu șuncă nu-mi strică la stomac, am răspuns.

Am intrat în casă. Trei măsuțe acoperite cu mușama imprimată, niște cromolitogralii pe perete, iar pe cămin, într-o sticlă, o corabie cu toate pînzele sus. M-am așezat. Gazda ieși pe o ușă batantă, cineva zbieră ceva la el, iar dinspre bucătărie se auzi un sfîrîit de grăsime încinsă. Patronul reveni, se întinse peste umărul meu și așternu pe mușama o față de masă de hîrtie și niște tacîmuri.

– E prea devreme pentru un rachiu de mere, nu-i așa? murmură.

L-am asigurat că părerea lui era cu totul greșită. Ieși din nou și se întoarse cu pahare și un sfert dintr-un lichid chihlimburiu, cristalin. Se așeză cu mine la masă și turnă. În bucătărie, pe deasupra sfîrîitului, se înălța o voce plină, baritonală, care cînta „Chloe”. Am ciocnit paharele, am

băut și am așteptat să ni se împrăstie căldura prin măduva spinării, în jos.

– Nu ești de prin partea locului, nu? întrebă omulețul.

L-am contrazis.

– Poate de prin Seattle? Ai niște țoale de soi pe dumneata.

– Seattle, am încuviințat.

– Nu prea ne calcă străinii pe aici, adăugă privind la urechea mea stîngă. Unde să se ducă? Ei, altceva era înainte de abrogare... își curmă vorba și-și mută sfredelul privirii de ciocănitoare la urechea mea dreaptă.

– A, înainte de abrogare, am spus schițînd un gest larg, și am băut ca omul care știe despre ce-i vorba.

Se aplecă peste masă și-mi suflă în bărbie:

– Ce mai, puteai să încarci orice magazie de pește de pe chei. Marfa intra pe sub încărcăturile de crabi și de stridii. Ce mai, Westportul putea de marfă, nu alta. Ajunseseră copiii să se joace cu lădițele de scotch. În orașul ăsta nu era mașina să doarmă în garaj, domnule. Garajele erau pline ochi de whisky canadian. Ce mai. Aveau un cuter care făcea de pază pe coastă, supraveghind descărcarea vapoarelor o dată pe săptămînă. Vinerea. Întotdeauna în aceeași zi.

Îmi făcu cu ochiul.

Am aprins o țigară, iar sfîrșitul și interpretarea baritonală a lui „Chloe” continuară în bucătărie.

– Fir-ar al naibii, dumneata nu cred să te ocupi cu spirtoasele, îmi spuse.

– Nu, pe naiba. Eu cumpăr culturi de peștișori de aur.

– O.K., făcu îmbufnat.

Am turnat încă un rînd din rachiul de mere.

– Asta mi-o treci mie în socoteală, am spus. Și mai iau încă două sticle cu mine.

Se luminează la față.

– Cum ai spus că te cheamă?

– Carmady. Crezi că te duc cu peștii tie aur. Să știi că-s serios.

– Fir-ar al naibii, doar nu poți scoate o pîine din flecuștețele alea, nu?

I-am ridicat în fața ochilor mîneca hainei.

– Ai zis că-s țoale de soi. Te asigur că poți scoate o pîine din cultura speciilor decorative. Numai să ai mereu specimene noi, tipuri noi. Am fost informat că se află pe aici pe undeva un bătrîn care are o adevărată colecție. Poate că s-ar învoi să vîndă. Unele soiuri le-a scos chiar el.

Am turnat încă un rînd din rachiul de mere. O femeie voinică, mustăcioasă, împinse cu piciorul ușa batantă și strigă:

– Ia de-aici ouăle cu șuncă!

Gazda mea se grăbi într-acolo și se întoarce cu bucatele. Am mîncat. Mă cerceta cu de-amănuntul. După un timp, își plesni deodată pe sub masă picioarele slăbănoage.

– Bătrînul Wallace, chicoti. Desigur, pe bătrînul Wallace vrei să-l vezi. Fir-ar al naibii, nu prea-l cunoaștem bine pe aici. Se cam ține deoparte.

Se suci pe scaun și arată în depărtare către un deal care se zărea prin perdelele străvezii. Pe creasta dealului, strălucea în soare o căsuță galbenă cu alb.

– Acolo locuiește, fir-ar al naibii. Are o herghelie de pești. Pești de aur, ha? Fir-ar al naibii, ai fi putut să mă dărîmi c-o scobitoare.

Obținusem de la omuleț tot ce mă interesa. Mi-am înfulecat mîncarca, am plătit pentru ea și pentru trei litre de rachiu de mere a cîte un dolar fiecare, am dat mîna cu patronul și m-am întors la mașină.

Nu părea să fie pricină de grabă. Rush Madder avea să-si revină din leșin și s-o elibereze pe fată. Dar ei habar n-aveau de Westport. Soare-apune nu pomenise acest nume în prezența lor. Cînd sosiseră în Olympia, nu știuscră nimic, altfel s-ar fi dus direct acolo. Și dacă ar fi tras cu

urechea la ușa camerei mele de hotel, atunci ar fi știut că nu eram singur. Din felul cum acționaseră cînd au năvălit la mine, nu s-ar fi spus că știau.

Așadar, aveam timp berochet. Am luat-o pe jos pe chei și l-am examinat cu atenție. Arata bine utilat. Pe margine se înșirau magazine de pește, cîteva spelunci, un tripou pentru pescari, o sală de biliard, o galerie cu diverse automate, barăci cu diascoape prin care te uitai la poze obscene. Peștișorii de momeală se zbăteau și se zvîrcoleau în bazine mari de lemn cufundate în apă de-a lungul țărușilor. Pe chei se învîrteau cîteva haimanale cu mutre prevestitoare de rău pentru cine și-ar fi căutat beleaua cu ei. N-am văzut în jur nici un reprezentant al legii.

Am luat-o înapoi, urcînd dealul spre căsuța galbenă cu alb. Era foarte singuratică, la considerabilă depărtare de cea mai apropiată așezare. Avea în față răzoare cu flori, o pajiște verde, îngrijită, o grădină stîncioasă. O femeie într-o rochie imprimată cafeniu cu alb, stropea insecticid cu o pompă. Mi-am oprit rabla, am coborît, mi-am scos pălăria.

– Aici locuiește domnul Wallace?

Femeia avea o față frumoasă, liniștită, hotărîtă. Dădu din cap.

– Doriți să-l vedeți?

Avea și o voce liniștită, fermă, cu accent corect.

Nu prea suna ca vocea nevastei unui jefuitor de trenuri.

I-am comunicat numele meu, i-am spus că auzisem jos, în oraș, despre peștii lor. Mă interesau peștișorii de aur, decorativi. Lăsă din mîină pompa cu insecticid și intră în casă. Albine îmi zumzăiau în jurul capului, albine mari, păroase, rezistente la briza rece a mării. Departe, ca un fundal de muzică, se auzeau valurile spărgîndu-se de țărmul nisipos. Strălucirea soarelui nordic mi se părea pustiită de căldură, nu dogorea văpaie în inima ei.

Femeia ieși din casă și lăsă ușa deschisă.

– E sus, îmi spuse, dacă doriți să urcați.

Am trecut pe lângă două balansoare rustice și am intrat în casa omului care furase perlele Leander.

De jur împrejur, încăperea mare era plină cu bazine de pești, așezate pe două rînduri de rafturi consolidate, bazine spațioase, prelungi, cu rame de metal, unele primind lumina de la un bec dinafară, altele cu lumini interioare. Ierburi de mare se împleteau la nimereală în ghirlande pe după sticla pătată de alge, iar apa avea o transparență verzuie spectrală, prin care săgetau pești de toate culorile curcubeului.

Erau peștișori lunguiți și mlădioși, ca niște sulițe de aur, pești japonezi cu coada înfășurată în voaluri, trăgînd după ei fantastice trene, pești cu raze X, transparenți de parcă erau din sticlă colorată, peștișori minusculi, lungi numai de-un centimetru, peștișori pestriți, pătați cu poala miresii și *moori* chinezești, mari și greoi, cu ochi telescopici, capete ca de broască și aripioare inutile, legănîndu-se prin apa verzuie ca niște burjui burduhănoși în drum spre un ospăț. În cea mai mare parte, camera primea lumina din tavan, printr-un luminator înclinat. La o masă de lemn, neacoperită, aflată sub luminator, stătea un bărbat înalt și slab, ținînd în mîna stînga un peștișor roșu care se zvîrcolea, iar în dreapta o lamă de ras întărită cu o fișie de leucoplast.

Se uită la mine pe sub niște sprîncene groase, cărunte. Ochii îi erau înfundați în orbite, lipsiți de culoare, opaci. M-am apropiat de el și am privit peștișorul pe care-l ținea.

– Ciupercă? am întrebat.

Dădu încet din cap.

– Ciupercă albă.

Așeza peștișorul pe masă și-i întinse cu precauție aripioara dorsală. Aripioara era sfirtecătă și plesnită, iar marginile zdrențuite aveau o culoare albă vîseoasă.

– Ciuperca albă nu-i prea periculoasă, adăugă. Îl tund un piculeț pe domnișorul ăsta și o sa fie iar curat ca

ploaia. Cu ce vă pot fi de folos, domnule?

Mi-am învățat țigara între degete și i-am zîmbit:

– Ca și la oameni, am spus. Mă refer la pești; și cu ei se petrec uneori lucruri în neregulă.

Ținu peștele pe lemnul mesei și-i reteză vîrfurile zdrențuite ale aripioarei. Efectuă aceeași operație și asupra cozii. Peștele încetă să se mai zbată.

– Unii pot fi vindecați, spuse, și alții nu. De pildă, cînd se îmbolnăvesc la bășica de înot, n-ai ce le face. Ridică ochii spre mine. Dacă gîndiți că-l doare, să știți că nu simte. Poți să lovești într-un pește pînă-l omori, dar nu-l doare ca pe om.

Lăsă jos lama de ras, muie un șomoioag de vată într-un lichid roșietic și frecă părțile tăiate. Apoi vîrî un deget într-un borcănăș cu vaselină albă și o întinse pe aceleași locuri. Cufundă peștele într-un bazin mic, dintr-un colț al camerei. Peștișorul începu să înoate calm, aproape mulțumit.

Slăbănogul își usca mîinile, se așeză pe marginea unei banchete și mă privi cu ochii lui lipsiți de viață. Cîndva, de mult, trebuie să fi fost bărbat frumos.

– Vă interesează peștii? întrebă.

Vocea lui avea murmurul potolit, prudent, al celui învățat cu zidul celulei și curtea închisorii.

Am scuturat din cap.

– Nu în mod special. A fost doar un pretext. Am făcut cale lungă ca să te văd, domnule Sype.

Își umezi buzele și continuă să mă privească. Atunci cînd glasul i se făcu din nou auzit, suna sleit și moale.

– Numele meu e Wallace, domnule.

Am suflat un colac de fum de țigară și mi-am trecut degetul prin el.

– Pentru ce mă interesează pe mine, va fi Sype.

Se înclină în față, își vîrî mîinile între genunchii osoși și-și încleștă palmele. Miini mari, ciolănoasc, care

împliniseră munci grele la vremea lor. Își lungea gâtul spre mine și ochii lui lipsiți de viață sticleau reci pe sub sprâncenele sîrmoase. Dar vocea îi rămăsese domoală.

– N-am mai văzut un gabor de ani de zile. O vorbă n-am mai schimbat cu vreunul. Care-i baiul?

– Ghicește, am răspuns.

Vocca i se îndulci și mai mult:

– Ascultă aici, polițistule. Am o casă frumoasă, liniștită. Nimeni nu mai are nimic cu mine. Nimeni nu mai are dreptul să mă sîcîie. Am primit grațierea direct de la Casa Albă. Am peștișorii ăștia cu care mă joc și omul îndrăgește orice suflet de care are grijă. Nu datorez nimănui nimic. Am plătit cu vîrf și îndesat. Nevastă-mea are destul loz ca să putem trăi amîndoi. Nu cer decît să fiu lăsat în pace, polițistule. Se opri din vorbă, scutură din cap. Nu mă mai poți scoate din ale mele – s-a zis cu asta.

Nu am răspuns nimic. Am zîmbit vag și am continuat să-l privesc.

– Nimeni nu mă poate atinge, continuă. Mi-a venit grațierea direct din cabinetul președintelui. Nu vreau decît să fiu lăsat în pace.

Am dat din cap și am continuat să-i zîmbesc.

– Asta-i singurul lucru pe care n-ai să-l obții niciodată, atîta timp cît n-ai să recunoști.

– Ascultă-mă, răspunse blînd. Se vede că ești proaspăt în cazul ăsta al meu. Pentru dumneata e-o noutate. Gîndești c-o să-ți faci faimă cu el. Da eu, eu am fost frecat douăzeci de ani cu chestia asta, și așa s-au frecat și mulți alții, printre care destule capete deștepte, toți știu că n-am nimic care să nu-mi aparțină. Nici n-am avut vreodată. Altcineva a pus mîna pe ele.

– Funcționarul de la poștă, de bună seamă, am spus.

– Ascultă-mă, continuă el, tot cu voce blajină. Mi-am executat pedeapsa. Cunosc problema sub toate unghiurile ei. Știu că n-or să înceteze nici un moment să se minuneze

– atîta timp cît o mai trăi vreunul dintre ăia care-și amintesc. Mai știi că din cînd în cînd o să trimită pe cîte un boboc care să încerce să dezgroape morții. O. K. Nu port pică nimănui. Și acum, mă rog, ce-ar trebui să fac ca dumneata să te duci acasă?

Am scuturat din cap și am privit, peste umărul lui, la peștii care pluteau în bazinele lor mari, liniștite. Mă simțeam ostenit. Calmul casei stîrnea fantome în imaginația mea, fantomele unor ani de mult trecuți. Un tren străbătînd prin beznă, un borfaș ascuns în vagonul poștal, un foc de revolver, un funcționar prăbușindu-se mort pe podea, o săritură agilă din tren pe un apeduct, un om care timp de nouăsprezece ani a păstrat o taină, sau aproape a păstrat-o.

– Ai comis o greșeală, am rostit iar. Ții minte pe unul Peeler Mardo?

Își înălța capul. Îmi dădeam seama că-și scormonea memoria. Numele părea să nu-i spună nimic.

– Un tip pe care l-ai cunoscut la Leavenworth, am adăugat. Unu pricăjit, închis pentru falsificarea hîrtilor de douăzeci de dolari

– Da, răspunse. Îmi amintesc.

– Țistuia i-ai spus că ai perlele.

Era limpede că nu mă credca.

– Se vede c-am vrut să-l duc, răspunse cu voce înceată, golită de expresie.

– Se poate. Dar chestia stă altfel. El a luat-o de bună. Acum cîtva timp a venit prin locurile astea cu încă unul, care-și spunea Soare-apune. Te-au văzut nu știu pe unde și Peeler te-a recunoscut. Și pe dată a început să coacă un plan cum să stoarcă ceva din treaba asta. Dar Peeler se droga și vorbea în somn. O fata a ciulit urechile, pe urmă au mai intrat pe fir o altă fată și un escroc. Peeler s-a ales cu picioarele prăjite și a murit.

Sype se holba la mine fără să clipească. Brazdele din

colțurile gurii i se adînciseră.

Mi-am scuturat țigara și am continuat:

– Nu știu cît și ce a vorbit Peeler, dar escrocul și fata sînt în Olympia. Și Soare-apune e în Olympia, da-i mort. L-au omorît. Nu știu dacă cei doi îți cunosc adresa sau nu. Dar mai devreme sau mai tîrziu, o vor afla, și dacă nu ei, or s-o afle alții. Pe sticleți poți să-i faci să se lase păgubași, dacă nu-ți găsesc perlele și dacă nu încerci să le vinzi. La fel pe cei de la Compania de asigurări și chiar pe cei de la poștă.

Pe fața lui Sype nu se clintea nici un mușchi. Mîinile ciolănoase, încleștate între genunchi, nu se urniseră. Ochii lipsiți de viață mă priveau fix.

– Dar pe șnapani nu-i poți face să se sature. N-or să se lase niciodată. Întotdeauna or să se găsească doi sau trei care să aiba destui bani, și destul timp, și destulă ticăloșie ca să se țină de treaba asta. Într-un fel sau altul or să afle ce vor să știe. Or să-ți răpească nevasta sau or să te atragă în pădure și or să te tortureze. Și n-ai să ai încotro... Uite ce-i, eu unul vreau să-ți fac o propunere chibzuită și dreaptă.

– Din care gașcă ești? mă întrebă brusc Sype. Întîi ziceam că miroși a poliție, dar acum nu mai sînt așa de sigur.

– De la Asigurări, am răspuns. Și uite ce-ți propun: recompensa toată e douășcinci de mii. Cinci mii i se cuvin fetei care mi-a vîndut pontul. A obținut informația pe cale dreaptă și are dreptul la suma asta. Zece mii iau eu. Eu am făcut toată treaba și m-am chiorît în toate țevile de revolver. Și zece mii dumitale, prin intermediul meu. Dumneata personal n-ai putea pune mîna pe-o para chioară. Îți surîde? Ce părere ai?

– Mi se pare grozav, răspunse amabil. Cu o singură rezervă. Și anume că nu am perlele, gabore.

M-am încruntat la el. Îmi epuizasem miza. Alte argumente nu aveam. M-am îndepărtat de la perete, am

zvîrlit mucul de țigară pe podeaua de lemn și l-am strivit sub talpa. Am dat să plec.

Se ridică în picioare și întinse o mîna.

– Așteaptă o clipă, îmi spuse grav, și am să-ți dovedesc.

Trecu prin fața mea și ieși din încăpere. Am privit peștii și am început să-mi sug buzele. De undeva, nu din apropiere, răzbea zgomotul unui motor de automobil. Pocnetul unui sertar care se deschise și se închise se auzi dintr-o cameră alăturată.

Sype se înapoie în acvariu. În pumnul osos strîngea un Colt strălucitor, de calibru 45. Pistolul părea lung ca un braț de om.

Ținti țeava spre mine și-mi spuse:

– În ăsta țin perlele, ba chiar șase perle de plumb. Și mă pricep să nimeresc musca de la șaizeci de metri. Tu nu ești gabor. Acuma ia-ți picioarele în spinare... și spune-le prietenilor tăi cu fundul încins că-s gata să-i fac să-și culeagă dinții de pe jos în oricare zi din săptămînă. Iar duminica, matineu și seara.

N-am schițat nici un gest. În ochii lui lipsiți de viață, scăpăra nebunia. Nu cutezam să fac vreo mișcare.

– Astea-s vorbe de paradă, am spus cu glas potolit. Am să-ți dovedesc că sînt polițist. Dumneata ești fost pușcăriaș și comiți un delict că deții biciușca asta. Las-o jos și discută ca de la om la om.

Automobilul pe care-l auzisem păru să oprească în fața casei. Frîne scrișniră pe pavaj. Pasi răsunară pe o alee, pe trepte. Larmă bruscă de voci. O exclamație înăbușită.

Sype se retrase de-a-ndăratelea în încăpere, pînă cînd se află între masă și un bazin mare de vreo optzeci sau nouăzeci de litri. Rînji spre mine; rînjetul larg, hotărît, al luptătorului aflat în impas.

– Văd că prietenii te-au ajuns din urmă, mormăi. Scoate-ți imediat arma și zvîrle-o pe jos, cît mai ai timp... și respiră adînc.

Nu m-am clintit. Îmi țineam privirea ațintită asupra smocurilor de păr care-i adumbreau ochii. Îmi țineam privirea ațintită asupra ochilor lui. Știam că dacă aș fi mișcat – chiar făcînd ce-mi spunea el – ar fi tras pe dată.

Pași urcau scările. Pași poticniți, înfundați, sugerînd luptă.

Trei oameni pătrunseră în cameră.

11

Prima intră doamna Sype, călcînd țeapăn, cu privirea sticloasă, brațele rigid îndoite din cot și mîinile întinse în gol. Cu degetele încîrligate ca niște gheare, căutînd parcă să se prindă de ceva ce nu era. Era mînată de un revolver pironit în coaste, unul dintre micile revolve de calibru 32 ale Carolei Donovan, și purtat cu îndeminare de mica și neînduplecata mîină a Carolei Donovan.

Madder venea la urmă. Era beat. Și băutura îl făcea curajos, roșu la față și aprig. Își îndrepta spre mine revolverul Smith and Wesson și privi cu coada ochiului.

Carol Donovan o împinse pe doamna Sype într-o parte. Femeia mai în vîrstă se împletici și căzu în genunchi, buimăcită.

Sype privea înmărmurit la Carol Donovan. Rămăsese năuc văzînd că-i fată, că-i tinără, că-i drăguță. Nu era deprins cu tipul ăsta de dușman. Apariția ei îi curmase zelul. Dacă ar fi intrat pe ușă bărbați, n-ar fi pregetat să tragă-n ei pînă-i făcea zob.

Fetișcana brunetă cu pielița albă îl înfruntă cu răceală și-i spuse cu vocea ei seacă și înghețată:

– În regulă, papă. Aruncă pocnitoarea aceea. Hai, nu face nazuri.

Sype se aplecă încetișor, fără să-și desprindă ochii de pe fața ei. Așeză pe podea Coltul uriaș.

– Împinge-l cu piciorul, papă.

Cu vârful piciorului, Sype împinse revolverul, îndepărtându-l. Arma lunecă pe scîndurile goale, oprindu-se în mijlocul camerei.

– Așa, moșulică. Supraveghează-l, Rush, cît îl dezarmez eu pe gabor.

Cele două pistoale își schimbă direcția, iar ochii cenușii necruțători erau acum fixați asupra-mi. Madder se apropie puțin de Sype și-și îndreaptă țeava pistolului spre pieptul acestuia.

Fata zîmbi, un zîmbet lipsit de drăgălășie.

– Te crezi deștept, hai? Îți pui pielea-n joc de fiecare dată, da? Ai făcut o dobitocie cît tine de mare, gabore. Nu l-ai scotocit pe slăbănog. Avea o hartă într-un pantof.

– Eu n-aveam nevoie de hartă, am răspuns cu voce dulce și i-am rînjit.

Am încercat să-mi fac rînjetul cît mai atrăgător pentru că doamna Sype își mișca ușor genunchii pe podea, și fiecare mișcare o apropia tot mai mult de pistolul bărbatului ei.

– Dar acum s-a zis cu tine, cu tine și cu zîmbetul tău frumos. Sus labelle cît te caut de arme. Sus, domnul meu.

Era o fetișcană înaltă de un metru cincizeci și cinci și cîntărea cincizeci de kilograme. Mi-am ridicat mîinile și i-am ars un șut în falcă.

A fost un gest nebunesc dar mă săturasem pînă peste cap de comedia Donovan-Madder, de revolverele Donovan-Madder, de vorbăria Donovan-Madder. I-am tras una în falcă. Zbură cam un metru îndărăt și jucăria din mînă i se descarcă. Simții arsura unui glonț în coastă. Carol începu să cadă. Încet, ca într-un film turnat cu încetinitorul, căzu. Scena av ea în ea ceva stupid.

Doamna Sype puse mîna pe Colt și o împușcă în spate. Madder se întoarse brusc și în aceeași secundă Sype se repezi la el. Madder făcu un salt îndărăt, scoase un strigăt și îndreptă din nou pistolul asupra lui Sype. Acesta

încremenii din nou și rînjetul de nebun i se răspîndi la loc pe fața osoasă.

Glonțul pornit din Colt o împinse pe fată întii înainte, ca o ușă trîntită de un vînt puternic. O învîlvorare de mătăsurii albastre, ceva ce-mi izbi ușor pieptul – capul ei. O frîntură de secundă, cît se clătină spre spate, i-am zărit fața – o față stranie, pe care nu i-o mai văzusem niciodată. După aceea n-a mai fost decît ceva ghemuit pe podea, la picioarele mele. Ceva micuț, mort, stins, de sub care se prelingea lichid roșu, iar femeia înaltă, stăpînită, din spate, strîngea cu ambele mîini un Colt fumegînd.

Madder trase în Sype două focuri. Sype se aplecă înainte, cu rînjetul încremenit pe față, și izbi marginea mesei. Lichidul roșiatic cu care oblojise peștișorul bolnav, țîșni și-l împrôșca tot. Madder trase încă o dată și Sype se năruî.

Mi-am scos dintr-o mișcare Lugerul meu și l-am împușcat pe Madder în locul cel mai dureros dintre cele pe care nu le soteaese mortale: spatele genunchiului. Se prăbuși exact ca și cum s-ar fi împiedicat de o sîrmă invizibilă, i-am pus cătușe la mîini înainte de a fi apucat măcar să geamă.

Am împins în lături cu piciorul revol erele împrăștiate pe jos, m-am îndreptat spre doamna Sype și i-am luat din mîini Coltul cel mare.

Cîteva clipe, în încăpere stăpîni o tăcere de moarte.

Zdrențe de fum se destrămau spre luminator, ca o ceață cenușie, pîlind în lumina soarelui de după-amiază. Auzeam mugetul mării, în depărtare. Pe urmă am auzit un sunet șuierător în apropiere.

Sype încerca să spună ceva. Soția se tîrî pînă la el, tot în genunchi, și se grămădi lîngă dînsul. Sype avea pe buze sînge și clăbuci. Clipea din ochi cu putere, încercînd să-și limpezească mintea. Îi zîmbi nevesii-si. Vocea lui șuierătoare șopti abia auzit:

– *Maorii*, Hattie... *maorii*.

După aceea grumazul i se relaxă și zîmbetul i se stinse pe față. Capul i se rostogoli într-o parte, pe podeaua goală.

Doamna Sype îl atinse, apoi se ridică foarte încet în picioare și se uită la mine calm, cu ochii uscați.

Mi se adresă cu un glas scăzut, dar limpede:

– Vrei să-mi ajuți să-l transport în pat? Nu-mi place să-l las aici, printre oamenii ăștia.

– Sigur. Ce-a vrut să spună?

– Nu știu. Ceva, vreo trăснаie în legătură cu peștii lui, așa cred.

L-am ridicat pe Sype de umeri, iar ea l-a apucat de picioare și împreună l-am transportat în dormitor și l-am întins pe pat. Nevastă-sa i-a încrucișat mîinile pe piept și i-a închis pleoapele. După aceea s-a dus la ferestre și a tras obloanele.

– Asta-i tot, mulțumesc, spuse fără să mă privească. Telefonul e jos.

Se așază pe un scaun lângă pat, și-și lăsă capul pe cuvertura, lângă brațul lui Sype.

Am ieșit din odaie și am închis ușa.

12

Piciorul lui Madder sîngera încet, neprimejdios. Mă privi cu ochi înnebuniți de spaimă în timp ce-i legam strîns o batistă deasupra genunchiului. Îmi imaginam c-o fi avînd vreun tendon tăiat și poate rotula zdrobită. Poate că avea să șchiopăteze nițel în drum spre spînzurătoare.

Am coborît și am stat în prag privind la cele două mașini din fața casei, și apoi în vale, spre chei. Nimeni n-ar fi putut spune de unde veniseră împușcăturile, doar dacă s-ar fi nimerit cineva să treacă pe acolo. Și după toate probabilitățile, nici nu s-a sesizat nimeni. De bună seamă că de acolo, din pădure, se auzeau deseori împușcături.

Am intrat din nou în casă și am aruncat o privire spre telefonul cu manivelă, agățat în peretele odăii de zi, dar deocamdată nu m-am atins de el. Mă muncea un gând. Am aprins o țigară, și am privit pe fereastră în timp ce o voce fantomatică îmi șoptea în ureche: „*Moorii*, Hattie. *Moorii*”.

M-am reîntors în acvarium. Madder gemea, gemete groase, gîfuite. Dar ce-mi păsa mie de un ticălos ca Madder.

Fata zăcea moartă. Nici unul dintre bazine nu fusese atins. Peștii înotau în apa lor verzuie, calm, lin, ușor. Nici lor nu le păsa de Madder.

Bazinul cu *moorii* negri chinezești, un bazin mare de vreo patruzeci de litri, se afla într-un colț. Înăuntru erau doar patru exemplare de pești, mari, lungi de vreo zece centimetri fieoare, negri ca tăciunele. Doi dintre ei sorbeau oxigenul din stratul de la suprafața apei, doi pluteau lenevos la fund. Erau lătăreți și pîntecoși, cu coada în evantai, aripioare dorsale luguiate, iar ochii bulbucați, telescopici, îi făceau sa semene cu o broască, atunci cînd își împingeau capul spre tine.

I-am urmărit cum scurmu prin vegetația verde crescută în bazin. Vreo doi melci de baltă, roșii, frecau geamurile. Cei doi pești de la fund arătau mai lăbărțați și mai greoi decît cei doi de la suprafață. M-am întrebat de ce oare.

Între două bazine se găsea o strecurătoare din sîrmă împletită, prevăzută cu un miner lung. Am luat-o și am pescuit cu ea prin bazin, pînă am prins unul dintre cei doi *moori*, și l-am scos afară. L-am întors pe spate în plasa strecurătorii, și i-am cercetat pîntecul cu irizări argintii. Am descoperit o dungă ca o cusătură. Am pipăit locul. Dedesubt se simțea o bulfă tare.

Am scos și celălalt pește de la fund. Aceași cusătură, aceeași bulfă tare. Am scos unul dintre peștii care respirau oxigen la suprafață. Nici o cusătură, nici o bulfă tare. De altfel îl și prinsesem cu mai multă greutate.

L-am cufundat din nou în bazin. Cu ceilalți doi aveam eu treabă. Îmi plac și mie peștișorii, așa cum îi plac oricui, dar afacerile-s afaceri și crima-i crimă. Mi-am scos haina, mi-am suflecat mînele cămășii și am luat de pe masă lama de ras întărită cu fișia de leucoplast.

A fost o treabă neplăcută. A durat vreo cinci minute, și după aceea le-am avut în palmă, peste un centimetru jumătate în diametru, grele, perfect sferice, albe-sidefii, iradiind acea luminiscentă interioară pe care nici o altă nestemată nu o are. Perlele Leander.

Le-am spălat, le-am înfășurat în batistă, mi-am tras în jos mînele cămășii și mi-am îmbrăcat haina. M-am uitat la Maddier, la ochii lui mici. Torturați de spaimă, la fața îmbrobonită de sudoare. Nu mă sinchiseam de Maddier. Era un ucigaș, un ticălos.

Am ieșit din acvarium. Ușa dormitorului era închisă. Am coborît și am învîrtit manivela telefonului de perete.

– Aici e casa Wallace din Westport, am spus. A avut loc un accident. Avem nevoie de un medic și va trebui anunțată poliția. Ce puteți face?

Telefonista răspunse:

– O să încerc să vă trimit un doctor, domnule Wallace. Dar s-ar putea să ia puțin timp. Există un șef de post municipal, credeți că vă poate fi de folos?

– Cred că da, am răspuns mulțumindu-i și agățînd receptorul în furcă.

Un telefon de țară își are în fond avantajele lui.

Am mai aprins o țigara și m-am așezat într-unul din balansoarele rustice de sub portic. După scurt timp se auziră pași și doamna Syne ieși din casă. Rămase o clipă în picioare, cu privirile pierdute spre poalele dealului, apoi se așază alături, în celălalt balansoar. Ochii care nu vărsaseră o lacrimă mă priveau insistent.

– Dumneata ești detectiv, presupun, spuse încet, cu

neîncredere.

– Da. Reprezintă compania care a asigurat perlele Leander.

Continuă să privească în zare.

– Credeam că aici o să aibă parte de liniște, spuse. Că n-o să-l mai hărțuiască nimeni. Că locul ăsta o să fie un soi de sanctuar.

– N-ar fi trebuit să încerce să păstreze perlele.

Își întoarse capul, de astă dată cu repeziciune. Întîi păru năucită, pe urmă speriată.

Mi-am vîrît mîna în buzunar, am scos batista înnodată, am destăcut-o în palmă. Zăceau acolo, pe pînza albă, una lîngă alta, pricini de crime, în valoare de două sute de mii de dolari.

– Ar fi putut să-și aibă sanctuarul, am zis. Nimeni nu l-ar fi tulburat. Dar nu s-a mulțumit numai cu atît.

Rămase îndelung cu privirea ațintită la perle. Apoi buzele îi tremurară. Rosti cu voce răgușită:

– Sărmanul Wally. Așadar, le-ai găsit. Nu ești prost de loc. Știi? A spintecat zeci de pești pînă a învățat șmecheria. Mă privi în față. Un licăr de mirare îi mijise în ochi. Continuă: Găseam odios lucrul ăsta. Îți amintești de vechea teorie din Biblie cu țapul ispășitor?

Am făcut semn din cap că nu.

– Animalul pe seama căruia erau trecute păcatele unui om și pe care apoi îl izgoneau în sălbăticie. Peștii erau țapul lui ispășitor.

Îmi zîmbi. Nu i-am răspuns la zîmbet. Adăugă, continuînd să surîdă vag:

– Știi, el pe vremuri a avut perlele, pe alea adevărate, și faptul că a îndurat atîta de pe urma lor, l-a făcut să aibă impresia că-i aparțin de dropt. Dar nu le-ar fi putut valorifica în nici un fel chiar dacă le-ar mai fi regăsit. Se pare că în vreme ce era la închisoare s-au schimbat marcajele de pe șosea și n-a mai putut descoperi niciodată

locșorul din Idaho unde le-a îngropat.

Un deget de gheață mi se plimba încet pe șira spinării, în sus și în jos. Am deschis gura și ceva despre care presupuneam că putea fi vocea mea, făcu:

– Hă?

Întinse un deget și atinse una dintre perle. Le țineam încă la vedere, de parcă mîna mea era o etajeră bătută în perete.

– Așa că și le-a făcut pe astea, adăugă. La Seattle. Sînt goale pe dinăuntru, umplute cu ceară albă. Nu mai țin minte cum se cheamă procedeul de confecționare Sînt foarte reușite. Desigur, eu n-am văzut în viața mea perle veritabile.

– Și de ce și le-a făcut pe astea? am cîrîit.

– Nu înțelegi? Perlele acelea erau păcatul lui. Simțea nevoia să-și ascundă sălbăticia în sălbătie. Le-a ascuns în pești. Și, știi... se aplecă din nou spre mine și ochii îi scînteiară. Apoi rosti foarte încet și foarte grav: Uneori cred că în ultimul timp, în ultimul an sau așa ceva, începuse să creadă de-a binelea că ascunde perlele adevărate. Dumneata poți înțelege una ca asia?

Mi-am privit perlele. Mîna și batista se strînseseră încet asupra-le.

Am spus:

– Eu sînt un om1 cu idei simple, doamnă Sype. Teoria asta cu țăpul ispășitor mă cam depășește. Eu aș spune că Sype încerca să se amăgească singur un pic ca tot omul care a suferit o pierdere grea.

Zîmbi din nou. Era frumoasă cînd zîmbea. Apoi înalță ușor din umeri.

– Desigur, dumneata vezi lucrurile în felul ăsta. Dar eu... întinse mîinile. Eu, în sfîrșit, acum nu mai are nici o importanță. Pot să le păstrez ca amintire?

– Să le păstrezi?

– Perlele... perlele astea, doar nu-s alea manglite. Doar

n-ai de gînd...

M-am ridicat în picioare. Un Lord vechi, decapotat, urca dealul păcanind de zoi. Înăuntru era un bărbat cu o stea mare pe piept. Icnitul motorului semăna cu un gîjiit de maimuță bătrînă, cheală și furioasă, din grădina zoologică.

Doamna Sype stătea lîngă mine, cu mîna pe jumătaie întinsă, și o expresie de implorare în ochi.

I-am adresat un rînjet feroce:

– Da, da. Un timp ți-ai jucat rolul foarte bine, i-am spus. Aproape că m-am prins. Și nu mi-a fost cald de loc, cucoană. Dar mi-ai sărit în ajutor. Cu „manglitul” ai cam ieșit din rol. Și-apoi ai mînuit Coltul acela cu dexteritate și fără cruțare. Dar cel mai mult cuvintele din urmă ale lui Sype ți-au stricat rostul. „*Moorii*, Hattie. *Maori*? Dacă pietrele erau false, nu l-ar mai fi frămîntat. Doar nu se smintise ca să se înșele singur pînă-ntr-atîta.

O clipă expresia ei ramase neschimbată. Apoi se schimbă, în ochi îi scînteie ceva cumplit. Își țuguie buzele și mă scuipă. Intră în casă trîntind ușa.

În gînd, și vîrîsem douăzeci și cinci de mii de dolari în buzunarul vestei. Douășpe mii cinci sute pentru mine, douășpe mii cinci sute pentru Kathy Horne. Parcă îi vedeam ochii cînd îi aduceam cecul, cînd îl depunea la bancă, așteptînd ca Johnny să fie eliberat de la Quentin pe cauțiune.

Fordul garase în spatele celorlalte două mașini. Omul de la volan scuipă peste marginea mașinii, puse frîna de siguranță și sări jos fără să deschidă portiera. Era un flăcău voinic, cu mînele suflecate.

Am coborît scările ca să-l întîmpin.

ARTUR LUNDKVIST

SFRVITORUL HARR

Un melon nu-i ceva comun. În schimb e elegant și face impresie. Se poartă la costum negru, la ocazii și la pantaloni vărgați, ba chiar și la haine de toate zilele. Este aproape o piesă de uniformă – ca o șapcă de amplexat. Dar asta n-are importanță. De altminteri are un nume caraghios: melon. Așa-i numită în popor pălăria tare. Acest soi de pălărie provine din Anglia. Plin de demnitate, se-nțelege. Un gentleman e totdeauna bine îmbrăcat. Și poartă pălărie. Asta impune respect. Să porți pălărie nu-i tocmai comod, dar nici incomod. Nu, în nici un caz incomod, chiar dacă iarna îți mușcă urechile un vînt rece ca gheața. O asemenea pălărie e, de fapt, tare ca tinicheaua, dar e elegantă și impune respect.

Numele lui e Harr. Un nume neobișnuit, care e confundat adesea cu *Herr*. *Herr* Harr. Iar numeroșii *rr* sînt greu de pronunțat. Se poticesc de limbă sau transformă gîtlejul într-o scîndură de spălat rufe. Harr? întreabă lumea. Vă cheamă într-adevăr, Harr? *Herr* Harr. Ha! ha! ha! Dar chiar așa îl cheamă: Harr.

Discret, ia o priză de tabac. Asta limpezește mintea și gîndurile aleargă ca mecanismul unui ceasornic. Harr nu fumează, n-a fumat niciodată. Fumatul încetosează capul și distruge plămîinii. Dar ia, cînd și cînd, câte o priză de tabac. S-a deprins așa de la bătrînul domn Faber,

binefăcătorul lui din vremea cînd a intrat prima oară în serviciu; era încă foarte tînăr pe atunci. Bătrînul domn Faber lua cu plăcere o priză de tabac din tabachera sa grea de argint. De cele mai multe ori rămînea apoi cu tabachera în mînă și o freca de jur împrejur cu degetele. Tabachera era poleită, dar, în adîncăturile ornamentelor, care s-ar fi putut să reprezinte un motiv floral, argintul începuse să se înnegrească. Uneori bătrînul domn Faber îl mîngîia pe cap cu mîinile lui ciolănoase și reci, de bătrîn, oferindu-i în glumă o priză de tabac, ca să se simtă un domn distins. În casa domnului Faber nu se fuma.

Harr era un om foarte îngrijit. În buzunarul vestei avea întotdeauna o oglinjoară rotundă, înrămată în celuloid albastru. O scotea adesea la iveală și-și privea nasul pe oare nu trebuia să existe nici cel mai mărunț firicel de tabac. Numai pe batistă se găseau urme de tutun. Dar batista este un bun personal. Nimeni nu cercetează batista semenului său. De altminteri, a sa ar fi rezistat oricărei comparații cu ale celorlalți oameni care de cele mai multe ori, erau murdare. La el, Harr, nu acesta era cazul. Tabacul îndepărtează microbi și batista lui nu era niciodată prea întrebuițată.

Harr purta un baston, din trestie ușoară de mare, baston care nu folosea la absolut nimic. Nici măcar să te sprijini în el nu puteai. Dar Harr îl purta nonșalant – ca pe un fir de pai – prin valurile vieții. Uneori îl atîrna pe braț, alunci cînd, fie vară, fie iarnă, voia să-și vîre mîinile în buzunare. Căci el, Harr, nu ieșea niciodată din casă „dezbrăcat”, cum spun danezii, nu purta pur și simplu un costum, ci întotdeauna o redingotă, chiar dacă din cînd în cînd o desfăcea din nasturi. Vara purta o redingotă de culoare deschisă, iarna una neagră, iar în anotimpurile de tranziție, primăvara și toamna, o redingotă stropită în alb și negru. Acorda multă importanță aceluia veșmînt, ținînd seama de poziția și meseria sa. Cînd te respecti singur, și

ceilalți te respectă.

Se putea intitula servitor și adesea chiar așa i se spunea. Dar acest cuvînt nu-i făcea plăcere. Prefera cuvîntul camerist, chiar dacă nici acesta nu era titlul spre care năzuia, acela fiind: valet. Harr nu voia să recunoască faptul că trecea printr-o perioadă grea. N-avea serviciu și se vedea serios primejduit. Nu era vina lui că-și pierduse ultima slujbă. Deces! Nu găsea nimic altceva care să-i fie pe plac, deși, iată, se-mplineau cîteva luni de cînd căuta. Îmbrăcămîntea îi era uzată, dar tot curată, corectă și nicăieri nu se vedea vreo ruptură. Numai tocurile pantofilor erau scîlciate și ciorapii găuriți. Cînd se așeza, avea grijă să ascundă și una, și alta. Se-nțelege că avea niște economii. Dar te cuprinde neliniștea, dacă ești nevoit să cheltuiești bănișorii munciți din greu. Asta nu-i zgîrcenie, ci prevedere. Harr obișnuia să-și calculeze bine cheltuielile, căci voia și stea pe teren sigur. Totuși acum, încetul cu încetul, pămîntul acesta sigur începu să se clatine în chip amenințător, sau, pe scurt, îi fugea pămîntul de sub picioare. Harr nu avea nici o vină în toate astea.

Totuși, continua să aibă o înfățișare îngrijită și se ținea tare. Era totdeauna ras ca-n palmă și întotdeauna cam flămînd. Dar asta nu se vedea. Avea un loc bun la cafenea: un domn singuratic, discret, care-și sorbea pe-ndelete ceșcuța de cafea. Nu o simplă ceașcă de cafea, nu, atît de sărac nu voia să pară. La asta se adăuga o prăjitură obișnuită, din aluat franțuzesc, pe care-o mesteca încet, pînă la ultima fărîmătură. Nu arăta cîtuși de puțin afectat. Ziarele le citea pe gratis. Zi de zi studia anunțurile. Dar nu găsea nimic convenabil. Cînd și cînd, încerca totuși să se ducă personal sau să cheme telefonic, în vederea unui post. Nimic însă. Îi era de-ajuns felul în care îl priveau sau i se răspundea la telefon. Nu erau pentru el. Nu cadrau cu rangul lui. N-aveau stil.

Din aparatul de radio se revărsa încet melodia unui vals vienez. Asta îi plăcea lui Harr; i se părea atmosfera potrivită. Era plină de demnitate și totodată plutea lin; înfrînare îmbinată cu grație. La masa învecinată ședea un domn și-l privea. Harr se simțea observat. Dar nu-l supăra. Mai curînd era o senzație de tainică înțelegere și simpatie. Domnul cel străin se apropie cît se poate de corect de masa lui Harr, se prezentă. Își ceru scuze și îl rugă să-i acorde o scurtă convorbire.

– Cu ce vă pot fi de folos? întrebă Harr, tot atît de corect.

Nu l-ar fi prins mirarea ca străinul să poarte și el melon. Fără-ndoială, se afla agățat deasupra locului pe care-l ocupase. Dar Harr nu văzu acolo decît o pălărie gri de catifea.

Harr intrase iar în serviciu și își îndreptase situația. După toate aparențele, era un post de durată, ceva de viitor. O locuință mare, cam demodată, dar elegantă. Într-o casă de prim rang, cu etaj și cu lift, care însă era rareori folosit. Casa da într-un parc, unde dimineața aburul se ridica printre copaci, sau era învăluit în ceață albă și deasă. Miros de pămînt, rodnicie și umezeala arborilor. Mireasma morții și a vieții! În vestibul nu se aflau cărucioare de copii, iar pe scări nu se zbenguiau ținci. Chiar și poștașul umbla încet și nu zornăia cutia de scrisori.

Harr se obișnuia repede și se împăca bine cu domnul Charles, cu domnișoara Johnson și cu domnul Nero. Pe domnul Farin, slăpînul casei, nu avea decît rareori prilejul să-l vadă. Și atunci cînd se îniîmpla acest lucru, abia dacă i se adresa. Domnul Charles era mijlocitorul, mandatarul, poate un camerist ceva mai de soi. Era mîna dreaptă a domnului Farin, omul de încredere și confidentul lui. Era domnul cu pălărie gri de catifea și cu mănuși de culoare deschisă, din piele de căprioară, care-l angajase pe Harr.

Domnișoara Johnson era bucătăreasă și totodată menajeră. Odaia ei se afla lângă bucătărie și, din cînd în cînd, îl invita acolo pe Harr, la o cafeluță. În asemenea momente, oaspetele ședea pe sofa și privea cu acest prilej fotografiile la care menajera ținea atît de mult. Domnișoara Johnson era un om minunat, o persoană de încredere și foarte hotărîtă. Chiar dacă era cam coaptă, pentru vîrsta ei arăta totuși încă bine și sprintenă. Din pricina unor tainice decepții sau din convingere, nu se căsătorise, cu toate că nu pareă în nici un caz indiferentă în ce privește bărbații, se-nțelege, cînd era vorba de domni onorabili și cu purtare aleasă.

Domnului Nero i se spunea așa, parte în glumă, parte din respect față de stăpinul său, căci era animalul preferat al acestuia. Era negru ca pana corbului, avea ochi verzi, înflăcărați și măsura începînd de la vîrfurile mustăților aproape o jumătate de metru. Pe deasupra era și castrat. Era o veche tradiție ca în casă să existe un cotoi negru, castrat. La nevoie, era înlocuit cu un altul. Animalul mort era îndepărtat și numele și locul îi era luat, pe nesimțite, de un nou cotoi tînăr. Trebuia doar să nu facă murdărie în casă și să aibă un temperament pașnic – și apoi era de îndată castrat.

Printre îndatoririle lui Harr se număra și aceea de a purta de grijă domnului Nero. La anumite răstimpuri trebuia să-i dea de mîncare și să-l plimbe zilnic o oră bună prin grădină. Îl lăsa liber pe domnul Nero să alerge primprejur, dar trebuia să fie atent, ca animalul să nu pricinuiască stricăciunii și să-l prindă iar, cînd, ca să-și păstreze mobilitatea și agilitatea, începea să se cațere în copaci, sau vîna păsărele. Domnul Nero nu era de acord cu această tutelă. În definitiv, toate astea erau dreptul lui, de care se-nțelege că profita. Deși nu se lăsa tulburat, rămînea cuviincios, plin de demnitate, mulțumit cu sine însuși: un adevărat domn, care cerea să fie respectat și

chiar merita acest respect. În orice caz, domnul Nero nu era neprietenos. Se lipea de pantaloni, își agita tihnit încoace și încolo coada ridicată și între timp torcea plăcut. Dar toate astea le făcea numai din propria-i voință și numai în împrejurări pe care singur le alegea. Domnul Nero era mîndru, distant – un caracter.

Harr primea ordine de la domnul Charles și, neabătut, în ultima zi a lunii, la ora douăsprezece la prînz, salariul. Domnul Charles nu era meschin. Nu-i scădea niciodată lui Harr ceva din leafă, chiar dacă pricinuise vreo pagubă. Nu se ocupa de amănunte, dispozițiile sale erau numai de ordin general.

Domnul Charles era aproape cu desăvîrșire chel. Doar o coroană de păr rar și bălai îi înconjura capul, care arăta ca un ou bine lustruit. Dar nu un ou natural, ci unul din porțelan. Făcea impresia unui om nervos, avea trăsături regulate și era de vîrstă mijlocie, ce nu putea fi precizată. Evident, reprezenta ceva, dar făcea impresia că e cu totul lipsit de importanță. După cît se părea, nu-l interesau nici prietenii, nici cunoscuții; nu primea niciodată vizite și nu avea convorbiri telefonice decît în probleme de afaceri. Din cînd în cînd pleca de acasă pentru cîteva ore, dar niciodată noaptea sau după lăsarea serii. S-ar fi zis că domnul Farin are nevoie de el și noaptea. Domnul Charles își îndeplinea serviciul cu multă conștiinciozitate, dacă, în general, activitatea depusă de el se putea numi serviciu. Dar Harr nu îndrăznea să judece acest lucru.

Chiar din primele zile fu prezentat domnului Farin. Apoi se scurseră însă săptămîni și luni, pînă cînd îl văzu din nou la față. Ce-i drept, știa că domnul Farin există, chiar dacă abia-i simțea prezența, atît de liniștit și de retras trăia. La prima întrevvedere, domnul Farin ședea într-un fotoliu, cu picioarele înfășurate într-o pătură. O pereche de ochelari îi ferea ochii de lumina puternică a zilei. Domnul Farin avea păr alb, lung, pieptănat cu grijă și purta

mănuși. După toate aparențele era un om rece, mai în vîrstă. Vorbea încet, șuierînd puțin, ceea ce făcea să fie doar cu greu înțeleș. Harr își încordă la extrem auzul, ca să nu apară în ochii stăpînului său ca un bătăran greoi la minte, care nu vrea și nu e în stare să priceapă nimic.

Ceea ce spusese domnul Farin era lipsit de însemnătate, ba chiar banal, totuși era domnul Farin cel care rostea toate acestea. Mai tîrziu repetă în fața domnișoara Johnson:

– Domnul Farin mi-a spus: „Astăzi parcul e atît de umbros!” Am crezut că ochelarii lui fumurii sînt de vină, dar i-am răspuns: „Da, copacii cresc”. Așa i-am spus. „Da, copacii cresc” – și cred că a fost un răspuns destul de prompt. Același lucru îl gîndea se pare și domnul Farin, căci mi-a răspuns: „Da, da, copacii cresc, cresc, da, da”.

După aceea domnul Farin n-a mai putut fi văzut multă vreme. Domnul Farin n-avea nevoie de el. A fost aproape o întîmplare cînd s-au întîlnit data următoare. Dar Harr nu se putu abține să împărtășească asta domnișoarei Johnson, care nu-l mai văzuse pe domnul Farin de aproape zece ani. Cînd și cînd, Harr arunca în treacăt:

– Astăzi, domnul Farin mi-a spus: „Aici e parchet, nu e nevoie de covor”. Și: „Gîndește-te la păsări. E zăpadă și ele sînt afară și ciugulesc din fereastră.” Dar afară nu-i pic de zăpadă. Iar păsările pe care zice el că le aude nu sînt decît picături de ploaie. Dar ce să-i faci, e bătrîn!

– Desigur, trebuie să fie bătrîn, încuviința domnișoara Johnson. Socot că trebuie să aibă peste optzeci de ani.

– Atît de bătrîn? se miră Harr. N-aș fi crezut. Dar nu-i poți vedea niciodată mîinile. Căci poartă întotdeauna mănuși. Și mîinile trădează multe în privința vîrstei.

Mai tîrziu Harr putu să observe un lucru ciudat. Poate nu chiar de-a dreptul ciudat. Ar fi, poate, un cuvînt prea tare. Dar era un lucru care merita să fie stabilit. Și anume: domnul Charles nu se afla niciodată acasă cînd Harr avea

prilejul să dea ochii cu stăpînul său. Poate era o simplă întîmplare, dar ușor de explicat. Domnul Farin avea nevoie de Harr numai atunci cînd domnul Charles nu se afla acasă. Sau invers: Harr nu era solicitat, cînd domnul Charles era prezent. Dar ce înseamnă solicitat? Domnul Farin nu cerea nimic de la Harr. Niciodată nu-l ruga să-i dea nici cel mai mic ajutor. Avea ce-i trebuia, era în permanență îngrijit în toate privințele. Dacă domnul Farin l-ar fi rugat pe Harr să-i facă un serviciu cît de mic, s-ar fi putut interpreta greșit, spunîndu-se că domnul Charles nu-i poartă de grijă, în toate privințele, în chipul cel mai atent cu putință.

Prin urmare, cînd Harr spunea „era solicitat”, înțelegea numai că trebuie să-i țină de urît domnului Farin. Acestuia îi plăcea să știe și să vadă că în odaie, în apropierea lui, e cineva, că locuința nu e pustie, în cazul cînd ar izbucni, de pildă, un incendiu sau vreo pasăre neobișnuit ele mare ar intra în zbor pe fereastră. Harr voia să spună, bineînțeles: să spargă geamul și să pătrundă; asta totuși s-ar fi putut petrece cu totul întîmplător, și ar fi fost o nenorocire. În definitiv, domnul Farin e bătrîn și foarte sensibil. Chiar și zornăitul unui geam care s-ar sparge i-ar putea provoca moartea.

Domnișoara Johnson și Harr petreceau împreună multe ore plăcute. În asemenea momente ședeau în bucătărie sau în odaia ei – menajera nu-l vizitase niciodată în camera lui – și tăifăsuiau la o ceașcă de cafea sau bînd un păhărel. De coniac, se-nțelege, și doar din cînd în cînd lichior. De fapt, Harr prefera lichiorul. Dar nu voia ca domnișoara Johnson să observe asta. În curînd ajunseră în relații cît se poate de bune. Amîndoi erau servitori de încredere, excelenți, amîndoi aveau cîte ceva depus la bancă. Se completeau de minune unul pe celălalt. Cînd e vorba de oameni atît de cumsecade, de minunați, nu este

exclus și nici fără rost, să se simtă tot mai aproape unul de celălalt. Și unul și altul erau liberi, aveau oarecare experiența și nici unul dintre ei nu se socotea nici prea tânăr, nici prea bătrîn.

Se întîmpla ca după un păhărel domnișoara Johnson să-l înghiontească pe domnul Harr într-o coastă, ștregărește. Ușor de tot, și aproape nevinovat. Se poate, de asemenea, ca Harr să-și fi strecurat brațul, cuprinzînd mijlocul domnișoarei Johnson. În nici un caz impetuos, dar nici atît de ușor încît să treacă neobservat. Îi făcea într-un fel bine, căci ceea ce îl atrăgea acolo era într-adevăr ispititor. Dar Harr vru să lupte împotriva ispitei, adică încercă momentan, o dată. De fapt, domnișoara Johnson nu se temea cîtuși de puțin că s-ar putea să vină cineva în camera ei, după-amiază, la o oră atît de tîrzie. Pentru orice eventualitate însă întoarse cheia în broască.

Nici Harr, nici domnișoara Johnson nu făcură greșeala să renunțe brusc la titlurile lor și să se tutuiască. Știau chiar și în clipele cele mai intime să-și păstreze ținuta. Aveau presimțirea că s-ar putea să nu fie totdeauna atît de intimi unul cu celălalt. Harr era grozav de mulțumit. Se putea spune că se lăsase din toată inima pradă plăcerii, așa încît aproape răstimpul unei clipe își dădu uitării demnitatea. Cînd își veniră în fire, se purtară ca și cum nu se întîmplase nimic. Și data următoare Harr fu foarte mulțumit, iar a treia oară nu mai puțin. A patra oară devenise oarecum rutină. Nici unul dintre ei nu mai era tînăr și Harr nu avea nevoie de suprasaturație. Numai din cînd în cînd o mică priză, o dată pe săptămînă, sau o dată la două săptămîni, o scurtă întîlnire intimă.

Harr avea atîta bun-simț încît să n-o invite pe domnișoara Johnson în camera lui. Socotea că așa ceva nu se cuvine, în odaia lui curata de burlac nu trebuia să se simtă nimic altceva decît mirosul aspru al tabacului de prizat și acela al rufelor proaspăt spălate. Harr nu voia să

rămînă vreo mireasmă de femeie sau rufărie intimă. Nu dorea ca vreo mînă de femeie să facă ordine, căci n-ar izbuti decît să încurce totul. Odaia îi era locșorul de odihnă, insula singuratică a viselor sale.

În camera sa atîrna un tablou pe care-l privea adesea. Era o frumoasă litografie în culori, înrămată, care înfățișa, cu o autenticitate ce-ți trezea entuziasmul, o scenă de viață din Anglia, pictată într-o ananieră desăvîrșită. Dedesubt scria *Fox-hunt*. Harr nu știa ce înseamnă asta. Dar putea să vadă că e vorba de o vînătoare de vulpi. Tabloul nu te obosea; era ceva care îngăduia privirii să rătăcească și înviora sufletul.

De altminteri, nici în restul locuinței nu te plictiseai. Și în celelalte încăperi, în care trebuia să facă zilnic curățenie, atîrnau de asemenea tablouri. Vechi maeștri, de o mare noblețe, la care predominau culorile întunecate, ca și cum pe vremurile acelea lumina zilei arăta altfel.

Harr nu-și putu da seama niciodată cu exactitate câte încăperi avea locuința. Domnul Farin ocupa cel puțin două odăi, pe care Harr trebuia să le rînduiască și să le măture. Dar era posibil ca domnul Farin să ocupe și alte camere; căci existau și uși încuiate. Harr nu știa unde răspund. Domnul Charles locuia într-o cameră unde Harr făcea zilnic curățenie, și o a doua, în care servitorul nu avea voie să pătrundă. Domnul Charles o ținea întotdeauna încuiată. De bună seamă că se aflau acolo lucruri pe care voia să le ferească de priviri curioase. Asta era de-nțeles. Odăile domnului Farin erau măturate cu schimbul, câte una în fiecare zi. Pesemne că nu voia să fie stingherit, și nici măcar vazut împotriva voinței sale. Nici una dintre încăperi nu lăsa sa se vadă urme demne de a fi amintite, care să îngăduie a socoti că a stat cineva în ele. Totul se afla la locul său. Pe mobile și pe celelalte obiecte nu se aduna decît foarte puțin praf. Făcea impresia că nimeni nu se învîrtește pe-acolo, ca și cum praful nu era niciodată

răscolit. Dulapurile cu haine erau ticsite, dar aproape toate obiectele de îmbrăcăminte se dovedeau a fi demodate. Nu prea arătau că ar fi des purtate, dar erau – bineînțeles – de cea mai bună calitate.

Încăperile pe care Harr nu trebuia să le măture rămîneau închise pentru el. Sistemul de organizare, introdus de domnul Charles, funcționa fără cusur. Chiar dacă s-ar fi îmbolnăvit, totul s-ar fi desfășurat conform planurilor sale. În ceea ce o privea pe domnișoara Johnson, ea era aproape o parte componentă a bucătăriei, cu toate că nu exista nici o interdicție care s-o oprească a intra în celelalte încăperi.

Harr servea masa pe o tavă de argint. N-ar fi putut niciodată relata cu precizie dacă domnul Charles prînzea măcar ocazional împreună cu domnul Farin sau mîncea fiecare separat, ceea ce era mai probabil. Adesea Harr trebuia să lase tava în odaia domnului Charles, cea în care avea voie să intre, dar, din cînd în and, avea acces și într-una din încăperile ocupate de domnul Farin. După exact o oră trebuia să ia tava. Felurile de mîncare erau atinse, dar nu consumate. Totdeauna ducea înapoi în bucătărie aproape toată mîncarea.

Harr îi spunea domnișoarei Johnson: „Astăzi n-au mîncat aproape nimic!” sau „Cred că astăzi le-a plăcut mult!” Iar domnișoara Johnson replica: „E de neînțeles de ce lasă atîta, în loc să mănînce totul ca lumea! Și totuși, n-am putut să-mi dau niciodată scama ce fel de mîncare preferă. Nu poți auzi nici un cuvîntel, fie că mîncarca e bună ori rea.” La care Harr răspundea: „Fii sigură că domnul Charles e mulțumit. Altminteri de mult ți-ar fi spus ceva.” Cu asta domnișoara Johnson trebuia să fie de acord.

Într-o zi se întîmplă ceva neprevăzut, surprinzător. Harr fu chemat de domnul Farin, care ședea, ca de obicei, în fotoliul său. Dar era ceva neobișnuit la el. Brusc, în

mintea lui Harr se făcu lumină: domnul Farin nu purta mănuși! Și mâinile sale nu erau de om bătrîn, zbîrcite și cu vine albastre, cum presupusese Harr, ci aproape de om tînăr, fine și netede.

Domnul Farin observă privirea încremenită a servitorului. Abia în clipa aceea își dădu seama că nu poartă mănuși. Poate că a rămas surprins, în orice caz, nu s-a trădat cu nimic. La urma urmelor, era vară, cald și, deci, cît se poate de explicabil că o dată se dispensează și el de mănuși. Totuși spuse:

– Sînt un om bătrîn, dar am să trăiesc mult. Am găsit un preparat tainic, pe care nu-l știu decît puțini, și socot că voi atinge cel puțin suta de ani.

Ei, va să zică așa! În cazul acesta nu era de mirare că avea mîini atît de netede, care arătau atît de tinere. Oricum, o dată uitase să-și pună mănușile sau și le scosese fiindcă era vreme călduroasă de vară. Și până acum, nu se mai întîmplase niciodată.

Bineînțeles că mîinile se pot asemana. Nu întotdeauna poți descoperi deosebiri. Cînd într-o zi Harr privi mai îndeaproape mîinile domnului Charles, îl izbi grozav cît de mult semănau cu acelea ale domnului Farin. Asta putea fi pură intîmplare. La fel de bine se putea ca lui Harr să-i fi trecut ceva prin minte. Nu ora oare posibil ca domnul Charles să fie fiul domnului Farin? Poate nelegitim? Asta ar aduce lumină în anumite privințe. Dar el n-avea nevoie să-și lămurească nimic. Nu-l priveau toate astea. Avea o slujbă bună și voia să și-o păstreze.

Și la asta continua să se adauge faptul ca domnul Charles nu era nici o dată acasă, cînd Harr avea prilejul să dea ochii cu domnul Farin. Totuși, Harr nu observase ca domnul Charles să fi părăsit vreodată casa. Afla numai de la domnul Charles însuși că are de gînd să plece.. Poate că în vremea asta – contrar afirmațiilor sale – stătea în încăperile interzise lui Harr; căci odaia cealaltă rămînea cu

cea mai mare încredere deschisă. Dacă domnul Charles pleca sau nu în asemenea ocazii, asta n-a putut afla niciodată Harr. Nu-și putea permite să cuteze a ciocăni pe neașteptate la ușa zăvorîtă. Ce explicații sau ce pretext ar fi putut să găsească? Și la ce i-ar fi folosit? Să iscodească prin gaura cheii era inutil; de asta se convinsese de mult servitorul. Iar ca să sfredelească în taină o bortă în ușă, ar fi fost o cutezanță cu succes cam îndoielnic. Lui Harr nici prin minte nu-i trecea să riște o asemenea ispravă. La drept vorbind, nu voia să știe nimic. Asta era cel mai bun lucru. Căci, la ce i-ar fi folosit să știe?

Chiar dacă Harr avea unele bănuieli, ele nu-i erau pe de-a-ntregul limpezi. Și se ferea să facă măcar vreo aluzie în fața domnișoarei Johnson.

Așa trecură cîțiva ani. Rînduiala casei rămase neschimbată. Domnul Farin părea că nu îmbătrînește. Domnul Charles de asemenea. Cel puțin nu se observa nimic. Numai domnișoara Johnson îmbătrîni vădit. Nu mai era atît de prietenoasă și gata să petreacă ceasuri de intimitate cu Harr, care fu destul de bucuros, de această schimbare, deși faptul că menajera devenise inaccesibilă îi pricinuia uneori cheltuieli nedorite sau care îl împovărau în chip inutil. Dar, la urma urmelor, voia să trăiască. Și, în afară de asta, avea forțe care-i prisoseau. În ciuda acestor neajunsuri, economiile lui Harr sporeau încet, dar sigur.

În toiul nopții, domnul Charles se îmbolnăvi subit. Avea dureri violente și febră și trebui să fie transportat de îndată la spital, unde urma să i se facă o operație. Nu era timp să se ceară consimțămîntul domnului Farin. Harr stătea în casă, fără instrucțiuni și nu știa ce are de făcut. Ușile care duceau spre odăile domnului Farin erau încuiate. Cînd Harr ciocăni, nu primi nici un răspuns. Strigă cu discreție prin ușă, căci nici aici nu se putea zări nimic prin gaura cheii. Din cameră răzbătu un zgomot ușor. Oare era domnul Farin care răspundea cu glas slab?

Nu cumva se îmbolnăvise și el?

Harr strigă mai tare:

– Domnule Farin! Deschideți! Deschideți ușa! Sînt cu, Harr. Domnul Charles s-a îmbolnăvit!

Dar de răspuns nu răspunse decît același glas subțire și miorlăitor de mai înainte. Deodată, Harr înțelese că nu era glasul domnului Farin, ci cel al domnului Nero. Era cotoiul, flămînd, închis în odaia stăpînului, care cerca să fie scos la plimbarea zilnică prin parc. Domnul Nero se jeluia, și avea întru totul dreptate. Harr era cu gîndul și cu inima alături de el. Dar domnul Nero nu putea să deschidă ușa. Și nici el nu putea s-o facă. Cît despre domnul Farin, acesta nu dădea nici un semn de viață. De ce oare? Ce i se întîmplase? Trebuia doar să li se ducă de mîncare. Și nici nu putea fi lăsat singur. Harr stătea descumpănit în fața ușii. Nu primise nici un fel de indicații.

Domnul Charles fusese dus la spital și operat. De abia s-a trezit din anestezie și e încă prea slab, așa că nu poate fi deranjat, i se răspunse lui Harr, cînd acesta se interesă la telefon. Dar aici, acasă, domnul Farin era încuiat, ca și domnul Nero. Și lucrurile nu puteau să mai rămînă așa. Trebuia să întreprindă ceva. Dar ce? Și cum?

Harr se sfătui cu domnișoara Johnson; despre bănuielile lui ascunse nu pomeni nimic. Și se arată mai agitat decît era în realitate, căci de fapt, acum, după atîta încordare și așteptare, se simțea salvat, eliberat de orice povară.

– E limpede, spuse cu fermitate domnișoara Johnson. Că bietul domn Farm nu poate ramîne încuiat acolo.

– Și domnul Nero?

– Da, cotoiul, firește, nici el, recunosc domnișoara Johnson. Adu un lăcătuș. Să deschidă ușa.

Harr socoti că nu e prudent să procedeze astfel. Într-o asemenea împrejurare, ar fi poate mai bine să se adreseze poliției.

– Poliției?

Domnișoara Johnson se îngrozi. Se gîndea că n-avusese în viața ei de-a face cu poliția. Și nu puteai ști niciodată ce-ți aduce în casă.

Harr mai zăbovi o vreme pînă să ia o hotărîre. Se uita la ceas și constată că era timpul ca domnul Nero să fie scos la plimbare. Dar domnul Nero era încuiat. Harr se duse la fereastră, privi afara, spre parc, și își imagina cum s-ar plimba acolo, jos, cu domnul Nero. Animalul se bucura de acele momente de libertate. Era un cotoi încă tînăr, adus în casa domnului Farin abia de vreun an. Pe una din labele dindărăt avea o pată albă. Prin urmare nu era cu desăvîrșire negru. Era, dacă vrei, un cusur neînsemnat. Cînd domnul Nero sărea, pata aceea albă lucea, de parcă era un petic de hîrtie albă, care se lipise de laba dindărăt, ceea ce arăta uneori tare nostim. Și apoi domnul Nero țîșnea în cîte un copac. Iar un stol de păsărele se năpustea din coroana pomului, împrăștiindu-se în toate cele patru vînturi. Domnul Nero se uita în urma lor, lovind cu coada stufoasă, ridicată năbădăios și lingîndu-se pe bot cu limbuță lui roșie.

Nu, Harr așteptase destul. Chemă în cele din urmă poliția și ceru ajutor.

– Sfinte Dumnezeule! exclamă fără voie domnișoara Johnson, apucîndu-se cu mîinile de cap. Trebuie oare să mă arăt și eu?

– Nu-i necesar, fu de părere Harr. Dar s-ar putea să fie nevoie de dumneata ca martor ocular. De altminteri, cine știe, toate astea pot să fie foarte interesante.

Polițistul veni. Se uită de jur împrejur, prin toată casa, privi cercetător ușa încuiată și-l privi tot atît de cercetător pe Harr. Puse întrebări și-și însemnă totul într-un carnet negru. Apoi se duse plin de demnitate la ușă și o controla. Era încuiată! Declarațiile corespundeau realității. Strigă:

– Deschideți ușa! Deschideți ușa! Poliția!

Trase cu urechea. Nu se auzea nici un zgomot: Nici

măcar cotoiul. Domnul Nero nu răspundea poliției. Funcționarul îl privi cu neîncredere fățișă pe Harr. Atunci strigă iar. De data asta cotoiul răspunse. Polițistul dădu zelos din cap.

– Unde e lăcătușul?

Harr rămase încremenit; nu trimisese după nici un lăcătuș.

– N-ați chemat nici un lăcătuș? întrebă polițistul.

Domnul Harr era la pământ.

– Am crezut, credeam că însăși poliția... bîlgui el.

– Doar nu vă închipuiți că descuiem broaștele cu mâinile goale? întrebă ironic polițistul. Prin urmare, telefonați o dată să vină un lăcătuș. Ce mai așteptați?

Harr telefonă. Lăcătușul nu putea să vină, cel puțin nu putea într-un răstimp mai mult sau mai puțin apropiat. Următorul. Imposibil. Altul. Da, firește, numaidecît. Harr și polițistul așteptară. Polițistul își ținea mâinile încrucișate la spate. O clipită privi afară pe fereastră, apoi începu să măsoare-n sus și-n jos odaia, iar în cele din urmă se așeză pe un scaun. Se așeză și Harr. Asculta, atent la orice zgomot, în bucătărie era liniște deplină. Domnișoara Johnson ar fi putut veni în casă, pentru a-i oferi polițistului o ceașcă de cafea sau un păhărel de băutură. Dar nu, se ținea deoparte. El, Harr, trebuia să poarte singur povara.

Deodată cineva sună tare la ușa. Era lăcătușul. Avea obrazul ușor înroșit și era bine dispus. Îi salută familiar pe servitor și pe polițist și se duse de-a dreptul la ușa încuiată, de parcă știa care e. O clipă studie, ca un specialist ce era, broasca. Apoi scoase o legătură uriașă de chei, o scutură, iscînd un zornăit puternic, și apucă una dintre ele. Nu, nu se potrivea. Dar cheia următoare alunecă fără nici o piedică în broască și se învîrți în ea. Încuietoarea cedă și ușa se deschise. Și - în lața lor sta, cu ochi mari și plini de atenție, domnul Nero. O clipă cotoiul

șovăi. Apoi țișni, dintr-o săritură, pe dinaintea celor trei bărbați. Altminteri încăperea era goală. Mirosea a cotoi. Căci, la urma urmelor, pe undeva trebuia să-și îi făcut nevoile domnul Nero.

Ușa spre camera cealaltă era doar închisă. Polițistul porni înaintea lăcătușului și o împinse. Odaia era goală! Nici aici nu era nimeni. Nici urmă de domnul Farin. Polițistul privi în jur cu scepticism și ironie. Devenea tot mai neîncrezător.

– Domnule Farin! strigă Harr nesigur, cu jumătate de glas.

– Ei, aici nu e, zise polițistul.

Dădură fuga în odăile domnului Charles. În încăperea din fund, Harr găsi o perucă din păr alb. O cunoștea. De parca domnul Farin ar fi fost scalpat, gîndi el. În clipa aceasta bănuiala lui deveni certitudine. Acum știa ceea ce presimțise de multă vreme, dar nu avusese dovezile necesare.

Harr avu de suportat cîteva neplăceri. Fu interogat la postul de poliție și trebui să stea la dispoziția autorităților în timpul cercetărilor. Fu nevoit să se înfățișeze la spital cu prilejul audierii domnului Charles. În rest, deretica locuința, ca de obicei, și-i împărtășea cu zgîrcenic, ba chiar cu țișnă, domnișoarei Johnson din ceea ce știa. Era discret și misterios. Îl ducea pe domnul Nero la plimbare, în parc. Domnul Nero nu pățise nimic de pe urma acestei întîmplări.

Poate și uitase că a fost închis cîndva. Era vesel și tînăr și nu-și făcea nici un fel de griji cu privire la domnul Charles ori domnul Farin. Adică, domnul Charles alias domnul Parin, după cum se afirma în ancheta poliției. Căci bietul, bogatul domn Farin fusese ucis cu mai bine de cincisprezece ani în urmă, așadar cu mult înainte ca Harr să intre în acest serviciu. Perfidul domn Charles, slujitorul de încredere, îl omorîse și luase el locul stăpînului. Își

însușise averea domnului Farin și rămăsese în același timp și domnul Charles. Harr își făcea reproșuri că nu-și dăduse mai demult seama de toate aceste treburi, chiar dacă n-ar fi folosit propriilor sale interese. Și totuși, de la început, n-ar fi trebuit să aibă încredere în domnul Charles, de vreme ce omul purta o pălărie de catifea.

În românește de SUZI HIRSCH

H. DE BALZAC

CASA DE LA GRANDE- BRETÈCHE

La vreo sută de pași de Vendôme, pe malurile râului Loir, se poate vedea o casă veche, cafenie, cu acoperișul foarte înalt – și atît de izolată încît nu veți găsi în preajmă-i nici acele tăbăcării urît-mirositoare, nici acele hanuri mizerabile pe care le întîlnim pe la marginile mai tuturor orășelelor. În fața casei se află o grădină ce se întinde pînă pe malul gîrlei și unde tufele de merișor – care pe vremuri erau tunse și formau alei – cresc astăzi în voia lor. Cîteva sâlcii, cu rădăcinile în apa, au crescut repede, ca și gardul viu, încît casa e pe jumătate ascunsă privirilor. Buruieni de tot felul împodobesc cu frumoasa lor vegetație, taluzul malului. Pomii, neîngrijiți de zece ani, nu mai dau fructe, iar lăstarii lor alcătuiesc un adevărat desiș. Spalierile par niște adevărate păduri. Potecile, cîndva așternute cu nisip fin, sînt acum năpădite de iarbă-grasă; la drept vorbind, nici nu se mai văd. De sus, de pe muntele încununat de ruinele vechiului castel al ducilor de Vendôme – singurul loc de unde privirea poate îmbrățișa întreaga proprietate – ai impresia că odinioară, într-o epocă greu de precizat, pe moșia asta se desfăta cine știe ce nobil, ocupîndu-se de trandafiri, de lălele, cu un cuvînt, amator de horticultură, dar, mai ales, mare amator de fructe de soi. Se mai poate vedea un umbrar sau, mai bine zis, rămășițele unui umbrar, cu o masă pe care intemperiile încă nu au

distrus- o de tot. Privind grădina asta care nu mai este, nu-i greu să ghicești acele bucurii negative ale unei tihnite vieți de provincie, așa cum poți reconstitui viața unui bun negustor citindu-i epitaful de pe mormînt. Parcă anume pentru a ne întregi ideile triste și duioase care ne cuprind, unul dintre pereți ne oferă imaginea unui cadran solar, ornat de o inscripție burghez, de creștină: *Ultimam cogito!*⁴ Acoperișul casei e oribil de distrus, persienele sînt trase, balcoanele pline de cuiburi de rîndunică, ușile veșnic închise. Spațiile dintre pavele sînt năpădite de buruieni, ferecăturile sînt mîncate de rugină. Luna și soarele, vara, iarna, zăpada au mîncat lemnăria, au scorojit podelele au distrus zugrăvelile. Tăcerea sumbră care domnește acolo nu e tulburata decît de păsări, pisici, dihori, guzgani și șoareci care umblă de colo pînă colo în toată voia, se încaieră, se sfîșie. O mîna nevăzută a scris pretutindeni cuvîntul: *mister*.

Dacă, mînat de curiozitate, veți privi casa dinspre stradă, veți băga de seamă o poartă înaltă și boltită în care copiii din împrejurimi au făcut numeroase găuri. Mai tîrziu, am aflat că poarta era de zece ani blocată. Prin aceste spărturi neregulate, ați fi putut observa desăvîrșita armonie care există între aspectul grădinii și cel al curții. Și aici, și dincolo, aceeași paragină. Pavelele sînt încadrate de buruieni. Pereții sînt brăzdați de crăpături enorme, cu marginile înnegrite și înlănțuite de miile de vrejuri ale parachernițelor. Treptele intrării sînt smintite de la locul lor, funia clopotului e numai putregai, streșinile sînt fărîmate. Ce trăsnet din ceruri să fi căzut acolo? Care tribunal să fi poruncit a se azvîrli germenii nimicirii peste această așezare omenească? L-a supărat cineva pe Dumnezeu? A trădat cineva Franța? Iată ce întrebă lumea. Dar reptilele se tîrăsc fără a răspunde. Această

---

⁴ *Gîndește-te la ceasul tău din urmă!*

casă goală și pustie este o imensă enigmă, pe care nimeni n-a izbutit s-o dezlege.

Odinioară, acolo era o mică feudă ce se numea Grande-Bretèche. Pe cînd locuiam la Vendôme, o bucată de vreme am simțit o vie plăcere să privesc această ciudată așezare. Nu era oare mai interesantă decît niște ruine? Ruinele se asociază cu unele amintiri a căror autenticitate nu poate fi pusă la îndoială; dar așezarea asta – care încă stătea în picioare, deși un braț răzbunător o dărapăna cu încetul – avea secretul ei, un gînd necunoscut; ea trăda cel puțin un capriciu. De cîte ori, serile, nu mă apropiam de gardul viu, crescut în paragina, care împrejmuia curtea! Fără să iau seama la zgîrieturi, pătrundeam în această grădină a nimănui, în această proprietate care nu mai era nici publică, nici particulară; și ceasuri întregi priveam dezordinea din juru-mi. Nu voiam să pun nici o întrebare nici unui locuitor mai vorbăreț, care mi-ar fi putut împărtăși povestea acestui bizar spectacol. Acolo, îmi imaginam tot felul de povești plăcute, mă dedam unor mici dezmățuri melancolice, care mă încîntau.

Căci a afla taina – poate, vulgară – a acelei case părăsite, ar fi însemnat să renunț la toată poezia cu care mă îmbătăm. Pentru mine, acel refugiu reprezenta imaginile cele mai variate ale vieții omenești, întunecată de nefericiri: cînd o mănăstire fără călugări, cînd un țințirim fără morții care-ți vorbesc prin epitafurile de pe lespezi; astăzi îmi părea a fi casa unui lepros, miînc cea a Atrizilor – dar cele mai adesea îmi venea în minte provincia, cu ideile ei reculese, cu viața ei de clepsidră. În grădina aceea am plîns adesea: niciodată n-am rîs însă. De cîte ori nu m-am simțit cuprins de teamă auzind, deasupra capului, filfiitul înăbușit al aripilor vreunui gugușiiuc grăbit! Pămîntul e jilav; la tot pasul trebuie să te ferești de șopîrlele, de viperele, de broaștele care se plimbă de colo pînă colo în deplina libertate a naturii; dar mai ales

trebuie să te ferești de frig, căci după numai cîteva clipe simți pe umeri o mantie de gheață – ca mîna comandorului pe grumazul lui Don Juan. Într-o seară m-au trecut toți fiorii: vîntul pusese în mișcare o giruetă veche și ruginită, care scîrțîia așa fel încît mi se păruse că însăși casa gemea tocmai în clipa cînd imaginația mea încheiase o dramă destul de sinistră în chip de explicație a acestui monument al durerii. M-am întors la hanul meu, pradă gîndurilor celor mai negre. După ce am cînat, mă pomenesc că-mi intră în odaie hangîta și, cu un aer misterios, îmi spune:

– Domnule, a venit domnul Regnault.

– Dar cine-i domnul Regnauh?

– Cum, domnul nu-l cunoaște pe domnul Regnault? Vai, curios! spuse ea ieșind din odaie.

N-a trecut mult și a apărut un bărbat înalt, firav, îmbrăcat în negru, cu pălăria în mîină, cu înfățișarea unui berbec gata să se năpustească asupra rivalului său, arătîndu-mi o frunte teșită, o scăfirle mică și ascuțită și o față palidă, cane semăna îndeajuns cu un pahar de apă murdară. Avea aerul unui ușier de minister. Necunoscutul purta o haină veche, cu marginile foarte uzate; dar la jaboul cămășii avea un diamant, iar la urechi cercei de aur.

– Domnule, cu cine am onoarea? am întrebat.

Necunoscutul se așeză pe un scaun, lîngă focul meu, își puse pălăria pe o măsuță și îmi răspunse frecîndu-și mîinile:

– A, ce frig e. Domnule, eu sînt domnul Regnault.

M-am înclinat, zicîndu-mi în gînd: “Caută.”

– Sînt notar la Vendôme, continuă el.

– Încîntat, domnule, i-am răspuns, dar, pentru motive care mă privesc, n-am de gînd să-mi fac testamentul.

– O clipă, reluă el ridicînd mîna ca pentru a mă opri să continui. Dați-mi voie, domnule, dați-mi voie! Am aflat că

vă plimbați din cînd în cînd prin grădina de la Grande-Bretèche.

– Da, domnule.

– O clipă, spuse el repetînd gestul, acest lucru constituie un adevărat delict. Domnule, am venit ca, în numele și ca executor testamentar al defunctei contese De Merret, să vă rog să renunțați la vizitele dumneavoastră. O clipă! Nu sînt turc și nu vreau să vă acuz de vreo crimă. De altfel, aveți tot dreptul să nu cunoașteți împrejurările care mă silesc să las în paragină cel mai frumos palat din Vendôme. Cu toate astea, domnule, păreți a fi un om instruit: ar trebui să știți că legea interzice, sub sancțiuni aspre, violarea unei proprietăți împrejmuite. Un gard viu e ca un zid. Adevărat însă că starea în care se află casa ar putea scuza curiozitatea dumneavoastră. Eu, unul, n-aș avea nimic împotriva să umblați cît doriți prin casa asta; dar însărcinat fiind să execut voința testatoarei, am onoarea, domnule, să vă rog să nu mai intrați în grădină. Nici eu însumi, domnule, de la deschiderea testamentului, n-am mai călcat în acea casă care, după cum am avut onoarea a vă comunica, depinde de succesiunea doamnei De Merret. Ne-am limitat la a constata ușile și ferestrele în scopul fixării impozitelor anuale pe care le plătesc din fondurile lăsate în acest scop de defuncta doamnă contesă. A, stimate domnule, testamentul ei a făcut multă zarvă în Vendôme.

Spunînd acestea, bravul domn Regnault se opri o clipă pentru a-și sufla nasul, i-am respectat limbuția, înțelegînd de minune că succesiunea doamnei De Merret era evenimentul vieții sale, întreaga sa reputație, glorie, restaurație. Trebuia să spun adio frumoaselor mele visări, romanelor mele; iată de ce nu m-am împotrivit plăcerii de a afla adevărul în chip oficial.

– Domnule, i-am spus, dacă nu sînt indiscret, cum se explică toată ciudățenia?

La vorbele astea, chipul notarului se luminează de acea plăcere pe care o simt maniacii cînd li se oferă prilejul să vorbească despre ideea lor fixă. Plin de un fel de îngîmfare, notarul își ridică gulerul cămășii, își scoase tabachera, o deschise, mi-o întinse; după gestul meu de refuz, luă o priză copioasă. Era fericit! Cine nu are vreo idee fixă nu știe cât de frumoasă poate fi viața. „O idee fixă reprezintă punctul de mijloc între pasiune și monomanie.” În clipa aceea am înțeles în toată vastitatea ei această frumoasă sentință a lui Sterne⁵ și mi-am format o idee completă despre bucuria cu care unchiul Tobie încăleca, ajutat de Trim, calul său de luptă.

– Domnule, îmi spuse domnul Regnault, eu am fost primul secretar de cancelarie al maestrului Rognin, de la Paris. Excelent birou de notariat – poate că ați auzit de el? Nu! Cu toate astea, un nefericit eșec l-a făcut celebru. Neavînd destulă avere ca să pot practica la Paris – în 1810, cînd prețurile funcțiilor crescuseră – am preluat biroul predecesorului meu. Aveam rude la Vendôme – printre ele și o mătușă foarte bogată, care mi-a dat-o pe fie-sa în căsătorie.

Domnule, reluă el după o scurtă pauză, într-o seară, trei luni după ce fusesem aprobat de excelenia-sa ministrul justiției, am fost convocat de doamna contesă De Merret la castelul său de la Merret. Camerista – o fată vrednică, ce slujește astăzi în această pensiune – mă aștepta la scară, într-una din caleștile doamnei contese. A, o clipă! uitasem să vă spun, domnule, că domnul conte De Merret murise la Paris, cu două luni înainte de a mă fi stabilit eu aici. Murise în mod mizerabil, pe urma exceselor de tot felul. Înțelegeți, nu? După ce i s-a prăpădit soțul, doamna contesă a părăsit casa de la Grande-Bretèche, luînd cu ea și mobilierul. Spun unii că ar fi pus pe foc mobilele,

---

⁵ Laurence Sterne (1713—1768), romancier englez

tapiseriile, în sfârșit, toate lucrurile fără mare valoare care umpleau spațiul actualmente închiriat susnumitului domn... (Doamne, dar ce tot spun! Vă rog să mă scuzați, credeam că dictez un contract de închiriere.) Și pe care le-a ars, reluă notarul, pe cîmpul de la Merret. Ați fost vreodată la Merret, domnule? Nu, răspunse tot el. A, ce locuri frumoase!

Timp de vreo trei luni, continuă nourul clătinînd ușor din cap, domnul conte și doamna contesă trăiseră cam ciudat; nu mai primeau pe nimeni, doamna locuia la parter iar domnul la catul întii. După ce doamna contesă a rămas singură, nu s-a mai arătat decît la biserică. Mai apoi, cînd unii prieteni și prietene veneau la castel s-o vadă, refuza să-i primească. Încă din clipa cînd a părăsii proprietatea de la Grande-Bretèche pentru a se muta la Merret. Era foarte schimbată. Scumpa doamnă... (spun „scumpa” pentru că ca mi-a dăruit diamantul acesta; de altfel, n-am văzut-o decît o dată!). Va să zică, scumpa doamnă contesă era foarte bolnavă; sînt sigur că nu mai nădăjduia să se facă bine, căci s-a prăpădit fără a voi să mai apeleze la vreun medic: de aceea multe doamne au crezut că nici nu mai era în toate mințile. Domnule, am fost deci foarte surprins aflînd că doamna De Merret are nevoie de serviciile mele. Multă lume se interesa de istoria asta. Deși era tîrziu, pînă seara toată lumea aflase că fusesem chemat la Merret. Pe drum, camerista răspundea destul de nelămurit la întrebările mele; totuși, mi-a spus că ziua stăpina ei fusese grijită de preotul de la Merret și că se părea că nu va mai trăi pînă dimineața.

Pe la ceasurile unsprezece am sosit la castel. Am urcat scara cea mare. După ce am străbătut mai multe încăperi înalte și negre, al dracului de reci și de umezi, am intrat în dormitorul de onoare, unde se afla doamna contesă, judecînd-o după zvonurile care se vînturau despre această doamnă (n-aș mai termina, domnule, dacă v-aș înșira

toate poveștile care se debitau pe seama ei!), îmi închipuisem că e o cochetă. Vă rog să mă credeți că numai cu greu am descoperit-o în patul mare unde zăcea. Adevărat că, pentru a lumina acea încăpere enormă – cu niște frize de pe timpul Vechiului Regim⁶ atît de prăfuite, încît strănutai numai uitîndu-te la ele – exista acolo o veche lampă de Argand. A, dar dumneavoastră n-ați fost niciodată la Merret! Aflați, domnule, că patul acela e un pat de pe vremuri, cu un baEdachin înalt, garnisit cu indian țesut cu ramuri și flori.. Pe noptiera de lîngă pat am văzut un exemplar din „Urmarea lui Cristos” pe care, în treacăt fie spus, l-am cumpărat pentru soția mea, o data cu lampa. Mai era acolo un fotoliu mare pentru femeia ei de încredere, și două scaune.

Soba nu era. Asta era tot mobilierul. Nici zece rînduri într-un inventar.

A, stimate domnule, dacă ați fi văzut, așa cum am văzut eu, acea cameră vastă, cu pereții acoperiți de tapete cafenii, v-ați fi crezut transportat într-o adevărată scenă de roman. Totul era glacial; mai rău: funebru, adăugă notarul după o pauză. Pînă la urmă, tot uitîndu-mă în jur și apropiindu-mă de pat, am văzut-o pe doamna De Merret, grație lămpii care lumina perna. Chipul ei era galben ca ceara și aducea cu două mîini împreunate a rugăciune. Doamna contesă purta o bonetă de dantelă, părul îi era frumos dar alb ca neaua. Ședea în capul oaselor, deși părea că îi vine greu să șadă așa. Ochii mari, negri, învinși, fără îndoială, de febră și aproape stinși, abia se mișcau pe sub oasele sprîncenelor... Oasele astea, îmi zise notarul, arătîndu-mi arcadele ochilor săi. Fruntea îi era umedă. Mîinile-i descărnate păreau niște oscioare acoperite de o piele subțire; vinele și mușchii se vedeau perfect. Trebuie să fi fost cîndva frumoasă de tot; dar în

---

⁶ Înainte de Revoluția din 1789—1794

clipa aceea... m-a cuprins nu știu ce sentiment cînd am văzut-o. După cum spuneau cei care au îngropat-o, niciodată nu s-a văzut ființă vie atît de slabă. Pe scurt, era îngrozitoare la vedere! Boala o măcinase pînă-ntr-atîta încît nu mai era decît o umbră. Cînd mi-a vorbit, buzele ei de un violet palid mi s-au părut imobile. Deși profesiunea mea m-a familiarizat cu asemenea scene, ducîndu-mă uneori la căpățiul muribunzilor pentru a înregistra ultimele lor dorințe, vă mărturisesc că toate familiile înlăcrimate și toate agoniile pe care le-am văzut sînt nimica toată pe lîngă acea femeie solitară și tăcută, în acel vast castel.

Nu se auzea nici cel mai slab zgomot, nu vedeam nici cea mai mică mișcare pe care respirația bolnavei ar fi trebuit s-o imprime așternutului ce-o acoperea – și așa, am rămas nemișcat, privind-o înmărmurit. Mi se pare că așa stau și acum. În sfîrșit, o văd că-și îndreaptă privirea spre mine, încearcă să ridice mîna dreaptă – care însă cade pe pat – și de pe buze îi ies, ca o părere, căci glas nu mai avea de loc, următoarele vorbe:

– Vă așteptam cu multa nerăbdare.

Obrajii i se împurpurară. Pentru ea, domnule, fusese o mare efortare să vorbească.

– Doamnă, i-am spus

Mi-a făcut semn să tac. În clipa asta, o slujnică bătrînă s-a apropiat de mine și mi-a șoptit la ureche:

– Nu-i vorbiți, doamna contesă nu suferă nici cel mai mic zgomot, așa că ceea ce-i spuneți ar putea s-o neliniștească.

M-am așezat. După cîteva clipe, doamna De Merret, adunîndu-și puterile care-i mai rămăseseră, mișcă brațul drept și, chinuindu-se îndelung, reuși să-l vîre sub pernă; apoi făcu o ultimă efortare pentru a-și retrage mîna care acum ținea o hîrtie pecetluită; pe frunte îi alunecau broboane de nădușeală.

– Vă încredințez testamentul meu, spuse. O, doamne, o!

Atît. A luat apoi în mîna un crucifix, care se afla pe pat, l-a dus repede la buze și și-a dat sufletul. Și astăzi, cînd îmi amintesc, expresia ochilor ei nemișcați îmi dă fiori. Mult trebuie să fi suferit! Ultima ei privire părea fericită – și acest sentiment îi rămăsese întipărit în ochii morți.

Am luat testamentul; cînd l-am deschis, am citit că doamna De Merret mă numise executorul ei testamentar. Lăsase întregul avut spitalului din Vendôme, cu excepția cîtorva dispoziții particulare. Dar să vedeți ce hotărîse cu privire la proprietatea de la Grande-Bretèche. Îmi recomandase ca – timp de cincizeci de ani încheiați, începînd din ziua morții sale – să las casa în starea în care se va afla în clipa decesului său, oprind intrarea în apartamente a oricărei persoane, interzicînd pînă și cea mai mică reparație și chiar alocînd o rentă pentru plata unor paznici care, la nevoie, să asigure îndeplinirea întocmai a dorinței sale. După expirarea acestui termen, dacă această ultimă dorință a testatoarei avea să fie respectată, casa va aparține moștenitorilor săi – căci domnul știe că noi, notarii, nu putem accepta moșteniri; iar de nu, proprietatea de la Grande-Bretèche va reveni celor în drept – dar cu obligația de a îndepliri condițiile indicate într-un codicil anexat testamentului, codicil care însă nu poate fi deschis decît la expirarea susamintiților cincizeci de ani. Testamentul nu a fost atacat, deci...

Rostind vorba asta și fără a-și termina fraza, notarul cel deșirat mă privi cu un aer triumfal; ca să-l fac de tot fericit, i-am adresat cîteva complimente.

– Domnule, i-am spus în cele din urmă, m-ați impresionat atît de mult încît parcă o văd aieveya pe biata muribundă, cu obrazul mai alb decît așternutul; privirea ei sticloasă mă înfioară; la noapte o s-o visez. Dar cred că ați reflectat la unele împrejurări legale de dispozițiile acestui ciudat testament.

– Domnule, îmi răspunse el cu o prudență comică, nu-mi permit niciodată să judec conduita persoanelor care m-au onorat dăruindu-mi un diamant.

Curînd însă am dezlegat limba scrupulosului notar din Vendôme care mi-a mărturisit – nu fără lungi digresiuni – observațiile unor oameni cu scaun la cap, bărbați, femei, care se bucură de autoritate în Vendôme. Dar aceste observații erau atît de contradictorii și de împrăștiate, încît era cît pe ce să adorm, cu toate că povestea asta adevărată mă interesa. Tonul greoi și accentul monoton al notarului – om deprins, fără îndoială, să se asculte singur și să fie ascultat de clienții sau de consătenii săi – s-au dovedii mai tari decît curiozitatea mea. Din fericire, am scăpat de el.

– Vai, vai, domnule, îmi spuse pe cînd trecea pragul, cîți n-ar vea să mai trăiască patruzeci și cinci de ani... însă, o clipă, vă rog.. Și, cu un aer subtil, își puse arătătorul pe nas ca și cum ar fi vrut să spună: „Fiți atent aici!” Dar cum să apuci, cînd ai șaizeci de ani?!

După ultima remarcă a notarului – care lui i se păruse foarte spirituală și care m-a mai trezit puțin din apatie – am închis ușa. Apoi m-am așezat în fotoliul meu, sprijinindu-mi picioarele de grătarul șemineului, și am început să mă cufund într-un adevărat roman à la Radcliffe⁷, plăsmuit din datele juridice ale domnului Regnault, cînd ușa se deschise, mișcată de o mîină ușoară de femeie. În prag apăru gazda mea, o femeie trupeșă, veselă și binevoitoare, care nu-și urmase chemarea; era o flamandă ce ar fi fost mai la locul ei într-un tablou de Teniers⁸.

– Mi se pare, domnule, că domnul Regnault v-a omorît cu poveștile lui despre casa de la Grande-Bretèche ...

---

⁷ Ann Radcliffe (1764—1823), romancieră engleză, cunoscută ca autoarea unor istorii pline de mister și de neprevăzut

⁸ David Teniers (1610—1690), vestit pictor flamand; a zugrăvit mai ales lumea satelor și a hanurilor

– Da, maică Lepas.

– Și ce v-a îndrugat?

I-am repetat pe scurt tenebroasa istoric a doamnei De Merret. La fiecă frază, gazda mea întindea gîtul, privindu-mă cu acea agerime proprie hangiiilor – un amestec între instinctul jandarmului, ingeniozitatea spionului și viclenia comerciantului.

– Dragă doamnă Lepas, am adăugat la urmă, mi se pare că dumneavoastră știți mai multe. Am ghicit? Că altminterca de ce v-ați mai ostenit să vă urcați pînă la mine?

– Vai, pe euvîntul meu de femeie cinstita, vă rog să mă credeți...

– Lăsați jurămintele, ochii dumneavoastră sînt plini de secrete. L-ați cunoscut pe domnul De Merret. Ce fel de om era?

– Păi să vedeți, domnul De Merret era un bărbat chipeș, și înalt cît ușa! Om nobil și mîndru, de fel din Picardia, și care, cum spunem noi, avea capul bine așezat pe umeri. Plătea totdeauna peșin ca să n-aibă vorbă cu nimeni. Era plin de viață, domnule. Doamnele pe la noi îl găseau foarte pe placul lor.

– Pentru că era plin de viață! am spus hangitei.

– Se prea poate, admise ea. Gîndiți-vă și dumneavoastră, domnule, trebuie, cum s-ar zice, să fi fost ceva de capul lui o dată ce s-a căsătorit cu doamna De Merret, care, deși nu vreau să vorbesc de rău pe nimeni, era cea mai frumoasă și mai bogată persoană de pe la noi. Avea o rentă de vreo douăzeci de mii de livre. La cununia ei a luat parte tot tîrgul. Mireasa era mărunțică și drăguță, un adevărat giuvaier! A, ce pereche minunată!

– Au fost fericiți în căsnicie?

– Hm, hm, da și nu, după cât mă duce pe mine capul, că doar vă dați seama că nu mîncam cu ei dintr-o strachină. Doamna De Merret era o femeie bună, blîndă, care uneori

poate suferea de pe urma firii cam iuți a omului ei... Domnul De Merret se ținea mîndru, dar noi îl iubeam. Ce să-i faci, așa-i era firea! Cînd ești nobil, vedeți dumneavoastră...

– Cu toate astea, trebuie să se fi întîmplat vreo nenorocire dacă domnul și doamna De Merret s-au despărțit pe neașteptate!

– V-am spus eu că s-a întîmplat o nenorocire, domnule? Nu știu nimic.

– Bine. Acum sînt sigur ca știți totul.

– Fie, domnule, am să vă spun toată întîmplarea. Cînd l-am văzut pe domnul Regnault venind la dumneavoastră, mi-am dat seama că vă va vorbi de doamna De Merret în legătură cu proprietatea dle la Grande-Bretèche. Astfel mi-a dat în gînd să mă sfătuiesc cu domnul, care îmi pare a fi un om de omenie, neînstare să înșele încrederea unei biete femei ca mine, care niciodată n-a făcut nimănui rău și care, totuși, e muncită de remușcări. Pînă azi n-am îndrăznit să mă destăinuiesc oamenilor de pe la noi, care-s toți niște palavragii cu limba de-un cot. Și-apoi, domnule, încă n-am avut un mușteriu care să fi stat atît de mult ca dumneavoastră în banul meu și căruia să-i pot spune povestea celor cincisprezece mii de franci...

– Dragă doamnă Lepas! i-am răspuns, oprind torentul vorbelor ei, dacă spovedania dumneavoastră m-ar putea compromite, n-aș voi pentru nimic în lume să-mi împovărez conștiința cu ea.

– Nu vă temeți, mă întrerupse ea. Veți vedea.

Graba asta m-a făcut să înțeleg că simpatica hangiță mai împărtășise și altora taina pe care doar eu trebuia s-o cunosc – și am fost numai urechi.

– Domnule, îmi spuse, cînd împăratul ne-a trimis aici niște spanioli – prizonieri de război sau alții – a trebuit să iau în gazdă, pe socotcala cîmuririi pe un tînăr spaniol, trimis la Vendôme pe cuvînt de onoare. Cu tot cuvîntul lui

de onoare, se întâlnea zilnic cu subprefectul. Era un nobil de Spania, dragă doamne! Avea un nume terminat în os și în *dia*, dacă mi-aduc bine aminte: Bagos de Feredia. Păstrez numele lui scris într-un registru; dacă vrei, poți să-l citești. O, era un tânăr arătos, deși se spune ca spaniolii sînt toți urîți. Nu era prea înalt – vreo cinci picioare și două sau trei degete – dar bine legat: și-avea niște mîini mici și îngrijite, o, păcat că nu le-ai văzut. Pentru mîini avea el mai multe perii decît o femeie pentru toaletele ei! Avea un păr lung și negru, ochi înflăcărați, fața cam arămie, dar care-mi plăcea. Purta rufe atît de fine, cum nu mi-a fost dat să văd vreodată, deși am avut ca oaspeți prințese și, printre alții, pe generalul Bertrand, ducele și ducesa D'Abrantès, domnul Decazes și regele Spaniei. Nu mîncă mult; era atît de manierat, de amabil, încît nu puteai să nu-l iubești. O, da, îl iubeam mult, deși nu rostea nici patru vorbe pe zi, încît era cu neputință să legi o conversație cu el; dacă-i spuneai ceva, nu răspundea; ăsta era un nărav al lui, o manie pe care-o au toți, așa se spune. Își citea breviarul de-ai fi zis că-i preot, era nelipsit de la toate liturghiile și slujbele. Și unde se așeza? (Asta am băgat-o de seamă mai tîrziu.) La doi pași de capela doamnei De Merret. Și fiindcă acolo s-a așezat de prima dată cînd a intrat în biserică, nimeni nu s-a gîndit că a făcut-o cu vreun gînd. De altminteri, nici nu-și ridica ochii din cartea de rugăciuni, bietul tânăr! În vremea aceea, domnule, serile obișnuia să se plimbe pe munte, printre ruinele castelului. Asta era singura plăcere a bietului tânăr; astfel își mai amintea de țara lui. Se spune că Spania e toată numai munți!

Încă din primele zile ale prizonieratului său, a întîrziat în aceste plimbări. La început, am fost îngrijorată văzîndu-l că se întoarce abia pe la miezul nopții, dar curînd ne-am învățat cu deprinderile lui; lua cu sine cheia de la intrare și nici nu se mai auzea cînd se întorcea. Locuia în casa

noastră de pe ulița Cazărmilor. Într-o bună zi, un grăjdar de-al nostru ne spuse că o dată, pe înserat, ducându-se cu caii la scădat, l-a găsit pe nobilul de Spania înotînd în rîu, în depărtare, ca un pește. Cînd tînărul s-a întors dintr-o plimbare, i-am spus să ia seama la algele din rîu; el s-a arătat însă nemulțumit că fusese zărit în apă.

Ca să nu mai lungesc vorba, domnule, într-o zi – sau, mai bine zis, într-o dimineață – nu l-am mai găsit în odaia lui; nu se întorsese, tot căutînd pretutindeni, am găsit o hîrtie într-unul din sertarele mesei, unde se mai aflau și cincizeci de piese de aur spaniole – din cele care se numesc „portugheze” – și care făceau vreo cinci mii de franci: apoi, într-o cutiuță sigilată, diamante în valoare de vreo zece mii de franci. Pe hîrtie sta scris că, în cazul cînd nu se va mai întoarce, ne lăsa banii și pietrele scumpe ca să plătim slujbe de mulțumire lui Dumnezeu, care l-a ajutat să evadeze, și pentru mîntuirea sufletului său. Omul meu, care pe-atunci mai trăia, a dat fuga să-l caute. Dar să vedeți drăcia dracului! S-a întors cu hainele spaniolului, pe care le găsisese sub o piatră mare, într-un fel de groapă, pe malul gîrlei, pe partea castelului, nu departe de casa de la Grande-Bretèche.

Omul meu se dusesese dis-de-dimineața, încît nu-l văzuse nimeni. A dat foc hainelor, după ce citise scrisoarea, și apoi am declarat, după voia contelui Feredia, că acesta avadase. Subprefectul a pus toată jandarmeria pe urmele lui; dar zadarnic, nu l-au putut găsi. Lepas zicca că s-a înecat. Eu, domnule, nu cred; mai degrabă cred că spaniolul e amestecat în istoria asta cu doamna De Merret. Rosalie mi-a spus că crucifixul la care stăpîna ei ținea atît de mult încît l-a luat cu ea în mormînt era de abanos și argint – și-mi amintesc că, în primele zile ale șederii sale aici, domnul Feredia avea un crucifix de abanos și argint, pe care apoi nu l-am mai văzut la el. Acum, domnule, nu-i așa că nu trebuie să-mi fac

remușcări pentiru cei cincisprezecc mii de franci ai spaniolului, care mi se cuvin cu vîrf și-ndesat?

– Nici vorbă. Dar n-ați încercat să stați de vorbă cu Rosalie? am întrebat-o.

– O, ba da, domnule. Dar zadarnic! Fata asta e tăcută ca mormîntul. Știe ea ceva, dar nu-i chip să afli.

După ce am mai stat așa de vorbă o bucată de vreme, gazda mea m-a lăsat singur, pradă unor gînduri nestatornice și tenebroase, unei curiozități romanțioase, unei groaze religioase destul de asemănătoare cu sentimentul profund care ne cuprinde cînd intrăm noaptea într-o biserică sumbră în care nu se zărește decît o slabă licărire de lumină pe sub bolțile înalte; o siluetă vagă se strecoară, se aude un foșnet de rochie sau de sutană... ne trec fiori. Curtea de la Grande-Bretèche – cu bălăriile ei, cu ferestrele înțepenite, cu ferecăturile ruginite, cu ușile blocate, apartamentele pustii – apăru dintr-o dată, în chip fantastic, dinainte-mi. Am încercat să răzlesc cu mintea în această misterioasă locuință, să dau de firul acestei istorii grave, al dramei care a ucis trei oameni, în ochii mei, Rosalie devenise ființa cea mai interesantă din Vendôme. Cercetînd-o, am descoperit la ea semnele unei gîndiri intime – și aceasta, în ciuda unei sănătăți înfloritoare, care se putea citi pe obraji ei rotunjori. Era capabilă de remușcări și de speranță; atitudinea ei ascundea o taină, ca aceea a bigotelor care fac exces de rugăciuni sau aceea a pruncuigașei căreia mereu i se pare că aude ultimul țipăt al copilașului ei. Ținuta îi era totuși naivă și grosolană, zîmbetul nerod nu era de loc criminal și – judecînd-o după basmaua mare, cu carouri roșii și albastre, care-i acoperea pieptul viguros, îndesat într-o rochie cu dungi albe și violete – ați fi putut jura că-i nevinovată.

„Nu, mi-am zis, nu plec din Vendôme pînă nu aflu toată istoria casei de la Grande-Bretèche. Ca să-mi ating scopul,

mă voi împrieteni cu Rosalie – dacă va fi necesar.”

– Rosalie! am chemat-o într-o seară.

– Da, domnule.

– Ești măritată?

Fata a tresărit ușor.

– O, s-or găsi destui bărbați, când mi-o veni pofta să mă nenorocesc! răspunse ea rîzînd.

Apoi și-a revenit repede din emoția interioară – căci toate femeile, de la doamnele din înalta societate pînă la slujnicele de pe la hanuri, toate, au un sînge-rece care le caracterizează.

– Ești destul de tînără și de nurlie ca să te placă bărbații! Dar ia spune-mi, Rosalie, de ce te-ai băgat slujnică la han după ce-ai plecat de la doamna De Merret? Doamna contesă nu ți-a lăsat nici o rentă?

– O, ba da! Dar să știți, domnule, că locul meu e cel mai bun din tot tîrgul.

Iată un răspuns din categoria celor pe care magistrații și avocații le numesc *dilatorii*. În povestea asta romanească, îmi părea că Rosalie este piesa din mijlocul tablei de șah: era în chiar centrul interesului și al adevărului, nodul însuși al chestiunii. Nu era pentru mine o oarecare încercare de a cuceri pe cineva; fata asta era deznodămîntul unui roman; iată de ce din clipa aceea Rosalie a devenii preocuparea mea predilectă. Tot studiînd-o, am descoperit la ea ceea ce de obicei descoperim la toate femeile care ne preocupă: o mulțime de calități. Era curată, îngrijită; curînd, am găsit că are acel farmec pe care dorința noastră îl atribuie femeilor, oricare ar fi condiția lor. Vreo două săptămîni după vizita notarului, într-o noapte – sau, mai bine zis, într-o dimineată, căci era în zori – i-am spus Rosaliei:

– Povestește-mi tot ce știi despre doamna De Merret.

– Vai, nu-mi cereți asta, domnule Horace!

Chipul frumos i se întunecă, bujorii aprinși și vii din

obraji pĂlirĂ, iar privirea-i pierdu acea strĂlucire umedĂ și nevinovată.

– Fie, reluĂ ea, fiindcĂ Ămi cereți, fie, am sĂ vĂ spun, dar sĂ pĂstrați bine secretul!

– Bine, draga mea, am sĂ-ți pĂstrez, toate secretele cu o probitate de hoț – care-i cea mai loialĂ dintre toate.

– DacĂ n-a veți nimic ĂmpotrivĂ, Ămi spuse ca, aș prefera probitatea dumneavoastrĂ.

ZicĂnd acestea, și-a aranjat șalul și și-a dres glasul; cĂci pentru a istorisi ceva e necesarĂ, fĂrĂ ĂndoialĂ, o atmosferĂ de Ăncredere și de siguranțĂ. Cele mai bune istorisiri se fac la un anumit ceas al zilei. Nimeni nu istorisește stĂnd Ăn picioare sau nemĂncat. Dar dacĂ mi-ați cere sĂ vĂ redau Ăntocmai vorbirea ĂmprĂștiatĂ a Rosaliei, apoi mi-ar trebui o carte ĂntreagĂ. TinĂnd ĂnsĂ seama cĂ ĂntĂmplĂrile pe care Rosalie mi le-a povestit Ăntr-un mod atĂt de nedeslușit se situeazĂ Ăntre flecĂreala notarului și aceea a doamnei Lepas – precum termenii medii ai unei proporții aritmetice Ăntre cele douĂ extreme – pot sĂ vi le redau Ăn puține cuvinte. Deci, pe scurt:

Camera pe care doamna De Merret o ocupa la Bretèche era situată la parter. Ăn peretele camerei se afla un cabinet, adinc de vreo patru picioare, care-i servea drept garderob. Cu trei luni Ănainte de seara despre care o sĂ vĂ vorbesc ĂndatĂ, se vede cĂ doamna De Merret s-a simțit atĂt de indispusĂ, Ănc  t soșul ei a lĂsat-o singurĂ și s-a mutat Ăntr-o altĂ odaie, la calul Ăntii. Printr-o ĂntĂmplare neprevĂzutĂ, Ăn seara de care v-am amintit domnul conte a Ănt  rziat douĂ ore mai mult decât de obicei la clubul unde se ducea sĂ citeascĂ ziarele și sĂ discute politicĂ cu oamenii din t  rg. Soșia lui îl credea acasĂ, culcat, dormind. Dar invadarea Franței dĂduse loc unei discuții foarte Ănsuflețite; partida de biliard devenise pasionantĂ, domnul conte pierduse patruzeci de franci – o sumĂ enormĂ la Vend  me, unde lumea e str  ngĂtoare și unde moravurile

sînt încorsetate de o modestie vrednică de toată lauda, care, poate, este la originea unei fericiri adevărate, de care nici un parizian nu are habar.

De o bucată de vreme, domnul De Merret se mulțumea s-o întrebe pe Rosalie dacă soția lui se culcase; la răspunsul întotdeauna afirmativ al fetei, se urca îndată în camera lui, cu acea naivitate făcută din obișnuiță și încredere. În seara aceea însă, întorcîndu-se acasă, avu ideea să treacă pe la doamna De Merret ca să-i povestească neplăcerea care i se întîmplase și, poate, ca să se mai mîngîie. La cină, o găsisse pe doamna De Merret gătită cu multă cochetărie; mai tîrziu, întorcîndu-se de la club, își zise că soția lui se simte bine cu sănătatea, că în vremea convalescenței s-a făcut mai frumoasă: își clădea seama de asta așa cum își dau soții seama de toate: cam prea tîrziu. În loc s-o cheme pe Rosalie – care în clipa aceea era în bucătărie, unde căska gura la jocul de cărți al bucătăresei și vizitiului – domnul De Merret s-a îndreptat spre odaia soției sale, la lumina unei lămpi de mînă pe care a lăsat-o apoi pe prima treaptă a scării. Pasul lui, ușor recunoscut, răsuna pe sub bolțile coridorului. În clipa cînd gentilomul răsucea cheia ca să intre în odaia soției sale, i se păru că aude închizîndu-se ușa cabinetului de care v-am amintit; cînd a pășit însă în cameră, doamna De Merret era singură, în picioare lângă șemineu. În naivitatea lui, soțul și-a zis că Rosalie a intrat în cabinet; totuși, o năzăreală – care i-a răsunit în urechi ca un clopot – l-a făcut bănuitor și-a privit soția și în ochii ei a întîlnit ceva tulbure și sălbatic.

– Vii tîrziu acasă, spuse ea.

Vocea ei – de obicei atît de pură și de amabilă – îi păru ușor alterată. Domnul De Merret nu răspunse însă nimic, căci în chiar clipa aceea intră Rosalie. Părea că trăsnetul căzuse lângă el. Începu a măsura odaia în lung și-n lat, cu pași uniformi și cu brațele la piept.

– Ai avut vreo neplăcere sau ești bolnav? îl întreabă timid soția, în vreme ce Rosalie o dezbrăca.

Contele tăcu.

– Lasă-ne singuri, spuse doamna De Merret cameristei sale, o să-mi pun singură papiotele.

Pe chipul soțului citise o nenorocire – și voise să rămână singură cu el. După ce Rosalie a plecat sau, mai bine zis, după ce i s-a părut că a plecat – căci ea a mai zăbovit câteva clipe pe coridor – domnul De Merret se postă drept în fața soției și-i spuse cu răceală:

– Doamnă, în cabinetul dumneavoastră este cineva!

Contesa și-a privit soțul cu un aer calm și a răspuns simplu:

– Nu, domnule.

Acest „nu” l-a mîhnit pe domnul De Merret, care nu credea; și cu toate astea, nicidecum soția lui nu-i păruse mai pură și mai cu frica lui Dumnezeu decît în clipa aceea. Contele s-a ridicat și a dat să se apropie de cabinet pentru a-l deschide; doamna De Merret a pus mîna pe brațul lui, l-a oprit și, privindu-l cu un aer melancolic, i-a spus, cu un glas straniu de emoționat:

– Dacă nu vei găsi pe nimeni, să știi că totul s-a sfîrșit între noi!

Ținuta, plină de o demnitate de necrezut, a soției sale, l-a făcu pe gentilom să simtă un respect adînc pentru dînsa și îi inspiră una dintre acele hotărîri cărora nu le lipsește decît scena unui vast teatru pentru a deveni nemuritoare.

– Nu, Josephine, spuse el, n-am să deschid. Oricum, ne vom despărți pentru totdeauna. Ascultă, știu ce suflet curat ai, știu că trăiești ca o sfință, sînt sigur că nu-ți vei încărca sufletul cu un păcat de moarte.

La vorbele astea, doamna De Merret se uită la soțul ei cu o privire rătăcită.

– Ia crucifixul în mină, adăugă bărbatul. Jură-mi în fața lui Dumnezeu că acolo nu-i nimeni – și te voi crede, și nu

voi deschide niciodată ușa aceea.

Doamna De Merret luă crucifixul de la gît și rosti:

– Jur.

– Mai tare, spuse soțul, și repetă după mine: Jur în fața lui Dumnezeu că în cabinet nu-i nimeni.

Fără a se tulbura, contesa repetă fraza.

– Bine, zise cu răceală domnul De Merret. Iar după o clipă de tăcere: Dar ce lucru frumos ai – și nici nu l-am văzut pînă acum, zise, cercetînd crucifixul de abanos cu incrustații de argint și foarte artistic sculptat.

– L-am găsit la Duvivier, care-l cumpăraseră de la un preot spaniol acum un an, cînd a trecut pe la noi grupul acela de prizonieri.

– A! spuse domnul De Merret înapoiindu-i crucifixul – și sună. Într-o clipă, Rosalie fu în cameră. Domnul De Merret se apropie repede de ea, o luă cu sine în dreptul ferestrei care dădea spre grădină și-i spuse în șoaptă:

– Știu că Gorenflot vrea să te ia și că numai din pricina sărăciei nu vă puteți cununa, iar tu i-ai spus că nu-i vei fi soție dacă nu se face meșter-zidar... Ascultă: dă fuga după el și spune-i să vină îndată la mine, cu mistria și celelalte scule. Ai grijă să nu-l trezești din somn decît pe dînsul; o să fiți mai bogați decît gîndiți. Nu cumva să-ți scape vreo vorbă, că e vai de tine...

Își încruntă sprîncenele. Rosalie dădu să plece. dar contele o reținu:

– Ține cheia mea, spuse. Jean! strigă el apoi pe coridor, cu o voce tunătoare. Jean – care era vizitiul și, în același timp, omul lui de încredere – lăsă jocul de cărți și se înfățișă.

– Duceți-vă toți la culcare, îi spuse stăpînul făcîndu-i semn să se apropie; apoi adăugă în șoaptă: După ce vor adormi cu toții, auzi? după ce vor adormi, să te cobori la mine.

Domnul De Merret, care dăduse aceste porunci fără a-și

slăbi din ochi soția, se întoarse acum liniștit lângă dînsa, lângă cămin și începu a-i povesti peripețiile partidei de biliard și discuțiile de la club. Cînd Rosalie se întoarse, îi găsi pe domnul și pe doamna De Merret vorbind foarte prietenește.

– Domnule, a venit Gorenflot, spuse încet Rosalie.

– Să intre! răspunse tare nobilul din Picardia.

Văzîndu-l pe zidar, doamna De Merret păli ușor.

– Gorenflot, zise bărbatul, în remiză sînt niște cărămizi: ia mai multe, să-ți ajungă să zidești ușa acestui cabinet, apoi să tencuiești peretele. Pe urmă, făcînd semn lucrătorului și Rosaliei să se apropie, spuse în șoaptă: Ascultă, Gorenflot. Astă-noapte vei dormi aici. Dar mîine dimineată vei primi un pașaport ca să pleci într-o țară străină, într-o localitate pe care am să ți-o indic eu. Pentru călătoria asta, îți voi da șase mii de franci. Vei locui zece ani în orașul acela; dacă n-o să-ți placă acolo, te vei putea strămuta în alt oraș, dar în aceeași țară. Vei trece prin Paris, unde mă vei aștepta. Acolo îți voi asigura prin contract alți șase mii de franci, care-ți vor fi plătiți la întoarcere – dacă vei îndeplini condițiile învoielii noastre. Pentru prețul ăsta, va trebui să nu sufli nimănui vreo vorbă despre ceea ce vei face aici în noaptea asta. Iar ție, Rosalie, îți dăruiesc zece mii de franci – care însă nu ți se vor înmîna decît în ziua cînd te vei cununa și cu condiția să te căsătorești cu Gorenflot: dar ca să va puteți căsători, trebuie să tăceți. Dacă nu, adio zestre.

– Rosalie, spuse doamna De Merret, vino să mă piepteni.

Bărbatul se plimba liniștit, în lung și în larg, fără a pierde din ochi ușa, pe zidar și pe contesă, dar în același timp fără a arăta vreo neîncredere jignitoare. Lucrînd, Gorenflot fu nevoit să facă zgomot. Doamna De Merret se folosi de clipa cînd lucrătorul descărca un braț de cărămizi și cînd soțul ei se afla la capătul opus al odăii, pentru a-i șopti Rosaliei:

– Dragă copilă, îți lac o rentă de o mie de franci dacă-i poți spune lui Gorenflot să lase o crăpătură în partea de jos. Apoi îi porunci tare, cu sînge rece: Dă-i o mînă de ajutor!

Cît timp Gorenflot lucră la zidirea intrării, domnul și doamna De Merret rămaseră tăcuți. Bărbatul își făcuse socoteala că, tăcînd, își va opri soția să arunce vorbe cu subînțelesuri, în vreme ce doamna De Merret tăcea din prudență sau din mîndrie. Cînd peretele se înălțase pînă la jumătate, vicleanul zidar folosi clipa cînd gentilomul sta cu spatele la el ca să dea cu ciocanul într-unul dintre cele două geamuri ale ușii. Din gestul acesta, doamna De Merret înțelese că Rosalie îi vorbise lui Gorenflot. Tustrei văzură atunci un bărbat cu fața posomorită, arămie, cu părul negru, cu privirea înflăcărată. Pînă să se întoarcă soțul ei, biata contesă avu vreme să facă necunoscutului un semn cu capul – și acesta înțelese că semnul voia să spună: „Nu-ți pierde nădejdea!” Pe la ceasurile patru, cînd se crăpa de ziuă, căci era în luna lui septembrie, zidăria fu gata. Zidarul rămase în paza lui Jean, iar domnul Merret se culcă în camera soției sale.

A doua zi, trezindu-se din somn, spuse nepăsător;

– Tiii, drace! Trebuie să mă duc la primărie pentru pașaport! își puse pălăria, făcu trei pași spre ieșire, se întoarse, luă crucifixul. Soția lui tresaltă de fericire. „Se duce la Duvivier”, își zise.

Îndată ce contele ieși, doamna De Merret o sună pe Rosalie: apoi strigă, cu un glas teribil:

– Sculele! Sculele! Să ne punem pe treabă! M-am uitat ieri cum lucra Gorenllot, avem timp să facem o răsuflătoare și apoi s-o astupăm.

Cât ai bate din palme, Rosalie îi aduse stăpînei sale un fel de baros, cu care aceasta începu – cu o însuflețire de neînchipuit – să dărime zidul. Dar abia apucase să scoală cîteva cărămizi cînd, ridicînd barosul ca să izbească mai

cu putere, îl zări îndărătul ei pe domnul De Merret și leșină.

– Culc-o pe doamna în pat, spuse cu răceală gentilomul.

Prevăzînd ceea ce avea să se întîmple în timpul lipsei sale, întinsese o cursă contesei; pur și simplu scrisese primarului și trimisese după Duvivier. Giuvaergiul sosi tocmai cînd se terminase cu dezordinea din apartament.

– Duvivier, îl întrebă contele, ai cumpărat cumva niște crucifixe de la spaniolii care au trecut pe la noi?

– Nu, domnule.

– Bine, îți mulțumesc, spuse, schimbînd cu soția sa o privire de tigru. Jean, adăugă el către omul său de încredere, îmi vei servi masa în camera doamnei De Merret; doamna e suferindă și voi rămîne la ea pînă se va face bine.

Nemilosul gentilom rămase douăzeci de zile cu soția sa. În primele clipe, cînd se auzea vreun zgomot din cabinetul zidit și cînd Josephine voia să-l implore pentru necunoscutul care trăgea să moară, el îi răspundea fără a-i îngădui să scoată măcar un cuvînt:

– Ai jurat pe cruce că acolo nu-i nimeni.

În românește de C. MARCUSON

GUILLAUME APOLLNAIRE

DISPARIȚIA LUI HONORÉ SUBRAC

În ciuda unor cercetări deosebit de minuțioase, poliția nu a izbutit să elucideze misterul dispariției lui Honoré Subrac.

Subrac mi-era prieten și – întrucît cunoșteam adevărul asupra cazului său – m-am simțit dator să informez autoritățile. După ce m-a audiat, judecătorul care mi-a luat declarația a abordat un ton de o politețe atît de speriată, încît mi-am dat îndată scama că mă credea nebun – și i-am spus aceasta. Omul a devenit și mai politicos; apoi, ridicându-se, m-a împins binișor spre ușă. L-am văzut pe grefierul său, în picioare, cu pumnii strînși, gata să sară asupra-mi dacă aș fi făcut pe furiosul.

N-am insistat. Ce-i drept, cazul lui Honoré Subrac e atît de straniu încît adevărul pare de necrezut. Lumea știa din ziare că Subrac era privit ca un original. Vară și iarnă umbla îmbrăcat cu un amplu halat și încălțat cu papuci. Era putred de bogat și – fiindcă mă miram de ținuta lui – într-o zi l-am întrebat de ce umblă așa.

– Spre a putea, la nevoie, să mă dezbrac cât mai repede, mi-a răspuns. De altfel, te obișnuiești repede să umbli îmbrăcat mai sumar. Omul se poate ușor lipsi de rufărie, de ciorapi și de pălărie. Eu, unul, trăiesc așa de la vîrsta de douăzeci și cinci de ani și n-am fost niciodată bolnav.

Răspunsul ăsta, în loc să mă lămurească, mi-a stîrnit și mai mult curiozitatea.

De ce oare, mă întrebam, o fi avînd nevoie Honoré Subrac să se dezbrace atît de repede? Şi mă pierdeam în supoziţii...

Într-o noapte, pe cînd mă întorceam spre casă – să tot fi fost pe la ora unu sau unu şi un sfert – aud un glas care-mi rosteşte în şoaptă numele. Mi se păruse că glasul venea dintr-un perete pe lîngă care trecusem. Neplăcut surprins, m-am oprit.

– Nu mai e nimeni pe stradă? auzii din nou glasul. Sînt eu, Honoré Subrac.

– Dar unde eşti? am strigat privind în jur, fără a-mi putea însă da seama unde se ascundea prietenul meu.

Am descoperii numai faimosul lui halal, care zăcea pe trotuar, alături de nu mai puţin faimoşii papuci.

„Iată, mi-am zis, o împrejurare care l-a silit pe Honoré Subrac să se dezbrace într-o clipită. În sfîrşit, mi se va dezvălui o interesantă taină.”

Apoi am spus lare:

– Strada e pustie, dragă prietene, poţi să te arăţi.

Brusc, Honoré Subrac a apărut, ivindu-se parcă din peretele lîngă care stătuse şi unde nu-l observasem. Era gol-puşcă şi primul său gest a fost să-şi ridice de jos halatul, pe care l-a îmbrăcat cît a putut de repede. Apoi s-a încălţat şi, cu hotărîre în glas, a început a-mi vorbi în timp ce mă însoţea spre casă.

– Te mirai, mi-a spus, dar acum înţelegi de ce mă îmbrac într-un mod atît de bizar. Şi cu toate astea, n-ai înţeles cum am putut să mă sustrag cu totul privirilor tale. Simplu ca bună-ziua. E vorba de un fenomen de mimetism... Natura e o mamă bună. Copiilor săi pe care-i ameninţă vreo primejdie şi care-s prea slabi pentru a se apăra, ea le-a acordat darul de a se confunda cu ceea ce-i înconjoară... Dar toate astea le ştii. Ştii că fluturii seamănă cu florile, că unele insecte sînt aidoma frunzelor, că un cameleon poate lua culoarea care-l camuflează cel

mai bine, că iepurele polar e alb ca ținuturile glaciale pe care – fricos cum e, ca și cel de pe la noi – le colindă aproape invizibil.

Astfel, aceste vietăți slabe reușesc să scape de dușmanii lor printr-o ingeniozitate instinctivă care le modifică aspectul. Tot așa și eu. Urmărit fără încetare de un dușman, eu, care sînt fricos și incapabil să mă apăr luptînd, sînt ca și făpturile de care ți-am vorbit: după cum mi-e voia și de teamă, mă fac una cu mediul înconjurător.

Sînt mulți ani de cînd mi-am exercitat pentru prima oară această însușire instinctivă. Aveam pe-atunci douăzeci și cinci de ani și, în general, femeile găseau că sînt bine făcut și pe placul lor. Una dintre ele – care era măritată – s-a arătat atît de prietenoasă cu mine, încît nu m-am priceput să-i rezist. Fatală legătură!... Într-o noapte eram la ea. Bărbatu-său îi spusese că pleacă din oraș pentru cîteva zile. Stam amîndoi în pielea goală ca niște divinități, cînd, brusc, ușa se dădu de perete și în prag apăru soțul, cu un revolver în mînă. Spaima mea a fost de nedescris: laș cum eram – și cum sînt și astăzi – aveam o singură dorință: să intru în pămînt. Lipindu-mă de perete, am încercat să mă fac una cu el. Și imediat dorința mi se îndeplini. Am luat culoarea tapetului, iar membrele mele se întinseră voluntar într-un chip de necrezut și se topiră astfel încît mi se păruse că aș fi una cu peretele și că nimeni nu mă mai poate vedea. Așa și era. Soțul mă căuta din ochi ca să mă omoare. Mă văzuse și știa că nu pot fugi. Înnebunise de furie și, vărsîndu-și focul pe nevastă-sa. A ucis-o cu sălbăticie trăgîndu-i șase gloanțe în cap. Apoi a plecat, plîngînd de deznădejde. După aceea, instinctiv, corpul meu și-a reluat forma normală și culoarea obișnuită. M-am îmbrăcat și am reușit să plec înainte de a veni cineva... De-atunci mă bucur de această fericită însușire, un fel de mimetism. Soțul care n-a putut să mă ucidă și-a consacrat întreaga existență acestui scop.

De, multă vreme mă urmărește prin diferite țări – și credeam că, stabilindu-mă la Paris, îmi va pierde urma. Dar mai adineauri, câteva minute înainte de a te întâlni pe tine, l-am zărit pe el. De frică, îmi clănțăneau dinții în gură. Abia am avut vreme să mă dezbrac și să mă lipesc de perete. Omul a trecut pe lângă mine, uitându-se cam mirat la halatul și la papucii pe care-i lăsasem pe trotuar. Înțelegi deci că am motive să umblu îmbrăcat cât mai sumar. Calitățile mele mimetice nu mi-ar folosi la nimic dacă aș umbla îmbrăcat ca toată lumea. Căci n-aș putea să mă dezbrac destul de repede ca să scap de călăul meu, iar lucrul cel mai important e să fiu gol; altminteri, îmbrăcăminte, lipită de vreun perete, ar face inutilă dispariția mea defensivă.

L-am felicitat pe Honoré Subrac pentru această însușire de care acum mă convinsesem și pe care i-o invidiam...

În zilele următoare m-am gândit tot timpul la întâmplarea asta și uneori mă surprindeam, cu diferite prilejuri, încercînd să-mi încordez voința ca să-mi modific forma și culoarea. Am încercat să mă preschimb în autobuz, în Turnul Eiffel, în academician, în cîștigător la loterie. Strădaniile melc s-au dovedit zadarnice. Nu izbuteam, și pace! Voința mea nu era destul el e puternică – și apoi, îmi lipsea acea sfîntă frică, acel pericol formidabil care trezise instinctele lui Honoré Subrac...

Cîtăva vreme nu-l mai întîlnisem pe Honoré , cînd, într-o bună zi, vine la mine înnebunit:

– Omul acela, dușmanul meu de moarte, mă pîndește pretutindeni. De trei ori i-am scăpat din mînă grație însușirii mele, dar acum mi-e frica, mi-e frică, dragă prietene.

Am observat că slăbise, dar m-am ferit să i-o spun.

– Nu-ți rămîne de făcut decît un singur lucru, i-am declarat. Ca să scapi de un dușman atît de necruțător, pleacă! Ascunde-te undeva, la țară. Încredințează-mi mie

afacerile tale și du-te la gara cea mai apropiată.

Honoré mi-a strâns mîna, spunîndu-mi:

– Vino și tu cu mine, te conjur, mi-e teamă!

Pe stradă mergeam în tăcere, dar Honoré Subrac întorcea mereu capul, cu un aer neliniștit. Deodată, scoase un strigăt și o luă la fugă, aruncîndu-și halatul și papucii. Am văzut, în spatele nostru, un bărbat care se apropia în fugă. Am încercat să-i ațin calea, dar mi-a scăpat. În mînă ținea un revolver, îndreptat spre Honoré Subrac, care ajunsese în dreptul zidului unei cazărmi și dispăruse ca o nălucă.

Omul cu revolver se opri uluit, scoase un strigăt de ciudă și, ca pentru a se răzbuna împotriva zidului care părea că-i smulsese prada, își descărcă revolverul în direcția în care Honoré Subrac dispăruse. Apoi se depărtă în fugă...

Lumea se adunase, apărură și cîțiva sergenți ca s-o împrăștie. Atunci, mi-am strigat prietenul. Dar nu mi-a răspuns.

Am pipăit zidul. Era căldicel încă și am observat că, dintre cele șase gloanțe de revolver, trei loviseră în dreptul unei inimi de om, în timp ce celelalte zgîriaseră tencuiala mai sus, în locul unde mi se părea că deslușesc vag, vag de tot, trăsăturile unui chip omenesc.

În românește de G. MARCUSON

SEICHO MATSUMOTO

ACCIDENTUL

I

Notă din ziarul R. Din 2 septembrie:

Accidentat pe Kashima.

Domnul Hideo Iwase (28 de ani) funcționar la sucursala băncii A. Din Marunouchi a întreprins la 30 august, împreună cu doi prieteni, o excursie pe vârful Kashima din Alpii de nord japonezi. El s-a rătăcit din cauza ploii și a ceții și, doborât de epuizare și frig, a decedat în seara zilei de 31 august, într-o pădure aproape de Muntele Vacii la vest de Vârful de Nord. Prietenul său a alergat la Cabana Rece pentru a aduce ajutoare. Membrii Clubului Alpin al Universității M. care înnoptau la stână au pornit în zorii zilei de 1 septembrie pentru a-l salva pe accidentat, dar au ajuns prea târziu.

II

După accident, Goichi Urahashi, prietenul lui Hideo Iwase, a scris un articol în numărul din noiembrie al revistei clubului „Munții”.

Goichi Urahashi, în vîrstă de douăzeci și cinci de ani, lucra împreună cu Hideo Iwase la aceeași bancă. Masatoshi Eda, al cărui nume este menționat în articol, are treizeci și doi de ani și este locțiitorul șefului

sucursalei. Acești trei bărbați au întreprins la 30 august excursia pe vârful Kasliima.

Am pierdut un prieten pe vârful Kashima (de Hoichi Urahashi)

1

La sfârșitul lunii iulie, domnul Masatoshi Eda m-a invitat să facem o excursie pe vârful Kashima. Domnul Eda făcea parte din Clubul Alpiștilor încă din universitate. El cunoștea toate vîrfurile importante ale Alpilor japonezi și făcuse excursii pînă în îndepărtatul Hokkaido și pînă la Yakudjima. Era cel mai bun alpinist dintre noi și toată lumea participa cu plăcere la excursiile conduse de dînsul. Aveam puțină experiență în alpinism, eram începător și fusesem o singură dată la Cabana Karazavu pe Modaka și o singură dată pe Fudji. Iwase avea mai multă experiență. Urcase de trei ori pe Hodaka și cîteodată pe Yatsugatake și pe Kaikomagate. Am acceptat invitația domnului Eda, deoarece îmi spuneam că ar putea fi o excursie interesantă. Cum tocmai intenționam să-mi încep concediul și nu plănuisem nimic deosebit, propunerea a sosit la timp. Ne-am sfătuit în cîteva rînduri cu privire la pregătirile necesare. La terminarea serviciului mergeam adesea într-o ceainărie, iar duminica vizitam, împreună cu Iwase pe domnul Eda la locuința sa.

– Iwasc crede că Hodaka n-ar mai prezenta interes pentru el. Ar dori mai curînd să meargă de la Kashima pînă dincolo, la Gorvu. Excursia este mai frumoasă decît cea de pe veșnic supraaglomeratul Hodaka.

Din vorbelc acestea ale domnului Eda am înțeles că Iwase propusese Kashima. Soarta omului e de nepătruns.

Resursele fizice ale lui Iwase erau mult mai mari decît ale mele. Fața lui rotundă părea întotdeauna sănătoasă și

proaspătă. Domeniile noastre de activitate erau cu totul deosebite, așa că nu ne cunoșteam decît superficial. Datorită pregătirilor pentru excursia în munți ne-am cunoscut mai de aproape. Iwase era celibatar ca și mine și poseda o locuință proprie. Era o fire sinceră. Poate că uneori îi plăcea să bea. Se bucura foarte mult de ascensiunea pe vîrful Kashima.

Deoarece aveam concediu, am plănuit de la început o excursie de trei zile cu două înnoptări. De fapt, urma să aibă loc la mijlocul lui august, dar domnul Eda avea îndatoriri urgente și așa ne-am înțeles în cele din urmă asupra datei de 30 august. Conducătorul era bineînțeles domnul Eda, deoarece avea cea mai mare experiență. Fiind lipsit de orice experiență în privința ascensiunilor, ajutorul lui mi-a fost prețios încă din faza pregătirilor. Chiar Iwase avea mai multă experiență decît mine, era sigur de el și foarte întreprinzător. Azi, cînd mă gîndesc la cele întîmplate, sș spune că aceste însușiri au fost în oarecare măsură cauza nenorocirii lui. Ar suna poate ca o lipsă de pietate, dar oricît de experimentat ar fi un alpinist, trebuie să fie întotdeauna modest ca un începător. Domnul Eda știa acest lucru și de aceea se străduia să tempereze spiritul întreprinzător al lui Iwase. Dar omul este slab și inconsecvent și așa s-a ajuns, în cele din urmă, la această tragedie. Soarta lui Iwase era inevitabilă și nimeni nu poartă vreo răspundere.

Ultima consultare a avut loc la locuința domnului Eda. Iwase locuia în apropiere și vizita probabil deseori familia Eda. Soția lui Eda îi spuse într-o zi în glumă:

– Domnule Iwase, sînteți prea încrezut. Asta ar putea să vă fie fatal pe munte.

Prorocirea s-a împlinit. Iwase nu s-a simțit cîtuși de puțin ofensat de accastă glumă, a acceptat-o. Iar domnul Eda și cu mine am făcut haz pe seama ei.

Am stabilit atunci definitiv următorul program:

28 august: ora 22,45 plecarea din gara Shindjuku.

30 august: sosirea la Omachi, cu autobuzul pînă la platoul Otami. Platoul Otami – Lacul Rece – Djii. Înnoptarea la Cabana Rece.

31 august: Cabana Rece – Kashima – Șaua Yatsumin – Vîrful Goryu.

1 septembrie: Cabana Goryu – Cabana Tomi – Kamishiro. 22,39 Plecarea de la Matsumoto.

2 septembrie: ora 4,45 Sosirea la Shindjuku.

Era o excursie foarte normală. Domnul Eda, foarte grijuEu, reținu pentru noi locuri de dormit la vagonul de clasa ja treia, avînd în vedere că Ja trenurile personale clasa a treia este întotdeauna supraaglomerată. Ne temeam să nu ajungem obosiți și nedormiți în caz că nu vom găsi locuri obișnuite.

Iwase era împotriva vagonului de dormit, considera asta drept ceva inutil, dar din considerație față de mine acceptă în cele din urmă.

În sfîrșit a sosit seara de 29 august și ne-am întîlnit în gara Shindjuku. În tren am golit o sticlută de whisky. Domnul Eda ocupase patul de jos. Iwase dormea în cel de deasupra, iar locul meu era cu trei compartimente mai departe. Iwase glumea și povestea fără întrerupere. Nu sînt obișnuit să beau mult și de aceea am adormit imediat. Dar puțin mai tîrziti a trebuit să mă scol din nou. În drum spre toaletă, am zărit îndărătul ușii, la capătul vagonului, o umbră. Nu era Iwase? Am deschis ușa și am văzut că într-adevăr Iwase se afla la locul de trecere spre clasa a doua și privea îngîndurat pe fereastră. Țigaretă lui puncta întunericul.

– Încă nu te-ai culcat?

Se întoarse repede și răspunse abătut:

– Hm. Whisky-ul mi s-a cam urcat la cap. Aș vrea să

respir puțin aer curat.

Privi din nou afară. Era o noapte întunecoasă și contururile negre ale munților se profilau pe cerul înstelat. Deoarece eram obosit, n-am continuat conversația, ci m-am dus să mă culc din nou. Compartimentul în care dormea domnul Eda era închis cu o perdea și dinăuntru se auzea sforăit. M-am uitat la ceas – unu trecute.

Cînd, spre dimineață, am deschis ochii, domnul Eda se sculase și se îmbrăca. Următoarea stație era Matsumoto și m-am grăbit să mă spăl și să mă îmbrac. Iwase se sculase și el; fuma. Mi s-a părut cam nedormit.

Tramvaiele din Matsumoto erau ticsite de alpiniști și rucsacuri. Pînă la Omachi a trebuit să stăm în picioare dar, în comparație cu cei care petrecuseră toată noaptea șezînd înghemuți în clasa a treia, noi călătoriserăm foarte comod.

Acum, dis-de-dimincață, în gara Omachi numai alpiniști – printre care și multe femei – așteptau autobuzul. În orașul așezat într-o vale închisă, am și început să simțim aerul rece de toamnă. În autobuz a trebuit să stăm din nou în picioare aproape o oră. Era sîmbătă și de aceea călătorea atît de multă lume, cu toate că de fapt sezonul se cam sfîrșise. Curînd, lăsărăm în urma noastră grădinile de meri și de duzi; autobuzul începea să urce pe coasta muntelui. Soarele se înălțase către răsărit și razele lui se reflectau pe zăpada piscurilor în depărtate. Vremea era frumoasă, șoseaua se îngusta și urca din ce în ce mai abrupt. Ultima așezare prin care am trecut a fost satul Kashima, iar de aici înainte începeau pădurile.

Pe platoul Otami părăsirăm ultimul mijloc de transport pe care îl folosisem în drumul început seara trecută. Autobuzul se golea încetul cu încetul și călătorii se desmorțeau în aerul proaspăt de afară. Pe albia uscată și plină de pietre a unui pîrîu se afla o mică tabără izolată. Cei din corturi ne-au cercetat îndelung și nu fără

curiozitate.

Cam jumătate dintre călătorii veniți cu autobuzul se așezară pe pietre și începură să mănînce. Cealaltă jumătate se pregăti imediat pentru ascensiune.

– Mîncăm și noi? întrebă domnul Eda.

– Desigur, am aprobat eu și Iwase dădu afirmativ din cap.

Domnul Eda scoase din rucsac plăcintele cu orez pe care le cumpărase în ajun la gara din Shindjuku. Mi-era foame și am mîncat cu poftă.

– Ai dormit bine? mă întrebă domnul Eda. Am răspuns că am dormit chiar adînc. Iwase tocmai încălzea o cană cu apă; el nu scoase nici un cuvînt.

Ne-am odihnit vreo patruzeci de minute și văzând că treptat-treptat ceilalți turiști porneau cu toții la drum, ne-am săltat și noi rucsacurile în spate. Cînd am simțit cele optsprezece kilograme, mi-am dat seama că de-abia acum începe excursia. Domnul Eda mergea în frunte prin albia uscată a pîrîului, eu îl urmam, iar ultimul venea Iwase. Aceași ordine am păstrat-o pînă la sfîrșit. Am trecut pe lîngă un mic stăvilar, după care drumul continua între pîriu și pădure, fără să urce prea pieptiș. Poate că și din pricina asta domnul Eda mergea destul de repede.

– Aș vrea să mă odihnesc puțin, veni din spate vocea gîfîită a lui Iwase, iar eu atrăseși atenția domnului Eda.

– Da? întrebă domnul Eda și lepădă rucsacul. Ne aflam în apropierea unui pîriu. Urahashi calcă și el pentru prima dată pe-aici, așa că să facem o mică pauză. Jumătatea distanței pînă la răscrucea Nishimata am și făcut-o. Domnul Eda avea într-adevăr grijă de mine. Alte cîteva grupe ne depășiră și din pădure răsunau cîntece. Iwase sedea pe o stîncă, fuma și se uita în jos spre rîu.

– Am impresia ca Iwase nu se simte prea bine, îi spusei domnului Eda.

– O fi reacția pregătirilor febrile de călătorie. A dormit

bine în tren, de ce nu s-ar afla la datorie? răspunse domnul Eda. Când m-am trezit, în timpul nopții, sforăia în patul de sus. Putem porni?

Domnul Eda dădu semnalul de plecare și Iwase lunecă în tăcere de pe stîncă pe care se așezase. Am trecut din nou prin păduri de fag, de brad, de pin. Pîrîul se-ndepărta de drum și susura în albia sa de sub stîncă. Pe poteca umedă, în afară de noi trei nu se zărea, cît vedeai cu ochii, nici o ființă. În sfîrșit, am ajuns la ieșirea din vale și deasupra noastră în depărtare se vedea bolta cerului.

– Aici ne odihnim. De aici încolo urcușul e mai anevoios, zise domnul Eda.

La răscrucea Nishimata din nou ne-am odihnit patruzeci de minute. În timpul acestui popas nori grăbiți au acoperit, dincolo de Vîrful de Nord, o parte a crestei de est. O ceață ușoară, subțire, plutea, asemenea unui fum de țigară, peste stînci. Cu cît se ridica mai sus soarele, cu atît se micșorau umbrele. Creasta acoperită de zăpadă dintre Vîrful de Nord și de Sud strălucea în toată splendoarea ei.

– Ce vreme frumoasă e azi. Mergem mai departe? întrebă domnul Eda, după ce aruncă o privire către cer. Înainte de plecare am băut apă rece din pîriu.

– Să ne umplem sticlele aici, fiindcă mai sus nu se găsește apă, ne sfătui domnul Eda.

Într-adevăr, pe o stîncă se găsea indicația: „Umpleți-vă aci sticlele.” Apa rece ca ghiața era plăcută și răcoritoare. Iwase bău mai multe pahare la rînd. A băut destul de mult, era evident că-i plăcea apa.

– Acum începe un urcuș mai abrupt, fără priveliște, o porțiune obositoare și neinteresantă. Dar dacă rezistăm și ajungem pe platoul Takachiho ne așteaptă o priveliște măreață, ne explică ghidul nostru.

– Cît facem?

– Trei ore, răspunse domnul Eda și porni din nou, în frunte.

Urcușul de trei ore a fost neînchipuit de greu. Poteca trecea, drept în sus, prin pădure. După numai cinci minute eram scâldați în sudoare. Pădurea era atît de deasă încît nu se putea zări nimic. Înaintam numai puțin câte puțin. Domnul Eda mergea însă cu multă siguranță; se vedea limpede că-i obișnuit de ani de zile cu asemenea excursii. Liniștit și ritmic pune a un picior înaintea celuilalt. Din cînd în cînd privea înapoi, spre mine și Iwase. Curînd am observat că Iwase rămînea tot mai în urmă. Îi vedeam cămașa cafenie mult în urma mea, printre pomi. La început am crezut că vreo plantă i-a captat atenția sau că a găsit fructe de pădure.

– Iwase a obosii, să facem un popas, spuse domnul Eda oprindu-se. Cînd Iwase ne ajunsse din urmă era foarte epuizat. Respira pe gură și transpirația i se prelingea pe bărbie.

– Leapădă-ți rucsacul și odihnește-te pînă mai prinzi ceva puteri. Domnul Eda era foarte îngrijorat din pricina lui.

Iwase aruncă imediat rucsacul și se trînti în iarba. Apoi duse sticla la gură și bău cu nesaț. Ne-am odihnit vreo douăzeci de minute. Domnul Eda nu și-a scos rucsacul de pe umeri; s-a așezat doar puțin, apoi s-a plimbat înapoi și încolo. Am auzit cum croia drum printre pomi. Trei tineri ne-au ajuns din urmă, au ocolit locul nostru de popas și s-au dus mai departe, strigîndu-ne: „Noi o luăm înainte”. Domnul Eda aruncă o privire către Iwase și le răspunse: „Venim și noi, acum!” Iwase dădu din cap, se ridică, își puse rucsacul pe spate. Din nou începu urcușul monoton și obositor. Înconjurați de pădurea deasă, urcam din ce în ce mai sus. O ușoară schimbare putea fi însă ușor observată: brazii deveneau mai rari și în locul lor apăreau pini pitici.

Iwase continua să fie obosit. Mai poposirăm de vreo cinci ori. De fiecare dată își scotea rucsacul, se așeza și își

ștergea transpirația care-i șiroia pe obrazul congestionat. Încă de la a patra oprire băuse toată apa, și domnul Eda îi dădu sticla lui.

De la platoul Takachiho urcușul nu mai era atît de abrupt, ci mult mai plăcut. Și ca o răsplată a eforturilor depuse pînă atunci, o priveliște minunată se deschidea înaintea ochilor noștri. Toate piscurile și toți pereții stîncoși erau scâldați de lumina soarelui și jocul de lumină și umbră le accentua puternic contururile. Treptat, lui Iwase îi reveni buna dispoziție. Am mers pe cărăruia ce trceca pe alocuri peste stînci roșii acoperite de jnepeni. În jos, pe coastă, se vedea centura deasă de păduri traversată de noi cu atîtea eforturi și acum luminată de soare. Uriașa suprafață albastră părea să respire fierbinte și greu.

– Aici este Șaua Rece. În curînd ajungem la cabana, zise domnul Eda și ne privi încurajator. A trebuit să străbatem încă o centură de pădure și deodată am văzut înaintea noastră cabana. Cînd am zărit căsuța luminată de soarele în asfințit, m-a cuprins un sentiment de liniște și siguranța.

Ne-au trebuit șapte ore ca să străbatem drumul de la poalele muntelui pînă la cabană. În apropierea cabanei era un lac mic și murdar. Domnul Eda spuse rîzînd că, după hartă, ar fi Lacul Rece. Mi-l închipuisem mult mai mare, mai adînc și mai curat, așa cum îți imaginezi un lac de munte. Aveam harta regiunii Omachi la scara de 1: 30 000. Abia cuprindea Kashima și Goryu. Cum domnul Eda fusese de părere că nu mai aveam nevoie și de altă hartă, care n-ar fi făcut decît să ne împovăreze, nu o luasem decît pe asta.

La cabană ne primi un bărbat de vreo cincizeci de ani, spătos și lat în umeri. În încăperea mare, pardosită, cei cîțiva vizitatori își lepădaseră bagajele. Bărbatul cel spătos ne spuse că oaspeții aveau să petreacă noaptea acolo și acum se duseseră să se plimbe puțin și să admire

împrejurimile.

– Dacă am vrea să mai urcăm și pe Djii, în două ore am putea fi înapoi, spuse domnul Eda cercetîndu-ne din ochi.

Iwasc clătină din cap și răspunse scurt:

– Eu rămîn aici. În acel moment părea foarte epuizat. Cum și eu eram obosit, am făcut la fel.

Domnul Eda se uită la ceas și mormăi nemulțumit;

– E ora patru, puțin cam tîrziu, nu-i așa?

Soarele se pierdea în asfințit iar cerul strălucea în amurgul roșiatic. Vîrful Tsurugi deveni imediat negru. Nori negri pătrunseră în valea Kurobe și se îngrămădiră într-acolo.

Am petrecut noaptea în cabană, acoperiți cu păaturi subțiri. Încăperea mare era atît de ticsită de oameni, încît ar fi fost imposibil de făcut un singur pas. La început n-am putut adormi din cauza oboselii. Și mă mai pișcau și puricii. Apoi am auzit voci care istoriseau povești alpine fantastice. Mai tîrziu vocile s-au mai potolit, dar erau atît de multe că tot mă enervau. Mă răsuceam încoace și încolo și la lumina slabă a lămpii am văzut că și Iwase, lîngă mine, stătea cu ochii în tavan. Am presupus ca nici el nu putea adormi din cauza neîntreruptului zumzet de voci. Domnul Eda sforăia ușor. Se vedea limpede că e obișnuit să înnopteze prin cabane.

2

Am pornit a doua zi, dimineața la șapte. Iwase arăta mai bine, eu mă simțeam însă obosit și mă dureau picioarele. Cerul se acoperise încă din zori și soarele pătrundea greu prin perdeaua norilor. Vremea nu prea era frumoasă. Munții, care cu o zi înainte se vedeau clar, se ascundeau după un strat de abur gros și cenușiu ca plumbul. Aveam impresia că vîntul e umed. Un ceas întreg am străbătut un drum ce trecea printr-un mărăciniș, apoi am început să

urcăm panta abruptă a lui Nunobiki presărată cu pietre mici roșiatice. Deodată, se auzi o sirenă. Surprins, m-am oprit pe loc.

– E fabrica din Omachi, explică domnul Eda.

Se vedea că sunetele vin de foarte departe și părea oarecum ciudat ca zgomote din oraș să urce pînă la noi, la două mii de metri înălțime. Mie mi se părea romantic. Mi-am amintit de un film în care alpiniști de pe Mont Blanc auzeau clopotul unei mici biserici îndepărtate.

Vîrful Tateyama ora ascuns îndărătul unor ciudați nori negri. După două ore de la părăsirea cabanei ne aflam pe Vîrful de Sud pe care se găsea o coloană clădită din pietre. Priveliștea de pe micul platou era închisă de nori.

– E rău, spuse domnul Mda cu o expresie contrariată, lotuși Iwase propuse să mergem mai departe așa cum fusese stabilit. În contrast cu prima zi, era plin de energie. Vălul alb de abur care îmbrăca Vîrful de Nord devenea din ce în ce mai dens. Cu cît înaintam mai mult, cu atît vizibilitatea era mai proastă. Nu vedeam nimic altceva decît poteca ce cobora abrupt și dispărea în ceața albă care se mișca valuri-valuri la douăzeci de metri înaintea noastră. Și, pe deasupra, mai sufla și un vînt puternic.

– Începe să devină primejdios, spuse domnul Eda și, după o ezitare, se opri.

De ambele părți ale potecii pante abrupte coborau în vale. Ceața plutea prin aer și se lăsa tot mai jos. Încet-încet mă cuprinse panica. Mi se părea ca vîntul ar putea să mă răstoarne și să mă arunce în prăpastia în care se rostogolea ceața.

– Cred c-ar fi mai bine să ne întoarcem, spuse domnul Eda

Iwase era însă împotrivă:

– Nu, mergem înainte. Dacă am ajuns pînă aici. Cred că n-are nici un rost să ne întoarcem.

Vocea lui era arogantă și părea că-și bate joc de ezitarea

domnului Eda. Era din nou atotîntreprinzătorul Iwase pe care-l cunoscusem la Tokio înaintea plecării. Il auzii spunînd:

– Am avea nevoie de mai mult timp pentru înapoiere decît pentru urcuş pînă la Cabana Şeii.

De la Cabana Rece pînă aici mersesem trei ore. Iar pînă la Cabana Şeii mai putea fi cam jumătate de oră de drum. Pentru înapoiere am fi avut din nou nevoie de trei ore. În această clipă decisivă am fost de acord cu Iwase şi am stăruit pe lîngă domnul Eda:

– Mai încercăm încă puţin? _

Domnul Eda răspunse însă, încet:

– Dar dacă vremea se înrăutăţeşte ne întoarcem. De acord?

Iwase dădu din cap, supus. Consimţămîmul lui parcă ar fi vrut să spună: „Om vedea.”

O ploaie mărunţă ne lovea obrajii.

– Puneţi-vă vindiacurile, ne sfătui domnul Eda.

Am lepădat rucsacurile şi am scos din ele vindiacurile. M-am uitat la ceas; era zece şi douăzeci. Geamul ceasului se aburise. Acum nu mai puteam vedea decît la o distanţă de zece metri. De ambele părţi se aduna ceaţa albă, din vale sufla o furtună puternică. Şi curînd ceaţa deveni atît de deasă, încît nici vîntul nu o mai putea clinti. Aveam sentimentul că mergem pe o creastă de munte foarte înaltă. Înaintam din ce în ce mai încet. Mi se părea că parcursesem o distanţă mare. Ploaia se înteţi. M-am speriat atît de rău, că am ţipat. Domnul Eda s-a întors către mine şi mi-a spus:

– Ne întoarcem. Ar fi prea periculos să mai continuăm.

Eu eram de acord, dar Iwase, în spatele meu, protestă:

– Cum aşa, mai avem puţin şi ajungem. În douăzeci de minute trebuie să fim la Cabana Şeii. Daţi-i drumul!

– Pe vremea asta rea e prea periculos. Ploaia e prea puternică. Să nu încercăm imposibilul. Înţelege şi tu,

Iwase!

– Dar de ce să ne speriem așa, domnule Eda. Numai douăzeci de minute. Rezistăm noi încă douăzeci de minute și pe urmă am ajuns, stăruî Iwase.

– Stai! Poteca nu mai e practicabilă, iar șaua e foarte periculoasă.

Defileul adînc de sub șaua Yatsumine îmi juca amenințător înaintea ochilor. În locurile cele mai grele erau fixate cîrlige în peretele stîncos, dar cînd îmi imaginam că trebuie să ajung acolo pe ploaie și vînt, îmi tremurau genunchii.

– E o absurditate să ne întoarcem. Înseamnă din nou trei ore de drum, stăruî Iwase cu încăpăținare.

– Mai bine să mergi trei ore în siguranță decît douăzeci de minute în permanentă primejdie. Una sau cel mult două secunde ne pot fi fatale. Urahashi e și el de aceeași părere; să renunțăm deci la asemenea experiențe periculoase, strigă domnul Eda făcînd cale întoarsă. Nu trebuie să ne expunem fără rost. Poate să ne coste viața. Trec din nou în capul coloanei, ne întoarcem.

Ploaia se întetise și mai tare, iar vîntul sufla și el tot mai violent. Cuvintele domnului Eda sunau ca un ordin. Era evident că voia să-și îndeplinească neapărat datoria de ghid și să se întoarcă la cabană. Mă liniștii din nou. Ne îndreptam acum în direcția Vîrfului de Sud. Bineînțeles că nu vedeam unde anume se află Vîrful de Sud pe care ne aflasem doar cu o jumătate de oră mai înainte. Peretele alb se ridica tot mai sus; părea ca și cum ne-am fi mișcat printre nori. Tatonam, întocmai ca orbii cu bastoanele drumul înaintea noastră. Prin ceața deasă, de-abia mai puteam zări la cîtiva metri. Acum aveam ploaia și vîntul în spate. Iwase, care mergea în urma mea, nu mai spunea nimic. Am început să tremur, și nu numai tie frică. Tremuram din tot trupul. Dinții îmi clănțăneau. Domnul Eda, care mergea cu cîtiva pași înainte, se întoarse și mă

întrebă ca și cînd ar fi fost sigur.

– Ți-e frig? La răspunsul meu afirmativ, își scoase rucsacul și spuse aproape cu asprime: Acum îmbrăcăm cămășile călduroase! Ne-am oprit, am scos de pe noi hainele ude și ne-am luat cămăși de lînă și pulovere. Ne-am schimbat acolo, sub ploaia torențială.

Nu înaintam decît încet pe drumul de înapoiere. Uneori recunoșteam cîte un amănunt al traseului. După forma stîncilor și a jnepenișului mi-am dat seama că eram pe drumul bun. Am observat apoi că am trecut peste creasta Tsurî. Ploaia lovea stîncile roșii, curgea prin grohotiș și iarbă, peste poteca îngustă. Am crezut că, în curînd, trebuie să atingem Vîrful de Sud. Dar în ceață nu se vedea nici vîrful și nici coloana înaltă de piatră.

– Domnule Eda, mai e mult pînă la vîrful de Sud? întrebai eu.

– Nu. Curînd sîntem acolo, răspunse domnul Eda.

– Hei, mai avem puțin și ajungem la Vîrful de Sud! îi strigai lui Iwase pentru a-l încuraja. Prin ploaie, mi se păru că-l văd dînd din cap.

Ceva mai tîrziu, am ajuns pe un mic platou. Furtuna și ploaia biciuitoare ne loveau din nou dintr-o parte. De jur împrejur clocotea ceața albă. Trebuia să fie micul platou de pe Vîrful de Sud. Mi-am dat seama că ar trebui să fac cîțiva pași laterali, și într-adevăr am zărit coloana. Se înălța ca un turn în ceață. Fără îndoială, ne aflam pe Vîrful de Sud. M-am uitat la ceas, era douăsprezece și cinci.

– După atîtea eforturi îndelungate ar fi bine să ne dezmoțim puțin picioarele, i-am spus noi domnului Eda și am alergat de cîteva ori în jurul platoului. Apoi, domnul Eda dădu comanda:

– Înainte! și începu să coboare panta stîncoasă. Îmi mai aminteam exact cît de lată și abruptă era poteca. Ploua neînterupt și ceața umplea toată valea. Numai vîntul

părea să se fi liniștit puțin. Coboram mereu în tăcere. Întorcându-mă, l-am văzut pe Iwase departe în urmă. Se clătina. Mi-am adus aminte că încă de la începutul excursiei a fost, dintre noi trei, cel dintîi și cel mai grav istovit.

– Domnule Eda! am strigat. Iwase nu mai vine după noi. Eda se opri și privi peste umărul meu, către Iwase. Apoi trecu pe lîngă mine și se apropie de el.

– Cum te simți? îi puse mîna pe umăr și-l privi în față scrutător.

– Bine, răspunse Iwase și se îndreptă puțin, ca și cum ar fi vrut ca răspunsul și ținuta lui să arate că e un alpinist mai încercat decît mine.

– Adevărat? Ascultă, scoate-ți rucsacul. Ți-l duc eu. Scuturînd din cap, Iwase refuză propunerea prietenului.

– Bine. Atunci strînge din dinți și adună-ți puterile! Într-o oră am terminat!

Domnul Eda îmi aruncă o privire, își îndreptă rucsacul și trecu din nou în frunte. Mult timp am coborît în aceeași direcție. Vîntul și ploaia slăbiseră, dar zidul de ceață nu voia să se împrășteie. Domnul Eda se întorcea adeseori și ne aștepta.

– Am și ajuns la Nunobiki. Sîntem curînd la cabană, strigă el pentru a ne încuraja.

Nunobiki e un vîrf de înălțime mijlocie pe care la dus urcaserăm fără dificultate. Ceasul meu arăta două și optsprezece minute. Și după cum socoteam timpul, Nunobiki trebuia să se afle în fața noastră. Poteca șerpuia în jos, nu prea abruptă, printre pietre și tufișuri izolate. Dacă-mi aduceam bine aminte, urma să dăm curînd peste o centură de jnepeniș. Așa s-a și întîmplat. După ce treceam prin centură, trebuia să ajungem la Cabana Rece. Iwase continua să rămînă în urmă. Istovirea lui devenise evidentă. Ținea partea de sus a corpului aplecată înainte și respira greu.

– Iwase, mai avem cîtiva pași! Ține-te tare, acum o să apară cabana! îi spusei eu.

Am mers mai departe, dar pădurea nu se mai termina. M-am uitat la ceas; era trei trecute. Începuse să se întunece. Deodată, domnul Eda încetini pasul. Dar nu părea că ar avea de gînd să ne aștepte, ci mai curînd că ar fi fost nebotărît.

– Ciudat, mormăi el.

– Ce s-a întîmplat? întrebai eu apropiindu-mă.

Domnul Eda nu răspunse imediat, ci se mulțumi să clatine din cap.

– Drumul nu-mi place de loc, vorbi el abia auzit. Ei, să mai încercăm o bucată. Și porni din nou, cu vechea cadență.

3

Pe Iwase puterile-l părăseau din ce în ce mai mult. Rămînea departe în urma noastră și se clătina pe picioare. Arăta asemenea unui om care se îneacă, nu puteai observa la el nici urmă din voința dîrză a unui alpinist. Domnul Eda așteptă pînă ne ajunse și-l prinse de mîină.

– Ascultă Iwase, scoți rucsacul și mi-l dai mic.

Iwase nu-l mai contrazise și, tăcut, lăsă povara să-i cadă de pe umeri. Domnul Eda încarcă peste rucsacul său de optsprezece kilograme pe cel, la fel de greu, al lui Iwase, apoi, ca un ghid experimentat continuă coborîșul. Nu mai ploua, dar în schimb sufla un vînt aspru și rece. Ceața din jurul nostru devenea tot mai întunecată.

– Fir-ar să fie! exclamă deodată domnul Eda și se opri în loc. Cred că ne-am rătăcit.

Surprins, m-am apropiat de el. Într-adevăr, poteca se îngusta vizibil și se pierdea în mărăciniș.

– Ce facem? întrebai cu îngrijorat. Doar am trecut peste Nunobiki. Poteca asta de piatră și jnepenișul ne-au indicat

direcția spre Cabana Rece. Și de-acolo am mers direct...

– Da, într-adevăr, am trecut peste Nunobiki. De-acolo există un singur drum și nu ne putem rătăci.

Domnul Eda lăsă capul în jos.

– Mai încercăm un pic? Pe urmă porni iarăși, însă de data asta mult mai încet. Treizeci de metri mai departe cărarea cotea brusc spre stînga.

– Poate sîntem totuși pe drumul bun. Să continuăm! Domnul Eda își recăpătase încrederea și porni cu hotărîre. Zidul de ceață din fața noastră devenea tot mai negru, drumul zăcea în întuneric. Dar pădurea deasă nu voia să ne scape din ghearele ei. Se întindea parcă fără de sfîrșit, ca și cum și-ar fi bătut joc de picioarele noastre.

– Stăm prost, spuse domnul Eda cînd l-am ajuns din urmă, arătîndu-mi un loc dinaintea sa unde poteca se sfîrșea brusc. Asta e o cărare folosită de sălbăticiuni.

– O cărare folosită de sălbăticiuni?

– Da, o cărare bătătorită de animalele sălbatice. Cît e ceasul, de fapt?

– Patru și treisprezece, i-am răspuns după ce m-am căznit să descifrez cadranul.

– E chiar așa de tîrziu? Încă de la început mi s-a părut cam ciudat. De la Vîrful de Sud ne-am rătăcit complet, spuse domnul Eda foarte încruntat.

– Cum de la Vîrful de Sud? Dar Nunobiki...

– Nu, n-a fost Nunobiki, ci Muntele Vacii. L-am confundat, în ceață.

– Muntele Vacii?

– Da, seamănă foarte mult, ca înălțime, și formă, cu Nunobiki. Dar creasta care duce la Vîrful de Sud e mai lată.

Ne-am lăsat înșelați de drum, de pietre și de jnepeniș. În josul nostru se găsește valea Kurobe.

Cînd am auzit asta, am încremenit de groază. În fața Cabanei Reci, peste Vîrful de Sud, Vîrful de Nord, Șaua

Tatsumine și vârful Gorvu, drumul mergea de-a lungul crestei de la sud către nord, noi însă, de pe Vârful de Sud am cotit direct către vest. În mijlocul crestei se află Muntele Vacii. Chiar experimentatul Eda l-a confundat, în ceața deasă, cu Nunobiki.

– Ai harta la tine?

– Da. Am scos harta din buzunar. Domnul Eda lepădă cele două rucsacuri, scoase la iveală o lampă de buzunar și îndreptă lumina asupra hărții.

– Asta-i harta pentru Omachi, nu ne poate fi de folos. Ne trebuie cea a Tateyamei, adăugă el enervat.

– Dar chiar dumneavoastră ați spus că nu avem nevoie de harta Tateyamei, răspunsei eu. Și, bineînțeles, n-am luat-o decît pe aceasta.

Disperarea se citea limpede pe fața domnului Eda.

– Da, așa e, pentru ascensiunea pe Goryu ne ajungea harta pentru Omachi, dar Muntele Vacii apare pe harta Tateyamei. A fost o greșeală, ar fi trebuit să luăm amîndouă hărțile. Nu ne rămîne altceva de făcut, decît să ne întoarcem pe Vârful de Sud. Am făcut-o lată! Ne-am rătăcit în ceața. De asta mi-a fost frică!

– Nu prea e de mirare, i-am întrerupt eu scuzele. Pe o vreme atît de proastă și un alpinist încercat se poate rătăci.

– Se întunecă, trebuie să ne întoarcem imediat. Domnul Eda își puse în spate ambele rucsacuri și porni îndărăt. Iwase zăcea pe pămînt și nu făcu nici un efort pentru a se ridica. Nu putea să se scoale. Abia acum observarăm, și domnul Eda și eu, că situația aceea fără de ieșire îl deprimase complet.

– Ce-i cu tine, Iwase? Vino-ți în fire! Domnul Eda îl apucă de braț și-l scutură. Iwase, complet epuizat ședea acolo ca un copil neajutorat. Vedeam limpede că nu mai putea face nici un pas. Nu poți să zaci aici, îi strigă domnul Eda luminîndu-i obrazul cu lanterna. În conul de

lumină l-am văzut cum se ghemuia și cât de adânciți îi erau ochii în orbite. Clănțănea din dinți și tremura din tot trupul. Domnul Eda aruncă ambele rucsacuri, îl bătu încurajator pe umăr și începu să-i maseze spatele.

– Urahashi, vezi te rog dacă pe aci pe undeva nu există un locșor unde să ne putem odihni.

Am îndreptat lumina lanternei spre pământ și am dat în laturi jnepenișul des. Curînd am găsit un mic luminiș doar puțin acoperit de vegetație. Tremuram de încordare și de frig. Nu mai ploua, dar hainele ude learcă mi se lipeau de piele și mă făceau să simt și mai tare frigul. Cînd i-am vestit ce descoperisem, domnul Eda l-a ridicat pe Iwase și l-a dus în luminiș.

Acolo, Iwase se prăbuși.

– Să nu adormi! Somnul înseamnă moarte sigură! Nu știu dacă Iwase închisese ochii, dar i-am frecat puternic obrazul și îi repetam într-una: Nu trebuie să adormi! Somnul înseamnă moarte!

– Urahashi, eu plec la Cabana Rece să aduc ajutoare. Rămîi aici și nu părăsi luminișul pînă cînd nu mă întorc. Dacă Iwase vrea să fugă, împiedică-l! Orice s-ar întîmpla nu trebuie să plecați de aci. Aduc imediat ajutoare, pînă atunci rezistați. Nu dormi! Nici Iwase nu trebuie să doarmă, ai înțeles?

Domnul Eda despacheta toate lucrurile și ne puse peste picioare rucsacurile goale. Întinse un rucsac sub Iwase și tot timpul ne sfătuia fără încetare: „Nu cumva să părăsiți luminișul!” Apoi luă lanterna și curînd se pierdu în întuneric.

Ca o uriașă ființă vie întunericul ne învălui și pe noi. Mă cuprinse frica. Iwase tremura din tot trupul. Gîndul la noaptea ce avea să urmeze stîrni în mine o puternică reacție. M-am ghemuit, am închis ochii și mi-am astupat urechile. De îndată ce îndepărtam numai puțin mîinile, auzeam de jur împrejur gemete și un foșnet ciudat.

Pierdut în singurătate, mă cuprinsese o frică nebună. Deodată, n-am mai simțit de loc frigul și m-a cuprins o plăcută toropeală. Mor, mi-am spus în gând. Încet-încet am ațipit, pînă cînd, brusc, am tresărit speriat de gemetele lui Iwase, care strigă deodată:

– Inchide ușa! Repede, repede, altminteri năvălesc cu toții peste noi. Prostule! Gesticula, zguduindu-se de febră. Când i-am auzit strigătele, am înțeles că era pe moarte. Și cînd am fost din nou în stare să judec ceva mai limpede, m-a cuprins iarăși spaima. Deodată mi-a pătruns în auz, de undeva din depărtare, larma făcută de niște oameni care rîdeau și vorbeau cu toții, alandala. În aceeași clipă mi-am dat seama că așa ceva ar fi fost un lucru complet lipsit de rațiune. Mi se năzărise că undeva mai jos de noi erau oameni care benchetuiau. În jurul lor parcă era atîta lumină, încît ai fi zis că mijeau zorii unei zile noi.

Brusc răsună un strigăt și Iwase se ridică în picioare. Imediat m-am trezit de-a binelca, iar vocile și lumina au dispărut. În beznă noaptea l-am văzut pe Iwase cum își trăgea picioarcă de sub rucsac. „Iwase!” i-am strigat, dar n-am primit nici un răspuns. Iwase se îndreaptă de spate, își scoase vîndiacul, apoi puloverul. Mișcările lui trădau o grabă înfrigurată, ca și cum n-ar fi putut suporta căldura. Scoase din nou un strigăt ciudat și o luă la goană spre mărăciniș. Auzii din nou voci omenesti printre trosnetul crăcilor și freamătul frunzelor. Iwase alerga în întîmpinarea morții.

A doua zi dimineață, către ora nouă, am fost găsit de echipa de salvare alcătuită din studenți ai Universității M., care înnoptaseră la Cabana Rece. Am aflat că domnul Eda sosise acolo la opt seara, dar echipa de salvare n-a putut porni înainte de cinci dimineața. Iwase a fost găsit degerat, prăvălit de pe o stîncă la vreo sută de metri spre vest de luminișul unde rămăsesem. Încă o sută de metri mai jos se întindea valea Kurobe. Iwase era aproape gol. În timpul

fugii se dezbrăcase și azvîrlise totul de pe el. Prietenul meu sucombese din cauza frigului, epuizării și spaimei înnebunitoare.

Mă închin în fața prietenului care și-a găsit loc de odihnă în munți, mă gîndesc la el cu profund respect și mă rog pentru liniștea sufletului său.

(Pînă aici articolul lui Goicbi Uiabashi din revista alpina „Munții”.)

III

Telefonul de pe biroul lui Masatoshi Eda suna către ora patru.

– Domnul Eda?’ întrebă telefonista. Vă caută o rudă a domnului Iwase.

Eda se sperie:

– A cui?

– A domnului Iwase. Doamna Iwase la aparat.

Eda nu era în stare să scoată o vorbă. Ținea receptorul la ureche și privea drept înainte. Lângă el lucrau ceilalți funcționari și în fiecare clipă răsuna clopoțelul mașinilor de calculat.

– Alo, cu domnul Eda vă rog, se auzi o voce clară de femeie.

– Da, la aparat.

– Vă rog să mă iertați că vă deranjez. Sînt sora lui Hideo Iwase. Dumneavoastră ne-ați...

„O clipă, se gîndi Eda, oare sora lui a fost la înmormîntare? Să fi fost una dintre femeile îndoliate? Nu-mi mai aduc aminte, au trecut vreo două luni.” De atunci Eda arsese de două ori mirodenii pe altarul din casa Iwase, dar nu întîlnise decît pe mamă și un unchi.

– Dar nu... răspunse el nesigur, însă politicos.

– Vă rog să mă scuzați, pot sta de vorbă astăzi cu dumneavoastră?

– Poftiți? rosti Eda înălțînd capul.

– V-ați interesat atît de mult de fratele meu, lucru pentru care aș dori să vă mulțumesc, și aș mai avea o mică rugămintă. Alo? Numai o jumătate de oră. Ați avea timp după terminarea lucrului? Vocea insistentă răsuna ademenitoare.

– N-am nimic împotrivă.

– Vă mulțumesc. Vă aștept pe Ginza, în fața restaurantului M. Ce oră vă convine? Spuneți-mi cînd, și va trimit o mașină.

– Lucrez, pînă la cinci și jumătate. Nu am nevoie de mașină, pot veni pe jos.

– Da? Va aștept, prin urmare, în jurul orei șase.

Și închisc telefonul.

De la Marunouchi pînă la Ghinza drumul nu durează nici zece minute. Masatoshi Eda ajunsese înainte de șase la restaurantul M. Intră, se opri puțin la ușă și se uită pîmprejur. Puținele mese acoperite cu fete de masă albe erau ocupate. Observă deodată că, de pe estrada scundă, o femeie îl privea cu atenție. Avea obrazul prelung, era relativ înaltă și purta un taior alb. Cînd privirile li se întîlniră femeia surîse ușor, înclină capul și vru să vină în întîmpinarea lui Eda, dar el i-o luă înainte.

– Domnul Eda?

– Da. Eda se înclină, gîndindu-se: “E mult mai frumoasă decît mi s-a părut. Trebuie să aibă vreo treizeci și doi de ani, dar pare mai tînără”.

– Scuzați-mă că v-am deranjat, chemîndu-vă la birou. Era aceeași voce, la fel de clară ca și la telefon.

– Dar vă rog... Nici un fel de deranj.

Cînd urcau treptele, silueta frumoasă a femeii îl impresiona pe Eda. Îl concluse la o masă de lângă fereastra cu vedere spre grădină. Cînd bărbatul chipeș, care se afla la masă, îl zări pe Eda, se ridică și trase un

scaun ca pentru a-l primi cît mai călduros. Masa era pusă pentru trei persoane.

– Eu sînt Masako, sora lui Hideo. V-ați îngrijit foarte mult de fratele meu. Și la înmormîntarc ați fost cum nu se poate mai prevenitor, spuse femeia adresîndu-se lui Eda și surîzîndu-i cu modestie.

– Am făcut-o din toată inima, răspunse Eda.

Masako Iwase se îndreptă puțin și făcu prezentările:

– Vărul meu Djiro Makita. Eucrca/a la Societatea de electricitate nordjaponeză.

Bărbatul își săltă umerii lați:

– Makita. Incîntat.

După prezentări se așezară toți trei. Masako anunță că era comandată și o friptură de pasăre.

– Fratele meu v-a pricinuit multe neazuri. Dar la înmormîntare am fost atît de ocupată, încît nici măcar nu v-am putut mulțumi...

– Eu trebuie să vă cer iertare pentru accidentul a cărui victimă a fost fratele dumneavoastră, răspunse Eda, care, terminîndu-și chiar atunci supa, își șterse repede buzele umede și înclină capul.

– Nu, să nu spuneți asta. Nu se putea face nimic. Doar n-ați comis nici o greșeala, se împotrivi Masako Iwase, vrînd parcă să-i respingă scuza. Am citit articolul domnului Urahashi. Fratele meu și-a supraestimat puterile. Era prea încrezut și n-a vrut să țină seama de avertismentele dumneavoastră.

Eda se-ntreba din ce pricină îl invitaseră oamenii ăștia la cină.

– Aș dori tare mult să depun un buchet de flori pe locul unde a murit fratele meu, urmă Masako Iwase, cu vocea ei cristalina. (Eda o privi surprins.) E foarte firească dorința de a cunoaște locul unde fratele meu și-a aflat un atît de tragic sfîrșit.

– Da, însă... începu Eda.

Masako Iwase surîse suav și arătînd cu degetul spre vărul ei, spuse:

– Dar vărul meu e de părere că n-ar fi un lucru rezonabil.

– Într-adevăr. Eda încercă să mai spună ceva, dar Djiro Makita dădu din cap și zise:

– Fără îndoială că ar fi o absurditate. Masako își închipuie că ascensiunea ar însemna o simplă excursie, dar acum munții sînt acoperiți de zăpezi. Vorbea liniștit și-și tăia calm friptura de găină.

– Da, încuviință Eda. A căzut zăpadă proaspătă.

– De aceea l-am rugat pe vărul Djiro să se ducă în locul meu.

Fără să vrea, Eda încetă să mai mănînce.

– Domnule Eda, m-am hotărît să merg la locul unde s-a petrecut accidentul vărului meu. La înmormîntare n-am putut veni, locuiesc de fapt în Sendai. Djiro Makita își îndreptă bustul, dar tonul îi rămase la fel de politicos. Aș dori să vă adresez o călduroasă rugămintă.

– Cu plăcere. Eda își închipuia ce ar vrea să-l roage, dar era totuși oarecum încordată..

– N-aș vrea să vă deranjez prea mult, dar ați fi oare dispus să mă conduceți aeolo?

Djiro Makita îi vorbea cu voce rugăitoare și-l privea drept în ochi pe Eda, iar Masako Iwase privea atent tot către invitat.

Ar fi simplu să refuze. N-avea decît să spună că la sfîrșitul anului e mult de lucru la bancă. Dar conștiința nu-i îngădui. Ca inițiator al acestei ascensiuni purta răspunderea nenorocirii. Simțea că e de datoria lui să conducă rudele la locul accidentului. Dar încă ceva îl îndemna să accepte: privirile neobișnuit de pătrunzătoare pe care le îndreptau asupra lui frumoasa soră a lui Iwase și bărbatul cel lat în umeri. Răspunse:

– Bineînțeles.

– Foarte amabil din partea dumneavoastră, declară Djiro Makita cu recunoștință și satisfacție.

– Mă bucur mult că sîneți atît de îndatoritor față de noi. Vă rog mult să ne iertați dacă amabilitatea asta vă pricinuieste greutate în treburile dumneavoastră, zise Masako Iwase înclinîndu-se cu politețe. Nu știu cum să vă mulțumesc, toată viața vă voi păstra recunoștință.

– Nu are nici un fel de importanță, ripostă Eda înclinîndu-se la fel de ceremonios.

– Vărul meu n-o să vă facă tot atîtea greutate cît fratele meu. Încă din universitate e membru al Clubului Alpin.

Fără să vrea, Eda îl privi lung pe Djiro Makita.

– Nu, nu, nu trebuie să credeți că aș fi chiar atît de grozav. După studii am renunțat la ascensiuni, spuse Djiro Makita și mușcă din pulpa de pasăre.

– Din ce club universitar ați făcut parte? se interesă Eda.

– Am studiat înainte de război la Școala superioară din Matsumoto. Pe vremea de-atunci mă atrăgeau munții și de asta m-am dus la Matsumoto, deși tatăl meu se împotriva.

IV

Masatoshi Eda coborî în gara Shindjuku. De la stația metroului pînă la scara ce mergea spre ieșire se lăsă purtat încet de mulțime, dar la ieșire își dădu deodată seama că nu are nici o țintă. Minteaa îi era plină de idei comfuz, nu se putea concentra asupra nici unui lucru. Era ora șapte și jumătate. Se uită la afișul unui film. Azi era singur de tot, nici acasă nu-l aștepta nimeni. Soția plecase cu o săptămînă în urmă la părinții ei, la Kanazawa. Afișul făcea reclamă unui film strain și se hotărî să intre în cinematograful. Pe cînd plătea biletul, își aminti de chipul surorii lui Hideo Iwase, de care se

despărțise cu o oră mai înainte. Mulțumirile au fost doar un pretext, gîndi el, și începu să urmărească ceea ce se petrecea pe ecran.

Depășise atunci puterile omenești, gîndi Eda. Masako Iwase însăși recunoscuse. Toată lumea ar trebui să-și dea seama că moartea fratelui ei se datorase unei întâmplări nenorocite. Frigul și oboseala l-au omorît în noaptea aceea pe Iwase, violența elementelor naturii a frînt puterea omenească. Ajutorul a sosit prea tîrziu. Despre asta îl pot convinge pe oricine și în special trebuie să mă înțeleagă cei care cunosc ei înșiși munții. Mulți alpiniști încercați au fost de aceeași părere cu mine.

Filmul nu-l interesa. Eda se ridică și părăsi cinematograful, în strada întunecoasă auzi sunete de chitară. Intră într-un restaurant de unde se răspîndea un miros apetisant de pește prăjit, și comandă *sake*. Cu paharul în mînă, medita. A fost oare Djiro Makita vreodată pe Kashima? Probabil. Dacă a fost membrul unui club în Maisumoto, cunoștea Alpii de Nord pe dinăuntru și pe dinafară, fără indoială că a participat la vreo ascensiune pe Kashima, cunoștea desigur și drumul de la Vîrlul de Sud pînă la Goryu. Nu are importanță că a fost acolo, mormăi Eda și sorbi cu lăcomie din vinul galben de orez. Dacă Makita cunoaște condițiile de pe creastă, înseamnă că va considera drept bun tot ce făcuse el ca ghid și nu-i va aduce nici un fel de reproșuri.

Comandă încă un pahar de *sake*.

– Bună seara, îi spuse chitaristul cînd intră în local și privi clienții.

– Cîntă ceva, îi spuse Eda.

– Ce ați dori să ascultați? întrebă muzicantul și se înclină zîmbitor.

– Ceva vesel, poate un cîntec soldătesc.

Chitaristul începu să cînte. Eda bătea tactul cu mîna. Ceilalți clienți și patroana cîntau și ei. În timpul cîntecului

Eda se înfierbîntă. Îl cuprinse o ciudată neliniște. Nu putea să nu se gîndească la comportarea politicoasă a lui Djiro Makita și avea simțămîntul că i s-a oprit un oscior în gîtlej. Deodată își dădu seama că trebuie să învingă. Dar ce să învingă, de fapt? Gîndul acesta îl înspăimîntă. Sînt beat, își zise el.

Clătinîndu-se ușor, părăsi restaurantul. Strada era pustie. Ajunse pe artera principală și făcu semn unui taxi. „Koendji”, porunci și se răsturnă pe bancheta din spate. Îi era cald. Deschise fereastra și valuri de aer rece pătrunseră în mașină.

“La începutul lui decembrie e frig pe piscurile Alpilor nordici, gîndi Eda, și locul accidentului va fi acoperit de zăpadă. Abia vom putea desluși arbuștii în bătaia vîntului.” Se gîndi din nou la Djiro Makita și la obrazul alb al surorii lui Iwase, la figura cu trăsături asemănătoare cu ale fratelui.

Era în a doua jumătate a lunii noiembrie. Eda se duse la șeful său și ceru o învoire pentru sîmbătă, 6 decembrie.

– Bineînțeles, du-te. Banca noastră n-o să-ți facă greutăți. Ai aici un avans pentru călătorie. Șeful scoase 2000 de yeni din buzunar. Eda vru mai întîi să refuze, apoi însă, înroșindu-se, primi totuși banii.

Duminică pregăti bastonul de munte și o frînghie și-și aranjă lucrurile de iarnă. Le împrăștie prin toată odaia și simți mirosul de munte pe care-l mai răspîndeau încă. Cercetă de cîteva ori harta. Cu o deosebită atenție, studie caracteristicile înălțimilor și încercă să le memoreze. Ca ghid, nu voia să dea greș în vreun fel. Fără îndoială că munții sînt de mult acoperiți cu zăpadă, și totuși trebuie să știe exact unde s-au rătăcit atunci și unde a murit Hideo Iwase.

Cu rucsacul pe umeri, Masatoshi Eda părăsi metroul la Shindjuku. Era zece și douăzeci. Merse de-a lungul trenului și privi pe fereastra fiecărui compartiment.

– Aici, domnule Eda! Cineva îi făcu semn. Djiro Makita rîse din toată inima. El dădu din cap și se urcă. Zîmbind, Makita îi ieși în întîmpinare și-l anunță că găsise un loc la fereastră.

– Am întîrziat, spuse Eda după ce se salutară și-și lepădă rucsacul.

– Nu face nimic, avem încă destul timp. Makita se înclină. Îi ajută lui Eda să-și aranjeze bagajul. În plasa de bagaje se găsea vechiul rucsac al lui Makita, iar deasupra un buchet de flori învelit într-o foaie de nylon transparentă.

Djiro Makita îi rezervase lui Eda locul din celălalt colț. Pentru a se arăta că locul e reținut așezase pe el o revista. Cînd Eda zări coperia, se sperie puțin. Era numărul din noiembrie al Revistei Alpiniștilor, cu articolul lui Goichi Urahashi. Makita luă revista și o puse lîngă el. Eda se așează. Djiro Makita îl privi drept în față, zîmbi și spuse politicos.

– Călătoresc de mai mulți ani cu trenul ăsta. Totdeauna e la fel de aglomerat.

– Pot să vă ofer ceva de băut? întrebă el ceva mai tîrziu și scoase la iveală o sticlă de whisky. O să dormiți bine după asta. Eu nu pot dormi în tren, continuă imediat și trase o înghițitură din lichidul cafeniu deschis. Dumneavoastră, domnule Eda?

– Dacă nu sînt prea obosit, dorm destul de bine, răspunse Eda privindu-și tovarășul de călătorie. În colțul gurii lui Makita apăru un zîmbet ușor.

– Asta e bine. Cînd n-ai dormit destul, a doua zi te resimți întotdeauna, mai cu seamă la urcuș. Makita privi

indiferent pe fereastră în timp ce Eda trase și el o înghițitură. Atunci ați avut locuri la vagonul de dormit. A fost o dovadă de prevedere din partea dumneavoastră.

Eda se înecă cu restul lichidului. Dădu înapoi paharul și se uită la Makita, dar expresia feței acestuia rămânea neschimbată.

– Am procedat așa, pentru că aveam și un începător printre noi, pe Urahashi.

– Ați fost foarte prevăzător. În compartimentele astea zgomoioase nu se poate dormi. Hideo s-a bucurat, fără îndoială.

– Plecăm, anunță ceva mai târziu Djiro Makita, privind pe fereastră.

Whiskyul îl toropise pe Eda. Deodată, Makita se ridică. Eda deschise ochii, frecă apăsător cu degetul fereastra înghețată și obținut o porțiune prin care putea privi afară. În întuneric, munții negri zburau pe dinaintea ochilor, uneori se zărea în depărtare câte o lumină. Trenul își încetini mersul, și când se opri în Otsuki, Makita, observând că Eda stă cu ochii deschiși, vorbi din nou:

– E douăsprezece și douăzeci și cinci. Căldura asta usucă gîtlejul. Mergem să bem ceva? Eda aprobă, și Djiro Makita coborî pe peron și aduse două pahare. Era un om ager a cărui mobilitate nu se potrivea de loc cu constituția trupului. Eda bău jumătate de pahar, Makita îl goli pe al lui și, încîntat, plescăi din limbă.

– Ați mai dori o înghițitură de whisky?

Eda clătină din cap.

– Nu.

– Ați dormit bine, nu-i așa? îl întrebă Makita zîmbind ca de obicei. Nici el nu mai bău nimic și-și aprinse o țigară. Un timp fumară amîndoi; Eda sufla fumul cu indiferență, țigara nu-i făcea nici o plăcere.

Luminișul cel mic de pe fereastră era din nou acoperit de gheață. De jur împrejur dormeau toți călătorii. În căldura

compartimentului, Eda începu din nou să moțăie. Pe jumătate adormit, observă curînd că Makita se ridică și părăsește compartimentul. Cu ochii închiși, așteptă să se întoarcă, dar Makita nu reapăru. Atunci se sculă și se duse în capătul vagonului. Călători obosiți stăteau pe culoar. Cînd deschise ușa din fund a vagonului observă pe geamul mat al celui următor inscripția: „Vagon de dormit, clasa a III-a.” Trecu dincolo și deschise ușa celuiilalt vagon. Chiar îndărătul ei stătea la fereastră Djiro Makita cu spatele întors spre el. Eda se sperie, deși bănuise că aici își va găsi însoțitorul. Gînd Makita se întoarce și-l zări pe Eda, zîmbi. Ai fi zis că-l aștepta.

– Aici trebuie să fie tare bine de dormit, spuse el cu admirație, privind de-a lungul șirului de perdele verzi. În asemenea vagon chiar și eu aș fi în stare să dorm.

Pe Eda, care începea treptat să priceapă, îl cuprinse teama.

Au coborît la Omachi. Îmbrăcămintea și obiectele de voiaj ale lui Makita erau vechi. Totuși se putea spune că e perfect echipat pentru ascensiuni în munți.

Autobuzul nu mai circula ca în vară, de aceea au luat un taxi. Makita își așeză rucsacul cu multă grijă, din pricina florilor. Apoi reluă politicos conversația.

– Cînd vă înapoiati la Seridai? întrebă Eda.

– După ascensiunea asta mai rămîn două zile la Tokio, pe urmă plec înapoi, răspunse Makita trăgînd din țigară.

– Ați mai fost vreodată pe Kashima?

– Mai demult, cînd studiam la Matsumoto. Pe vremea aceea am fost de vreo trei ori acolo, dar e mult de atunci.

Răspunsul precis îl liniști întrucîtva pe Eda. Ajunseseră la satul Kashima, de unde șoseaua devenea mai proastă.

– Scuzați-mă, dar cîți copii aveți dumneavoastră? întrebă Makita.

– Nu am copii, răspunse Eda zîmbind.

– A, dar e un lucru trist pentru soția dumneavoastră, zise Makita cu compătimire. Inima lui Eda începu să bată cu putere, dar observația privitoare la soție nu putea să aibă vreo semnificație mai profundă.

Deodată, valea se deschise în fața lor, iar povârnișul alb al Kashimei apăru foarte aproape. Mașina se opri; se aflau la picioarele lui Otsubetazawa.

– Să luăm aici micul dejun, propuse Djiro Makita.

– Bineînțeles, conveni Eda.

Despachetară proviziile. Djiro Makita reuși să fiarbă cu îndemînare apă într-un vas mic și-i oferî ceai lui Eda.

– Mulțumesc.

– Ce mult timp a trecut de cînd am vă/ut ultima oară acest munte! Djiro Makita privi în sus, spre vârful Kashima. Se uită apoi la ceas. Au trecut patruzeci de minute, să pornim încet.

Se ridică. Eda mergea înainte, Makita îl urma. Cînd străbăteau pădurea, Eda pricepu deodată sensul observației „au trecut patruzeci de minute”, rostite ca în treacăt de Djiro Makita. Exact timpul petrecut cu Hideo Iwase în același loc!

La răscrucea Mishimata erau numai cîțiva centimetri de zăpadă.

– Ne odihnim? întrebă Makita.

Chiar în clipa cînd Makita întreba „ne odihnim”? Eda își dădu seama că atunci, în același loc, se odihniseră de asemenea patruzeci de minute. Înțelese acum limpede că Makita voia să verifice ceva. Cunoștea pe dinafară articolul lui Goichi Urahashi, știa cum își împărțiseră timpul, cît de des se odihniseră și cît timp folosiseră pentru drum.

Străbătuseră o treime din urcușul dificil spre Stîncă Roșie, în pădure nu se vedeau decît trunchiuri de copaci și ramuri desfrunzite. Era un drum monoton, fără priveliște, iarna la fel ca și vara.

– Un moment, strigă Djiro Makita. Aici ne odihnim. Eda

se opri și văzu că însoțitorul lui se așază pe un trunchi de copac acoperit cu zăpadă. Lepădă rucsacul. Își scoase țigări și chibrituri din buzunar. Aici Hideo a băut apă multă, spuse Djiro Makita și suflă fumul de țigară.

– Da, i se făcuse sete, era la sfârșitul verii, îl lămuri Eda.

– Și băuse puțin cam prea mult alcool, completă Makita strângînd pleoapele din pricina fumului de țigară care-l înțepa în ochi. Era, desigur, obosit. După cum scrie Urahashi, încă de la început nu s-a simțit bine, deși se odihnise destul în vagonul de dormit! Vorbea întrucîtva batjocoritor despre vărul lui. Deodată, ca și cum și-ar fi amintit ceva, spuse: A dormit adînc, nu-i așa? În articol se spune că dumneavoastră v-ați trezit în cursul nopții și că Hideo, care dormea în patul de sus, ar fi sforăit puternic.

– Chiar așa a și fost, confirmă Eda.

– Într-adevăr? rosti Makita dus pe gînduri, apoi se uită la ceas, apucă rucsacul și spuse: Mergem? Se odihniseră douăzeci de minute. Hideo Iwase poposise aci tot atît.

– Domnule Eda! strigă Djiro Makita ceva mai tîrziu. De data asta nu voia să se odihnească, ci spuse din mers: Nu-i așa că, din contră, obosești mai mult dacă te odihnești des și lepezi rucsacul?

– Bineînțeles, răspunse Eda răstit.

În această clipă auziră un zgomot deasupra lor. Printre copacii golași se apropia de ei un alpinist. Părea murdar și neglijent, ca un fugar; dar se vedea că se simte în munți ca la el acasă. Obrazul neras al bărbatului îi era necunoscut lui Eda.

– Bună ziua, spuse străinul. În aceeași clipă îl văzu pe Makita. Nu ești Djiro Makita?

În spatele lui Eda răsună vocea însoțitorului:

– Tu ești?

Eda se întoarce și-i văzu cum se băteau pe umeri.

– Credeam că ești pe undeva pe la Zao. Ce cauți pe aici? întrebă necunoscutul.

– Vărul meu a murit aici astă-vară, într-un accident. Vreau să văd locul.

– Unde?

– În spatele Muntelui Vacii. S-a rătăcit și a înghețat.

– A, da, am auzit și eu despre întâmplarea asta, răspunse omul. Era vărul tău? Păcat! Frumos din partea ta că vrei să vezi locul unde a murit. Când am să mor eu, trebuie s-o faci și pentru mine.

– Tu? Tu ai să mori de moarte bună.

– Atunci, toate au să fie bune.

– La revedere.

Omul își luă rămas bun și continuă să coboare.

– Îi lipsesc degetele de la ambele picioare. I-au degerat, explică Djiro Makita. Eda stătea dus pe gânduri. Nu știu cum poate alerga în bocanci de munte, dar la șes șchiopătează.

– Cum îl cheamă?

– Shinkichi Toki. Când învățam la Matsumoto făcea parte din același club ca și mine.

Eda era surprins. Shinkichi Toki un vechi și foarte cunoscut alpinist, un pionier al Alpilor nordici. Eda citise și auzise multe despre el. Prin urmare, Shinkichi Toki și Djiro Makita erau prieteni! Se uită la Makita plin de uimire și începu să se teamă de el.

VI

De pe Șaua Rece, vîrfurile acoperite de zăpadă păreau foarte aproape.

– Ce frumos, spuse Makita plin de admirație. Am urcat aproape pe toți munții de acolo. Ca studenți eram foarte activi. Shinkichi Toki venea adeseori cu noi.

Continuară să meargă pe poteca acoperită de zăpadă. La dreapta străluceau povîrnișurile Vîrfurilor de Nord și de Sud, peretele alb al văii Kitama se prăvălea abrupt sub ei.

De jur împrejur era atât de pustiu, încît ai fi crezut că și sosise toiu iernii.

– Am escaladat peretele văii Kitama, se lăudă Eda.

– Cînd?

– Și vara și iarna.

– Zău? De altfel și eu, o dată, spuse cu modestie Djiro Makita.

– Și cînd? întrebă Eda.

– Către primăvară. Dar e mult de atunci.

La patru fără un sfert atinseseră Șaua Rece.

– De la platoul Otami și pînă aici exact opt ore, anunță Makita.

Timpul corespundea oarecum cu cel folosit cîndva de Iwase. Erau singurii oaspeți la Cabana Rece. Djiro Makita își scoase bocancii și intră în sacul lui de dormit. Eda nu putea adormi. După cîtva timp Makita întrebă:

– Domnule Eda, mai sînteți treaz?

Eda deschise ochii în întuneric:

– Ce e?

– Nici eu nu izbutesc să adorm. Ați vrea să stăm puțin de vorbă?

– Vă rog, spuse Eda, și inima începu să-i bată cu putere.

– Accidentul s-a petrecut la 31 august. Cu o săptămînă înainte stațiunea meteorologică din Maisumoto publicase o prognoză a vremii pe o perioadă lungă, începu liniștit Makita. Prognoza spunea că presiunea aerului nu era suficient de ridicată pentru ca vremea frumoasă să poată persista. Se anunța o depresiune pentru 31 august și 1 septembrie, vremea urma să se strice și anume pentru mai mult timp, deoarece depresiunea avea să fie foarte pronunțată. Domnule Eda, dumncavoastră cunoșteți această prognoză?

– Nu.

– Nu? Probabil, însă, că dacă ați fi fost informat dinainte ați fi amînat ascensiunea. Deși o prognoză meteorologică

pe o perioadă mai îndelungată nu trebuie neapărat luată chiar în serios.

A doua zi s-au trezit amîndoi la șase. Au pregătit micul dejun, au băut ceai, și la șapte au pornit. Cei mai mulți dintre alpiniștii care vor să meargă pe Vîrful de Sud aleg această oră. Makita s-a orientat totuși după articolul lui Urahashi, unde era menționat „am plecat la ora șapte”. Eda știa asta din clipa în care se trezise. Acum se întreba cum va proceda mai departe Djiro Makita. În tăcere și cu pași egali începură urcușul spre Vîrful de Sud. Un străin ar fi putut crede că întreprind o ascensiune de iarnă, pentru a se menține în formă.

– Domnule Eda, strigă din nou Makita. N-avea încotro. Se opri și se întoarse. Makita spuse: Când v-ați urcat cu Hideo, priveliștea nu era atît de frumoasă, nu-i așa?

– Încă de dimineață se înnorase. Am avut ghinion, răspunse Eda și, în chip inevitabil se gîndi la ce-i spusese Makita, noaptea, despre prognoza pe interval lung dată de stațiunea meteorologică.

– Aici ați auzit sirena din Omachi?

– Da. Urahashi a scris despre asta. Chiar aici, confirmă Eda, ca și cum faptul n-ar fi avut nici o importanță.

– Sufla însă vîntul de la est. Și totuși ați putut auzi? însemna că vremea avea să se schimbe.

Atinseră Vîrful de Sud. Coloana de piatră era acoperită cu chiciură și arăta ca un far. Lepădară rucsacurile și se odihniră. Makita avea multă grijă ca buchetul de flori să nu se strice. Apoi se uită la ceas și văzu că e nouă.

Eda privea înaintea sa tăcut și încordai. „Acum începe din nou”, își spuse.

– Atunci n-ați avut o priveliște la fei de frumoasă. De aceea pierduse vărul meu orice interes. De aci înainte a început să se lase ceață tot mai deasă, nu-i așa? Makita îl privi fix pe Masatoshi Eda.

– Da, cînd am ajuns pe Vîrful de Sud treceau nori grei

peste cei de Nord. Eda arătă cu degetul într-acolo. Mie mi s-a părut primejdios și am vrut să mă întorc, dar lwase a insistat să continuăm. Am cedat. Nu-i un reproș la adresa lui. Din contra, l-am înțeles foarte bine. Nu ar fi trebuit să fiu atît de îngăduitor.

– Tocmai asta e, spuse Makita dînd din cap. Era de acord cu toate. Îmi pot imagina situația. Dar cînd a început să plouă?

– La vreo cincizeci de metri dincolo de Vîrful de Nord. Acolo.

– Era zece și douăzeci, nu-i așa? remarcă Djiro Makita. Exista vreo speranță de îndreptare a vremii?

– Eu speram, de aceea am mers mai departe, răspunse prompt Eda.

– Și cînd ați constatat că totul era zadarnic?

– Cînd am ajuns pe creastă. Ploaia și vîntul erau din ce în ce mai puternice, iar ceața tot mai deasă. Nu mai voiam să risc nimic și atunci am pus piciorul în prag. Ne-am întors.

– O hotărîre înțeleaptă, constată Makita. După aceea, pe ceață și ploaie ați ajuns pînă aici. Era douăsprezece și cinci minute...

– Da, încuviință Eda. Faptul că Makita sublinia fiecare amănunt avea un efect deprimant. Era întuneric beznă. Vîrful de Nord nu-l puteam vedea, iar coloana de piatră de pe Vîrful de Sud am descoperit-o de-abia după ce am ajuns lîngă ea. Vremea devenea din ce în ce mai proastă.

– Exact, răspunse Djiro Makita.

Exact? Eda pricepu abia cînd Makita scoase un carnetel din buzunar și-l deschise.

– Mi-am procurat de la Institutul meteorologic din Matsumoto un raport exact asupra vremii din ziua aceea. Și începu să citească: Din seara zilei de 31 august pînă în dimineața zilei de 1 septembrie s-a deplasat la nord de Kashima un centru depresionar din Marea Japoniei în

direcția nord-est. O ramificație pornită către sud-vest s-a oprit deasupra lui Honshu. O îmbunătățire a vremii nu era de așteptat. Previziune: precipitații de importanță mijlocie de 50 pînă la 60 mm., viteza vîntului 10 m/sec, temperatura din timpul zilei la altitudine de peste 2 000 metri în medie 5 grade Celsius, temperatura din timpul nopții minus 3 grade.

Inima lui Eda începu să bată cu putere.

Masatoshi Eda păși primul pe creasta care ducea spre Muntele Vacii. De fapt, mai exact spus, Makita, care mergea în urma lui Eda, îi porunci să pășească pe creastă. Eda avea permanent sentimentul că spatele îi este străpuns de privirile însoțitorului.

– La punctul acesta vărul meu era complet epuizat, nu-i așa? întrebă Makita.

– Da, știam încă dinainte că e obosit, dar nu credeam că ar fi chiar atît de sleit de puteri. Abia mai putea face cîte un pas. Era, desigur, și reacția provocată de faptul că ne rătăcisem. Pentru asta eu sînt răspunzător, recunosc Eda lăsînd capul în piept.

– Nu, nu era nimic de făcut. S-a produs o înlănțuire de împrejurări cu totul nefavorabile, îl întrerupse politicos Djiro Makita.

Din nou merseră înainte, tăcuți, o bucată de drum. Jnepenișul nu se mai termina, în fiecare clipă se așteptau să ajungă la poteca pe care cei trei bărbați se rătăciseră atunci. Makita părea să fi renunțat la continuarea conversației. Dar deodată se făcu din nou auzit:

– Domnule Eda!

– Ce este? răspunse Eda și rămase în așteptare. Ce-ar mai putea să urmeze?

– Ați fost vreodată la izvoarele de la Yamanaka?

– Nu, adică – totuși, o dată, se bîlbîi Eda. Inima îi bătea furtunos, buzele îi păliră.

– Hideo a fost acolo anul ăsta, în iunie. Ce ironie – vara a

fost la izvoarele calde și după două luni a degerat în munți.

Eda nu răspunse. Nu era în stare să scoată nici un sunet. Tăcu pînă ce ajunseră la locul morții lui Hideo Iwase. Djiro Makita lepădă rucsacul și așeză buchetul de flori pe zăpadă. Apoi se rugă încet. Din albul nesfîrșit răsăreau arbuști negri desfrunziți. Părea că zăpada ar fi căzut peste corpul gol al răposatului Hideo Iwase. Eda îl observa în tăcere pe Makita, care scobi puțin zăpada și înfipse florile în ea. Vîntul rece scutura lin crizantemele galbene aduse ofrandă de Masako Iwase.

VII

– E unsprezece. Ne întoarcem? întrebă Djiro Makita după ce se uită la ceas.

Și la înapoiere Eda mergea înainte. Amîndoi au traversat jnepenișul și au suit spre Muntele Vacii.

– Domnule Eda, răsună vocca lui Djiro Makita. Ce oră era cînd ați plecat de aci ca să căutați ajutoare?

– Trecuse de cinci, spuse Eda pe cît de liniștit îi era cu puțință.

– Se făcuse întuneric. Drumul a fost greu tare?

– Am mers ca un somnambul. Pe la opt am ajuns la Cabana Rece, dar a fost în zadar. Echipa de salvare era acolo, însă nu putea porni pînă nu se crăpa de ziuă. N-am închis ochii toată noaptea.

– Da, înțeleg. Parcă Makita ar fi fost satisfăcut de această explicație. Pot înțelege foarte bine cum v-ați simțit dumneavoastră. Și Urahashi descrie bine asta în articolul lui.

Eda începu să-l urască din adîncul sufletului pe Goichi Urahashi. El era cel care publicase în revistă un articol fără nici o valoare și uite că Makita îl folosește acum.

Cînd ajunseră aproape de Muntele Vacii, Makita spuse

deodată:

– Domnule Eda, desigur, atunci n-ați studiat harta regiunii.

Eda se sperie. Inspiră adânc înainte de a răspunde.

– Din păcate nu aveam la mine harta împrejurimilor Muntelui Vacii, adică pe cea a Tateyamei. Țelul nostru era Kashima, și de aceea am luat harta pentru Omachi. Nu mi-aș fi imaginat niciodată că ne vom rătăci pe Muntele Vacii, răspunse Eda și așteptă să vadă cum va reacționa însoțitorul.

– Înțeleg. Marginea stîngă a hărții pentru Omachi merge de la Lacul Rece peste Vîrfurile de Nord, peste Șaua Yatsumine și pînă la Goryu. Vîrfurile de Sud e tăiat, apare în harta regiunii Tateyama. Pentru o ascensiune normală pe Kashima e bună harta cealaltă.

Ceva mai tîrziu atinseră vîrfurile netede al Muntelui Vacii. Vîrfurile de Sud și de Nord se profilau într-un alb strălucitor pe cerul albastru.

– Ne odihnim puțin? Djiro Makita se așeză și privi mulțumit împrejur. Eda se, așeză ceva mai departe.

– Cînd, în vara anului 1913, studenții Universității din Tokio s-au urcat pe Hafuzan, s-a întîmplat și atunci un accident. Pe vremea aceea noi nu eram încă pe lume; am citit despre povestea asta, spuse Makita cu voce calmă, și și aprinse o țigară. Harta pe care figura Hafuzan era de asemenea împărțită între Kimpusan și Mitsumine. Alipiniștii s-au rătăcit și s-au pomenit deodată în regiunea de la răsărit de Hafuzan, și fiindcă nu aveau o hartă pentru Mitsumine li s-a întîmplat o nenorocire.

Eda asculta în tăcere. Oare ce voia să spună însoțitorul lui? Îl privi în față, dar Makita fuma și strînse puțin pleoapele.

– În cazul vostru, faptul că nu ați avut harta regiunii Muntelui Vacii nu a fost cauza directă a nenorocirii, ci cred că a fost numai una dintre numeroasele împrejurări.

Tonul lui Makita nu se schimbase, dar Eda avu deodată senzația că ar fi primit o lovitură în piept. O clipă i se făcu negru înaintea ochilor.

– Atunci, dumneavoastră... strigă Eda. Vreți cumva să spuneți că intenționat nu am luat nici o hartă pentru Tateyama?

– N-am spus asta, răspunse Makita surîzînd. Dar în acest accident s-au reunit o mulțime de circumstanțe nefavorabile. Și una dintre ele a fost aceea că dumneavoastra n-ați luat harta pentru Tateyama. O hartă inutilă împovărează, desigur, dar faptul de a o lăsa acasă poate fi socotit drept o circumstanță nefavorabilă.

Eda vru să riposteze ceva dar îi lipseau cuvintele. În sfîrșit... a sosit... el... dușmanul... este aici! Inima lui Eda bătea dureros.

– Am meditat asupra tuturor acestor împrejurări, continuă Djiro Makita, fără să aștepte răspunsul lui Eda. Nici vocea, nici fața lui nu trădau vreo urmă de enervare. Înainte de toate m-a frapat faptul că vărul meu a fost de la început foarte obosit. Deși dormise în vagonul cu paturi, era obosit încă înainte de a începe ascensiunea. Mi se pare foarte ciudat că Hideo era atît de obosit. Nu știți de ce?

– Nu, răspunse Eda abia mișcînd buzele.

– Adevărat nu? Atunci fără îndoială că a fost o indispoziție. Mai tîrziu... dar despre asta o să vorbim pe drum. Makita se ridică și-și scutură zăpada de pe pantaloni. Mergeau acum în direcția Vîrfului de Sud, iar Eda o luase el înainte.

– Acum am să continui, domnule Eda, anunță Makita, și pentru Eda era un fapt liniștitor să audă în urmă vocea însoțitorului. Hideo s-a odihnit de două ori pe drumul dintre platoul Otami și răscrucea Nishimata. În mod obișnuit, acest drum e parcurs fără oprire, sau cel mult cu un singur popas. Cînd v-ați oprit un timp mai îndelungat la răscruce, vărul meu a băut apă rece. Urcușul peste

creasta Stîncii Roșii e abrupt, obositor și durează patru ore. Hideo a întrerupt drumul de cinci ori deși, în mod normal, ar fi fost cu totul suficient trei popasuri de cîte cinci minute. L-ați lăsat totuși să se odihnească foarte mult, ca să obosească. I-ați mai spus să-și scoată și rucsacul. În aparență părea dovada unei griji deosebite, dar în realitate nu a făcut decît să-i irosească din ce în ce mai mult puterile. Știu din proprie experiență că în felul acesta picioarele obosesc. La urcuș, ritmul mișcării nu trebuie întrerupt. Epuizarea lui Hideo a fost însă agravată de dese popasuri. A băut mereu apă. Cînd și-a golit sticla lui, i-ați oferit-o pe a dumneavoastră. De aceea ați ajuns la Cabana Rece cu o oră mai tîrziu decît fusese prevăzut. Hideo nu era ceea ce se cheamă un expert, dar avea și el oarecare experiență. Noaptea ați petrecut-o în cabană; după cum scrie Urahashi, acolo erau foarte mulți oaspeți care au stat de vorbă pînă tîrziu, așa încît nu era posibil să dormi cum trebuie. Știu cum se întîmplă treburile astea. La cabană, pe vreme de noapte, pînă și șoaptele sînt insuportabile. Se pare că Hidco n-a dormit nici în noaptea aceea. Asta nu intrase în program, dar a avut uimări certe.

– În program? întrebă Eda. Ce vreți să spuneți? Glasul îi tremura.

– Să presupunem, urmă Makita vorbind chiar în spatele lui, că e vorba de un om care a urcat de cîteva ori pe Kashima și cunoaște bine munții. Acest om invită un prieten într-o ascensiune și-l copleșește cu atenții. Celălalt trebuie să considere comportarea asta ca exemplară, dar în realitate ea nu face decît să-l obosească. Dacă, pe deasupra, și vremea se înrăutățește...

– O clipă! Eda ridică mîna. Vremea este un fenomen al naturii. În această privință nu se poate atribui omului nici o intenție.

– Dar dacă ar fi cunoscut prognoza vremii pe o perioadă îndelungată? în orice caz, a fixat ascensiunea pentru o

dată când posibilitatea, chiar o anumită probabilitate de înrăutățire a vremii nu poate fi neglijată.

– Asta înseamnă a aștepta ceva întâmplător. Și dacă vremea nu s-ar fi înrăutățit?

– Atunci ar fi căutat, poate, o altă ieșire. Dar nu s-a bizuit numai pe o întâmplare, a avut toată încrederea în calculul probabilităților, continuă Djiro Makita. Când grupul a trecut de Vîrful de Nord, ceața a devenit mai deasă. A început chiar să plouă. Omul propune înapoierea. Prietenul, îndrăgostit de aventură, vrea să meargă mai departe. N-ar vrea să piardă timpul de pomană. Sînt amîndoi funcționari, și deci nu pot dispune de prea mult timp. Bărbatul care conduce grupul – cedează, împotriva voinței lui. Poate că asta face totuși parte din plan. Au mers deci mai departe, dar în cele din urmă au trebuit să-și dea seama că încercarea e lipsită de sens, și s-au înapoiat. După-ora douăsprezece au atins Vîrful de Sud. Omul calculase și împrejurarea asta. Da, circumstanțele pregătitoare ale accidentului s-au succedat exact așa cum și le închipuise. Sau înlănțuirea acestor circumstanțe... continuă Djiro Makita pe un ton exagerat de politicos.

Atinseseră Vîrful de Sud.

– Cîteva minute după ora douăsprezece au ajuns pe vîrf, spuse Makita și privi în depărtare. Ceața era atît de deasă, încît a trebuit să se apropie mult de coloana de piatră ca s-o poată recunoaște. Pe urmă au început să coboare spre Cabana Rece, peste Nunobiki; de fapt, însă, au pornit în direcția Muntelui Vacii. Ambele trasee se aseamănă foarte mult, și cînd bîjbîi într-o ceață atît de deasă, nimeni nu poate remarca vreun lucru care să-i trezească bănuieli. În manualul de alpinism se spune despre Kashima: „Deoarece Vîrful de Sud este adesea acoperit de ceață, se poate întîmpla ca în loc de Cabana Rece, din greșeală, să se ajungă pe creasta Muntelui Vacii care se întinde pînă la Kurobe. Se recomandă deci multă prudență.” Nu sînteți

dumneavoastră primul alpinist rătăcit pe aici. Nimeni nu poate învinui un om pentru așa ceva... în afară de mine. Eu am ajuns la o...

Masatoshi Eda se ghemui în sine și îl privi întrebător pe Djiro Makita. Acesta însă se uita în depărtare ca și cum n-ar fi observat nimic.

– ... m-am lovit de o situație specială... continuă Makita. Când sora lui Hideo, Masako, mi-a anunțat moartea lui, am atribuit-o și eu unui accident. Entuziasmul lui Hideo era de-a dreptul exagerat, și unor astfel de oameni li se întâmplă adesea lucruri neplăcute. Dar verișoara mea mi-a scris că totuși unele lucruri i se par ciudate, și de aceea mă roagă să cercetez cazul. Bănuiala ei era, firește, foarte naivă. Și anume se întreba de ce a trebuit să moară tocmai Hideo în timp ce începătorul Urahashi a putut fi salvat. Așa poate vorbi numai cineva care nu cunoaște munții și care din pricina legăturilor de rudenie judecă lucrurile cu părtinire. Două luni mai târziu Masako mi-a trimis revista cu articolul lui Uiahashi. L-am citit foarte atent, și am aflat că Hideo fusese complet epuizat. Oare de ce? Pentru că nu-i era bine? Masako spunea că a plecat de acasă vesel și bine dispus. A călătorit în vagon de dormit, deci nici călătoria nu l-a putut obosi în mod deosebit.

Într-o dimineață m-am gândit la asta. Stai, mi-am spus. Nu era, desigur, ușor să obții locuri în vagonul de dormit – nu-i așa? Dumneavoastră ați plătit pentru toți bilete costisitoare. Iată ceva exagerat de binevoitor.

Djiro Makita rîse.

– Este exclus ca cineva să coboare din vagonul de dormit în asemenea hal de oboseală. Prin urmare, de ce era Hideo epuizat a doua zi de dimineață? M-am gândit mult pînă am găsit, în sfîrșit, o soluție. Hideo era nedormit. Dar de ce n-a putut dormi? Sînt vărul lui și-l cunosc foarte bine, știu că începea să sforăie de cum pune capul pe pernă, indiferent unde s-ar fi culcat. Dacă, deci, nu a putut

dormi, trebuie să fi existat un motiv. Trebuie să fi fost un motiv, repetă Makita transformându-se la înfățișare. Fie că i s-a administrat ceva ce i-a întreținut starea de veghe, fie că i s-a provocat un șoc nervos care l-a împiedicat să adoarmă. Lui Hideo nu i s-a administrat nimic, dar cred că a suferit un puternic șoc nervos. Cineva trebuie să-i fi spus ceva în vagonul de dormit. Dar ce?... N-am putut descoperi. Trebuie să fie vorba de o taină pe care n-o cunoaște decât cel care a fost atunci împreună cu el. Ceea ce-mi trebuie este deci o explicație din partea acestui om.

Masatoshi Eda își sprijini fruntea în mâini. Spatele îi era încovoiat, dar nu-și plecase capul. Abia acum Makita se întoarse către el și-l privi pătrunzător.

– Când am venit la Tokio, v-am rugat să mă conduceți la locul unde s-a întâmplat nenorocirea cu vărul meu. Ați avut amabilitatea de a accepta imediat. Am mers exact pe drumul descris de Urahashi în articolul său. Din revista am aflat de asemenea că dumneavoastră ați fost acela care a provocat în tren șocul lui Hideo. După asta n-a mai putut dormi, deși dumneavoastră pretindeați că a sforăit. A doua zi dimineața s-au putut observa urmările: era încă obosit. La urcuș ați avut grijă ca oboseala să se accentueze. Ceea ce m-a surprins în plus, domnule Eda, a fost starea vremii!

Când auzi, Eda ridică puțin capul, ca și când ar fi fost surprins. Și ciuli urechile.

– La ora șapte ați părăsit Cabana Rece și ați ajuns pe Șaua Yatsumine, peste Nunobiki și Vîrfurile de Sud și de Nord, parcurgînd traseul într-o durată normală. Makita suflă un nor de fum. Începînd de acolo, vremea s-a stricat. Hideo se afla într-o stare disperată, dar stăruia totuși să continueți drumul. Dumneavoastră v-ați opus. Tactica dumneavoastră a avut succes. Către ora douăsprezece v-ați întors la Vîrfurile de Sud și ați pornit imediat mai departe spre Muntele Vacii. Celorlalți doi le-ați spus că vreți să vă

întoarceți la Cabana Rece. Ați căutat un punct excepțional de nimerit. Nicăieri altundeva n-ați fi putut face același lucru. După ce ați lăsat în urmă Muntele Vacii, ați nimerit prin ceață pe poteca sălbăticiunilor. Atunci ați spus însoțitorilor dumneavoastră, pentru prima dată, că v-ați rătăcit și ați umblat un timp, încolo și înapoi, fără nici o țintă. Pe la ora cinci ați pornit spre Cabana Rece în căutare de ajutor. Se pare că ați calculat dinainte timpul cel mai potrivit. Știați că veți avea nevoie de trei ore pentru drum. La ora opt ați și ajuns la cabană. Chiar dacă s-ar fi aflat acolo o echipă de salvare, tot n-ar fi putut porni înainte de zorii zilei. Și așa s-a și întâmplat.

Ai fi putut crede că Makita citește dintr-un roman.

– Hideo, ud learcă și complet epuizat, nu mai putea face nici un pas. Trebuia să petreacă noaptea în aer liber, pe un frig de trei grade, așa cum am aflat de la stațiunea meteorologică. Acțiunea combinată a frigului și a epuizării poate provoca moartea. Chiar Urahashi, care mai era oarecum în puteri, se afla într-o stare primejdioasă atunci când a fost salvat.

Djiro Makita întrerupse brusc lungile sale explicații. Numai o tuse ușoară sparse tăcerea ce se așternuse.

– E o poveste interesantă, spuse Eda ceva mai târziu. Numai că presupunerile dumneavoastră se întemeiază pe întâmplări. O întâmplare însă, indiferent de ce gândiți dumneavoastră, nu poate fi luată drept intenție.

– Recunosc că ar putea fi vorba de o întâmplare, riposta politicos Makita la obiecțiunea lui Eda. Dumneavoastră tocmai pe acest aspect al situației v-ați bizuit. Dar aici nu mai poate fi vorba de o întâmplare. După cum am mai spus-o a fost o înlănțuire de împrejurări. În ceea ce privește vremea, se pot face previziuni; în anumite condiții, este posibil ca unui om să i se provoace oboseală în mod deliberat; de asemenea, poți omite, cu bună știință, să iei harta pentru Tateyama, și tot intenționat să te rătăcești

pentru a jongla cu timpul. Toate aceste împrejurări ar putea deveni cauza morții. Numai că o asemenea înlănțuire de împrejurări nu se mai cheamă întâmplare, ci premeditare.

VIII

Pînă atunci nu fusese pronunțat cuvîntul ucigaș, însă Djiro Makita demonstrase limpede că Hideo Iwase fusese ucis de către Masatoshi Eda. Nu întrebunțase nici măcar un ton aspru, deși conținutul demonstrațiilor sale era cu totul neobișnuit. Ambii bărbați ședeau acolo, cufundați în contemplarea peisajului.

– Totuși ceva încă nu e clar, continuă Djiro Makita. Și anume – motivul. De ce trebuia să-l lași pe Hideo să moară? Nu pot să înțeleg. Nici verișoara mea, Masako, nu-și dă seama. Pe cînd mă gîndeam la concursul acela de împrejurări, mi-a trecut prin minte că în iunie Hideo a fost la izvoarele de la Yamanaka. El n-a spus niciodată nimic, dar este evident că n-a fost singur acolo. Masako crede că aci se ascunde vreo taină. Dumnezeuastră n-ați fost acolo cu el; m-am interesat. Toată luna iunie ați lucrat la bancă. Își mușcă vîrfurile degetelor și se aplecă brusc înainte. Nu știu dacă acest concediu petrecut la izvoare are vreo legătură cu dumneavoastră. Domnule Eda, dacă v-aș ruga să-mi indicați motivul, desigur că nu mi l-ați dezvălui. Makita privi fix spre Eda. Acesta îi susținu privirea. În ochii amîndurora ardea un foc sălbatic. Masatoshi Eda plecă cel dinții ochii. Dar asta nu însemna încă deplina lui înfrîngere. Era învins, dar mai ridică o dată capul. Mai avea o clipă de răgaz. Adversarul nu cunoștea un amănunt important.

- S-ar părea că vă plac anchetele.
- Vreau să aflu totul.
- Într-adevăr?

– Da. Voi afla.

– Și dacă reușiți?

– De îndată ce aflu motivul cazul este pe deplin lămurit.

Djiro Makita vorbea pentru prima dată cu voce aspră. Ar însemna că crima dumneavoastră este dovedită.

– Și ce faceți dacă dovediți?

Makita nu răspunse imediat. Nu se așteptase la o reacție atât de surprinzătoare. Îl privi pe Eda, al cărui chip nu exprima decît ură.

– Voi răzbuna crima. Vocea lui Djiro Makita deveni și mai puternică. Cum anume, asta nu v-o pot spune în clipa de față. Am însă intenția de a vă da o lovitură de moarte. Și să știți că asta o voi face în orice caz.

Masatoshi Eda înălță capul. Makita, care părea liniștit ca o stîncă, era copleșit de furie.

– Am înțeles, răspunse Eda. Apoi se uită la ceas. E târziu, ora două. Trebuie să prind trenul de seară. Învoirea mea expiră azi, mâine trebuie să fiu la lucru. De la Cabana Rece pînă la răscrucea Nishimata sînt necesare patru ore, apoi alte două pînă la Kashima. Nu mai apucăm ultimul autobuz. Am putea înnopta la Kashima, dar atunci aș fi abia mâine după amiază la Tokio. Domnule Makita, ați vrea să coborîm pe peretele Kitamata? În patruzeci de minute am fi la răscrucea Nishimata. În acest caz mai apucăm ultimul autobuz.

Masatoshi Eda arată peretele ce cobora abrupt în valea plină de zăpadă a cărei albie strălucea cu o mie de metri mai jos. În stînga și în dreapta se înălțau creste scunde, în față se afla platoul Atsumi, iar în depărtare se ridicau spre cer, asemenea unui fum alb, munții. Djiro Makita și Masatoshi Eda întoarseră spatele acestei priveliști și începură să coboare peretele abrupt și acoperit de zăpadă. Eda mergea înainte, Makita îl urma la distanță de vreo trei metri.

Cînd Eda privea în sus vedea, printre picioarele lui

Makita, cerul albastru. Eda înfigea bastonul de munte în zăpadă și săpa trepte cu o adevărată artă, dacă țineai scama că zăpada era proaspătă și moale. Cobora pas cu pas, ritmic.

Djiro Makita nu ezitase să coboare peretele înzăpezit. Alpinismul este un sport, și un om ca Makita nu putea să refuze. Privea din când în când spre însoțitorul său și zîmbea. Spusese că a mai coborît o dată, primăvara, pe acolo. Dar primăvara, zăpada care mai rămîne e tare ca betonul. Zăpada proaspătă e moale.

Masatoshi Eda coborîse pe acolo de mai multe ori în timpul verii și cunoștea perfect fiecare locșor, știa că aici există o crăpătură adîncă de zece metri. Cine se prăbușește în ea nu mai are scăpare. Vara acolo urla o cascadă acum acoperită de nămeți. Dacă Djiro Makita a fost acolo primăvara, a trecut probabil prin același loc, dar primăvara zăpada veche stă înfiptă ca o pană în crăpătură, așa că n-aveai de unde ști ce se ascunde dedesubtul ei. Zăpada proaspătă e cu totul altfel, e moale și afînată. Cine călca pe ea...

Masatoshi Eda înfipse bastonul în zăpadă, ca și cum ar fi căutat ceva. Chiar în clipa cînd socotea că ajunsese la crăpătură, bastonul pătrunse adînc. Îl lăsă pe Makita să se apropie pînă la o distanță de trei metri și începu din nou să găurească zăpada.

– Domnule Makita, doriți să cunoașteți motivul, spuse el deodată în așa fel încît însoțitorul său să nu observe ce făcea. Djiro Makita se opri.

– Ascultați cu atenție. Eda găurea zăpada fără întrerupere. Iwase întreținea cu soția mea relații mai mult decît prietenești. În iunie au fost împreună la izvoarele Yamanaka. Soția mea a lipsit, sub un pretext oarecare, cinci zile de acasă. Mai tîrziu am aflat unde a fost. După aceea m-am dus la izvoare și am aflat la ce hotel au locuit amîndoi. Am dovezi.

Makita asculta cu atenție. Stătea încremenit.

– Iwase credea că nu știu nimic, rosti răspicat Masatoshi Eda. În vagonul de dormit i-am dat a înțelege cîte ceva.

Nu i-am spus nimic direct, ci am făcut numai aluzii. Asta i-a provocat tulburarea sufletească ce l-a împiedicat să doarmă. Înțelegeți? Acum aveți și motivul.

Djiro Makita scoase deodată un strigăt. Nu era clar dacă e reacția la cele abia auzite sau un strigăt de groază pentru că-i fugea terenul de sub picioare și începea să alunece. Zăpada căzu peste porțiunea bortită de Eda și o mică avalanșă îl antrenă pe Makita, care zadarnic se zbătea să se oprească. Ca prin farmec, statura neagră a lui Djiro Makita dispăru într-un nor de zăpadă. Cînd norul se împrăștie, Eda nu mai putu decît să-și imagineze corpul lui Makita cufundat jos în prăpastie, la zece metri adîncime.

Masatoshi Eda continuă să coboare. Zidul nu mai era atît de prăpăstios. Trebuia să ajungă jos cît mai repede cu putință și să anunțe accidentul lui Djiro Makita. Cadavrul urma să fie găsit abia către vară.

În clipa cînd Masatoshi Eda observă că avalanșă continuă să se miște, simți și zăpada în spate. Dădu cu disperare din brațe, ca să nu fie îngropat. Din fericire, avalanșă era mică, îi ajungea numai pînă la șold, și se opri imediat pe un loc mai puțin prăpăstios. Gîfîind, Masatoshi Eda se eliberă. Repede, repede, își spuse el și deodată se gîndi la soția care plecase la țară. Se liniști, și, bine dispus, continuă să coboare.

În spatele lui surveni însă o schimbare nebănuită. Mica avalanșă întîlnise un strat mai gros și zăpada moale se puse în mișcare. De data aceasta un zid uriaș de zăpadă îl ajunse din spate pe Eda. Mai auzi doar un zgomot ciudat, după care corpul îi fu împins înainte cu o forță uriașă. Zăpada îl acoperi și-l trase în jos, în vale. O singură dată mai putu Eda să ajungă la suprafață. Zări o clipă, pentru

ultima oară, crestele Vîrfurilor de Sud și de Nord. După aceea avalanșa îl îngropă în adîncurile ei.

În românește de ADINA GERARD